

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Temel Eğitim Anabilim Dalı

Sınıf Eğitimi Bilim Dalı

Doktora Tezi

**SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE FİNANSAL OKURYAZARLIĞIN
GELİŞTİRİLMESİNDE DRAMA YÖNTEMİNİN KULLANILMASI: BİR EYLEM
ARAŞTIRMASI**

Aydan İÇİL

ORCID: 0000-0001-5936-3031

Danışman

Prof. Dr. Sabahattin ÇİFTÇİ

ORCID: 0000-0002-5437-9867

Konya – 2023

ÖN SÖZ

Lisansüstü öğrenim sürecim boyunca akademik bilgisiyle bana her zaman yol gösteren desteğini esirgemeyen kıymetli danışmanım Prof. Dr. Sabahattin ÇİFTÇİ' ye sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Çalışma süresi boyunca fikirleri ile araştırmanın geliştirilmesine yardımcı olan Dr. Öğr. Üyesi Mehmet AŞIKCAN' a çok teşekkür ederim. Çalışmamın uygulama kısmında kolaylık sağlayan okul yöneticilerime, sınıfında araştırma yaptığım sınıf öğretmeni arkadaşşıma ve katılımcı olan öğrencilere teşekkürlerimi sunarım.

Hayatımın her anında desteğini hissettiğim canım aileme ve çalışma süresince bana kolaylıklar sağladığı için sevgili eşim Furkan İÇİL' e ve varlığıyla bana şans getiren biricik oğlum Mehmet Ali'ye çok teşekkür ederim.

Aydan İÇİL
Temmuz 2023

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	ii
İÇİNDEKİLER.....	iii
TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU	vi
BİLİMSEL ETİK BEYANNAMESİ	vii
KISALTMALAR	viii
TABLolar LİSTESİ	ix
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	x
ÖZET	xi
ABSTRACT	xii
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2. Araştırmanın Amacı	4
1.3. Araştırmanın Önemi	5
1.4. Sayıtlar	7
1.5. Sınırlılıklar.....	7
1.6. Tanımlar	7
2. ALAN YAZIN	9
2.1. Finansal Okuryazarlık Kavramı	9
2.1.1. Finansal Okuryazarlık Becerisinin Bileşenleri.....	11
2.1.2. Finansal Eğitim ve Finansal Okuryazarlık	14
2.1.3. Finansal Okuryazar Bireyin Özellikleri	17
2.1.4. Türkiye Genelinde Finansal Okuryazarlık İle İlgili Yapılan Çalışmalar	19
2.1.5. Finansal Okuryazarlık ve Sosyal Bilgiler.....	22
2.2. Drama	23
2.2.1. Drama Tanımı ve Özellikleri.....	23
2.2.2. Dramanın Eğitimde Önemi	25
2.2.3. Drama Süreci ve Bileşenleri.....	27
2.2.4. Drama ve Sosyal Bilgiler	29
2.3. Finansal Okuryazarlık İle İlgili Araştırmalar	31
2.3.1. Finansal Okuryazarlık İle İlgili Yurt İçinde Yapılan Çalışmalar	31
2.3.2. Finansal Okuryazarlık İle İlgili Yurt Dışında Yapılan Çalışmalar.....	34
2.3.3. Finansal Okuryazarlık İle İlgili Yapılan Çalışmaların Genel Değerlendirmesi .	42
3. YÖNTEM.....	43
3.1. Araştırmanın Modeli	43
3.2. Bu Araştırmada Uygulanan Eylem Araştırması Süreci.....	45

3.2.1. Araştırma Konusu ve Deseninin Belirlenmesi	46
3.2.3. Araştırmanın Gerçekleştiği Ortam	52
3.2.4.Eylem Planlarının Hazırlanması ve Uygulanması.....	52
3.2.5.Geçerlik komitesinin rolü	55
3.3. Verilerin Toplanması.....	56
3.4. Veri Toplama Araç ve Teknikleri	57
3.4.1.Öğrenci Kişisel Bilgi Formu	57
3.4.2.Araştırmacı Günlüğü	58
3.4.3. Öğretmen Günlüğü	58
3.4.4.Çalışma Yaprakları.....	58
3.4.5.Geçerlik Komitesi Toplantıları.....	58
3.4.6. Gözlem	59
3.4.7. Akademik başarı testi	59
3.4.8.Öğrenci Ürünleri.....	61
3.4.9.Yarı yapılandırılmış görüşme	61
3.5. Verilerin Analizi.....	61
3.7. Geçerlik ve Güvenirlik	62
3.7.Etik	63
3.8. Araştırmacı / Drama eğitmeni	64
4. BULGULAR	66
4.1. Uygulama Süreci	67
4.1.1 Sınıf Gözlemi	67
4.1.2 Tanışma Etkinlikleri	68
4.1.3 Akademik Başarı Testi Ön ve Son Ölçüm	70
4.2. Drama Uygulamaları	72
4.2.1.Eylem Planı 1	72
4.2.2.Eylem Planı 2	87
4.2.3.Eylem Planı 2 için ek eylem planı.....	101
4.2.4.Eylem planı 3.....	103
4.2.5. Eylem planı 3 için ek eylem planı	112
4.2.6.Eylem planı 4.....	115
4.2.7. Eylem planı 5.....	123
4.3. Görüşler	133
4.3.1. Yarı yapılandırılmış görüşme	133
5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER.....	139
5.1. Tartışma ve Sonuç	139
5.1.1.Birinci alt probleme yönelik tartışma ve sonuç.....	139
5.1.2.İkinci alt probleme yönelik tartışma ve sonuç.....	140
5.1.3.Üçüncü alt probleme yönelik tartışma ve sonuç	147
5.2.Öneriler.....	150

KAYNAKLAR.....	152
EKLER	167
Ek-1 Ders Planları	167
Ek-2 Kişisel Bilgi Formu	178
Ek-3 Çalışma Yaprakları.....	179
Ek-4 Akademik Başarı testi.....	192
Ek-5 Belirtke Tablosu	197
Ek-6 Geçerlik komitesi zoom toplantı örnek görsel.....	198
Ek-7 Veli izin formu.....	199

TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU

Sosyal Bilgiler Dersinde Finansal Okuryazarlığın Geliştirilmesinde Drama Yönteminin Kullanılması: Bir Eylem Araştırması başlıklı tez çalışmamın toplam **210** sayfalık kısmına ilişkin, 6/07/2023 tarihinde tez danışmanım tarafından **Turnitin** adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı **%19** olarak belirlenmiştir.

Uygulanan filtrelemeler:

1. Tez çalışması orijinallik raporu sayfası hariç
2. Bilimsel etik beyannamesi sayfası hariç
3. Önsöz hariç
4. İçindekiler hariç
5. Simgeler ve kısaltmalar hariç
6. Kaynaklar hariç
7. Alıntılar dahil
8. 7 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Necmettin Erbakan Üniversitesi Tez Çalışması Orijinallik Raporu Uygulama Esaslarını inceledim ve tez çalışmamın, bu uygulama esaslarında belirtilen azami benzerlik oranının (%30) altında olduğunu ve intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

6/07/2023

Aydan İÇİL

Prof. Dr. Sabahattin ÇİFTÇİ

BİLİMSEL ETİK BEYANNAMESİ

Bu tezin tamamının kendi çalışmam olduğunu, planlanmasından yazımına kadar tüm aşamalarında bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez hazırlama kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını ve bu kaynakların kaynaklar listesine eklendiğini beyan ederim.

6/07/2023

Aydan İÇİL

KISALTMALAR

CEE: Ekonomi Eğitimi Konseyi (ABD)

CYFI: Uluslararası Çocuk ve Gençlik Finansmanı

FODER: Finansal Okuryazarlık Derneği (Türkiye)

INFE: Uluslararası Finansal Eğitim Ağı

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

OECD: Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü

SPK: Sermaye Piyasası Kurulu

UNICEF: Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 1.1 Çocukluk Finansal Dönemler	6
Tablo 2.1 2018 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda yer alan beceriler	23
Tablo2.2 Drama teknikleri ve açıklamaları	28
Tablo 3.1 Eylem Araştırması Türleri	45
Tablo 3.2 Öğrencilere Ait Kişisel Bilgiler	48
Tablo 3.3 Tasarlanan Eylem planları, Üretim dağıtım tüketim ünitesi konu başlıkları, kazanım ve ders süresi.....	53
Tablo 3.4 Araştırmada Uygulanan Eylem Planlarının Haftalık Dağılımı	54
Tablo 3.5 Geçerlik komitesi toplantı takvimi	56
Tablo 3.6 Verilerin toplanma sürecinde kullanılan araç ve teknikler.....	56
Tablo 3.7 Alt problemlere göre oluşturulan veri toplama araçlarının dağılımı	57
Tablo 3.8 Testte yer alan maddelerin analizi	59
Tablo 4.1 Çalışma grubu Ön Test ve Son Test Toplam Puanlarına ilişkin Betimleyici İstatistikler	71
Tablo 4.2 Çalışma Grubu Ön Test ve Son Test Toplam Puanlarına İlişkin Bağımlı Örneklem t-Testi Sonuçları	71
Tablo 4.3 Finansal okuryazarlık becerisini geliştirme amaçlı uygulanan drama yöntemine yönelik öğrenci görüşleri.....	134
Tablo 4.4 Finansal okuryazarlık becerisini geliştirme amaçlı uygulanan drama uygulamalarında karşılaştıkları zorluklara yönelik öğrenci görüşleri.....	135
Tablo 4.5 Finansal okuryazarlık becerisini geliştirme amaçlı uygulanan drama yöntemi ile öğrenilen bilgiler	136

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 2.1 Finansal Okuryazarlığın Kavramsal Modeli	10
Şekil 2.2. Finansal okuryazarlık kavramının bileşenleri	11
Şekil 2.3 Finansal bilgiden uygulamaya finansal okuryazarlık kavramı	12
Şekil 2.4 Finansal Eğitim Diyagramı	14
Şekil 2.5 Finansal okuryazarlık seviyesi	16
Şekil 2.6 Finansal okuryazarlık kavramları.....	17
Şekil 2.7 Finansal okuryazarlık eğitim modeli.....	19
Şekil 2.8. Drama çocuğun bütünsel gelişimini sağlar.	27
Şekil 3.1 Eylem araştırması süreci adımları.....	46
Şekil 3.2 Çalışmanın eylem araştırma süreci	55
Şekil 4.1 Araştırma bulgularının sistematığı.....	66

ÖZET

Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Temel Eğitim Anabilim Dalı
Sınıf Eğitimi Bilim Dalı
Doktora Tezi

SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE FİNANSAL OKURYAZARLIĞIN GELİŞTİRİLMESİNDE DRAMA YÖNTEMİNİN KULLANILMASI: BİR EYLEM ARAŞTIRMASI

Aydan İÇİL

Bu araştırmanın amacı 4. sınıf Sosyal Bilgiler dersi öğretim programında yer alan finansal okuryazarlık becerisinin geliştirilmesine yönelik eylem planları hazırlayıp öğrencilerin finansal okuryazarlık becerisinin gelişimini sağlamasına yardımcı olmaktır. Araştırma nitel araştırma desenlerinden eylem araştırması deseni ile yürütülmüştür. Araştırmanın çalışma grubunu 2021-2022 eğitim ve öğretim yılının ikinci döneminde Konya ilinin Altınekin ilçesinde bulunan bir devlet okulunun 4. sınıfında öğrenim gören 20 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmacı eylem araştırması kapsamı nedeniyle öğrencileri yakından tanımak için 2021-2022 eğitim öğretim yılının birinci döneminde sınıf içi gözlemlerde bulunmuş ve sınıf öğretmeni ile öğrenciler hakkında bilgi almak için görüşmeler gerçekleştirmiştir. Araştırmanın problem cümlesi: “Öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersi öğretim programında yer alan finansal okuryazarlık becerisinin geliştirilmesi amacıyla hazırlanan eylem planlarının (drama yönteminin) öğrencilerin finansal okuryazarlık becerisi edinimlerine katkısı nasıldır?” şeklinde belirlenmiştir ve üç alt problem dâhilinde veriler toplanmıştır. Araştırmada ilk olarak öğrencilerin mevcut durumlarını belirlemek için akademik başarı testi uygulanmıştır. Daha sonra araştırmacı tarafından beş eylem planı tasarlanmıştır. Drama yöntemi içeren ders planları şeklinde hazırlanan eylem planları çalışma grubuna 28 Şubat-3 Haziran 2022 tarihleri arasında Sosyal Bilgiler ders saatleri süresinde uygulanmıştır. Bu süreçte video kayıtları, araştırmacı ve öğretmen günlüğü, geçerlik komitesi toplantı incelemeleri, çalışma yapıtları, öğrenci ürünleri ile veriler elde edilmiştir. Verilerin toplanması ve analizi eylem araştırmasının doğası gereği eş zamanlı gerçekleştirilmiştir. Uygulama kısmı bittikten sonra öğrencilere akademik başarı testi tekrar uygulanmıştır ve bağımlı örneklem t-Testi sonucuna göre finansal okuryazarlık becerisinin gelişiminde drama yönteminin etkisi üzerinde çalışma grubu öğrencilerinin puan ortalamalarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir. Bununla birlikte öğrencilerle gerçekleştirilen yarı yapılandırılmış görüşmeler neticesinde öğrenciler drama uygulamaları ile başarı sağladıklarını belirtmişlerdir. Bu çalışma ile finansal okuryazarlık becerisinin gelişimi için ilkökul öğrencileri ile yapılan drama uygulamaları içeren eylem araştırmasının alanyazındaki boşluğa önemli katkı sağlayacağı sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: finansal okuryazarlık, finansal eğitim, drama yöntemi, eylem araştırması

ABSTRACT

Necmettin Erbakan University, Graduate School of Educational Sciences
Department of Basic Education
Primary Education Program
Doctoral Thesis

USING THE DRAMA METHOD IN DEVELOPING FINANCIAL LITERACY IN SOCIAL STUDIES COURSE: AN ACTION RESEARCH

Aydan İÇİL

The aim of this research is to prepare action plans for the development of financial literacy skills in the 4th grade Social Studies curriculum and to help students develop financial literacy skills. The research was conducted with action research design, one of the qualitative research designs. The study group of the research consists of 20 students studying in the 4th grade of a public school in Altınekin district of Konya province in the second semester of 2021-2022 academic year. Due to the scope of the action research, the researcher made in-class observations in the first semester of the 2021-2022 academic year to get to know the students closely and conducted interviews with the classroom teacher to get information about the students. The problem statement of the research: "How do the action plans (drama method) prepared for the development of students' financial literacy skills in the Social Studies course curriculum contribute to students' acquisition of financial literacy skills?" and data were collected within three sub-problems. Firstly, academic achievement test was applied to determine the current situation of the students. Then, five action plans were designed by the researcher. The action plans, which were prepared as lesson plans including drama method, were applied to the study group between 28 February and 3 June 2022 during Social Studies class hours. In this process, data were obtained through video recordings, researcher and teacher diaries, validity committee meeting reviews, worksheets, and student products. Data collection and analysis were carried out simultaneously due to the nature of action research. After the implementation part was over, the academic achievement test was applied to the students again and according to the results of the dependent samples t-Test, it was determined that there was a statistically significant difference in the mean scores of the study group students on the effect of drama method on the development of financial literacy skills. In addition, as a result of semi-structured interviews with the students, the students stated that they achieved success with drama applications. With this study, it is concluded that action research involving drama applications with primary school students for the development of financial literacy skills will make a significant contribution to the gap in the literature.

Keywords: financial literacy, financial education, drama method, action research

BÖLÜM 1

1. GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problem durumu, amacı, önemi, sınırlılıkları, varsayımları ve tanımları başlıklarına yer verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

Yirminci yüzyılın son çeyreğinde ve 21. yüzyılın başlarında dünya ekonomisinde özellikle finansal sistemde çok hızlı dönüşümler meydana gelmiştir. Bilgisayar ve telekomünikasyon teknolojilerindeki önemli gelişmelerle, fiyatlar ve bilgiler çok daha şeffaf hale gelmiş ve sermaye maliyetleri önemli ölçüde azalmıştır. Dış ticaretteki liberalleşmeyi sermaye hareketlerinde liberalleşme izlemiş, uluslararası sermaye hareketlerinin önündeki engeller kaldırılarak sermayenin serbest dolaşımı sağlanmıştır (Yılmaz ve Tuncay, 2012). Özellikle Covid-19 kaynaklı pandemi döneminde insanların dijital dünya ile etkileşimleri son derece artmıştır. Yeni teknolojilerin finansman ürünlerle kaynaştığı finansal teknoloji hizmet ve araçları artık hayatımızın önemli bir parçası olmuştur (Tetik, 2021). Günümüzde bireylere her zamankinden daha fazla karmaşık finansal ürünler sunulmaktadır. Var olan bu ekonomik ortamda bireylere bilinçli finansal seçimler yapmak için gerekli donanımlar sağlamak şarttır. Bu donanımlardan biri ise finansal okuryazarlıktır (Lusardi, 2008).

Finansal okuryazarlık 2008 küresel krizi sonrasında uluslararası alanyazında yer bulmaya başlayan bir kavramdır. Bu kavram, yaşanan gelişmeler sonucunda finansal güvenliği tehlikeye düşen günümüz bireyleri için büyük anlam taşımaktadır (Er vd. 2014). Bir bireyin yetkin ve özsaygı dolu olmasını sağlayacak becerilerden biri olan finansal okuryazarlık giderek daha fazla önem kazanmaktadır (Fabris ve Luburić, 2016).

Son yıllarda yaşanan ekonomik krizler finansal okuryazarlığın önemini ortaya çıkarmıştır. Bilinçsizce alınan finansal kararların ülke ekonomilerine olan olumsuz etkileri hızla yayılmaktadır (OECD, 2012). Finansal okuryazarlığın düşük olması finansal sorunlarla baş edilmesini zorlaştırmakta, bilinçsiz tüketim ve borçlanmalarla yüksek maliyetler üstlenilmelerine sebep olabilmekte bu durum da insanların iş, aile hatta emeklilik dönemindeki yaşantıları üzerinde olumsuz sonuçlar ortaya çıkarmaktadır (Sarıgül, 2020). Özellikle vatandaşların düşük finansal becerilere, bilgi birikimine ve farkındalığa sahip olduğu ve finansal okuryazarlık seviyesi düşük olan Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerde bu durum sermaye piyasalarının gelişiminde de çok büyük bir engel meydana getirmektedir

(Aydın, 2018). Türk Ekonomi Bankası'nın yapmış olduğu Finansal Okuryazarlık Endeksi Türkiye geneli için 59.8 olarak hesaplanmıştır. Atkinson ve Messy (2012)'nin yaptıkları araştırmada diğer ülkelerin ortalama puanı ise 62.3'tür. Bu açıdan Türkiye'de finansal okuryazarlık ve finansal eğitimin gerekliliği Türkiye'nin diğer ülke ortalamalarından daha düşük finansal okuryazarlık endeksine sahip olması nedeniyle ortaya çıkmaktadır (Akt: Fettahoğlu, 2015).

Başta Dünya Bankası (Worldbank) ve Ekonomik Kalkınma İşbirliği Örgütü (OECD) gibi birçok uluslararası kuruluş finansal okuryazarlık konusunda çeşitli araştırmalar ve raporlar yayınlarak ülke yönetimlerini finansal okuryazarlığa gereken önemi vermeye çalışmaktadır (Aydın, 2018). Finansal okuryazarlık düzeyinin ülke çapında belirlenmesi ile birlikte ülkelerin bu konuda karşılaştırılmasını sağlayacak ölçüt için OECD Uluslararası Finansal Eğitim Ağı (INFE) adı altında uzman bir alt grup oluşturmuştur (Sakinç, 2018). 2008 yılında kurulan ve senede iki defa toplanan INFE'nin 68 ülkeden 135'i aşkın üyesi vardır. (TCMB, 2011). INFE finansal okuryazarlık seviyelerini belirlemek için, ülkeler arası finansal okuryazarlık düzeylerini karşılaştırabilmek için okuryazarlık anketi ve metodolojik rehber hazırlamıştır (2011).

Dünya ekonomilerinin vatandaşlarının finansal refahını iyileştirmeye yönelik gayreti, bireyleri finansal refahlarını artırmak için kaliteli finansal kararlar alma konusunda donattığı için finansal okuryazarlığın artan önemine katkıda bulunmuştur. (Garg ve Singh, 2018). Bu sebeple dünyanın farklı ülkelerinde finansal okuryazarlığı geliştirecek merkezler kurulmuş ve çalışmalar geliştirilmiştir. Avustralya, Kanada, Singapur, ABD ve İngiltere finansal okuryazarlık eğitimine önem vermektedir (Tural Sönmez, 2022). Amerika'da Finansal Okuryazarlık Merkezi (Financial Literacy Centre), İngiltere'de Para Yönetimi Kurulu (Money Management Council), Kanada'da finansal okuryazarlık için doğru koaliyonu başlatan (Start Right Coalition for Financial Literacy) gibi eğitim programları yer almaktadır (Mason ve Wilson, 2000).

Önemi artan finansal okuryazarlık kavramının toplumdaki etkinliğini artırabilmek için bu konudaki gereksinimlere uygun eğitim programlarının geliştirilmesi gerekmektedir (Temizel ve Bayram, 2011). Çünkü finansal kararlar çocukluktan başlar ve bir ömür boyu devam eder. Tüketim, tasarruf, yatırım, borç alma, borç verme ve risk konuları yaşamın her evresinde birey için önemli ve geçerlidir. Dolayısıyla, finans sadece yetişkinleri değil, çocuklar ve gençler de dahil herkesi ilgilendirmektedir (Er ve Taylan, 2017). OECD

tarafından sıklıkla vurgulanan bireylerin mümkün olduğunca küçük yaşlardan itibaren finansal eğitimin zorunlu eğitim programı ile bütünleştirilmesidir.

CEE (2013) ise 4, 8. ve 12. sınıfları tamamlayan öğrencilerin finansal okuryazarlık bağlamında kazanması gerekenleri 6 tema halinde sınıflandırmıştır: “Kazanç geliri, mal ve hizmetleri satın almak, tasarruf, kredi kullanma, finansal yatırım, sigorta ve korunma”. Dünya genelinde finansal okuryazarlığın geliştirilebilmesi için belirli kavramlar ve becerilerin gerekliliği ortaya konmuştur. Finansal okuryazar bir bireyin bu kavramları ve becerileri edindikten sonra aşağıdaki özellikleri göstermesi beklenmektedir (Gökmen, 2012):

- Parasını iyi yönetebilmelidir.
- Finansal sistemin işleyişini anlayabilmelidir.
- Finansal planlar yapabilmelidir.
- İyi iletişim kurabilmelidir.

Ülkemizde ise örgün eğitim sisteminde ilkokullarda finansal okuryazarlık becerisinin geliştirilmesinde Sosyal Bilgiler dersine önemli görev yüklenmiştir. Sosyal Bilgiler dersi insanı ve toplumu konu alan, etkili vatandaşlar geliştirmek isteyen bir ders olarak finansal okuryazarlık eğitiminde de çok önemli bir konuma sahiptir (Yalçınkaya ve Er, 2019). Özellikle ilkokul aşamasında, Sosyal Bilgiler dersinin öncesinde yer alan Hayat Bilgisi dersi ile birleştirilerek ele alındığında bireyin finansal okuryazarlık gereksinimlerine yönelik tutarlı bir yaklaşım göze çarpmaktadır (Güvenç, 2017). Finansal okuryazarlık becerisi 2018 yılında güncellenen Sosyal Bilgiler dersi öğretim programında yer almıştır. Bu becerinin 4. sınıftan 7. sınıfa kadar “Üretim, Dağıtım ve Tüketim” öğrenme alanı ile ilişkilendirilerek öğretilmesi hedeflenmiştir. 4. sınıf “Üretim, Dağıtım ve Tüketim” öğrenme alanı kazanımları ise aşağıda sıralanmıştır MEB (2018):

- İstek ve ihtiyaçlarını ayırt ederek ikisi arasında bilinçli seçimler yapar.
- Ailesi ve yakın çevresindeki başlıca ekonomik faaliyetleri tanır.
- Sorumluluk sahibi bir birey olarak bilinçli tüketici davranışları sergiler
- Kendine ait örnek bir bütçe oluşturur.
- Çevresindeki kaynakları israf etmeden kullanır.

Kazanımlar incelendiğinde finansal okuryazarlık becerisinin öğrencilere kazandırılmasında aktif öğretim tekniklerinin kullanılması öğrenmenin kalıcılığını arttıracak aynı zamanda derslerin daha zevkli hale gelmesini sağlayacaktır. Aktif öğrenme, öğrenenin öğrenme sürecinin sorumluluğunu aldığı, öğrenene öğrenme sürecinde karar alma ve öz düzenleme yapma olanaklarının verildiği ve karmaşık öğretimsel işlemlerle öğrenenin zihinsel yeteneklerini kullandığı bir öğrenme sürecidir (Açıkgöz, 2014). Öğrencinin sorumluluk alması aktif öğrenme yönteminin tanımında da belirtildiği üzere en belirgin özelliklerinden biridir. Öğrencinin hem öğrenme sürecini yönetmesi hem de öğrenirken eğlenebilmesini sağlayan aktif öğretim tekniklerinden biri olan “drama” çocukların gelişimsel özellikleri dikkate alındığında 4. sınıf öğrencileri oldukça işlevsel bir yöntemdir. Çünkü çocuklar vakitlerinin çoğunluğunda oyun oynar ve farklı oyunlar da ‘icat’ ederler. Bu nedenle eğitimde drama öğrencilerin aslında kendi oyunlarını sergilemelerine ve bu yolla istenilen kazanımları eğlenerek öğrenmelerini sağlamaktadır (San, 1990). Çocuklar dramaya esas olacak olan ders konularıyla ilgili olarak canlandıracakları roller vasıtasıyla bilişsel evrelerinde derinlikler elde edeceklerdir. Konu ile bağlantılı olan nesnelere, olaylar ve olguları takım arkadaşları aracılığıyla doğru ve olumlu değerlendirmelere ulaşacaklardır (Karakaya, 2007).

Drama yöntemi soyut kavramların çoğunlukta olduğu Sosyal Bilgilerin tüm konularında başarıyı arttırmada önemli bir etkinlik olarak uygulanabilir. Öğrenciler sosyal hayatta karşılaşılan olayların istenildiği anda tekrar canlandırılmasına olanak sağlayan drama yöntemi ile ulaşamayacakları ya da göremeyecekleri olayları bizzat yaşayarak öğrenmiş olurlar (Çelikkaya, 2014). Drama ayrıca “mış gibi yapma” özelliğiyle 21. yy becerilerinin gerçekleştirilmesinde aracı, hazırlayıcı işlevi görmektedir (Okvuran, 2003). –Mış gibi davranabilmek, drama becerilerini içerir ve çocuklar bunları yaşantılarıyla birlikte zaten okula getirirler. Çocuklar okula başladıklarında onların var olan bu doğal öğrenme yöntemini kullanmak verimli bir ders sürecini gerçekleştirilmesine hizmet edecektir (Baldwin, 2020). Özellikle soyut olan kavramların öğretilmesinde dramanın somutlaştırma özellikleri işe koşulabilir (Üstündağ, 1998). Bu nedenle 21. yy becerilerinden ve soyut bir kavram olan finansal okuryazarlık becerisini kazandırmak için drama önemli bir öğretim yöntemidir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı 4. sınıf Sosyal Bilgiler dersi öğretim programında yer alan finansal okuryazarlık becerisinin geliştirilmesine yönelik eylem planları hazırlayıp

öğrencilerin finansal okuryazarlık becerisinin gelişimini sağlamasına yardımcı olmaktadır. Bu amaç doğrultusunda oluşturulan problem ve alt problemler şu şekildedir:

Problem cümlesi: Öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersi öğretim programında yer alan finansal okuryazarlık becerisinin geliştirilmesi amacıyla hazırlanan eylem planlarının (drama yönteminin) öğrencilerin finansal okuryazarlık becerisi edinimlerine katkısı nasıldır?

Alt Problemler:

- 4. Sınıf Sosyal Bilgiler dersinde drama yöntemiyle gerçekleştirilen öğretim etkinlikleri sonucunda öğrencilerin finansal okuyazarlık beceri düzeyleri nasıl değişmiştir?
- 4. Sınıf Sosyal Bilgiler dersinde öğrencilerin finansal okuryazarlık becerisinin geliştirilmesinde dramanın nasıl bir katkısı olmuştur?
- 4. Sınıf Sosyal Bilgiler dersinde drama yönteminin öğrencilerin finansal okuryazarlık becerisi üzerindeki katkısına yönelik görüşleri nelerdir?

1.3. Araştırmanın Önemi

İletişim ve bilgi teknolojileri, değişen üretim ve tüketim biçimleri, sosyal ve politik alanlardaki gelişmeler, bireylerin birçok farklı yeni bilgi ve beceriye sahip olmasını gerektirmektedir. Söz konusu gelişme ve değişimler eğitim sürecinde, bireylere kazandırılması gereken yeterliklerinde çeşitlenmesine neden olmaktadır. Bu yeterliklerden birisi de finansal okuryazarlıktır (Güvenç, 2016). Finansal okuryazarlık, tüm toplumu gerek bütün olarak gerekse toplumu oluşturan insanları bireysel olarak yakından ilgilendiren, uzun dönemli etkileri olan ve önemi giderek artan bir alan olarak karşımıza çıkmaktadır (Temizel ve Bayram, 2011). Bir ülkede finansal okuryazar bireylerin az olması, bilinçsiz tüketim ve kontrolsüz borçlanmalara neden olabilmekte, bu da o toplumdaki yaşayan insanların çalışma hayatı, ailevi hayat ve hatta emeklilik döneminde olumsuz sonuçlar doğurabilmektedir (Yılmaz ve Kaymakçı, 2021).

Finansal okuryazarlığın düzeyi arttıkça bireylerin finansal konularda seçeneklerin neler olabileceğini tespit edebilmeleri finansal açıdan problemlere neden olabilecek tutum ve davranışlardan uzak durmaları, genel ekonomideki gelişmeleri anlayıp etkin finansal kararlar alabilmeleri kolaylaşmaktadır ve bu kişiler kendilerinin ve ailelerinin refahını sağlama konusunda mantıklı kararlar almaktadırlar (Sarigül, 2020). Bireylerin finansal risk ve

fırsatların farkında olmaları, bütçelerini doğru yönetebilmeleri ve finansal problemlere karşı çözüm odaklı olabilmeleri bireylerin ve dolayısıyla toplumun finansal sağlığını geliştirmeye katkı sağlayacaktır (TEDMEM, 2016). Bununla birlikte bireyin finansal okuryazar olabilmesi için öncelikle finansal terimler ve araçlar hakkında bilgi sahibi olması yani finansal eğitim alması gerekmektedir (Er ve Taylan, 2017). Verilen eğitimin verimli olabilmesi için finansal eğitime olabildiğince erken başlanması önem arz etmektedir. Çocuklar okul dışı kaynaklardan finansal okuryazarlık hakkında yanlış bilgilere sahip olabilir. Bu yanlış bilgilerin düzeltilmesi ise öğretmenlerin daha fazla öğretim sürecini gerçekleştirmesine zaman yönünden olumsuz bir faktör oluşmasına neden olabilir (Tural Sönmez, 2022). Bunun için finansal okuryazarlık eğitimine erken yaşlarda başlanması öğretim sürecini de olumlu anlamda etkileyecektir. Erken başlanan finansal eğitim öğrencilerin tüm öğrenim hayatı boyunca devam ettirilmelidir (Aydın, 2018). OECD tarafından da sıklıkla bireylerin mümkün olduğunca küçük yaşlardan itibaren finansal eğitimi alması ve bu eğitimin zorunlu öğretim programı ile bütünleştirilmesi gerektiğini vurgulamaktadır (Çakırcı, 2019).

Çocuk ve Gençlik Finansmanına (CYFI, 2014) göre ise çocuk ve gençlerin hayatlarında kilometre taşları şeklinde finansal dönemler mevcuttur.

Tablo 1.1 Çocukluk Finansal Dönemler

Okul Öncesi Dönem (3-5 yaş)	İlkokul dönemi (6-9 yaş)	İlk gençlik yılları (10-14 yaş)
İlk kumbara İlk tasarruf hesabı	İlk harçlık İlk cep telefonu Okula gidip gelme	İlk mobil yükleme Okul kitapları için ödeme İlk iş İlk sosyal medya hesabı İlk ödeme kartı Meslek okuluna giriş Arkadaşlarla ilk geziler

Kaynak: CYFI, 2014; Akt. Çelikten 2020, s.7

İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin finansal okuryazarlık becerilerinin gelişimine katkıda bulunmayı amaçlayan bu çalışma erken yaşlarda bu becerinin kazandırılmaya çalışılması anlamında önemlidir. Bununla birlikte finansal okuryazarlıkla ilgili ilkökul düzeyinde sınırlı sayıda çalışma vardır araştırmacılar genellikle lise ve üniversite düzeyinden öğrencileri içeren örneklemelerini oluşturup çalışmalarını gerçekleştirmişlerdir. Bu durum (Reis vd. 2018) çalışmasında da görülmektedir. Araştırmacılar 2010-2017 yılları arasında Türkiye’de yapılmış olan finansal okuryazarlık çalışmalarının bibliyometrik analizini yapmışlardır. Analizleri

sonucunda ise ilkokul öğrencileri ile ilgili bir çalışmaya rastlanmadığı lise öğrencilerine yönelik 2 adet, üniversite öğrencilerine yönelik ise 15 adet çalışmanın var olduğunu tespit etmişlerdir. Bu nedenle bu çalışma alanyazına katkı sağlayacaktır.

1.4. Sayıtlar

Bu araştırmada;

- Öğrencilerin görüşme sorularına samimi ve doğru cevap verecekleri,
- Öğretmen ve araştırmacının günlüklerine yaşadıklarını samimi bir şekilde aktaracağı,
- Yapılan gözlemlerde öğrencilerin doğal, gerçek davranışlar sergiledikleri varsayılacaktır.

1.5. Sınırlılıklar

Bu araştırma;

- 2021 - 2022 eğitim ve öğretim yılı 4. sınıf Sosyal Bilgiler dersi “Üretim, Dağıtım ve Tüketim” öğrenme alanıyla,
- Konya ili Altınekin ilçesinde MEB’e bağlı bir devlet ilkokulundaki 4.sınıf öğrencileri ile
- Araştırmaya yönelik verilerin toplanması için “Üretim, Dağıtım ve Tüketim” öğrenme alanına ait kazanımlar esas alınarak, araştırmacı öğretmen tarafından hazırlanan drama yöntemine ait ders planlarıyla,
- Uygulama süresince öğretmen ve araştırmacı tarafından tutulan günlük, gözlem ve öğrencilerle yapılacak olan görüşme formları ve araştırmacı tarafından hazırlanacak olan finansal okuryazarlık testi ile sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Finansal Okuryazarlık: Finansal kavramlar ile risklerin bilgi ve kavrayışına sahip olup bu bilgi ve kavrayışı bir dizi finansal bağlamda etkili kararlar almak, birey ve toplumun finansal refahını geliştirmek ve ekonomik hayata katılımı sağlamak amacıyla kullanma becerisi, motivasyonu ve güvenidir (OECD, 2017, s. 50).

Finansal Eğitim: Tüketici ve yatırımcıların bilgilendirilmeleri yoluyla finansal ürünlere, kavramlara ve risklere yönelik farkındalıklarının ve yetkinliklerinin artırılmasıdır. Finansal tüketicinin korunması; finansal ürün ve hizmetleri arz edenler ile bunları talep edenler arasında hakkaniyetli ve adil bir alışveriş ortamını temin etmeye yönelik düzenlemeleri ifade etmektedir. (Resmi Gazete, 2014).

Drama: Grup üyeleriyle verilen bir konu üzerinde doğaçlama, rol oynama gibi tekniklerden faydalanılarak ve grup üyelerinin deneyimlerinden yararlanılarak gerçekleştirilen canlandırmalardır (Adıgüzel, 2006).

BÖLÜM 2

2. ALAN YAZIN

Bu bölümde finansal okuryazarlık becerisi hakkında bilgi verilmiştir. Ulusal ve uluslararası alanyazın taranarak bu konu hakkında yapılan çalışmalar özetlenmiştir.

2.1. Finansal Okuryazarlık Kavramı

Finansal Okuryazarlık söylemlerinin çıkış kökeni ABD'ye dayanmaktadır. Bu nedenle, dünyada finansal okuryazarlık ile ilgili yapılan çalışmaların büyük bir bölümü ABD ve batılı gelişmiş ülkelerde gerçekleşmiştir (Tetik, 2019). Bununla birlikte terim olarak kullanımı ülkeden ülkeye, araştırmacıdan araştırmacıya farklılık gösterebilmektedir. İngiltere ve Kanada'da "finansal yeterlilik" (financial capability) terimi kullanılırken, ABD, Avustralya ve diğer birkaç ülkede "finansal okuryazarlık" (financial literacy) kavramı tercih edilmektedir. Bazı yazar ve kurumlar ise "finansal farkındalık" (financial awareness) kavramını kullanmayı tercih ederken, "finansal eğitim" (financial education) kavramı da bu terimlerle birlikte kullanılabilir (Gökmen, 2012).

Literatürde finansal okuryazarlığın birçok farklı tanımı mevcuttur: Finansal okuryazarlığın ilk tanımı, 1992 yılında Noctor, Stoney ve Stradling tarafından NatWest Bank bünyesinde kurulmuş olan "Ulusal Eğitim Araştırmaları Vakfı" için hazırlanmış olan raporda yer almıştır. Bu raporda finansal okuryazarlık parayı etkin kullanma ve para yönetimi konularında bireylerin bilinçli kararlar alabilme yeteneği olarak tanımlanmıştır Lee (2012). Amerika'da var olan finansal okuryazarlık programı olan JumpStart finansal okuryazarlığı "Bireyin hayatı boyunca finansal güvenliği sağlaması amacıyla, finansal kaynaklarını etkin bir şekilde yönetme becerisi ve bunu sağlayabilecek bilgiyi kullanma yeteneği" şeklinde tanımlamaktadır (PACFL, 2008). Atkinson ve Messy (2012), finansal okuryazarlığı doğru finansal kararlar almak ve bireysel refaha ulaşabilmek için gerekli olan farkındalık, bilgi, beceri, tutum ve davranışların birleşimi şeklinde tanımlamıştır. Remund (2010) ise kısaca finansal okuryazarlık, bir kişinin parayı yönetme yeteneği şeklinde tanımlamıştır. Sarıgül (2019) finansal okuryazarlığı bireylerin finansla ilgili konulardaki tutum, davranış, bilgi ve becerilerin toplamı şeklinde ifade etmiştir. Huston (2010) finansal okuryazarlığı iki boyutta ele almıştır: birincisi finansal bilgileri edinme ikincisi ise bireysel finans yönetiminde bu bilgilerin kullanılmasıdır. Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası (TCMB, 2015) da bir bireyin kişisel bütçesini yönetme sürecinde aktif ve bilinçli kararlar alabilmesini sağlayan finansal

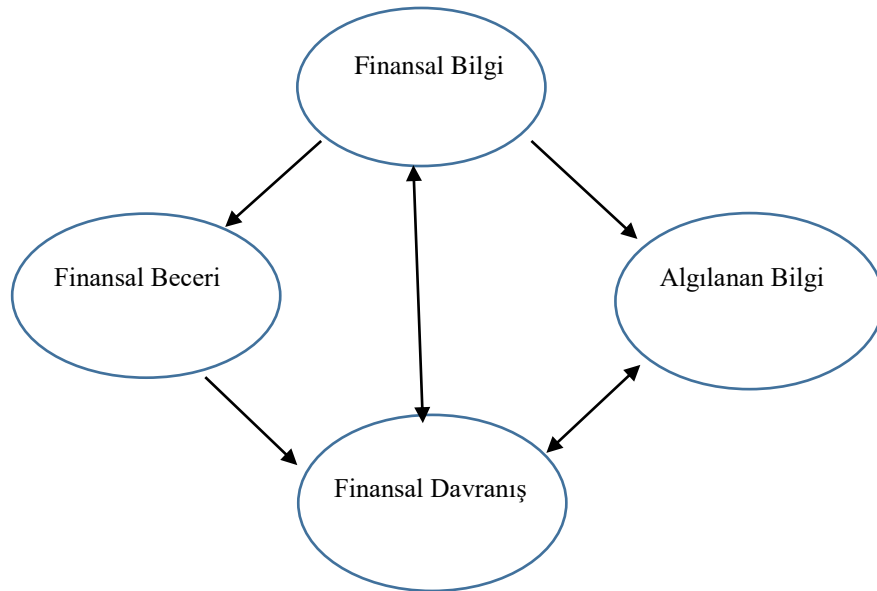
bilgiye sahip olması ve aldığı kararları uygulayarak bireysel ve toplumsal finansal refahı artırma becerisi olarak belirtmiştir.

2000 yılından bu yana yapılan çalışmalar ve araştırmalar incelendiğinde finansal okuryazarlığın tanımı ve içeriğinin beş temel başlık altında oluşturulduğu görülmektedir (Remund, 2010):

- Finansal kavramlar bilgisi
- Finansal kavramlar hakkında bağlantı kurabilme
- Kişisel finansı yönetme yeteneği
- Uygun finansal kararlar verme becerisi
- Gelecekteki finansal ihtiyaçlara yönelik etkili plan yapabilme olarak belirtilmektedir.

Son yıllarda politikacılar, araştırmacılar ve finans kurumları tarafından önem verilen ve farklı tanımlarının yapıldığı finansal okuryazarlık kavramının, finansal bilgi, finansal farkındalık, finansal yeterlilik kavramları ile birbirinin yerine kullanıldığı da görülmektedir (Barmaki, 2015). Bununla birlikte bu kavramlar birbiri ile ilişkilidir ancak eşdeğer anlam içermemektedir. Aşağıdaki şekilde kavramların birbiri ile olan ilişkisi gösterilmiştir.

Şekil 2.1 Finansal Okuryazarlığın Kavramsal Modeli

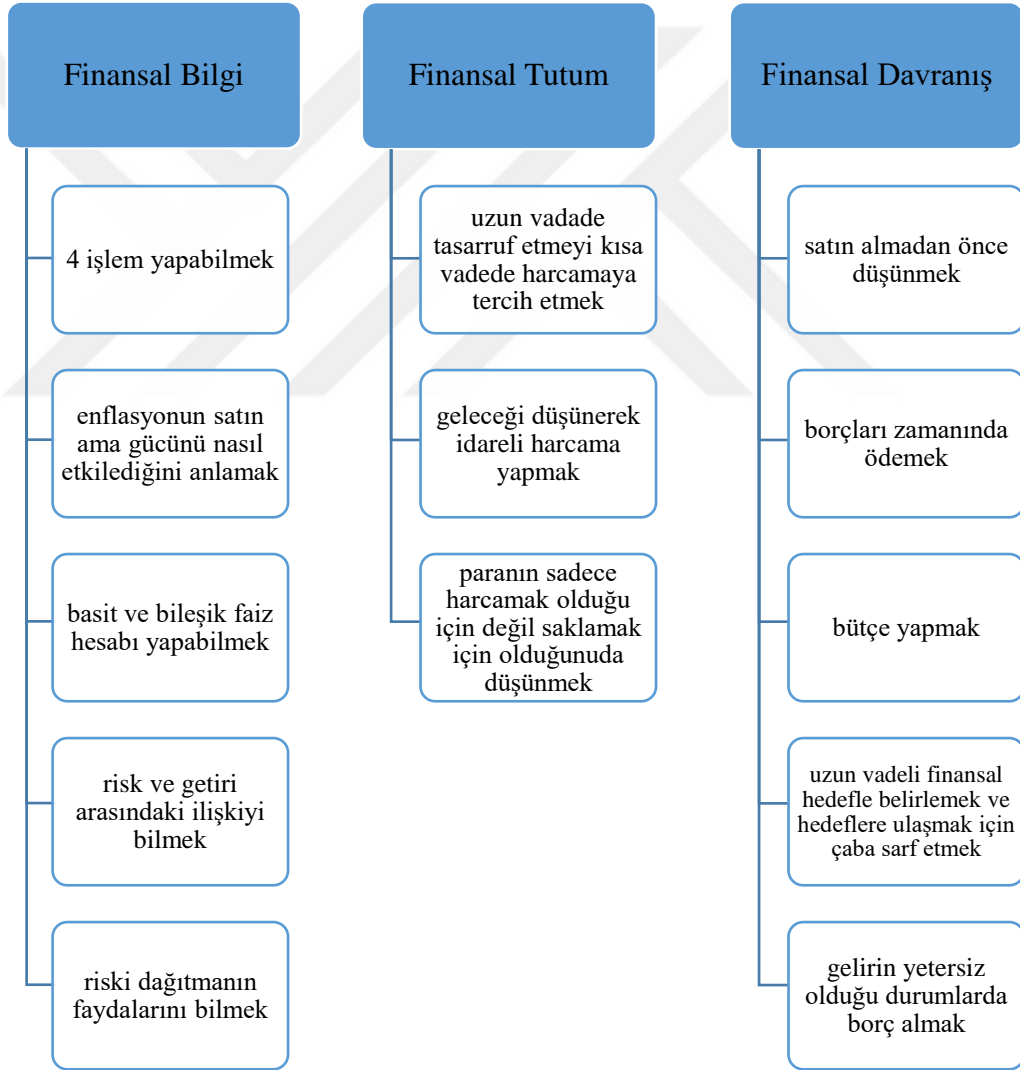
Kaynak: Hung, A.A. Parker, A. M. Yoong, J.K. (2009). Defining and Measuring Financial Literacy, Working Paper, Rand Labor and Population. (708), 1-28.

Finansal okuryazarlığın kavramsal modeli incelendiğinde finansal bilgi, finansal beceri, finansal davranış ve algılanan bilgi kavramlarının birbiri ile ilişkili olduğu gözlenmiştir.

2.1.1. Finansal Okuryazarlık Becerisinin Bileşenleri

Finansal okuryazarlık çok boyutlu disiplin olmasına karşılık temelde Finansal Bilgi, Finansal Davranış ve Finansal Tutum olmak üzere üç bileşenden oluştuğu söylenebilir (Alkaya ve Yağlı, 2015; Tetik, 2011; Holzmann, 2010; Remund. 2010).

Şekil 2.2. Finansal okuryazarlık kavramının bileşenleri

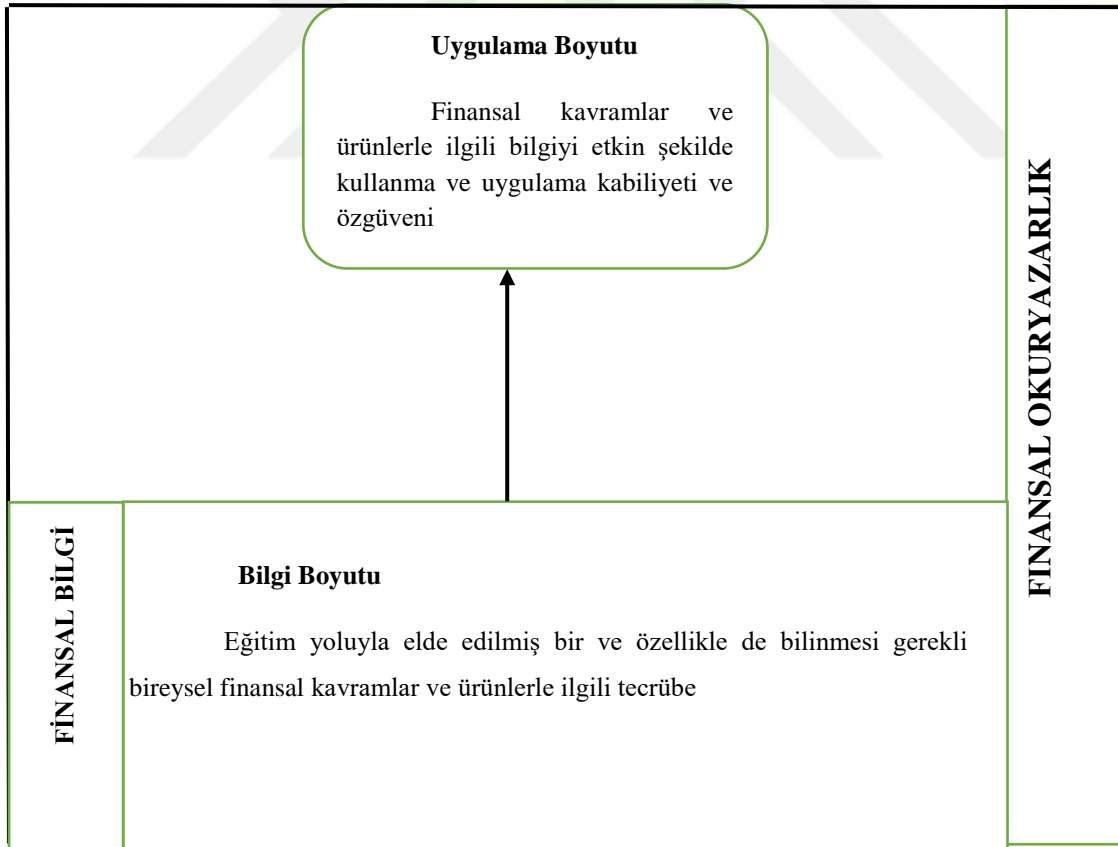
Kaynak: <https://fov.tbb.org.tr/finansal-okuryazarlik-nedir>

TBB (Türkiye Bankalar Birliği) tarafından finansal okuryazarlık bileşenleri yukarıdaki şekilde açıklanmıştır. Şekil incelendiğinde bileşenlerin birbirinin ayrılmaz bir parçası olduğu ve bir bileşenin eksikliğinde finansal okuryazarlık becerisini açıklamakta yetersiz kalacağı görülmektedir. Holzmann (2010) finansal okuryazarlık bileşenlerini açıklarken finansal bilgi, tutumları etkilemekte ve tutumlar daha sonra çeşitli davranışlar olarak meydana çıkmaktadır şeklinde ifade etmiştir.

Finansal Bilgi

Finansal okuryazarlığın birinci bileşeni olan Finansal Bilgi, finansal olaylarla yakından ilgili her türlü haberleri ve gelişmelerden haberdar olma, farklı finansal ürün ve hizmet yelpazelerini karşılaştırarak yerinde ve zamanında mantıklı finansal karar verme olgusudur (Tetik, 2021). Bireyler verecekleri ekonomik kararlarda ya da karşılaştıkları finansal durumlarda finansal bilgiye gereksinim duyarlar (Sarıgül, 2019).

Şekil 2.3 Finansal bilgiden uygulamaya finansal okuryazarlık kavramı

Kaynak: Huston, 2010, s.307

Finansal bilgi finansal okuryazarlığın önemli bileşenlerinden biridir ancak finansal okuryazarlığa eşdeğer değildir. Finansal okuryazarlığın içerisinde ek bir boyut daha vardır bu da finansal bilgilerini finansal kararları almak için kullanacağı uygulama boyutudur (Huston, 2010).

Finansal Tutum

Gelecek planları ile birikim ve tasarrufları ilgilendiren finansal tutum, finansal okuryazarlığın önemli bir parçası olarak kabul edilmektedir (Alkaya ve Yağlı, 2015). Finansal tutum, finansal konular hakkında kişisel eğilim olarak tanımlanabilir (Tetik, 2011).

Finansal konulara karşı tutum finansal karar alma sürecini etkiler, bireyin, parasal konulardaki davranışlarını belirler bu durumda finansal başarıya yansımaktadır (Sarıgül, 2019). Örneğin, kişilerin gelecek için birikim yapma yönünde olumsuz tutumları varsa onların birikim yapmaya çok daha az istekli olacağı beklenebilir. Yine kısa vadedeki isteklerini önemsemeyi tercih eden kişilerin, acil durumlar için tasarruf ya da uzun vadeli finansal planlar yapma olasılıkları daha düşük olacaktır (Alkaya ve Yağlı, 2015). Bu durumda finansal başarıyı etkileyecektir. Bu nedenle finansal okuryazarlık becerisinin geliştirebilmesi için finansal konularda göstereceğimiz iyi tutumlar önemlidir. Mantıklı kararlar almak finansal konularda olumlu sonuç verecektir.

Finansal Davranış

Finansal davranış bireylerin kişisel mali durumlarının takibi, dikkatli alışveriş yapmaları, tasarruf ve yatırımlarını kişisel borç ve kredilerini yönetebilmeleri, kısa ve uzun vadede yatırımlarını değerlendirebilmesi olarak düşünülebilir (Alkaya ve Yağlı, 2015).

2001 yılında Michigan Üniversitesinde gerçekleştirilmiş olan tüketici anketine göre bireylerin göstermiş oldukları finansal davranışlar dört gruba ayrılmıştır: (Aktar, 2021, s.137-138).

1. Nakit Akım Yönetimi: Vadeli ya da vadesiz kişisel mevduat hesapları, fatura ödemesi, finansal kayıtların tutulması, tüketimlerle harcamaların planlanması ve bütçe yapma gibi davranışları oluşturmaktadır.
2. Kredi Yönetimi: Kredi kartına sahip olunması, kullanılan kredi kartının avantajlarını ve dezavantajlarının farkında olunması, borçların zamanında ve düzenli ödenmesi gibi davranışları içermektedir.

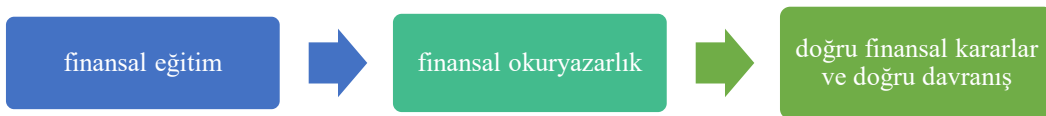
3. Birikim: Birikim hesabına sahip olunması, acil durumlar için birikim oluşturulması, gayrimenkul gibi birtakım yatırımlara sahip olabilmek için gerekli gelirin sağlanabilmesi gibi davranışları içermektedir.
4. Yatırım: Emeklilik hakkına sahip olunması, yatırım hesaplarının olması, hisse senedi, bono ya da tahvil gibi finansal ürünler alınması gibi davranışları içermektedir.

2.1.2. Finansal Eğitim ve Finansal Okuryazarlık

Bir bireyin yetkin ve özsaygı dolu olmasını sağlayacak becerilerden biri olan finansal okuryazarlık için finansal eğitim verilmesi oldukça önemlidir (Fabris ve Luburić, 2016). Finansal eğitim, finansal okuryazarlığa ilişkin farkındalığın artırılması, finansal erişimin geliştirilmesi ve finansal konularda bilgi birikiminin sağlanmasından, bu bilgi birikiminin bireylerin tüketim, yatırım ve tasarruf davranışlarında farklılıklar meydana getirmesine ve bu farklılıkların ülke ekonomisine ve toplumsal refaha yansımalarına kadar geniş bir yelpaze oluşturmaktadır (TCMB, 2011). Gökmen'e göre (2012, s.48) “Ülke ekonomilerinin istikrarlı ve güçlü, sürdürülebilirliği birbirine bağlı dışlıların işlemesine benzemektedir. Fon kaynaklarının yaratılmasının en büyük kaynağı olan tasarruflar da ekonomi çarkının bir dışlisi olarak, finansal eğitimin önemini bir kez daha ortaya çıkarmaktadır.” Özetle denilebilir ki finansal eğitimin etkilerinin, bireysel ekonomiye, finansal piyasalar aracılığı ile işletmelere ve tüm ülke ekonomisiyle toplumsal gelişmeye olan etkileri mevcuttur (Adalar, 2019; Temizel ve Özgüler, 2015).

Aşağıdaki şekilde finansal eğitim ve finansal okuryazarlık becerisinin ilişkisi gösterilmiştir. Finansal eğitimin finansal okuryazarlık becerisini geliştirdiği finansal okuryazarlık becerisinin ise doğru finansal kararlar ve doğru davranış ortaya çıkaracağı gösterilmiştir. Özetle finansal okuryazarlık, finansal olarak bilgili kişiler yetiştirmek için amaç, finansal eğitim ise bu amaca ulaşabilmek için ihtiyaç duyulan araçtır (Goel ve Khanna, 2013, s.338 Akt; Dereköy, 2020).

Şekil 2.4 Finansal Eğitim Diyagramı

Kaynak: Willis, L. E. (2008, s.204)

Finansal eğitim ile bireyler kısa veya uzun vadeli finansal hedeflere ulaşmak için planlar yapabilecek, tasarruf arttırmak adına bütçe yapabilecekler ve finansal risk karşısında strateji geliştirebileceklerdir (Tezel, 2015).

Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası 2015 yılında yayımladığı bültende finansal eğitimin gerekliliğini şöyle açıklamıştır (TCMB, 2015, s.2);

- “Gündelik yaşamda günden güne daha çok yer almaya başlayan finansal piyasalar içinde işlem gerçekleştirmek, belirli seviyede finansal bilgi biriktirmek, yeteri derecede risk analizleri ile farkındalık gerektirir.

- Finansal hizmetlerin ve ürünlerin çeşitliliği, karmaşıklığı gün geçtikçe artış göstermektedir. Bir taraftan bu durum ürün yelpazesini artırırken başka bir yönden de yeni ürünler hakkında yeterli bilgi almayı zorlaştırır.

- Var olan küresel boyutta ki ekonomik yapı, tüketimler bu eğilimlerin günden güne kuvvet kazanmasına neden olurken, bu eğilimin finansmanlarında borçlanma payları artış göstermektedir.

- Emeklilik sisteminde özel sektörün artan payı ve yaşam beklentisinin artması ile birey tasarruflarının daha ayrıntılı bir değerlendirmesini yapmak zorundadır.

- Finansal okuryazarlığı ölçmeye ilişkin yapılmakta olan çalışmalar finansal terimlere ilişkin okuryazarlığın düşük düzeyde olduğunu göstermektedir.

- Finansal eğitim, finansal erişime katkı sağlamaktadır.”

Finansal eğitimin olası etkilerinin değerlendirildiği araştırmalar incelendiğinde finansal eğitimin bireyin ve toplumun genel tasarruf seviyesini artırdığı, finansal bilgi birikimi ile finansal davranışlar ve tercihlerin anlamlı bir ilişkiye sahip olduğu görülmüştür (Şimşek, Hitit ve Şimşek, 2021). Her bireyin finansal eğitim alarak finansal okuryazarlık becerisini geliştirmesi günümüz teknoloji çağında zorunluluk haline gelmiştir. Finansal okuryazarlık düzeyinin artırılması için etkin finansal eğitim programlarının oluşturulması gerekmektedir. Finansal eğitim alacak hedef kitle için ilk olarak finansal okuryazarlık düzeyinin ölçülmesi, sağlıklı bir ölçüm yapılabilmesi için de finansal okuryazarlık tanımının ve çerçevesinin iyi

belirlenmesi, objektif ve güvenilir göstergelerle ölçülmelidir (Yiğitbaş, Temeloğlu ve Şimşek, 2020). Finansal okuryazarlık düzeyine göre farklı grup seviyeleri için finansal eğitim düzenlenmelidir. Finansal eğitimle bireylerin yaş, cinsiyet, gelir, sosyal ve kültür durumları gibi profilleri dikkate alınarak küçük yaşlarda hatta aile ortamından başlamak üzere tüm eğitim süreçlerini kapsayacak bir yol haritası izlenmesi bireylerin finansal okuryazarlık becerisini geliştirecektir (Tetik, 2011).

Finansal okuryazarlık eğitimi, dünya genelinde önemsenmektedir ve farklı ülkelerde bu eğitimin okullaşması için çalışmalar yapılmaktadır. Bu çalışmalarda ise OECD' nin öncü olduğu görülmektedir (Özkale ve Erdoğan, 2017). Uluslararası araştırmalarda yapılan çalışmalarda ülkemizde finansal okuryazarlık eğitiminin artırılması gerektiğini ortaya çıkarmaktadır. OECD/INFE'nin 12 Ekim 2016 Tarihinde Yayınlanmış Olduğu Yetişkin Finansal Okuryazarlık Yetkinlik Anketi Çalışmasına 17'si OECD üyesi olmak üzere toplam 30 ülke katılmıştır. Anket, 18-79 yaş aralığı finansal okuryazarlık yetkinlik düzeyinin ölçülmesi amacıyla yapılmıştır, Anket sonucuna göre Türkiye, finansal bilgi, finansal davranış ve finansal tutum düzeyi genel ortalama skorunda ankete katılan 30 ülke arasında 21. sırada, ankete katılan 17 OECD üyesi ülke arasında da 15. sırada yer almıştır. Bu nedenle küçük yaşlardan itibaren okullarda bu becerinin gelişimi sağlanması gerekmektedir.

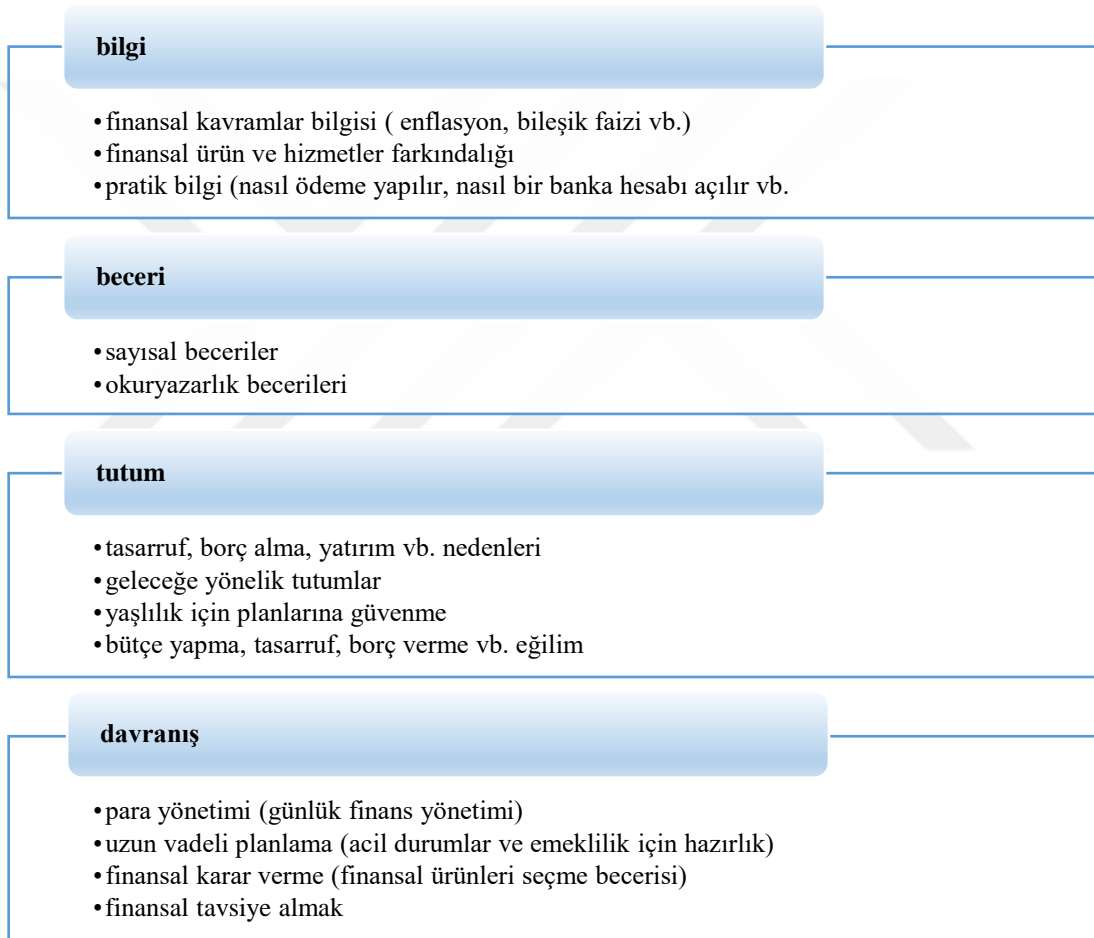
Şekil 2.5 Finansal okuryazarlık seviyesi

2.1.3. Finansal Okuryazar Bireyin Özellikleri

Finansal okuryazar kişi finans uzmanı değildir ancak finansal okuryazar bir birey kendisine ve ailesine yetecek kadar finansal bilgiye, tutuma ve davranışa sahiptir (Gökmen, 2012). Finansal okuryazar birey genel olarak finansal yeterlilikler hakkında fikir sahibidir denilebilir. Aşağıdaki şekilde finansal yeterlilikleri açıklayan kavramlara yer verilmiştir.

Şekil 2.6 Finansal okuryazarlık kavramları

Kaynak: Dünya Bankası Finansal Yeterlilik Kavramları (Zottel vd., 2013, s.2'den uyarlanmıştır.)

Bireylerin finansal okuryazar sayılabilmesi için yukarıdaki şekilde yer alan kavramları bilmesinin yanı sıra belirli yetenekleri taşıması gerektiği de belirtilmektedir (PACFL, 2008, s.36-37):

- Finansal kuruluşlar ve sermaye piyasa sistemi hakkında farkındalık

- Nakit para yönetimi
- Kaynakları ve öncelikleri göz önüne alıp tutarlı bir harcama planı oluşturma
- Acil durumlar için kaynak oluşturabilme
- Kredi seçme ve seçenekleri değerlendirebilme
- Konut kiralama ve satın alma seçeneklerini değerlendirebilmek
- Finansal riskleri tanımlayıp, risk yönetim stratejisi geliştirebilme
- Finansal dolandırıcılıklarından korunma yollarını bilme
- Temel yatırım ürünlerini doğru zamanda seçebilme
- Çalışanlara sağlanan faydalardan nasıl yararlanabileceğini bilme
- Emeklilik dönemini planlama
- Beklenmedik durumlarda (ölüm, sakatlık, vb.) finans durumunu yönetebilme.

Finansal okuryazar birey finansal kavramları bilmesi, finansal tutum ve davranışlara sahip olması ve finansal yeteneklere sahip olması ile birlikte finansal okuryazar olmayan bireylerden finansal durumları yönetebilmede farklılıklar içermektedir (Capuano ve Ramsey, 2011, s.35-36):

- Yaşam boyu daha fazla gelire sahip olmak
- Tasarruf etmek
- Emeklilik için doğru birikim yapmak
- Borç yönetimi
- Gerçekçi finansal hedefler oymak
- Finansal piyasalarda aktif olmak
- İhtiyaca yönelik finansal ürünleri doğru bir şekilde seçmek
- Tüketici haklarını bilmek
- Bütçe planlama, finansal açıdan verimli planlar yapabilme

Yukarda sıralanan maddeler finansal okuryazarlık becerisine sahip olan bireylerin günümüz çağında herkesin sahip olması gereken özelliklere sahip olduğu görülmektedir ancak bu özelliklere sahip olamayan kişiler finansal ürün çeşitliliği karşısında yetersiz bilgiye sahip olması nedeniyle yanlış kararlar vermekte yanlış tutumlar ve davranışlar sergilemektedir. Bu durum sadece bireyi etkilememekte ailesini, yaşadığı toplumu, ülke ekonomisini etkileyecek kadar geniş bir alanı etkilemektedir. Finansal okuryazarlık bu sebeple 21. yy becerileri

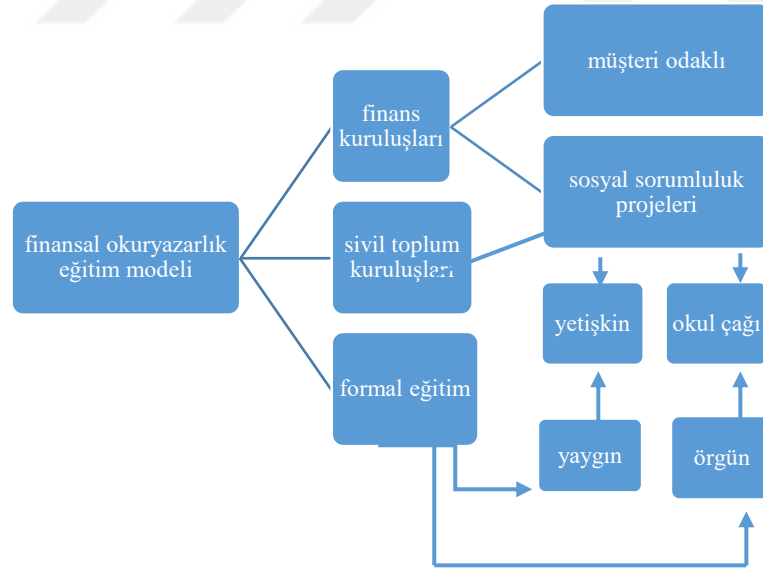
arasında başlıca geliştirmesi gereken bir beceri ve her bireyin bu beceriye sahip olması için gereken donanıma sahip olması önemlidir.

2.1.4. Türkiye Genelinde Finansal Okuryazarlık İle İlgili Yapılan Çalışmalar

Günümüzde her bireyin finansal hizmetleri kullanma ve finansal sistemde yer alma gereksinimi bulunmaktadır (Gökmen, 2017). Bunun için bireylerin finansal okuryazarlık eğitimi almış olmaları gerekmektedir. Dünya genelinde finansal okuryazarlık eğitimleri iki farklı boyutta verilmektedir. Bir taraftan her yaş grubu bireyler için sivil toplum örgütleri, bankalar ve resmi kuruluşların liderliğinde finansal okuryazarlık seminerleri ve kısa zamanlı eğitimler ile topluma finansal okuryazarlık becerisi geliştirmeye çalışılırken diğer taraftan finansal okuryazarlık eğitimi okullarda örgün eğitim sisteminin içinde verilmeye çalışılmaktadır (Özkale ve Erdoğan, 2017).

Ülkemizde ise finansal okuryazarlık konusunda pek çok kuruluş görev almakla birlikte çalışmalarını birbirinden bağımsız hareket etmektedirler. Aşağıdaki resimde finansal okuryazarlık ile ilgili çalışma yapan kuruluşlar kavram haritası ile açıklanmıştır.

Şekil 2.7 Finansal okuryazarlık eğitim modeli

Kaynak: Güvenç, 2017, s.938

Ülkemizde Milli Eğitim Bakanlığı, Borsa İstanbul, Türkiye Sermaye Piyasaları Birliği, Türkiye Ekonomi Bankası, Türkiye İş Bankası, Finansal Okuryazarlık Derneği (FODER),

Sermaye Piyasası Kurulu (SPK), Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) gibi kurum ve kuruluşlar finansal okuryazarlık becerisinin geliştirilmesi ve finansal okuryazarlık eğitiminin sağlanması konularında çalışmalar yapmışlardır.

Habitat Derneği “Paramı Yönetebiliyorum Projesi” Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP), Habitat Derneği ve Visa Türkiye ortaklığında yürütülmekte, gençlerin sağlıklı bir finansal gelecek oluşturabilmeleri için doğru ve kontrollü harcama, birikim ve yatırım, borç yönetimi, finansal hak ve yükümlülükler gibi konularda bilinçlenmeleri hedefiyle, 2009 yılında yola çıkmıştır (<https://habitatderneği.org/>)

Finansal Okuryazarlık ve Erişim Derneği (FODER), 2012 yılı sonunda kurulmuştur. Devlet, özel sektör ve diğer sivil toplum kuruluşları ile iş birliği yaparak ülke çapında kişilerin finansal okuryazarlık, finansal erişim farkındalıklarını ve imkanlarını oluşturabilmek için; bilinçlendirme, eğitim, araştırma, uygulamalara destek, politikalar üretilmesi gibi çalışmalar yapmaktadır. Derneğin ana hedefi finansal okuryazarlığa sahip bir Türkiye için ekosistem oluşturmaktır (<https://www.fo-der.org/>).

TCMB “Herkes İçin Ekonomi” olarak adlandırdığı finansal okuryazarlık ve ekonomi eğitimi çalışmaları kapsamında farklı hedef kitlelere ulaşmayı amaçlamaktadır. Herkes İçin Ekonomi, ekonomiye ve merkez bankacılığına yönelik ilgiyi canlı tutmak, bilgi ve farkındalık seviyesini yükseltmek için her bir hedef kitleye uygun içerikler sunmakta, farklı yaş gruplarına yönelik çeşitli faaliyetler ile Merkez Bankası ve faaliyetleri konusunda bilgilendirme yapmayı amaçlamaktadır (<https://www.tcmb.gov.tr>).

Türkiye Ekonomi Bankası (TEB), toplum genelinde finansal okuryazarlık düzeyini yükseltmek ve tasarruf bilincini yaygınlaştırmak hedefiyle çalışmalar yapmaktadır. Bu doğrultuda 2012 yılında TEB Aile Akademisi’ni hayata geçirmiştir. Herkese açık ve ücretsiz finansal okuryazarlık eğitimleri vermektedir. TEB ayrıca, farklı kurum ve kuruluşlarla yaptığı iş birlikleriyle de finansal okuryazarlık bilincini ve tasarruf alışkanlığını Türkiye’nin dört bir yanına taşımayı amaçlamıştır. FODER ile işbirliği içerisinde 2013, 2014 ve 2018 yıllarında “Finansal okuryazarlık ve Erişim Zirvesi” ni düzenlemiştir. Bununla birlikte TEB, MEB ve UNICEF ile birlikte 2014-2015 eğitim döneminde ilkokul öğrencilerine yönelik “Sanat Yoluyla Sosyal ve Finansal Eğitim” projesini gerçekleştirerek 6-14 yaş aralığında ki 11 milyon çocuğa sanat dersleri aracılığıyla ulaşarak finansal okuryazar becerisinin kazanımını hedeflemiştir (<https://www.teb.com.tr/teb-hakkında/finansal-okuryazarlık/>).

Borsa İstanbul ise tasarruf bilincinin genç yaşlarda kazandırılması ve finansal okuryazarlığın artırılması için pandemi süresince de çeşitli çevrimiçi etkinlikler düzenlemiştir. Milli Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Genel Müdürlüğü aracılığıyla TRT EBA TV Lise kanalından yayımlayacağı videolar ile sermaye piyasasını en iyi ve en doğru şekilde tanıtmayı, eğlenceli ve anlaşılır bir dille piyasalar, ürünler hakkında temel bilgileri vermeyi hedeflemiştir (<https://borsaistanbul.com/tr/duyuru/3263/borsa-istanbul-finansal-okuryazarlik-videolari-eba-tv-lise-kanalinda>).

ING bankası ise “Turuncu Damla” projesini hayata geçirerek çocuklarda erken yaşta tasarruf bilinci oluşturmayı hedeflemiştir. 2013 yılından itibaren devlet ilkokullarında 3. ve 4. sınıf öğrencilerine finansal okuryazarlık eğitimi vermektedir. Özel sektör, üniversite, kamu ve sivil toplumu içine alarak iş birliği modeline dayanan Turuncu Damla ile öğrencilere, sınıf öğretmenleri üzerinden doğal eğitim ortamları dahilinde eğitim süreci gerçekleştirmektedirler. Bu süre zarfında 9 ilde olmak üzere 399 okul, 1460 öğretmen ve 45.929 öğrenci projeden faydalanmıştır. Bu proje uluslararası alanda birçok ödülün de sahibi olmuştur (<https://www.turuncudamla.com/>).

Bununla birlikte Finansal Erişim, Finansal Eğitim, Finansal Tüketicinin Korunması Stratejisi ve Eylem Planları'na ilişkin 2014/10 sayılı Başbakanlık Genelgesi 5 Haziran 2014 tarihli ve 29021 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. Finansal eğitim ve finansal tüketicinin korunması alanlarında toplam 55 adet eylem belirlenmiş ve her bir eyleme ilişkin sorumlu ve ilgili kurum ve kuruluşlar tespit edilmiştir. Söz konusu eylemlerin belirlenmesinde ve hayata geçirilmesinde anılan kurum ve kuruluşların yanı sıra sivil toplum kuruluşları ile işbirliği yapılarak etkinliğinin artırılması hedeflenmiştir (<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/06/20140605-6.htm>).

Finansal Eğitim Eylem Planı çerçevesinde eğitim faaliyetlerinin yürütülmesinde gereken ilkeler şu şekilde belirtilmiştir (SPK, 2014, s.46-47):

Kapsayıcılık: Toplumdaki bütün bireylerin finansal eğitim imkânlarından faydalanması ve finansal eğitimin tüm finansal ürün ve hizmetleri içerecek şekilde planlanmasıdır.

Tarafsızlık: Finansal eğitimin adil, şeffaf ve tarafsız olması.

Farkındalık oluşturma: Finansal eğitim konularının ihtiyaca yönelik farkındalığı arttırması

Süreklilik: Bireylerin yaşamın her döneminde finansal eğitime erişebilmesi

Ölçüm ve gözden geçirme: Finansal eğitim faaliyetlerinden önce mevcut durumun analizi ve eğitim verildikten sonra gelinen noktanın ölçülmesi ve güncel değerlendirme metotlarının uygulanması

Etkin ve sonuç odaklı olma: Finansal eğitim faaliyetlerinin sadece toplum yararına sonuçlar verecek şekilde tasarlanması

İhtiyaca göre olma: İhtiyaç farklılıkları ön plana alınması ile birlikte gerekli olan eğitim durumunun bireylere sunulması

Anlaşılabilir dil ve pratik anlatım: Eğitimde kullanılacak dilin sade ve anlaşılır olması karmaşık finansal kavramların ise günlük hayatta karşılaşılan durumlar halinde verilmesi

Eğiticilerin eğitimi: Finansal eğitim verecek kişilere gerekli kaynakların sunulması ve eğitimin verilmesi.

2.1.5. Finansal Okuryazarlık ve Sosyal Bilgiler

Küreselleşme sürecindeki dünyamızda, iyi vatandaş yetiştirme hedefiyle yola çıkan eğitim sistemlerinin teknolojiyi kullanabilen, dünya gündemini takip edebilen ve uluslararası platformda söz alan vatandaşlara gereksinimi vardır. Bu noktada Sosyal Bilgiler dersi ve bu dersi veren öğretmenlere önemli görevler düşmektedir (Akhan, 2013).

Sosyal Bilgiler toplumsal gerçekle kanıtlamayı esas alan bağ kurma süreci ve bunun neticesinde elde edilen dirik bilgiler olarak tanımlanabilir (Sönmez, 2005). Eğitim kurumlarının temel işlevi yirmi birinci yüzyıl dünyasında etkili ve etkin vatandaş olabilmek adına gerekli bilgi beceri ve değerlerin öğrenciye kazandırılmasıdır. Bu bilgi, beceri ve değerlerin önemli bir kısmı ilkokullarda özellikle Sosyal Bilgiler derslerinde kazandırılması amaçlanmaktadır (Kılıçoğlu, 2015). Bu nedenle günümüzde önemi artan becerilerden biri olan finansal okuryazarlık becerisi Sosyal Bilgiler dersi öğretim programının içeriğinde yer almaktadır.

2018 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda, Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi ile uyumlu olarak ve dersin kazanımları içerisinde verilmesi istenen yirmi yedi beceri bulunmaktadır. Programda adı geçen beceriler Tablo 2.1'de gösterilmiştir (MEB, 2018, s. 9).

Tablo 2.1 2018 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda yer alan beceriler

1. Araştırma	15. Kanıt kullanma
2. Çevre okuryazarlığı	16. Karar verme
3. Değişim ve sürekliliği algılama	17. Konum analizi
4. Dijital okuryazarlık	18. Medya okuryazarlığı
5. Eleştirel düşünme	19. Mekânı algılama
6. Empati	20. Öz denetim
7. Finansal okuryazarlık	21. Politik okuryazarlık
8. Girişimcilik	22. Problem çözme
9. Gözlem	23. Sosyal katılım
10. Harita okuryazarlığı	24. Tablo, grafik ve diyagram çizme ve yorumlama
11. Hukuk okuryazarlığı	25. Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma
12. İletişim	26. Yenilikçi düşünme
13. İş birliği	27. Zaman ve kronolojiyi algılama
14. Kalıp yargı ve önyargıyı fark etme	

Kaynak: MEB, 2018, s. 9

Öğrenciler ilkokul çağından itibaren parasal durumlarla karşılaşmaktadır. Harçlıklarını biriktirerek istedikleri oyuncağı almalarında bile finansal okuryazarlık becerisinin gelişmiş olması gerekmektedir. Hayat boyu karşılıklarına çıkacak finansal durumlarda çocukların doğru davranışlarda bulunmaları için finansal okuryazarlık becerilerinin küçüklükten itibaren geliştirilmesi bunun tutum haline getirilmesi önemlidir. Öğrencilerden finansal kararlar almada tasarruflu tüketiciler olmalarında ve finansal krizlerde doğru tepki verebilmelerinde bu bilgi ve donanımı verme Sosyal Bilgiler dersinin amaçlarındandır (Akhan, 2015).

Sosyal bilgiler dersi programının genel amaçları içerisinde finansal okuryazarlık becerisi ile ilgili olan amaçların 8. ve 9. maddelerinde şu ifadeler yer almaktadır:

“Ekonominin temel kavramlarını anlayarak kalkınmada ve uluslararası ekonomik ilişkilerde millî ekonominin yerini kavramaları amaçlanmaktadır (8. Madde)

Çalışmanın toplumsal yaşamdaki önemine ve her mesleğin gerekli ve saygın olduğuna inanmaları amaçlanmaktadır (9. Madde)” (MEB, 2018, s.8).

Sosyal bilgiler öğretim programının içeriğinde finansal okuryazarlık becerisinin kazanımı ise üretim, dağıtım ve tüketim öğrenme alanını ile ilişkilendirilerek verilmiştir.

2.2. Drama

2.2.1. Drama Tanımı ve Özellikleri

Drama kavramı, Yunanca (Dran) 'dan türetilmiş ve dran sözcüğünün yapmak, etmek, eylemek anlamlarını taşıdığı bilinmektedir. Tiyatro bilimi içinde drama özetlenmiş, soyutlanmış eylem anlamına gelmektedir (San, 1990). Drama, dram sanatının doğaçlama

unsurlarla zenginleştirilmiş; şiirsellikten ziyade yaşamı; yaşama dönük küçük olay kesitleri içeren bir alt disiplini olabilir (Maden, 2020). Drama, Türkçe' de okulda tiyatro, rol oynama, dramatize etme, eğitsel drama, eğitici drama, eğitimde drama, eğitimde yaratıcı drama gibi kavramlarla açıklanmaya çalışılmıştır (Öztürk, 2001).

Dramatik gösterilerin dersler içinde gerçek anlamda bir öğretim yöntemi olarak ele alınması Cumhuriyet Döneminde 1926 tarihli İlkokul Programında, ilkokulun eğitim ve öğretim ilkeleri bölümünde, temsil-dramatik gösteriler temel olarak kabul edilmesi ile gerçekleşmiştir (Adıgüzel, 2008). Dramanın öğretim yöntemi olarak ele alınması 1970'li yıllarda Tamer Levent'in amatör tiyatrocularla başlattığı çalışma ve İnci San'ın katkılarıyla gerçekleşmiştir (Aladağ, 2015). Eylül 1998 tarihli tebliğler dergisinde ilköğretim okulları seçmeli drama dersi 1-2-3 öğretim programı yayınlanmış ve 1997-1998 eğitim öğretim yılından itibaren seçmeli ders olarak yer almıştır (Çalışkan ve Karadağ, 2020). Günümüzde drama 2005 senesinde yapılandırmacı eğitim sistemine geçilmesi ile beraber aktif öğretim yöntemleri içerisinde yer almaktadır. Eğitimde yaparak yaşayarak öğrenmenin öğrencilerin başarısını arttırmada önemi dikkate alındığında yapılandırmacı yaklaşıma dayalı bir öğretim programının istenilen hedefe ulaşabilmesi için drama gibi yöntemlerin kullanılması gerekmektedir (Aykaç, 2021). Öğretmenler drama sayesinde çocukların kendilerini herhangi bir yerde, zamanda ve durumdaymış gibi hayal etmelerini sağlayarak dramanın sonsuz esnekliğini kullanmalıdır (Baldwin, 2020). Bu sayede öğretimini daha eğlenceli ve kalıcı hale getirebilir.

Dramanın araştırmacılar tarafından tanımlamaları şu şekildedir: Drama çocukların hayal güçlerini ve yaratıcılıklarını destekleyen, yaşantı yoluyla öğrenmelerini sağlayan bir yöntemdir (Cottrell, 1987, Akt; Akyol, 2012). Drama anlık olarak oluşturulan, öğrenmeyi içeren ve tiyatro öğelerini de kullanarak katılımcıların kendini, başkalarını ve dünyayı bilme ve her bireyin hayal gücünü geliştirme yoludur (Pinciotti, 1993). Drama, kuramsal boyutun oluşturulması ile birlikte oyunlaştırma, canlandırma ve doğaçlama temelde olmak üzere atölye çalışmaları çerçevesinde yürütülen bir etkinliktir (Akyol, 2003). Drama, önceden yazılı bir metin olmadan, katılımcıların kendi yaratıcı buluşları, özgün düşünceleri, anıları ve bilgilerini içeren eylem durumları ve doğaçlamaya dayalı canlandırmalardır (San, 1999). Drama insana dair duygu, düşünce veya özelliklerin insana özgü bir problemin sanatsal anlamda canlandırılmasıdır (Genç, 2005). Önder (2007) dramayı bir eylemin, bir olayın, bir duygunun, farklı rollerin, bir kavramın ya da öykünün, şiirin, canlı ya da cansız varlıkların,

sözel ve sözsüz, kendiliğinden davranışlarla, taklit yoluyla ifade edilmesi, canlandırılması şeklinde ifade etmiştir.

Tanımlardan özetle denilebilir ki öğrenci drama sayesinde aktif bir süreç geçirerek kendi bilgisinden sorumlu olup öğrenmesini gerçekleştirmektedir. Bununla birlikte drama çok boyutlu bir yapıya sahiptir: Bir öğretim aracı olarak eğitim alanını, bir sanat formu olarak görsel sanatları, ayrıca psikolojik sağaltım ile de sağlık alanını ilgilendiren bir kavramdır denilebilir (Maden, 2020).

Dramanın başlıca özellikleri şunlardır (Okvuran, 2003, s.82):

- * Drama bir süreçtir. Başlangıçla şimdi arasında bir fark vardır.
- * Drama dramatik yaşantılara dayalıdır.
- * Drama doğaçlamalardan oluşur. Doğaçlama olmadan drama olmaz.
- * Doğaçlamalarla bir durum yaratılır.
- * Drama da gerçekle oyun iç içedir.
- * Drama da gerçekle kurgu iç içedir.
- * Drama sosyaldır; tekli, ikili, çoklu gruplarla yaratılır.
- * Drama eğitimi bütünleştirir.
- * Drama bilgiyi yaşantıya dönüştürür.

2.2.2. Dramanın Eğitimde Önemi

Eğitim alanında dramanın kullanımı iki açıdan ele alınmaktadır: birincisi dramanın kendisinin bir alan olarak ikincisi ise ders konusunun ya da ünitesinin öğretilmesinde yöntem olarak kullanılmasıdır (Genç, 2005).

İlkokul yıllarında çocuklar oyun döneminde olmalarından ötürü oyuna dayalı bir öğretim yöntemi çocukların daha verimli bir öğrenme sürecini gerçekleştirmesine hizmet edecektir. Bu öğrenme ortamının oluşmasında da karşımıza içinde oyunsu süreçler barındıran drama çıkmaktadır (Aykaç, 2021). Eğitimde drama çalışmalarının genel hedefi, her alanda yaratıcı, kendini tanıyan, çevresiyle iletişim kurabilen ve bunu geliştirebilen, ifade gücü ve anlatımı gelişmiş bireyler yetiştirmektir (Aykaç ve Adıgüzel, 2011). MEB ise (2018) 5. ve 6. sınıflara yönelik drama dersi öğretim programını yayınlarken drama dersini şu şekilde tanımlamıştır: Drama alan bilgisi ve tecrübesine sahip öğretmenin rehberliğinde öğrenci

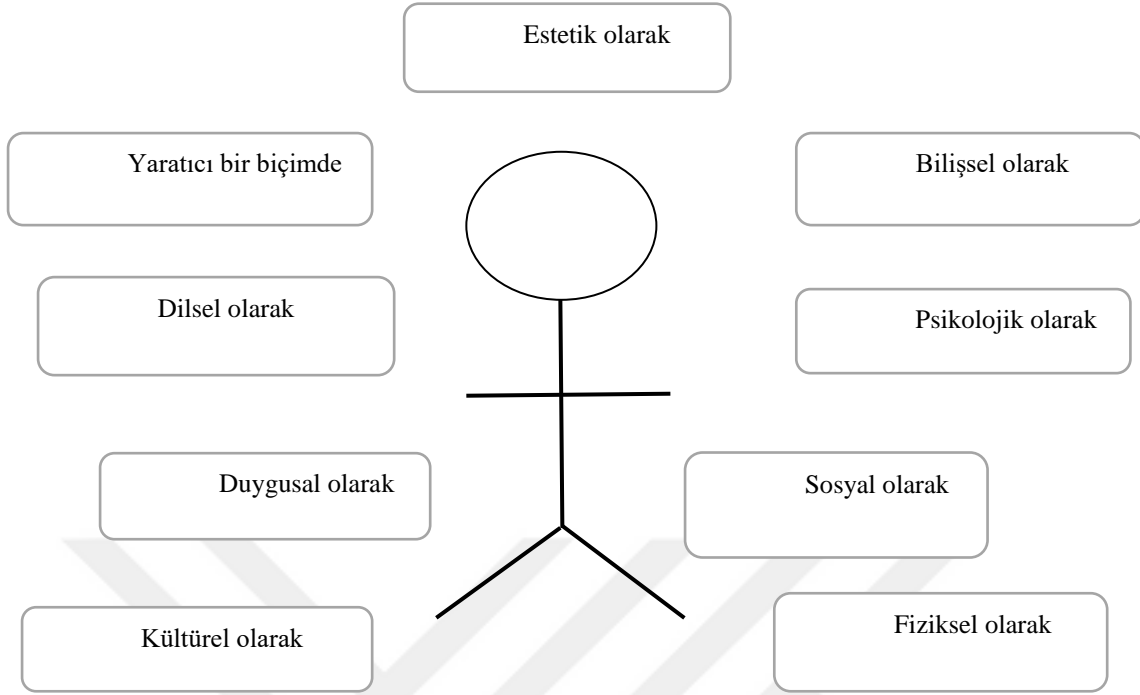
katılımlı oyun ve canlandırma temelli, -miş gibi yapmaya odaklı, dramatik kurguya dayalı bir derstir.

Sosyal bilgiler dersi kazanımlarına göre drama etkinliği soyut kavramların ağırlıkta olduğu Sosyal Bilgilerin tüm konularında başarıyı arttırmada önemli bir öğretim yöntemidir öğrenciler sosyal hayatta karşılaşılan olayları istenildiği anda tekrar canlandırabilmektedir (Çalışkan ve Karadağ, 2020).

Dramanın eğitimde kullanılması ile öğrencilerin süreçte:

- Özgüven duygusunun gelişmesini.
- Bilişsel, dil ve motor ve sosyal açıdan gelişmesini,
- Kendini daha rahat bir biçimde ifade edebilme yeteneğini,
- Daha kalıcı öğrenmeler gerçekleştirebilmesini,
- Öğretim sürecinde aktif rol almasını,
- Araştırma isteğinin gelişmesini,
- Farklı bakış açılarına sahip olabildiğini
- Düşünme becerilerinin gelişmesini
- Deneyim zenginliği sağlayarak çok boyutlu düşünebilmesini geliştirir (Çalışkan ve Karadağ, 2020, s.99-100).

Şekil 2.8. Drama çocuğun bütünsel gelişimini sağlar.

Kaynak: Baldwin, P. (İlkokulda drama el kitabı, 2020, s.6)

Yukarıdaki şekilde de görüldüğü üzere drama çocuğun, bilişsel, psikolojik, sosyal, fiziksel, kültürel, duygusal, dilsel, yaratıcılık ve estetik açısından bütünsel gelişimini sağlamaktadır.

Dramanın araştırmacılar tarafından farklı derslerde başarı, motivasyon ve tutum üzerindeki etkisi incelenmiştir ve drama uygulanan çalışma grubu lehine anlamlı farklılıkların olduğu tespit edilmiştir. Türkçe (Güler, 2008; Türkel, 2011), İngilizce (Erdoğan, 2016), Matematik (Ekinözü, 2003; Gedik, 2014; Karapınarlı, 2007; Kayhan, 2004; Soner, 2005; Sözer, 2006), Sosyal Bilgiler (Aykaç, 2008; Nayci, 2011; Zengin, 2014), Hayat Bilgisi (Bilek, 2009; Ay, 2005; Onur, 2008; Üstündağ, 1988; Ütkür, 2012) Fen Bilimleri (Şahin, 2016; Yalım, 2003) derslerinde anlamlı farklılıkların gerçekleştiği gözlenmiştir. Bu sebeple dramanın eğitimde kullanılması öğrencilerin başarısını arttırdığı söylenebilir.

2.2.3. Drama Süreci ve Bileşenleri

Drama kendi bileşenlerine, öğelerine sahip farklı bir sanat alanıdır. Bununla birlikte eğitimde ve sanat eğitiminde bir yöntem ve başlı başına bir derstir (Adıgüzel, 2006). Bir drama dersi dört önemli bileşene sahip olmalıdır. Bunlar: katılımcılar (öğrenci), belirli bir mekân (sınıf), belirli bir içerik (ders/konu içeriği) ve drama lideri (öğretmen) (Çalışkan ve Karadağ, 2020).

Çalışkan ve Karadağ, (2020) drama sürecini eğitimde 4 aşamadan oluştuğunu belirtmişlerdir. Bunlar:

- Isınma (Hazırlık) aşaması
- Oyunlar (Canlandırma) aşaması
- Rahatlama aşaması
- Değerlendirme aşaması

Isınma aşamasında öğrencilerin bedensel ve ruhsal olarak ısınması ve konuya dikkatin çekilmesi hedeflenir. (Çalışkan ve Karadağ, 2020; Genç, 2005). Duyuların eş zamanlı olarak yoğun kullanıldığı, içe dönük çalışmaların yapıldığı, güven kazanma, uyum sağlama gibi grup dinamiğini oluşturmak için yapılan, daha çok drama lideri tarafından yönlendirilen bir sonraki aşamaya hazırlık sürecidir (Adıgüzel, 2006).

Canlandırma aşamasında kullanılan birçok drama tekniği vardır (Çalışkan ve Karadağ, 2020; Aykaç, 2021).

Tablo2.2 Drama teknikleri ve açıklamaları

Drama Teknikleri	Açıklamaları
Rol oynama	Çocuğun kendisi olamayan bir rolü davranışlarla oynamasıdır
Pantomim	Kelime ya da ses kullanmadan sadece hareketlerle yapılan dramadır.
Doğaçlama	Ön hazırlık olmadan o anda oluşturulan, seçilen konunun anında yaratılan, geliştirilerek özgün bir estetik oluşturma sürecidir.
Parmak oyunu	Sınıfta liderin metni yorumlayıp öğrencilerin eylemleştirme işlemini parmakla yapma tekniğidir.
Öykünme (Taklidi oyun)	Katılımcıların bir insanın, bir hayvanın, bir makinenin vb. hareketleri canlandırmalarıdır.
Rol değiştirme	Drama etkinliği sırasında farklı rolleri canlandıran çocukların rollerinin değiştirmeleri ve farklı rolleri tecrübe ederek, onların öğrenme zenginliğini elde etmelerini sağlamaktır.
Zihinde canlandırma	Çocukların gözlerini kapatarak drama liderinin verdiği yönergeler eşliğinde belirli görüntüleri zihinde canlandırmalarıdır.
Öykü/olay canlandırma	Çocukların önceden bildikleri öyküleri ya da yeni öyküleri hareketlerle ve sözlü ifadelerle canlandırmalarına dayanan tekniktir.

Kukla	Gruptaki çocukların her birinde canlandırılacak karakter ya da nesnenin kuklaları bulunur ve drama kukla oyunu aracılığıyla oynanır.
Sıcak sandalye	Drama sürecinde yer alan bir karakterin gösterdiği bir davranışla ilgili o kişiye yönelik olarak sorular sorulmasını içermektedir.
Öğretmenin rol alması	Drama sürecinde öğretmenin bir katılımcı gibi role girerek grup çalışmalarını yönetmesine ve konuyu derinleştirmesine imkan sağlayan tekniktir.
İç ses/kafa sesi	Grup üyeleri drama sürecinde ana kahramanın yaşadığı problemle ilgili problemi çözmeye yönelik sesli düşünüyormuş gibi duygu ve düşüncelerini dile getirir.
Rol kartları	Katılımcılara canlandırılacak rollerle ilgili bilgilerin yazılı olduğu kartlar verilerek gerçekleştirilen drama tekniğidir.
Fotoğraf anı	Drama sürecindeki canlandırma durdurularak sahnedeki bir an fotoğraf gibi dondurulur ve katılımcılar tarafından durumun üzerine konuşma gerçekleştirilir.
Uzman mantosu	Bu teknikte çocuklara bir uzman rolü verilir ve çocuklar bu rol içinde uzman gibi davranır.
Konuşan nesnelere	Nesnelere konuşulmasını içeren tekniktir.
Bilinç koridoru/Düşünce tüneli	Ana karakterin karar sürecinde yaşadığı düşünce geçişlerini iç ses biçiminde ifade etmesine dayanır.
Toplu rol	Canlandırma yapan çocuklar eş zamanlı olarak bir karakteri canlandırırlar.

Rahatlama aşamasında öğrencilerden sakın bir müzik eşliğinde gözlerini kapatmaları istenir ve daha sonra drama lideri tarafından anlatılan durumun zihinde canlandırılması gerçekleştirilir.

Değerlendirme aşamasında grup değerlendirmesi söz konusudur. Drama lideri tarafından “ne yaşadınız?”, “neler öğrendiniz?” gibi sorular sorulara tartışma ortamı içerisinde katılımcıların soruları cevaplandırması istenir.

2.2.4. Drama ve Sosyal Bilgiler

Dramanın eğitim alanında ilk uygulayıcıları okul öncesi öğretmenleri olmuştur. Günümüzde ise okul öncesi, sınıf, sosyal bilgiler ve fen bilimleri dahil olmak üzere birçok

derste drama yöntem olarak kullanılmaktadır (Aladağ, 2015). Ülkemizde eğitim sisteminde davranışçı yaklaşımdan yapılandırmacı yaklaşıma geçilmiştir. Bu nedenle aktif öğretim yöntemlerinin kullanılarak öğretim verilmesi gerektiği sonucunu doğurmuştur. Drama yöntemi bu anlamda yapılandırmacı eğitim anlayışını uygun olan bir alt yapıya sahiptir (Önder, 2006). Sosyal bilgiler dersinde drama, soyut konuların aktarımında hem aktif öğretim yöntemlerinden biri olması hem de öğrencilerin somutlaştırması bağlamında önemli bir öğretim yöntemidir. Sosyal hayatta karşılaşılan olayların istenildiği anda tekrar canlandırılmasına olanak sağlayan drama yöntemi ile öğrenciler ulaşamayacakları ya da göremeyecekleri olayları bizzat yaşayarak öğrenmiş olurlar (Çelikkaya, 2014). Drama da çocuklar hikayenin pasif alıcıları değil günlük yaşam problemlerinde aktif katılımcı rolünü üstlenirler ve sorulara çözüm getirmeye çalışırlar (McNaughton, 2004). Drama ile öğrenciler kendini, çevresini, yaşadığı sosyal çevreyi anlamlandırır. Günlük yaşamadaki örneklerin canlandırılmasını içeren drama uygulamaları Sosyal bilgiler dersinin kazanımlarını gerçekleştirmede önemli rol oynamaktadır (Aykaç, 2021). Sosyal bilgiler dersi öğretim programında öğrencinin yaşadığı çevrede rol alabilmesi amacı ile dramanın toplumsal konularda sorumluluk kazandırma faktörü ile örtüşmekte olması dramanın Sosyal bilgiler dersinde kullanımının önemini ortaya çıkarmaktadır (Yeşiltaş ve Evcı, 2023). Drama etkinlikleri tekrarı aynı şekilde yapılamayacağından ötürü tek ve özeldir bu nedenle öğreticidir (Genç, 2005). Drama sayesinde öğrenciler derste aktif olarak etkileşime girmekte ve konuların öğreniminde öğrenciler tarafından bilgilerin akılda tutulmasına yardımcı olmaktadır (Anderson, 2017).

Morris ve Welch (2004), öğrencilerin drama yöntemi ile Sosyal Bilgiler konularını öğrenme ve düşünme becerilerini geliştirmede oldukça yararlı bulduklarını belirtmişlerdir. Araştırmacıların yapmış oldukları çalışmalar da Sosyal Bilgiler dersinde drama yöntemini kullanarak derse ilişkin akademik başarı ve tutumu olumlu yönde arttırdığını göstermektedir (Arısoy, 2019; Bingöl, 2015; Memişoğlu, 2020; Sarı, 2017; Şentürk, 2020). Sosyal bilgiler eğitim araştırmalarında drama yöntemi tekniklerinin öğrencileri süreç içerisinde materyallerle etkileşim kurarak aktif tutması konuların öğretiminde etkili olduğu belirtilmiştir (Akman ve Demirkaya, 2021).

Drama ile öğrenciler doğaçlama ve rol oynama tekniği ile kendilerinin nesne ya da kişilerin yerine koyarak empati kurup canlandırmalarını gerçekleştirirler. Böylece kalıcı öğrenmelerde gerçekleşmektedir (Aykaç, 2021).

2.3. Finansal Okuryazarlık İle İlgili Araştırmalar

2.3.1. Finansal Okuryazarlık İle İlgili Yurt İçinde Yapılan Çalışmalar

Temizel ve Bayram (2011), üniversite öğrencileri üzerinde araştırmalarını gerçekleştirmişlerdir. Çalışmalarında Anadolu Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi'nde öğrenim gören öğrencilerin finansal bilgi ve finansal okuryazarlık düzeylerine ilişkin belirlenen bazı kavramların bilinirliği ve davranışlarının neler olduğunu belirlemeye çalışmışlardır. Veri toplama aracı olarak anket kullanmışlardır. 433 öğrenci anketi üzerinden elde ettikleri veriler doğrultusunda öğrenciler mevcut finansal bilgilerinin oldukları durumdan abartma eğiliminde oldukları, finansal kararları almada ailenin önemli olduğu bununla birlikte iletişim araçlarını ile de finansal gelişmeleri takip ettikleri tespit edilmiştir.

Sevim, Temizel ve Sayılır (2012) tarafından hazırlanan çalışmada Türk finansal tüketicilerinin finansal okuryazarlığının borçlanma davranışı üzerindeki etkileri ölçmek amaçlanmıştır. Eskişehir ilinde 550 kişiye anket uygulanmıştır. Ayrıca 10 finansal tüketici ile derinlemesine görüşmeler yapılmıştır. Araştırmanın bulguları, farklı finansal okuryazarlık seviyelerine sahip tüketicilerin borçlanma davranışlarında farklılıklar olduğunu göstermektedir. Finansal okuryazarlık ve borçlanma davranışı arasındaki ilişki göz önüne alındığında, finansal tüketicilerin finansal okuryazarlığını artırma girişimlerinin aşırı borçlanmanın önlenmesinde önemli etkileri olabileceğini araştırmacılar tarafından belirtilmiştir.

Akben Selçuk ve Altıok Yılmaz (2014) tarafından yapılan araştırmada üniversite öğrencileri üzerinde araştırma yapılmıştır. Anket yolu ile yürütülen çalışmada finansal okuryazarlığı ölçmek için dört alan belirlenmiştir: genel finansal yönetim, tasarruf - borçlanma, sigorta ve yatırım. 853 üniversite öğrencisinin uygulanan anket sonucu ortalama %45 finansal okuryazarlık düzeyi tespit edilmiştir. Finansal okuryazarlık düzeylerinin; yaş, cinsiyet, aile ile birlikte yaşayıp yaşamama durumu ve bir işte çalışma durumu arasında anlamlı bir ilişki olduğu belirtilmiştir.

Ergün, Şahin ve Ergin (2014) çalışmalarında öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyleri ve finansal okuryazarlığın demografik özellikler ile ilişkisi tespit etmeye çalışmışlardır. 275 öğrenciye anket uygulanmıştır. Elde edilen veriler ışığında araştırmacılar öğrencilerin yalnızca temel düzeyde finansal okuryazar olduklarını belirtmiştir. Ayrıca

cinsiyet, öğretim şekli, ortalama aylık hane gelirinin finansal okuryazarlık üzerinde etkili olduğu belirtilmiştir.

Alkaya ve Yağlı (2015) çalışmalarında finansal okuryazarlık konusunu teorik olarak incelemek ve öğrencilerin finansal bilgi, tutum ve davranışlarını araştırmak amaçlanmıştır. 185 öğrenciye yüz yüze anket uygulanmıştır. Elde edilen veriler sonucu araştırmacılar finansal tutum ile finansal davranış arasında ilişki olduğu ve öğrencilerin olumlu finansal davranış ve tutumlar sergiledikleri ancak öğrencilerin finansal bilgi açısından yeterli düzeyde olmadıkları tespit etmişlerdir.

Sarıgül (2015) çalışmasında başta harcama ve tasarruf olmak üzere kişilerin finansal tutum ve davranışlarının tespitinde kullanılabilecek bir ölçek oluşturulmuştur. Ölçek 407 üniversite öğrencisine uygulanmıştır. Araştırmacı tarafından ölçeğin geçerli ve güvenilir olduğu belirtilmiştir.

Güvenç (2016) araştırmasında lise öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerini belirlemede kullanılabilecek bir ölçme aracı geliştirmeyi amaçlamıştır. 729 lise öğrencisine ölçek uygulanmıştır. Ölçek 3 boyuttan oluşmaktadır: Para Yönetim Özyeterlik Algısı ve Para Davranış Algısı ölçekleri likert tipi ölçekler iken Finansal Bilgi Ölçeği 33 doğru yanlış tipi maddelerden oluşan bir ölçektir. Ölçeğin geçerli ve güvenilir olduğu araştırmacı tarafından ispat edilmiştir.

Er ve Taylan (2017) araştırmalarında Trabzon'da bulunan lise öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeyini ortaya koymayı amaçlamışlardır. 812 öğrencinin anketi değerlendirmeye alınmıştır. Analiz sonucunda öğrencilerin finansal gelişmelere olan ilgilerinin düşük seviyede olduğu ve temel finansal kavramlar hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıkları belirlenmiştir. Ayrıca, öğrencilerin olumlu finansal davranış ve tutumlar sergiledikleri fakat finansal bilgilerinin, tutum ve davranışları üzerinde etkisinin düşük olduğu da araştırmacılar tarafından gözlenmiştir.

Çarıkcı (2019) çalışmasında ilkokul 4. sınıf öğrencilerinin finansal okuryazarlık bilgi, tutum ve davranışlarını incelemiştir. Çalışma kapsamında "Bütçemi Yapabiliyorum" adlı eğitimi alan öğrencilerin finansal okuryazarlık durumları ön test ve son test olarak uygulanan anket yoluyla tespit edilmiştir. Isparta ilindeki farklı okullarda öğrenim gören 193 öğrenci üzerinde gerçekleştirilen çalışma da elde edilen bulgulara göre öğrencilerin finansal kavram bilgisi sorularında kısmen başarılı olduğu, öğrencilerin büyük kısmının birikim konusunda

istekli olduğu, öğrencilerin para, fiyat, bütçe gibi kavramları önceden duydukları ancak tanımlayamadıkları tespit edilmiştir. Verilen eğitim sonunda ise öğrencilerin kavramları tanımlamada daha başarılı oldukları, “harcama, tasarruf ve ihtiyaç” konularına ilişkin sorularda doğru cevap verme oranlarının arttığı belirlenmiştir. Öğrencilerin finansal okuryazarlık seviyesi verilen eğitim sonunda nispeten konulara ilişkin genel olarak bilgi sahibi olduğu araştırmacı tarafından belirtilmiştir.

Adalar (2019) çalışmasında Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının finansal okuryazarlıklarının geliştirilmesine yönelik bir model önerisinin ortaya konması hedefiyle, ekonomi dersine entegre edilerek yürütülen finansal okuryazarlık eğitim ve uygulamalarının öğretmen adaylarının finansal okuryazarlıkları, akademik başarıları, finansal tutum ve davranışları ve ekonomi dersine yönelik tutumları üzerindeki etkisi incelenmiştir. 76 Sosyal Bilgiler öğretmen adayı katılımcı olmuştur. Araştırmacı tarafından elde edilen veriler ışığında geliştirilen modelin (finansal okuryazarlık eğitim modeli) öğretmen adaylarının ekonomi dersine yönelik tutumlarını da olumlu yönde etkilediğini, ekonomiye ve ekonomi dersine olan ilgilerini artırdığı saptanmıştır.

Özbek (2019) doktora tez çalışmasında bireylerin, özellikle çocukluk dönemlerinde, ebeveynleri ve diğer sosyal faktörlerden etkileşim ile ekonomik anlamda elde ettikleri bilgi ve tecrübelerin finansal okuryazarlık ve davranışları üzerindeki etkilerinin tespit edilmesini amaçlamıştır. Bireyin finansal okuryazarlık seviyesi üzerinde ailenin ve okul eğitiminin oluşturduğu etkiyi incelemek ve eğitim müfredatı içerisinde finans, para ve ekonomi ile ilgili ders eğitimi olan Uluslararası Bakalorya eğitim sistemi temel alınarak, Türkiye’de bu doğrultuda (IB) eğitimi veren, vermeyen beş özel ve devlet okulu belirlenmiş, Bu okullardaki 1274 lise öğrencisine anket uygulanmıştır. Yapılan analizlerde, Uluslararası Bakalorya eğitimi alan öğrencilerin bu eğitimi almayan diğer öğrencilere göre daha iyi finansal okuryazarlık düzeyine sahip oldukları, mesleki eğitim alan ticaret meslek lisesi öğrencilerinin ise daha iyi finansal davranış sergiledikleri tespit edilmiştir.

Ertoğtul (2020) yüksek lisans tez çalışmasında, ortaokul öğrencilerinin (5,6 ve 7. Sınıf) öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerini araştırabilmek için bir ölçme aracı geliştirme çalışması yapmıştır. Elde edilen bulgular doğrultusunda finansal okuryazarlık ölçeğinin demografik özelliklere ve ölçeğin alt boyutlarına dayalı olarak farklılaşmalar tespit edilmiştir. Analizler sonucunda öğrencilerin %54, yüksek düzeyde finansal okuryazarlığa sahip olduğu, %7, düşük seviyede, % 37, orta seviyede olduğu saptanmıştır.

Arıkan (2021), çalışmasında Sosyal Bilgiler dersinde bağlam temelli öğrenme yaklaşımının öğrencilerin akademik başarısına, finansal okuryazarlık becerisine ve öğrenmenin kalıcılığına etkisini incelemeyi amaçlamıştır. Araştırmanın örneklemini Şanlıurfa ili Haliliye ilçesine bağlı bir köy okulunda 6.sınıfa devam eden 53 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmacı nicel bölümde deney ve kontrol grubu oluşturduktan sonra uygulamasını gerçekleştirmiştir. Nitel bölümde ise öğrencilerle görüşme yapmıştır. Elde edilen veriler ışığında bağlam temelli öğrenme yaklaşımının akademik başarı, finansal okuryazarlık becerisi ve öğrenmenin kalıcılığı üzerinde olumlu bir etkiye sahip olduğu araştırmacı tarafından ifade edilmiştir.

Önlen (2022), çalışmasında Sosyal Bilgiler dersi kapsamında öğrencilerde finansal okuryazarlık becerisinin geliştirilmesine yönelik hazırlanan matematiksel modelleme etkinliklerinin uygunluğunun incelenmesini amaçlamıştır. Çalışmanın örneklemini, İstanbul ili Esenler ve Ümraniye ilçelerinde iki farklı okulda eğitim gören 7. sınıfta olan 127 öğrenci ve 30 öğrenci velisi oluşturmaktadır. Araştırmanın uygulama sürecinde, araştırmacı tarafından geliştirilen matematiksel modelleme etkinlikleri, finansal okuryazarlık başarı testi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, Sosyal Bilgiler dersi kapsamında matematiksel modelleme etkinliklerinin finansal okuryazarlık becerisinin geliştirilmesine fayda sağladığı belirlenmiştir.

2.3.2. Finansal Okuryazarlık İle İlgili Yurt Dışında Yapılan Çalışmalar

Kirsch (2014) çalışmasında 10 haftalık bir finansal eğitim programını 3. sınıftan 6. sınıf düzeyine kadar olan öğrenciler üzerinde uygulamıştır. Deney ve kontrol gruplu deneysel desenin kullanıldığı çalışmada deney grubundaki öğrencilere 10 hafta boyunca finansal okuryazarlık eğitimi verilmiştir. Çalışmada finansal bilgi, finansal okuryazarlık, finansal tutumlar ve genel bilişsel yetenekleri ölçen bir dizi değişken kullanılmıştır. Elde ettiği bulgulara göre araştırmacı çocuklara yönelik verilen finansal eğitiminin finansal bilgileri geliştirmede etkili olduğunu tespit etmiştir.

Supanantarook, Lensink ve Hansen (2016) tarafından Uganda'da ki ilkokul çocuklarında finansal eğitimin tasarruf tutumları ve davranışları üzerindeki etkisi incelenmiştir. Deneysel bir çalışma olup 3 aylık zaman diliminde uygulamalarını gerçekleştirmişlerdir. 22 okuldan toplamda 1746 öğrenci çalışma grubunu oluşturmuştur. Araştırmacılar elde ettikleri bulgulara göre öğrencilerin tasarruf ile ilgili farkındalıklarının arttığını tespit etmişlerdir.

Blue, O'Brien ve Makar (2018) çalışmalarında finansal okuryazarlığı geliştirebilmek için sınıf içi uygulamaları incelemişlerdir. Araştırmalarını 4. sınıf matematik dersi üzerinden yürütmüşlerdir. Öğrencilere finansal matematik görevi verilerek en iyisini seçmeleri istenmiştir. Vaka analizi şeklinde gerçekleştirdikleri çalışmalarında öğrencilerin finansal karar alma sürecini içeren sınıf içi uygulamalar akranlarıyla kurdukları etkileşimi içermektedir. Analizlerinin sonucunda finansal karar almanın sadece ekonomik sebebi olmadığı sosyal durum, akran ilişkilerinin etkili olduğu belirlenmiştir.

Chen ve Volpe (1998) çalışmalarında, farklı üniversitelerden 924 öğrencinin finansal okuryazarlık durumlarını anket yolu ile incelemişlerdir. Ankette yer alan soruların kolay olmasına rağmen %53 oranında doğru cevap vermişlerdir. Sonuçlar üniversite öğrencilerinin bu alanda kendilerini geliştirmesi gerektiğini göstermektedir. Finans bilgisi konusunda öğrencilerin yetersiz kaldığını araştırmacılar belirtmiştir.

Huddleston ve Danes (1999) çalışmalarında, lise mali planlama programının Amerika Birleşik Devletleri'nde lise öğrencileri üzerindeki etkisi incelenmiştir. Araştırmacılar çalışmaları sonucunda finansal konuların öğrencilere kazandırılması gerekliliğini vurgulamışlardır.

Lyons ve Hunt (2003) çalışmalarında üniversite öğrencilerinin finansal eğitim ihtiyaçlarını incelemişlerdir. Çalışmalarında anket ve grup görüşmeleri ile veri toplamışlardır. Öğrencilerin bu alanda öğrenmeye istekli oldukları ve üniversitelerin bunu dikkate alması gerektiğini belirtmişlerdir.

Murphy (2005) çalışmasında lisans öğrencilerinin finansal bilgileri üzerindeki ırk, cinsiyet, yaş, ana dal ve ebeveyn eğitim düzeyinin etkisini değerlendirmek için 277 öğrenci ile anket yolu ile elde etmiştir. Finansal okuryazarlık seviyesi genel ortalama öğrenciler 10 sorudan 3 üne doğru cevap vermişlerdir. Araştırmacı ırk değişkeni dışındaki diğer belirlemiş olduğu değişkenlerde finansal okuryazarlık ilişkisinde anlamlı farklılık tespit etmiştir.

Valentine ve Khayum (2005) çalışmalarında, katılımcı olan 312 lise öğrencisini çeşitli açılardan incelemişlerdir. Çalışmanın amacı, Indiana'daki kırsal ve kentsel lise öğrencilerine uygulanan kişisel finans okuryazarlığı sınavının sonuçlarına farklı demografik ve ekonomik sosyalleşme faktörlerinin etkisini belirlemektir. Şehir öğrencilerinin sınavda ortalama puanı %50 iken kırsal kesimdeki öğrencilerin ortalama puanı ise %51'dir. Araştırmacılar yaşanan yer ile ilgili anlamlı farklılık olmadığını belirtmişlerdir. Bununla birlikte ortaöğretim sonrası

eğitime devam etmeyi planlamak ve haftada 20 saate kadar çalışmak, öğrencilerin finansal okuryazarlık sınavında daha yüksek genel puanlara sahip olmaları arasında pozitif ilişki olduğunu tespit etmişlerdir. Ayrıca yıllık geliri 50-75.000 ABD Doları olan ebeveynlere sahip olmak, öğrencilerin sınav puanlarının daha yüksek olması üzerinde de olumlu bir etkiye sahip oldukları araştırmanın bulguları arasındadır.

Danes ve Haberman (2007) alışmalarında 5329 lise öğrencisine eğitim verildikten sonra finansal bilgi, öz yeterlilik ve davranışta cinsiyet farklılıklarını araştırmışlardır. Erkekler kursa girerken daha fazla bilgiye sahip olsa da, kadınlar kredi, otomobil sigortası ve yatırımlar konusunda daha fazla bilgi edindikleri tespit edilmiştir. Çalışma sonucunda erkekler finansal hedeflere kadınlardan daha fazla ulaştığını bildirirken, kadınlar btçeleri kullandıklarını, fiyatları karşılaştırdıklarını ve aileleriyle parayı daha fazla tartıştıklarını bildirmişlerdir. Kısacası erkek lise ğrencilerinin bilgilerini pekiştirdikleri kız öğrencilerin ise daha fazla bilgi edindikleri tespit edilmiştir.

Mandell ve Klein (2009) alışmalarında, Amerika'da 79 lise ğrencisi katılımcı olmuştur. Kişisel Finansal Yönetim dersinin öğrenciler üzerindeki etkisi incelenmiştir. Bu dersi alan ve almayan öğrenciler üzerinde araştırmacılar çalışmalarını gerçekleştirmişlerdir. Bu dersi alan öğrenciler almayanlara göre kendilerini daha tasarruflu bir birey olarak görmediler ayrıca dersi almayanlara göre daha iyi finansal davranışlar göstermediler. Çalışma lise finansal okuryazarlık derslerinin uzun dönem sonuçları hakkında önemli sorunlar olduğuna işaret etmektedir.

Mandell (2008) alışmasını lise son sınıf öğrencileri üzerinde gerçekleşmiştir. Daha fazla mali kaynağa sahip ailelerden gelen öğrenciler, daha az varlıklı ailelerden gelenlere göre önemli lde daha fazla finansal okuryazar olma eğilimindedir. Ayrıca, kişisel finans ve para yönetimi alanlarındaki lise derslerinin finansal okuryazarlık düzeylerini yükseltmede etkili olduğu kanıtlanmamıştır.

Lusardi, Mitchell ve Curto (2009) alışmalarında araştırmacılar gençler arasında finansal okuryazarlığın düşük olduğunu belirtmişlerdir; genç yetişkinlerin üçte birinden daha azı faiz oranları, enflasyon ve risk çeşitlendirmesi hakkında temel bilgiye sahiptir. Finansal okuryazarlık becerisinin, sosyodemografik özellikler ve ailenin finansal gelişmişliği ile güçlü bir Şekilde ilişkili olduğunu tespit etmişlerdir. Ailesi hisse senetleri ve emeklilik tasarruflarına sahip olan niversite mezunu bir erkek, ailesi varlıklı olmayan ve liseden daha az eğitimli bir

kadına göre risk çeşitlendirme hakkında bilgi sahibi olma olasılığı yaklaşık %50 daha fazladır. Bu bulguların tüketici politikası üzerinde etkileri de bulunmaktadır.

Borodich, Deplazes, Kardash ve Kovzik (2010) çalışmalarında, Amerika, Belarus ve Japonya'daki gençlerin finansal okuryazarlık durumunu incelemişlerdir. Finansal okuryazarlık düzeyinin karşılaştırmalı olarak analizi yapılmıştır. Japonya da ki gençlerin finansal okuryazarlık düzeyi diğer ülkelerdeki gençlere göre daha yüksek olduğu araştırmacılar tarafından tespit edilmiştir. Belarus ve ABD lise öğrencileri ise aynı performansı göstermişlerdir. Tüm ulus öğrencilerin hepsi ise “gelir” kavramında başarılı olurken en başarısız oldukları kavram “tasarruf” olmuştur.

Jorgensen ve Savla (2010) tarafından yapılan araştırmaya 420 üniversite öğrencisinden oluşan bir örneklem katılmıştır. Genç yetişkinlerin finansal okuryazarlığı üzerinde algılanan ebeveyn etkisinin incelenmiştir. Üniversite Öğrencisi Finansal Okuryazarlık Anketi'nin (CSFLS) bulguları, algılanan ebeveyn etkisinin finansal tutum üzerinde doğrudan ve orta derecede önemli bir etkiye sahip olduğunu, finansal bilgi üzerinde bir etkisi olmadığını ve finansal davranış üzerinde dolaylı ve orta derecede önemli bir etkiye sahip olduğunu göstermiştir.

Sabri, MacDonald, Hira ve Masud (2010) araştırmalarında amaç Malezya'daki üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlığı üzerindeki kişisel ve aile geçmişinin, akademik yeteneğin ve çocukluk tüketici deneyimlerinin etkisini araştırmaktır. Katılımcılar Malezya'daki 11 devlet ve özel kolejdeki 2.519 öğrenciden oluşmaktadır. Finansal okuryazarlık becerisi, 25 maddelik bir finansal bilgi testi ile ölçülmüştür. Ortalama olarak, öğrenciler soruların yarısından azını doğru yanıtlamıştır. Araştırmacılar aile finansmanını ebeveynlerle tartışmaya yönelik çocukluk tüketici deneyimi, finansal okuryazarlık ile önemli bir pozitif ilişkiye sahip olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca kampüste yaşayan ve özel kolejlere devam eden Çinli etnik kökenli öğrencilerin finansal okuryazar olma olasılığı daha düşük olduğunu tespit etmişlerdir.

Harrison ve Chudry (2011) tarafından yapılan çalışmada, İngiltere'de 604 lisans öğrencisi üzerinde finansal okuryazarlık düzeyi belirleme çalışması yapılmıştır. Veriler, demografik arka plan, borçlanma geçmişi, borçlanma niyetleri, finansal okuryazarlık, kişilik tipi ve paraya karşı tutumlar hakkında çevrimiçi anket yoluyla toplanmıştır. Araştırmacılar bir dizi regresyon analizi kullanılarak, dışadönüklük eğiliminin özellikle kredili mevduat

hesabı kullanımını ve aile üyelerinden borçlanma ile ilişkili olduğu ve bunun mezuniyette daha yüksek beklenen borçlara yol açtığı bulunmuştur. Ayrıca nevroitik olma özelliğinin, borçlanma davranışıyla anlamlı bir ilişkiye sahip olmadığını, ancak öğrencilerin para yönetimine ilişkin kaygısının önemli bir yordayıcı olduğunu tespit etmişlerdir.

Kharchenko (2011) tarafından yapılan çalışmada araştırmacılar finansal okuryazarlığı etkileme durumu açısından cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, meslek, yaşanan yer ve mali durum faktörlerini incelemişlerdir. Yaş ve yaşanan yer açısından anlamlı bir farklılık bulamamışlardır. Bununla birlikte finansal okuryazarlık ve maddi durumun ilişkili olduğunu bireylerin zenginliği üzerinde tasarruflu olma davranışını gösterdiğini tespit etmişlerdir.

Syedean ve Yi (2011) tarafından yapılan çalışmada araştırmacılar üniversite öğrencilerinin finans konusunda bilgi sahibi olup olmadıklarını, bu bilgileri geliştirip geliştirmediklerini ve demografik profillerinin, finansal geçmişlerinin ve katılım/motivasyon düzeylerinin finansal bilgilerini ve öğrenmelerini etkileyip etkilemediğini incelemişlerdir. Kişisel finans ve finans yönetimi ön ve son testlerine gönüllü olarak katılan öğrencileri işe alarak, çoklu regresyon ve öğrenci ders değerlendirme sonuçlarını kullanarak finans derslerinin öğrencilerin finansal okuryazarlığını olumlu yönde etkilediklerini tespit etmişlerdir. Ayrıca, cinsiyet farkının sadece finans yönetiminde ön testinde bulunduğunu, kız öğrencilerin öğrenmeyi önemli ölçüde iyileştirdiğini, ve finans derslerinin üst seviyesindeki öğrencilerin genel olarak hem kişisel finans hem de finans yönetimi testlerinde alt seviyedekilerden daha iyi performans gösterdiği belirtmişlerdir. Ayrıca öğrencilerin iş deneyimlerinin, mali geçmişlerinin, tutum ve davranışlarının ve derse katılımlarının ve motivasyonlarının, öğrenmelerinin düzeyini belirledikleri araştırmanın bulguları arasındadır.

Shambare ve Rugimbana (2012) tarafından yapılan çalışmada araştırmacılar Güney Afrika'daki finansal okuryazarlığın doğasını ve kapsamını araştırarak bilgi birikimindeki bu kıtlığı gidermeyi amaçlamışlardır. Büyük bir Güney Afrika metropol üniversitesinden 214 öğrenciye kendi kendine uygulanan bir finansal okuryazarlık ölçeği uygulandı. Genel olarak, sonuçlar orta düzeyde finansal okuryazar olmadığı araştırmacılar tarafından belirlenmiştir.

Sohn, Joo, Grable, Lee ve Kim (2012) tarafından yapılan çalışmada araştırmacılar Koreli lise öğrencilerinin finansal okuryazarlık durumunu incelemişlerdir. Finansal deneyimleri, para tutumları, demografik özelliklerin finansal okuryazarlık arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Parayı iyi ya da çabaların bir ödülü olarak görenler daha yüksek seviyede

finansal okuryazarlık bildirme eğilimindeyken, parayı kaçınma veya başarı açısından algılayanların finansal okuryazarlık düzeyleri daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Orta düzeyde aylık ödenek alan öğrenciler, en yüksek ödenek grubuna kıyasla daha yüksek düzeyde finansal okuryazarlık gösterdiği araştırmanın bulguları arasındadır.

Smith ve Barboza (2013) tarafından yapılan çalışmada 380 üniversite öğrencisinden oluşan bir örneklem kullanarak nesiller arası finansal bilgi, kendi kendine bildirilen finansal bilgi, akademik performans ve genel finansal okuryazarlığın finansal yönetim uygulamaları üzerindeki etkilerini incelemektedir. Araştırmacılar finansal okuryazarlık seviyesinin yüksek olan bireylerin aşırı borçlanmadan kaçındığını ayrıca kredi kartı kullanımının daha sağlıklı olduğunu belirtmişlerdir.

Cameron, Calderwood, Cox, Lim ve Yamaoka (2014) tarafından yapılan çalışmada, Yeni Zelanda'da lise öğrencilerinin finansal okuryazarlık seviyeleri araştırılmıştır. Finansal açıdan daha yoksun öğrenciler ve daha az İngilizce ile Matematik becerisine sahip olan öğrenciler diğerlerine oranla daha düşük finansal okuryazarlığa sahip olmuşlardır. Araştırmacılar lise düzeyinde verilecek olan finans okuryazarlık eğitiminin toplumun finansal karar vermede iyileştirici rolü olduğuna dikkat çekmektedirler.

Huzdik, Beres, ve Nemeth (2014) tarafından yapılan çalışmada, yükseköğretim öğrencileri üzerinde çalışma yapılmıştır. 1743 anketten elde edilen veriler sonucunda araştırmacılar öğrencilerin dörtte üçünün risk almadığını bununla birlikte finansal okuryazarlıkla finansal risk almama arsında da anlamlı bir fark olmadığını belirtmişlerdir. Araştırmacılar riskten kaçınma durumunun finansal fırsatlardan yararlanmayı engelleyebileceğini bu durumun da daha geniş anlamda ulusal boyutta ekonomiyi etkileyeceğini belirtmişlerdir.

Navickas, Gudaitis ve Krajnakova (2014) tarafından yapılan çalışmada, gençlerin (18-30 yaş) finansal okuryazarlık seviyeleri belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırmacılar gençlerin finansal açıdan parayı nasıl değerlendirebileceklerini bilmediğini vurgulamıştır. Araştırmacılar yüksek düzeyde bir finansal okuryazarlık, günlük karar verme üzerinde olumlu bir etkiye sahip olduğuna işaret etmekle birlikte uzun vadede yaşam kalitesini artıran daha yüksek tasarruf oranlarına yol açtığını belirtmişlerdir. Çalışma, Litvanya ve diğer ülkelerdeki düşük finansal okuryazarlık düzeyin etkileyen ana faktörleri içermektedir.

Lantara ve Kartini (2015) tarafından yapılan çalışmada lisans ve lisansüstü öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyleri araştırılmıştır. Alt faktörler olarak da araştırmacılar öğrencilerin demografik özellikleri ile yaşam tarzlarını incelemişlerdir. 348 öğrencinin yanıtlamış olduğu anketten veriler elde edilmiştir. Öğrencilerin %45'inin ankete doğru yanıt verdiği belirlenmiştir. Bununla birlikte araştırmacılar erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre, ekonomi ve işletme okuyan öğrencilerin diğer bölümlere oranla iş deneyiminin fazla olanların ve daha yüksek gelire sahip olanların finansal okuryazarlık düzeyi daha yüksek bulunmuştur.

Nano ve Palo (2016) tarafından yapılan çalışmada, Arnavutluk' ta 5 devlet ve 3 özel üniversite olmak üzere 607 öğrenciden veri toplanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre lisans ve yüksek lisans öğrencileri arasında finansal tutum ve davranışta farklılık görülmemekle birlikte bilgi anlamında yüksek lisans öğrencilerin daha başarılı olduğu tespit edilmiştir. Bununla birlikte her iki düzeydeki öğrencilerin finansal okuryazar olamadığı araştırmacılar tarafından belirtilmiştir.

Te'eni-Harari (2016) çalışmasında çocukların tasarruf davranışlarını daha iyi anlamak ve çocuklar arasında finansal okuryazarlık süreçlerinin daha derinden anlaşılmasını sağlamak için para biriktirmeye katılımın rolünü incelemek amaçlanmıştır. Araştırma, birinci sınıftaki 103 çocukla bire bir görüşmelere dayanmaktadır. Çocukların para biriktirmeye yönelik tutumları, para biriktirme niyeti ve tasarruf davranışı arasındaki ilişkiyi ve çocuğun paraya erişim, ebeveyn ve akran tutumlarının algılanan önemi araştırılmıştır. Araştırma sonunda birikim yapma algı düzeyi yüksek olan çocukların tasarruf etme davranışlarının olumlu ve tutumlarının yüksek seviyede olduğu araştırmacı tarafından belirtilmiştir.

Kimiyaghalam ve Yap (2017) tarafından yapılan çalışmada Klang' da ikamet eden Malezyalıların finansal okuryazarlık seviyesi belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırma sonucuna göre %51'i temel finansal bilgiye sahip ancak ileri derece finansal bilgiye sahip olma durumu %37'ye düşmektedir. Araştırmacılar orta genç yaş üstü için finansal okuryazarlık eğitiminin gerekliliğine işaret etmektedirler.

Sawatzki ve Sullivan (2017) çalışmalarında öğretmenlerin finansal okuryazarlık öğretme ve öğrenme fırsatlarına yönelik algılarını incelemişlerdir. 35 öğretmenden veriler elde edilmiştir. Çalışmanın sonunda öğretmenlerin "bilinçli finansal kararlar vermek için

gerekli bilgi, beceri ve yetenekler üzerine” eğitim ihtiyaçlarının olduğu araştırmacılar tarafından belirtilmiştir.

Solomon, Nhete ve Sithole (2018) tarafından yapılan çalışmada araştırmacılar Botswana’da ortaokul düzeyinde işletme konularının müfredatını ve kişisel finansal okuryazarlık konusunda yayınlanan literatürü analiz etmiştir. Bu alanda bir boşluk olduğunu ve okul sistemindeki tüm öğrencilere finansal okuryazarlık sunma ihtiyaı olduğu araştırmacılar tarafından belirtilmiştir.

Berry, Karlan ve Pradhan (2018) araştırmalarında Gana’ da 9-14 yaş grubundaki öğrenciler üzerinde finansal okuryazarlık eğitimi çalışması sürdürmüşlerdir. Finansal eğitimi içeren “Aflatoun” programını ve “Honey Money Box” programını uygulayan araştırmacılar, öğrencilerdeki tasarruf davranışı ile finansal bilgi, tutum ve davranış durumlarını gözlemleyerek programın etki düzeyini incelemişlerdir. İki deney ve iki kontrol grubu oluşturulmuştur. Dokuz ay sonra, deney ve kontrol gruplarının her ikisinde de tasarruflu olma bilincinde olumlu bir artış tespit etmişlerdir. Bununla birlikte tasarruf, bilgi, tutum ve davranışlarda istatistiksel olarak anlamlı bir artış olmamıştır. Sadece “HMB” programı uygulanan deney grubunun, kontrol grubuna göre “ocuk işçiliği” değişkenine göre küçük bir farklılık gösterse de, her iki deney grubu arasındaki etki farkının istatistiksel olarak anlamlı olmadığı grlmştir.

Blue ve diğerleri (2018) araştırmalarında 4. sınıf öğrencileri üzerinde araştırmalarını gerçekleştirmişlerdir. Matematik dersinde sınıf içi uygulamayı içeren araştırmada öğrencilere finansal matematik görevi verilmiştir. Öğrencilerden okul için en iyi bağış toplama seçeneğine karar vermelerini istenmiştir. Öğrencilerin bu süreç içerisinde olumlu iş birliği yapmak, akranlarla etkileşim kurmak, sosyal ve matematiksel bağlantıları kurmak gibi becerileri gözlenmiştir. Çalışma sonucunda bu gibi uygulamaların finansal okuryazarlığa katkısı olacağı araştırmacılar tarafından belirtilmiştir.

Swiecka ve diğerleri (2020) tarafından yapılan çalışmada Polonya’da lise ğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerini belirlemeyi ve finansal okuryazarlığın cinsiyete göre değişip değişmediğini belirlemeyi amaçlamışlardır. Araştırmanın sonuçları, Polonya’daki gençlerin iyi ve kısmen çok iyi bir finansal bilgi düzeyini göstermiştir. %45,3’ ortalama bir seviye puanı aldı ve %43.8’i finansal bilgi konusunda st düzey bir puan almıştır. Bu sonuçlar onların finansal karar vermede rasyonel olabileceklerini

göstermektedir. Ancak finansal davranış ve finansal araçların kullanımında cinsiyetin fark yarattığı anlaşılrsa da finansal bilgi düzeyinde cinsiyetin anlamlı bir farklılık göstermediği belirtilmiştir.

Ho ve Lee (2020) tarafından yapılan çalışmada standartlaştırılmış finansal okuryazarlık müfredatının akademik temelli sınavlardaki performansları farklı olan öğrencileri nasıl değişken bir şekilde etkilediğini incelemeye çalışmışlardır. 20 ortaokuldan 1306 öğrenciyle yapılan anketten elde edilen veriler ışığında araştırmacılar müfredata maruz kalmanın öğrencilerin finansal okuryazarlığı üzerinde yalnızca zayıf bir pozitif etkiye sahip olduğunu tespit etmişlerdir.

2.3.3. Finansal Okuryazarlık İle İlgili Yapılan Çalışmaların Genel Değerlendirmesi

Araştırmanın bu bölümünde son yıllarda yapılan finansal okuryazarlık ile ilgili çalışmaların özetlerine yer verilmiştir. Alanyazın incelendiğinde konu ile ilgili ilk çalışmalar finansal okuryazarlığın nasıl ölçüleceğine dair araştırmaları içerirken ilerleyen yıllarda finansal okuryazarlık becerisinin demografik değişkenler (cinsiyet, eğitim, yaş grubu) açısından durumu ve diğer değişkenler (tasarruf, para yönetimi, bireysel emeklilik) üzerindeki etkileri açısından çalışmalar yapılmıştır (Barış, 2016).

Alanyazın incelendiğinde görülmektedir ki Türkiye’de eğitim alanında finansal okuryazarlık ile ilgili çalışmalar 2019 yılı sonrasında artmıştır. Bunun sebebi ise güncellenen Sosyal Bilgiler dersi öğretim programının 2018 yılında finansal okuryazarlık becerisinin eklenmesi olduğu düşünülmektedir. Araştırmacıların genellikle lise ve üniversite öğrencileri üzerinde çalışmaları tercih ettiği ancak son birkaç yıldır ise ortaokul düzeyinde öğrenciler üzerinde yoğunlaştığı tespit edilmiştir. Yurt dışındaki çalışmalarda ise yine aynı benzerlik göze çarpmakla birlikte ilkökul öğrencileri üzerindeki çalışmaların nispeten daha fazla olduğu tespit edilmiştir.

BÖLÜM 3

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırma modeli, eylem araştırması süreci, veri toplama araçları ve verilerin çözümlenmesi hakkında bilgiler verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Eylem araştırmaları, günlük yaşamda karşılaşılan problemlerin çözümüne odaklanması, küçük gruplar üzerinde uygulanabilmesi ve problemi yaşayanın araştırmacı olabilmesi gibi sebeplerden ötürü başta öğretmenler olmak üzere birçok eğitim çalışanının kullanabileceği özel bir araştırma yöntemidir (Beyhan, 2013). Eylem araştırmalarında uygulama sürecinde sürekli değişimler düzeltmeler söz konusudur, devam eden uygulama sürecinde araştırmanın probleminin çözümüne yönelik durumlar değerlendirilir, uygulama düzeltmeye giderek araştırmanın amacı gerçekleştirilir (Köklü, 1993). Bu çalışmada 4. sınıf öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersi öğretim programı içinde yer alan finansal okuryazarlık becerisinin kazanımında yaşanan sorunlara çözüm arandığı için araştırma modeli olarak nitel araştırma yönteminin desenlerinden “eylem araştırması” tercih edilmiştir.

Eylem araştırmasının 1934 yılında temelleri Kurt Lewin (1890-1947) tarafından ortaya atılmıştır (Adelman, 1993). İlk olarak da eylem araştırması terimini “Eylem Araştırması ve Azınlık Sorunları (1946)” makalesinde kullanmıştır (Özek, 2019). Eylem araştırma çalışmalarında bazı araştırmacılar Dewey’in öncü olduğunu belirtsele de Kurt Lewin eylem araştırmalarının “babası” olarak kabul edilmektedir (Ferrance 2000; Hardy, Rönnerman, ve Edwards-Growes, 2018; Koshy, 2009; O’Brien, 1998). Lewin’in eylem araştırması modeli, eğitim alanında uygulanmış ve öğretmenin sınıfında araştırmacı rolü üstlenmesinde cesaret vermiştir (Köklü, 2001). Bu açıdan eylem araştırmaları gerek ülkemizde gerekse uluslararası alanda eğitim sorunlarına çözüm bulmak hedefiyle kullanılmaktadır ve her öğretmenin bilmesi gereken bir süreç olarak ele alınmaktadır (Ocak ve Akkaş Baysal, 2021).

Eylem araştırması tanımına bakılacak olursa Gürgür (2017) şu şekilde tanımlamıştır: Eylem araştırması değerişim ve gelişimi sağlama odaklı, bireylerin kendi uygulamalarını içeren, sistematik bir biçimde verilerin toplandığı ve bunlara yönelik hazırlanan eylem planlarının döngüsel veya sarmal adımlarla gerçekleştirildiği araştırma sürecidir. Yıldırım ve Şimşek (2013) ise konu hakkında uzman olan kişinin doğrudan kendisinin ya da bir araştırmacı ile

birlikte gerçekleştirdiği ve uygulama sürecine ilişkin problemlerin ortaya çıkarılması ya da mevcut olan bir sorunu anlama ve çözmeye dayalı sistematik veri toplama ve analiz etmeyi kapsayan araştırma sürecidir şeklinde belirtmiştir. Bir diğer tanımda ise Johnson (Akt, 2019) şu sözlerle ifade etmiştir: Eylem araştırması, eylemlerin eğitimin niteliğini anlamak ve daha iyi hale getirmek için gerçek sınıf veya okul durumunu çalışma süreci olarak tanımlanabilir (Hensen,1996; McTaggart,1997; Schmuck,1997). O'Brien (1998) da eylem araştırmasını basit bir dille "yaparak öğrenme" olarak tanımlamıştır. McNiff ve Whitehead ise (2011) eylem araştırmasında eylem kısmının uygulamayı geliştirmeyi içerdiğini, araştırma kısmının da konu içeriği ile ilgili açıklamaların verildiği bölüm olduğunu ifade etmiştir. Büyüköztürk (vd. 2022) yöntem olarak eylem araştırmasını çözüm amacı ile geliştirilen eylem ve eylemin sonucunda belirlenen yansıma arasında devam eden ilişki kurma süreci olarak tanımlamıştır. Tanımlardan görüldüğü üzere eylem araştırması problemleri analiz eden ve yaşanan problemlere çözüm getirmesi açısından eğitimde öğretmenler tarafından kullanılması öğrencilerin derse olan motivasyonlarını arttırması ile birlikte başarılarını da arttıracığı için önemlidir.

Watts'a (1985) göre eylem araştırması bazı temel varsayımlar içermektedir. Bunlar şu şekilde ifade edilebilir (Akt. Ferrance, 2000, s.1):

- Öğretmenler ve müdürler kendileri için tanımladıkları problem üzerinde çalışırlar.
- Öğretmenler ve müdürler kendi çalışmalarını incelemeye ve değerlendirilmeye teşvik edildiklerinde farklı çalışma yollarını ele aldıklarında daha başarılı olmaktadır.
- Öğretmenler ve müdürler işbirliği içinde birbirlerine yardımcı olurlar.
- Öğretmenlerin meslektaşlarıyla birlikte çalışması mesleki gelişimlerine katkı sağlar.

Johnson (2019, s.20-22), eylem araştırmasının belirleyici özelliklerini şöyle açıklamaktadır:

- 1) Eylem araştırması sistematiktir.
- 2) Eylem araştırmasına bir yanıtla başlanmamalıdır.
- 3) Eylem araştırmasının kesin ya da etkili olması için karmaşık veya ayrıntılı olmasına gerek yoktur.
- 4) Veri toplanmadan önce araştırma ayrıntılı biçimde planlanmalıdır.
- 5) Eylem araştırmasının uzunluğu; sorular, araştırma ortamı ve veri toplama parametrelerine göre değişmektedir.
- 6) Gözlemler düzenli olmalı ancak uzun olma zorunluluğu yoktur.

7) Eylem araştırmaları basit veya ayrıntılı, resmi ve resmi olmayan proje çeşitliliğine sahiptir.

8) Eylem araştırması kurama gömülü olabilir.

9) Eylem araştırması, nicel araştırma değildir.

10) Eylem araştırmasında nicel yöntemler kullanılabilir ancak genellenmiş sonuçlara varmada veya sonuçları daha geniş örnekleme uygularken dikkat etmek gerekir.

Araştırmacılar kendi ilgi alanları doğrultusunda eylem araştırmasını da kendi içinde farklı türlere göre sınıflara ayırmışlar, kendi terminolojilerini geliştirmişlerdir (McNiff ve Whitehead, 2011). Bu nedenle ortak bir sınıflama mevcut değildir. Ferrance (2001, s.4) eylem araştırmasını 4 gruba ayırmıştır:

- bireysel ğretmen araştırması,
- işbirlikçi eylem araştırması,
- okul temelli eylem araştırması
- bölge temelli eylem araştırması.

Bununla birlikte araştırmacılar tarafından belirli yönlerden ortak ve farklı özelliklere sahip olan eylem araştırmasının türleri zet halinde tabloda verilmiştir.

Tablo 3.1 Eylem Araştırması Türleri

Türler	Eylem Araştırması Türleri
1. Tr	Teknik (Grundy, 1988) Teknik iş birliğine dayalı (Holter ve Schwartz-Barcott,1933) Bilimsel / Teknik (Mckernan, 1996) Teknik / Bilimsel / İşbirlikli (Berg,2001)
2. Tr	Uygulamalı (Grundy,1988) Karşılıklı işbirliğine dayalı (Holter ve Schwartz-Barcott 1993) Uygulamalı / tartışma odaklı (McKernan, 1996) Uygulamalı / karşılıklı iş birlikli / tartışma odaklı (Berg,2001)
3. Tr	zgrleştirici (Grundy, 1988) Geliştirici (Holter ve Schwartz-Barcott, 1993) Eleştirel zgrleştirici (McKernan, 1996) zgrleştirici / geliştirici /eleştirel (Berg, 2001)

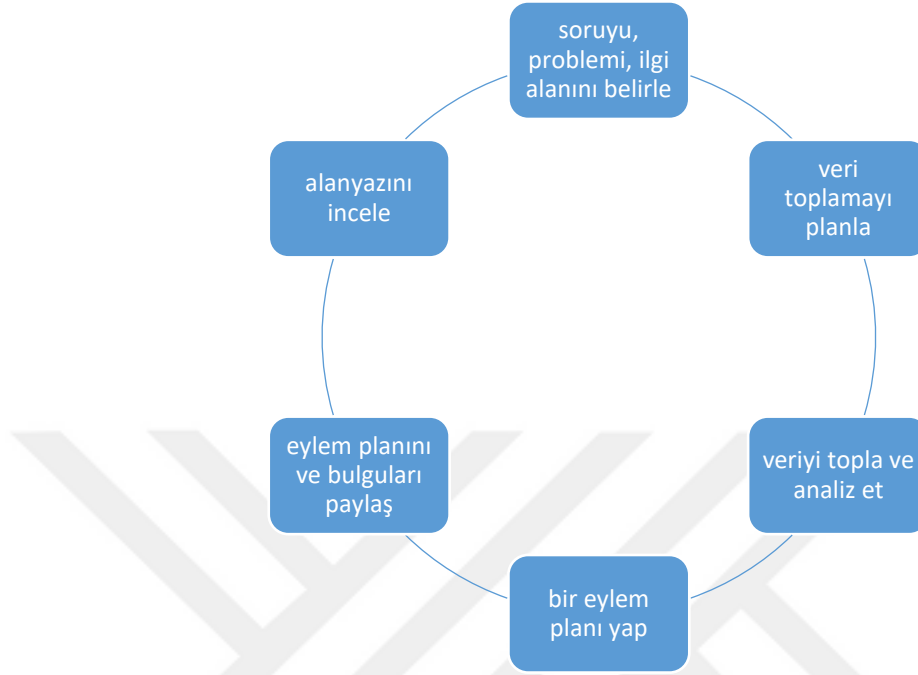
Kaynak: Başarır (2019, s.10), Eylem araştırmasına giriş

3.2.Bu Araştırmada Uygulanan Eylem Araştırması Süreci

Bu araştırmada, ilkokul dördüncü sınıf ğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersinde belirlenen kazanımlar doğrultusunda drama uygulanarak finansal okuryazarlık becerisini

geliştirmek amaçlanmıştır. Bu amaca yönelik olarak araştırmada uygulanan eylem araştırması sürecinin aşamaları şekilde gösterilmiştir.

Şekil 3.1 Eylem araştırması süreci adımları

Kaynak: Johnson (2019, s.20). Eylem araştırması el kitabı

Şekilde de görüldüğü üzere eylem araştırması döngüsel bir süreç içerisinde ilerlemektedir. İlk olarak araştırmacı araştırmak istediği problem durumunu belirler sonrasında bununla ilgili ne tür verileri ne kadar sıklıkla toplayacağına karar verir. Verilerini toplar ve analizini gerçekleştirdikten sonra elde ettiği bulgulara yönelik eylem planı hazırlar. Hazırladığı eylem planının sonuçlarını rapor edip elde ettiği bulguları paylaşır.

3.2.1. Araştırma Konusu ve Deseninin Belirlenmesi

Bu basamak, araştırmacının uzmanlık alanı olan, merak ettiği ve bir değişim meydana getirmek istediği bir konuyu belirlemeyi içerir (Ocak ve Akkaş Baysal, 2021). Araştırılacak konu bir okulda veya sınıfta ne olduğunu anlamaya yardım etmek problemleri belirleyip ve tanımlamak olabilir (Johnson, 2019).

Araştırmacı bir devlet ilkokulunda sınıf öğretmenliği yapmaktadır. Öğretmenler odasında iş arkadaşlarının sohbeti esnasında geçen Sosyal Bilgiler dersinde öğrencilerin bazı konularda zorlandıklarını özellikle bütçe yapma, tasarruflu olma gibi kazanımlarını davranışa götüremediklerinden bahsetmeleri araştırmacının dikkatini çekmiştir. Bunun için bu kazanımların nasıl kalıcı öğrenebileceğini araştırırken karşısına “finansal okuryazarlık”

kavramı ortaya çıkmıştır. Araştırmacı daha sonra finansal okuryazarlık becerisinin Sosyal Bilgiler dersinde öğretimine yönelik yapılan alanyazın taramasında, Sosyal Bilgiler dersine yönelik çalışmalar olduğu, ancak ilkokul düzeyinde neredeyse parmakla gösterilecek kadar az çalışma olduğunu tespit etmiştir. Sosyal Bilgiler programında 2018 yılında yer alan bu becerinin öğrencilerde geliştirilebilmesi için neler yapabileceğini araştırmıştır. Sınıf öğretmeni arkadaşları ile istişarede bulunmuştur. Araştırmacı tez danışmanı ile de görüşerek finansal okuryazarlık becerisinin geliştirilebilmesi için ilkokul düzeyindeki çocuklar için drama yöntemini kullanmasının faydalı olacağına karar vermiştir. Bununla birlikte araştırmacı Başarır'ın (2019) da belirttiği gibi eylem araştırmasının özelliklerinden biri olan derste esnek bir yaklaşım uygulama, eyleme geçme ve yansıtımlar yapma yoluyla iyileştirmeler yapabilmek adına eylem araştırmasını finansal okuryazarlık becerisini ilkokul öğrencilerine geliştirmek adına kullanmaya karar vermiştir.

3.2.2. Araştırmanın Çalışma Grubu

Araştırmacı örneklem seçiminde amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilir durum örnekleme tercih etmiştir. Kolay ulaşılabilir durum örnekleme araştırmaya hız ve pratiklik kazandıran, araştırmacının erişilmesi kolay olan durumu seçtiği örnekleme yöntemidir (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Araştırmacı okul idaresine doktora tez çalışması döneminde olduğunu belirterek uygulama yapması için kendi okulunun ders saatleri ayarlamada daha pratik olacağını ve öğrencileri tanınmasının da araştırmasına olumlu etkisi olacağını belirtmiştir. Okul idaresi anlayışla karşılayarak gerekli izinler alındıktan sonra uygulamaya geçilmesinde bir sakınca görmediklerini belirtmiştir. Uygulama yapılacak 4. sınıflardan 2 şube mevcuttur. Araştırmacı 4. sınıfın iki şube öğretmenleri ile görüşmüştür iki öğretmende uygulama yapılmasında bir sakınca olmadığını belirtmişlerdir. Bununla birlikte araştırmacı çalışmanın içeriğinden bahsederken öğretmenlerden biri Sosyal Bilgi dersi konularında ileride olduğunu belirtmiştir. Bu nedenle araştırmacı uygulamasının gerçekleştirebilmek için diğer sınıf öğretmeni arkadaşının da onayını alarak 4/B sınıfında çalışma yapacağını belirtmiştir. Bu nedenle araştırmanın uygulama kısmı, 2021-2022 eğitim ve öğretim yılının ikinci döneminde Konya ilinin Altınekin ilçesinde bulunan araştırmacının görev yaptığı Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı bir devlet ilkokulunda gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın uygulama yapılacağı 4/B sınıf mevcudu 22 olmakla birlikte 1 öğrenci yabancı uyruklu (Türkçe konuşmıyor ve anlayamıyor) ve diğer 1 öğrencide uygulama yapılacağı günlerden birinde özel öğretime gittiği için çalışma grubunu 20 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmanın çalışma grubundaki öğrencilerin kişisel bilgileri Tablo 3.2'de yer almaktadır.

Tablo 3.2 Öğrencilere Ait Kişisel Bilgiler

Özellikler		N
Cinsiyet	Kız	10
	Erkek	10
Kardeş sayısı	1-2	12
	3-4	5
	5 ve üstü	3
Anne eğitim düzeyi	Okuryazar değil	2
	İlkokul	10
	Ortaokul	3
	Lise	5
Baba eğitim düzeyi	İlkokul	11
	Ortaokul	4
	Lise	4
	Üniversite	1
Anne meslek	Ev hanımı	19
	İşçi	1
Baba meslek	Çiftçi	13
	Esnaf	2
	İşçi	2
	İmam	1
	Şoför	2
Aylık gelir durumu	Çok iyi	2
	İyi	5
	Orta	10
	Düşük	2
	Çok kötü	1

Yukarıdaki tablo incelendiğinde çalışma grubunun 10 kız ve 10 erkek öğrenciden oluştuğu görülmektedir. Öğrencilerden 15'i taşıma kapsamında servis ile okula gelmektedir. Öğrencilerin çoğunluğunun 1 ya da 2 kardeşi vardır (n:10). 3 ya da 4 kardeşe sahip 5 öğrenci 5 ve daha fazla kardeşe sahip 3 öğrenci bulunmaktadır. Anne eğitim düzeyine bakıldığında çoktan aza sıralandığında ilkokul mezunu 10, lise mezunu 5, ortaokul mezunu 3 ve okuryazar olmayan 2 kişi vardır. Annelerin meslek durumu incelendiğinde hepsinin ev hanımı olduğu ancak sadece 1 öğrencinin annesinin işçi olduğu gözlenmiştir. Baba eğitim düzeyi incelendiğinde çoktan aza doğru ilkokul 11, ortaokul 4, lise 4 ve üniversite öğrenim durumuna sahip 1 kişi mevcuttur. Baba meslek durumu incelendiğinde genellikle çiftçilik (n:13) yaptıkları tespit edilmiştir. Diğer meslek dalları olarak esnaf 2, işçi 2, şoför 2 ve imam 1 kişi mevcuttur. Ailelerin gelir durumuna bakıldığında en çok orta düzeyde (n:10) gelire sahip oldukları gözlenmiştir. Daha sonra iyi 5, çok iyi 2, düşük 2 ve çok kötü 1 olmak üzere ailelerin gelir durumu tespit edilmiştir.

Bu araştırmanın çalışma grubunu oluşturan öğrenciler uygulama sürecinden önce araştırma ile ilgili bilgilendirilmiştir. Uygulama öncesi gözlem sürecinin başında araştırmacı, öğrencilere kendini tanıtmış ve sınıfta bulunma amacını açıklamıştır. Uygulama öncesi 4/B sınıf öğretmeni ile öğrencilerin genel özellikleri hakkında bilgi alınmıştır. Öğrencilerin isimleri Ö1,Ö2,Ö3,,,Ö20 şeklinde kodlanmıştır. Aşağıda öğrencilerin genel özellikleri açıklanmıştır.

Ö1: Akademik başarısı ortalama bir öğrencidir. Özgüvenli, dışa dönük kendisini ifade edebilen bir öğrencidir. Arkadaş canlısıdır. Genellikle arkadaşları arasında liderlik yapmayı sever.

Ö2: Akademik başarısı sınıf ortalamasının üstündedir. Genel olarak sessiz bir yapıya sahiptir. Sosyal becerileri çok gelişmiş değildir. Derslerde öğretmeni ona söz hakkı verdiğinde konuşmayı sever. Girişken bir öğrenci değildir. Bununla birlikte sorunlar karşısında pratik çözümler üretir. Arkadaşları ile iletişimi iyi düzeydedir.

Ö3: Akademik başarısı yüksek bir öğrencidir. Sınavlarda en yüksek notları alır. Ödevlerini zamanında yapar, düzenli ve programlı bir çalışır. Kendisine verilen görevleri aksatmadan yapar. Derslerin genelinde sınıftaki diğer öğrencilere kıyasla önde yer alır. Arkadaşları ile iletişimi iyi, yardımsever bir öğrencidir.

Ö4: Akademik başarısı ortalama bir öğrencidir. Derslere katılımı iyidir. Tertipli ve düzenlidir. Sorumluluk sahibidir. Bununla birlikte daha çok dıştan güdülenme ile ona verilen görevleri yerine getirir. Arkadaş canlısıdır. Sınıfta arkadaşları ile etkinlik yapmaktan hoşlanır.

Ö5: Akademik başarısı sınıf ortalamasının üstünde olmakla birlikte dersler içerisinde matematiğe karşı özel bir ilgisi ve yeteneği vardır. Sessiz bir yapısı vardır arkadaşları ile iletişimi azdır. Çekingen bir yapıya sahiptir. Derste söz hakkı almayı sevmez öğretmeni ona söz hakkı verdiğinde kendini ifade eder.

Ö6: Akademik başarısı çok düşüktür. Sessiz, sakin bir öğrencidir. Dikkat eksikliği vardır, öğrenme güçlüğü yaşamaktadır. Sınıftaki diğer öğrenciler onunla pek konuşmaz. Kendini ifade edemez.

Ö7: Akademik başarısı ortalamasının altında olan bir öğrencidir. Sorumluluklarını yerine getirmez, ailesi tarafından şımartılmıştır. Derslere katılımı azdır. Kendisine söz hakkı verildiğinde konuşur ancak arkadaşlar ile iletişimi iyidir. Sosyal becerileri gelişmiştir.

Ö8: Akademik başarısı ortalama bir öğrencidir. Sorumluluk sahibidir. Verilen görevleri eksiksiz yerine getirir. Konuşkan, girişken yapıya sahiptir. Kendini ifade etme becerisi gelişmiştir. Sosyal becerileri yüksek düzeyde olan bir öğrencidir. Sınıfta lider öğrencilerden biridir, arkadaş canlısıdır.

Ö9: Akademik başarısı ortalama bir öğrencidir. Sorumluluk sahibidir. Çekingen bir yapıya sahiptir. Annesi ile yaşamaktadır, babası uzakta çalıştığı için babasına özlem duymaktadır. Bu nedenle kendini yalnız hissetmektedir. Kendi arkadaş grubu vardır onun dışındaki kişilerle çok iletişim halinde değildir.

Ö10: Akademik başarısı ortalama bir öğrencidir. Ö9 ile kuzendir. Sporü özellikle futboly çok sever. Derslerde matematiğe ilgisi vardır ancak sınavlarda bunu nota yansıtamamaktadır. Heyecanlı bir yapısı olduğu için derslerde başarılı ancak sınavlarda yüksek not alamamaktadır. Kaygı düzeyi yüksektir. Arkadaşları ile iletişimi iyidir.

Ö11: Akademik başarısı ortalamanın altındadır. Ailesi çok ilgilidir. Düzenli bir öğrenci değildir. Dikkat dağınıklığı vardır. Sorumluluk almayı sevmez. Arkadaşları ile iletişimi iyidir, genellikle onunla vakit geçirmeyi severler. Özgüvenlidir. Kendini ifade eder.

Ö12: Akademik başarısı sınıf ortalamasının üstündedir. Soru sormayı sever. Heyecanlı bir yapısı vardır. Düzenlidir, sorumluluklarını yerine getirir. Kendine verilen görevi yerine getirir. Arkadaşları ile arası iyidir, öncülük yapar.

Ö13: Akademik başarısı ortalamanın altındadır. Çok sessizdir. Ödevlerini eksiksiz yapar ailesi ona yardım eder ancak sınavlarda istenilen başarıyı gösterememektedir. Çekingen bir yapıya sahip olduğu için sosyal becerileri çok gelişmemiştir. Kendini ifade edemez. Arkadaşı çok yoktur. Sınıftaki en yakın arkadaşı amcasının oğludur.

Ö14: Akademik başarısı ortalamanın altındadır. Ö13 ile kuzendir. Ödevlerini düzenli yapmaz. Derslere dikkatini vermez. Arkadaşları onu oyuna dahil ettiğinde sadece oynar. Sosyal becerileri gelişmemiştir. Sınıftaki en yakın arkadaşı amcasının kızı olan Ö13'tür.

Ö15: Akademik başarısı ortalamanın üstündedir. Ödevlerini eksiksiz yerine getirir. Derslere dikkatini verir. Sorumluluk sahibidir. Dıştan güdülenme ile derslerine çalışır. Çok sessiz bir öğrencidir. Sosyal becerileri çok gelişmemiştir. Kendini ifade edemez. Arkadaşları ile iletişimi iyi değildir. Ö12 ile kuzendir.

Ö16: Akademik başarısı düşüktür. Urfalıdır, aile ilişkilerine önem verir. Sorumluluk sahibi değildir. Ödevlerini düzenli yapmaz. Arkadaşlık ilişkileri iyi değildir. Sosyal becerileri gelişmiş değildir.

Ö17: Akademik başarısı sınıf ortalaması düzeyindedir. Ödevlerini düzenli yapar, sorumluluklarını yerine getirir. Çok sessizdir, okul ortamına zor alışan bir öğrencidir. Fiziksel özelliklerinden ötürü ön planda olmayı sevmez. Kendisine söz hakkı verildiğinde heyecanlanır, kaygı düzeyi yüksektir. Arkadaş canlısı değildir, sosyal becerileri gelişmemiştir. Sınıfta kendini yalnız hissetmektedir. Sadece kuzeni Ö3 ile iletişim halinde olmayı sever.

Ö18: Akademik başarısı ortalamanın altındadır. Farklı şehirden gelen işçi bir ailenin çocuğudur. Çok çocuklu bir ailede yaşamaktadır. Anne daha çok engelli kardeş ile ilgilenmektedir. Diğer kardeşleri ile de Ö18 ilgilenmektedir. İlgi yoksunluğu çekmektedir. Öz bakım becerileri gelişmemiştir. Dokunarak iletişim kurmayı çok sever. Görev almayı ve ön plana olmayı ister ancak yerine getirmez. Çok arkadaşı yoktur. Sınıftakiler onunla arkadaşlık yapmak istemez.

Ö19: Akademik başarısı çok düşüktür. Okuma yazmayı 4. sınıfta öğrenmeye başlamıştır çok devamsızlık yaptığı için. Farklı şehirden gelmektedir. Derslerde çok sessizdir. Öz bakım becerileri gelişmemiştir. Oyun oynamayı sever. Arkadaş canlısı değildir.

Ö20: Akademik başarısı ortalamanın altındadır. Okuma yazmada sıkıntı çekmektedir. Sorumluluk sahibi değildir. Ara sıra hırçın tavırlar göstermektedir. Arkadaşlık ilişkileri iyidir. Futbol oynamayı çok sever.

Öğrenciler genellikle Altınekin ve civar köylerde doğup büyümüşlerdir, birbirleri ile akrabalık ilişkileri de vardır sadece 2 öğrencinin ailesi farklı şehirlerden Altınekin'e yerleşmiştir. Bu nedenle bu öğrenciler ilk başta çevreye ve okullarına uyum sağlamakta zorluk çekmişlerdir.

Uygulama yapılan şubenin sınıf öğretmeni öğretmen B. 30 yaşındadır. Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesinden sınıf öğretmenliği bölümünden 2015 yılında mezun olmuştur. İlk ataması Van'a çıkan öğretmenimiz burada 3 yıl kaldıktan sonra Konya Altınekin ilçesine tayinini istemiştir. Meslekte 7. yılının içerisinde.

3.2.3. Araştırmanın Gerçekleştiği Ortam

Araştırma gerekli izinler alındıktan sonra Konya ilinin Altınekin ilçesinde yer alan merkez okullardan araştırmacının görev yaptığı okulda gerçekleşmiştir. Okul taşımali eğitim sistemine sahiptir. Yakın ve uzak köylerden olmak üzere toplamda dokuz köyden öğrenciler gelmektedir. İlçeden gelen öğrenci sayısı taşımali öğrenci sayısına nispeten çok azdır. Okul 2 katlı bir bina olup sadece ilkokul sınıflarını kapsamaktadır. 1. sınıftan 4. sınıfa kadar her birinde iki şube mevcuttur. Sınıf şubeleri genellikle 20-30 kişilik mevcut içermektedir. Her sınıfta akıllı tahta mevcuttur. Ana sınıfı okulun bahçesinde ayrı bir bina olarak tek şube olarak eğitim vermektedir. Okulun yemekhanesi ve kütüphanesi de okulun bahçesinde ayrı bir bina olarak yer almaktadır.

Uygulamanın gerçekleştirildiği 4/B sınıfı okulun üst katında öğretmenler odasının ile 4/A sınıfının arasında yer almaktadır. Sınıf içerisinde akıllı tahta, iki kitaplık mevcuttur. Sınıfın oturma planı aşağıdaki fotoğrafta gösterilmiştir.

Fotoğraf 3.1 Sınıf oturma düzeni

Şekilde görüldüğü üzere geleneksel oturma düzenine sahiptir. Öğrenciler sıralara ikişerli oturmaktadır. Bununla birlikte uygulama aşamasında araştırmacı tarafından sınıf düzeni dramaya uygun olarak yeniden düzenlenmiştir.

3.2.4. Eylem Planlarının Hazırlanması ve Uygulanması

Araştırmacı eylem planlarını hazırlamadan önce kuramsal çerçeveye hâkim olmak adına finansal okuryazarlık ve drama konularında yazılan önemli kitapları okumuştur ayrıca bu konularda yazılan tez ve makaleleri incelemiştir. Drama eğitmenliği yapabilmek için

üniversitede drama dersini görmekle beraber drama eğitmenliği kursunu almıştır. 32 saatlik kurs süresinin bitiminde araştırmacı drama eğitmen eğitimi sertifikasını almıştır. Aldığı kurstaki eğitim sayesinde drama uygulamaları hakkında yeterli bilgiye kavuşan araştırmacı eylem planlarının taslağını çıkarmıştır. Daha sonra bu taslakları sınıf öğretmeni B. nin de görüşlerini alarak geçerlik komitesine sunmuştur. Geçerlik komitesinin görüşleri doğrultusunda araştırmacı eylem planlarına son halini vermiştir.

Araştırmacı finansal okuryazarlık becerisini geliştirebilmek adına Sosyal Bilgiler dersinde yer alan “Üretim, Dağıtım ve Tüketim” ünitesi ile ilişkilendirerek belirlenen beş kazanım için her birine ayrı eylem planı oluşturmuştur. Süreç içerisinde eylem planlarının başarısız olması durumunda geçerlik komitesinin de görüşleri alınarak yeniden eylem planı tasarlanmıştır.

Tablo 3.3 Tasarlanan Eylem planları, Üretim dağıtım tüketim ünitesi konu başlıkları, kazanım ve ders süresi

Eylem planları	Konu	Kazanım	Süre
Eylem planı 1	İsteklerimiz, ihtiyaçlarımız	İstek ve ihtiyaçlarını ayırt ederek ikisi arasında bilinçli seçimler yapar.	2 hafta (6 ders saati)
Eylem planı 2	Ailemde ve çevremde ekonomik faaliyetler	Ailesi ve yakın çevresindeki başlıca ekonomik faaliyetleri tanıır	2 hafta (6 ders saati)
Eylem planı 3	Bilinçli tüketici olalım, belgemizi alalım	Sorumluluk sahibi bir birey olarak bilinçli tüketici davranışları sergiler.	2 hafta (6 ders saati)
Eylem planı 4	Ayağımızı yorganımıza göre uzatalım	Kendine ait örnek bir bütçe oluşturur.	2 hafta (6 ders saati)
Eylem planı 5	Tüketime evet, israfa hayır	Çevresindeki kaynakları israf etmeden kullanır.	2 hafta (6 ders saati)

Tabloda görüldüğü üzere her bir kazanım için ayrı eylem planları oluşturulmuştur bu nedenle 5 eylem planı hazırlanmıştır. Her bir eylem planı 2 hafta sürecek şekilde planlanmıştır. Konunun içeriğinin yoğunluğuna göre ilk 3 eylem planı için araştırmacı ikişer ders planı oluştururken 4. ve 5. eylem planları için birer ders planı hazırlamıştır. Ek eylem planları da dâhil olmak üzere toplamda 10 ders planı hazırlanmıştır. Ders planları Sosyal Bilgiler ders saatinde uygulanmıştır. Ders planları Ek 1 de verilmiştir.

Tablo 3.1 Araştırmada Uygulanan Eylem Planlarının Haftalık Dağılımı

EYLEM PLANLARI	ETKİNLİK İSİMLERİ	TARİH
EYLEM PLANI 1	Etkinlik 1: Konuşan ihtiyaç mı istek mi?	28 Şubat- 10 Mart 2022
	Etkinlik 2:Yardım elini uzat.	
	Etkinlik 3: İhtiyaç mı istek mi?	
	Etkinlik 4: Önce ihtiyaç sonra istek.	
EYLEM PLANI 2	Etkinlik 5: Duraklat-devam et	14- 25 Mart 2022
	Etkinlik 6:Üretimden tüketime	
	Etkinlik 7:Mesleğimi seçiyorum	
	Etkinlik 8: İşimi yapıyorum	
EK EYLEM PLANI	Etkinlik 9: Ekonomi zinciri hangi Aşama	25-31 Mart 2022
	Etkinlik 10: Ekonomi Zinciri	
EYLEM PLANI 3	Etkinlik 11: Hangi ürüne hangi sembol?	4-15 Nisan 2022
	Etkinlik 12:Alışveriş yapıyorum	
	Etkinlik 13: Sembolü bul puanı kap	
	Etkinlik 14: Bilinçli tüketici	
EK EYLEM PLANI	Etkinlik 15:Kim daha hızlı?	25-29 Nisan 2022
	Etkinlik 16: Şirket kuruyorum	
EYLEM PLANI 4	Etkinlik17: Ritim tutuyorum	9-20 Mayıs 2022
	Etkinlik18: Aile bütçemizi yapalım	
EYLEM PLANI 5	Etkinlik 19: Balon patlatma	23 Mayıs-3 Haziran 2022
	Etkinlik 20:İsraf etmeyelim	

Tablo 3.4’ te eylem planlarında yer alan etkinlikler ve uygulanan tarihleri gösterilmiştir. Eylem planlarında yer alan etkinlikler ısınma oyunu ve canlandırma etkinliklerinden oluşmaktadır. Eylem planının içeriğine göre eylem planı 1, 2 ve 3’ te dörder etkinlik oluşturulmuştur. Ek eylem planları ve eylem planı 4 ve 5’ te ikişer etkinlik oluşturulmuştur. Uygulama süresince toplamda 20 etkinlik öğrencilere uygulanmıştır.

Oluşturulan eylem planları uygulamaya geçilmeden önce geçerlik komitesinin görüşlerine sunulmuştur. Eylem planı başarılı olduktan sonra bir sonraki eylem planının uygulanmasına geçilmiştir. Eylem planının sonuçları hakkında geçerlik komitesi bilgilendirilmiştir. Bununla beraber eylem planı başarısız olma durumunda geçerlik komitesinin de görüşleri alınarak ek eylem planları oluşturulmuştur. Uygulama süreci aşağıdaki şekilde görselleştirilmiştir.

Şekil 3.1 Çalışmanın eylem araştırma süreci

3.2.5. Geçerlik komitesinin rolü

Geçerlik komitesi, uygulama aşamasında eylem planlarının hazırlanmasına ve uygulanmasına yönelik uzman görüşü almak ve uygulanan etkinliğin uzman değerlendirilmesine sunulmasını sağlamak için oluşturulmuştur. Araştırma süresi boyunca geçerlik komitesi ile düzenli olarak toplantılar yapılmıştır. Toplantılarda eylem planının gerçekleştirilmesine yönelik hazırlanan ders planları hakkında fikir alışverişinde bulunulmuştur. Araştırmacı uygulamasını gerçekleştirdikten sonra bulguları geçerlik komitesi üyelerine sunmuştur ve bir sonraki adım kararlaştırılmıştır. Geçerlik komite üyeleri Prof. Dr. Sabahattin Çiftçi, Dr. Mehmet Aşıkcan ve sınıf öğretmeni B. oluşturmaktadır. Aynı zamanda araştırmacının tez danışmanlığını yürüten Sabahattin Çiftçi'nin Sosyal Bilgiler alanında

çalışmaları bulunmaktadır. Diğer öğretim görevlisi olan Mehmet Aşıkcan eylem araştırmasını doktora tez çalışmasında kullanmıştır. Sınıf öğretmeni B. ise araştırmacının uygulama yaptığı okuldaki sınıfın öğretmenidir. Araştıramaya pratiklik kazandırmak adına araştırmacı sınıf öğretmenin de toplantılarda olmasını istemiştir. Toplantılar zaman ve yer bakımından kolaylık sağlaması için zoom üzerinden yürütülmüştür. Araştırmacı bu toplantıları kaydederek geçerlik komite üyelerinin görüşleri veri kaynağı olarak kullanılması amaçlanmıştır. Bu kayıtlar araştırmacı tarafından yazılı hâle getirilerek “Bulgular ve Yorum” başlığı altında yer verilmiştir. Geçerlik komitesi ile gerçekleştirilen toplantıların takvimi Tablo 3.5.’te yer almaktadır.

Tablo 3.2 Geçerlik komitesi toplantı takvimi

TOPLANTI TARİHİ	TOPLANTI KONUSU
25 ŞUBAT 2022	Araştırma süreci ile ilgili bilgilendirme, birinci eylem planının sunulması
12 MART 2022	Birinci eylem planın rapor edilmesi ve ikinci eylem planı sürecinin anlatılması
26 MART 2022	İkinci eylem planın rapor edilmesi ve ek eylem planı sürecinin tartışılması
31 MART 2022	Ek eylem planın rapor edilmesi ve üçüncü eylem planın sunulması
18 NİSAN 2022	Üçüncü eylem planın rapor edilmesi ve ek eylem planı sürecinin tartışılması
30 NİSAN 2022	Ek eylem planın rapor edilmesi ve dördüncü eylem planın sunulması
20 MAYIS 2022	Dördüncü eylem planın rapor edilmesi ve besinci eylem planın sunulması
9 HAZİRAN 2022	Beşinci eylem planının rapor edilmesi

3.3. Verilerin Toplanması

Araştırma bir eylem araştırması türü olduğu için araştırmada nitel ve nicel veriler kullanılmıştır. Eylem araştırmalarında nitel ve nicel verilerin beraber kullanılabilir. (Gürgür, 2017; Johnson, 2019; McNiff vd., 2002; Mertler, 2012; Yıldırım ve Şimşek, 2016). Bununla birlikte nicel araştırmalardaki gibi sayılarla genellemeden kaçınılmalıdır. Eylem araştırması sistematiktir bu nedenle hangi tür verilerin toplanacağı, ne zaman ve nasıl hangi aralıklara toplanacağını düzenlemek için araştırmacı plana sahip olmalıdır (Johnson, 2019). Bu çalışmanın da planlı ilerleyebilmesi adına aşağıdaki tabloda veri toplama araçları düzenlenmiştir.

Tablo 3.3 Verilerin toplanma sürecinde kullanılan araç ve teknikler

Uygulama öncesi	Uygulama sırasında	Uygulama sonunda
------------------------	---------------------------	-------------------------

<ul style="list-style-type: none"> • Kişisel bilgi formu • Akademik başarı testi (finansal okuryazarlık becerisi ön ölçüm) • Araştırmacı günlüğü (sınıf gözlemi) • Geçerlik komitesi toplantı tutanakları 	<ul style="list-style-type: none"> • Öğrenci ürünleri • Çalışma yaprakları • Araştırmacı günlüğü • Öğretmen günlüğü • Gözlem • Geçerlik komitesi toplantı tutanakları 	<ul style="list-style-type: none"> • Akademik başarı testi (finansal okuryazarlık becerisi son ölçüm) • Geçerlik komitesi toplantı tutanakları • Yarı yapılandırılmış görüşme (öğrencilerle)
---	---	---

3.4. Veri Toplama Araç ve Teknikleri

Kullanılan veri toplama araçları: Kişisel bilgi formu, finansal okuryazarlık testi, geçerlik komitesi verileri, öğrenci ürünleri, çalışma yaprakları, araştırmacı günlüğü, gözlem ve görüşmedir. Araştırma alt problemleri kapsamında hangi veri toplama araçlarından yararlanıldığı Tablo 3.7’de verilmiştir.

Tablo 3.4 Alt problemlere göre oluşturulan veri toplama araçlarının dağılımı

Alt problem	İlgili veri toplama aracı
<ul style="list-style-type: none"> • Eylem planı öncesinde ve sonrasında, öğrencilerin finansal okuryazarlık beceri düzeyleri nasıl değişmiştir? 	Akademik başarı testi
<ul style="list-style-type: none"> • Öğrencilerin finansal okuryazarlık becerisinin geliştirilmesinde dramanın (eylem planının) katkısı nasıldır? 	Öğretmen günlüğü Araştırmacı günlüğü Geçerlik komitesi toplantı tutanakları Çalışma yaprakları Gözlem Öğrenci ürünleri
<ul style="list-style-type: none"> • Öğrencilerin drama yönteminin finansal okuryazarlık becerisi üzerindeki katkısına yönelik görüşleri nelerdir? 	Yarı yapılandırılmış görüşme

3.4.1. Öğrenci Kişisel Bilgi Formu

Araştırmanın çalışma grubu hakkında detaylı bilgi almak adına öğrenci kişisel bilgi formu oluşturulmuştur. Öğrenci kişisel bilgi formunda öğrencinin yaşı, cinsiyeti, anne-baba mesleği, anne-baba eğitim durumu, ailenin aylık geliri, kaç kardeş olduğu ile ilgili sorular yer almaktadır. Drama uygulamalarına geçmeden önce öğrencilerden kişisel bilgi formlarını doldurması istenmiştir. Kişisel bilgi formu Ek 2 de verilmiştir.

3.4.2.Araştırmacı Gnlg

Araştırma gnlg araştırmanın tüm bölümleriyle alakalı kişisel görüşleri ve gözlemleri kaydetmek için kullanılan veri toplama aracıdır (Johnson, 2019). Araştırmacı tutmuş olduğu günlük sayesinde eylemle ilgili yaptığı yansıtımlar, eylemi içselleştirmesini sağlayacak bir sonraki eylemin daha doğru yapılmasını kolaylaştıracaktır (Ocak ve Akkaş Baysal, 2021).

Bu araştırmada, öğrencileri daha yakından tanımak, öğrencilerin birbirleri ile olan ilişkileri hakkında bilgi sahibi olmak ve kendilerini ifade edebilme becerileri gözlemleyebilmek için araştırmacı eylem planlarını uygulamadan önce gözlemde bulunup gnlgne not etmiştir. Bununla birlikte araştırmacı uygulama sırasında yaşadığı karşılaştığı olumlu ya da olumsuz durumları not ederek bunlara üzüm nerileri getirmeye çalışmıştır.

3.4.3. Öğretmen Gnlg

Araştırma sürecinde öğretmenlerden araştırmaya katılan öğrenciler ya da diğer bireylerden uygulama sonucunda günlük tutmaları istenebilir (Yıldırım ve şimşek, 2013). Bu nedenle araştırmada sınıf öğretmeninden günlük tutması istenmiştir. Böylelikle sınıf öğretmeninin de gözlemleri, yorumları incelenerek araştırmada bulgulara ulaşmada veri kaynağı oluşturmuştur.

3.4.4.Çalışma Yaprakları

Araştırmacı eylem planlarına hizmet etmesi için hazırlamış olduğu ders planlarının değerlendirme kısmına çalışma yapraklarını ilave etmiştir. Bu alışma yapraklarını araştırmacı MEB'in internet sayfasında dökümü olan 4. sınıflar için hazırlamış olduğu finansal okuryazarlık becerisini lme amaçlı seçilen değerlendirme sorularından oluşturmuştur. Çalışma yaprakları Ek 3 de verilmiştir.

3.4.5.Geçerlik Komitesi Toplantıları

Geçerlik komitesi, finansal okuryazarlık becerisinin gelişimi için uygulanan drama etkinliklerinin video kayıtlarını izlemiş, değerlendirme etkinliklerinin sonuçlarını hakkında fikir vermiş. Eylem planının başarılı ya da başarısız olma durumunu değerlendirmişlerdir. Araştırmacı toplantılarda alınan kararlar sayesinde eylem planlarını düzenlemiştir. Toplantılar zoom üzerinden yrtlmştir. Toplantı görseli Ek 6' da verilmiştir.

3.4.6. Gözlem

Araştırmacı video kayıtları aracılığıyla gözlemlerde bulunmuştur. Video kayıtları öğrencilerin sözel olmayan davranışları, ders boyunca yaptığı hareketler, duygu durumları hakkında ipucu verir (Johnson, 2019). Bu araştırmada, araştırmacı uygulama sürecinin başından sonuna kadar, öğrenci performanslarını da sonradan izleyip daha iyi analiz edebilmek adına video kaydı ile kayıt altına almıştır.

3.4.7. Akademik başarı testi

Akademik başarı testi finansal okuryazarlık becerisini ölçmek adına araştırmacı tarafından 2021-2022 eğitim öğretim yılının birinci döneminde pilot uygulaması yapıldıktan uygulama öncesi ve uygulama sonrası olmak üzere öğrencilerin finansal okuryazarlık becerilerinin gelişimi hakkında veri sağlamak adına kullanılmıştır.

Akademik başarı testi Sosyal Bilgiler dersi 4. sınıf “Üretim, Dağıtım ve Tüketim” ünitesinin konu ve kazanımları dikkate alınarak ve finansal okuryazarlık becerisini ölçmeye dayalı sorulardan oluşturulmuştur. Kapsam geçerliğini sağlamak için uygulanacak testin belirtke tablosu hazırlanmıştır. Belirtke tablosu Ek 5 te verilmiştir. Her bir kazanım için en az sekiz soru hazırlanmış ve geliştirilmiştir 40 sorudan oluşan 4 seçenekli taslak bir finansal okuryazarlık testi oluşturulmuştur. Testte doğru yanıtlara 1, yanlış yanıtlara 0 puan verilmiştir. Testten alınabilecek en yüksek puan 40, en düşük puan ise 0’dır. Taslak test oluşturulduktan sonra 3 sosyal bilgiler öğretmeni, 3 sınıf öğretmeni, 1 Türkçe öğretmeni 1 ölçme ve değerlendirme alan uzmanının görüşü alınarak düzeltmeler yapılmıştır.

Akademik başarı testinin pilot uygulaması 2021-2022 eğitim ve öğretim yılının birinci döneminde Konya ilinin Altınkeçi ilçesinde bulunan Millî Eğitim Bakanlığı’na bağlı 4 devlet ortaokulunun 5. sınıfında öğrenim gören 121 öğrenci ile yapılmıştır. Taslak finansal okuryazarlık testinin madde güçlüğü ve madde ayırt edicilik indeksi Tablo 3.8’de gösterilmektedir.

Tablo 3.5 Testte yer alan maddelerin analizi

Madde No	Madde Güçlük İndeksi	Madde Ayırt Edicilik İndeksi
1	0,91	0,46
2	0,87	0,34
3	0,69	0,32
4	0,84	0,41

5	0,83	0,45
6	0,78	0,56
7	0,81	0,46
8	0,93	0,30*
9	0,61	0,48
10	0,70	0,45
11	0,70	0,55
12	0,70	0,51
13	0,66	0,58
14	0,80	0,42
15	0,68	0,42
16	0,55	0,42
17	0,58	0,31
18	0,42	0,53
19	0,73	0,53
20	0,59	0,45
21	0,60	0,39
22	0,65	0,48
23	0,39	0,30*
24	0,39	0,28*
25	0,78	0,48
26	0,53	0,56
27	0,83	0,56
28	0,57	0,45
29	0,81	0,53
30	0,77	0,60
31	0,26	0,17*
32	0,66	0,40
33	0,57	0,65
34	0,66	0,64
35	0,50	0,49
36	0,23	0,28*
37	0,71	0,45
38	0,46	0,36
39	0,35	0,21*
40	0,25	0,03*

Elde edilen verilerin analizinde Test Analysis Program (TAP) kullanılmıştır. Madde analizine göre madde güçlüğü ve madde ayırt ediciliği incelenmiştir. İlk olarak madde ayırt ediciliğine bakılmıştır ve 0,30 ve 0,30 un altında olan yedi madde testten çıkarılmıştır ve 33 madde kalmıştır. Madde ayırt edicilik indeks değeri (Büyüköztürk, vd. 2022);

- .40 ve daha büyük değer ise madde çok iyi
- .30 ile .39 arasında ise madde düzeltme yapmadan ölçekte tutulabilir. Fakat küçük düzeltmeler yapılabilir. İyi madde
- .20 ile .29 arasında ise maddelerin düzeltilerek geliştirilmesi gerekmektedir.
- .20 ve daha küçük değer ise madde ölçekten çıkartılmalıdır.

Daha sonra madde güçlüklerine bakılarak çok kolay ve çok zor maddeler kazanımlara göre değerlendirilerek sekiz madde testten çıkarılmıştır. Madde güçlüklerinin .50 civarında olması hedeflenmekle birlikte testlerde kolay ve zor olan maddelere de yer verilebilir (Büyüköztürk, vd. 2022). Toplamda 15 madde (1,2,4,5,7,8,14,23,24,27,29,31,36,39,40) testten çıkarılarak teste son hali verilmiştir. Finansal okuryazarlık testinin Kuder-Richardson-20 (KR-20) güvenilirlik katsayısı 0,88 olarak hesaplanmıştır. Güvenirlik katsayısının 0,70 ve daha yüksek olması test puanlarının güvenilirliği için yeterli görülmektedir (Büyüköztürk, 2012). Akademik başarı testi uygulamadan önce ve uygulama bitiminden sonra olmak üzere 2 defa çalışma grubuna uygulanmıştır. Akademik başarı testi Ek 4'te yer almaktadır.

3.4.8.Öğrenci Ürünleri

Öğrencilerin performanslarını ve zaman içindeki değişimini anlamlandırabilmek adına farklı zamanlarda toplanan temsili öğrenci ürünleri, veri kaynağı olarak kullanılabilir (Johnson 2019). Bu çalışmada öğrenci ürünleri araştırmacının hazırlamış olduğu ders planlarında değerlendirme kısmında yer alan resim, hikaye oluşturma, röportaj, afiş vb. etkinliklerden oluşmaktadır. Uygulama kısmında toplanan bu veriler eylem araştırmasının önemli verilerindedir.

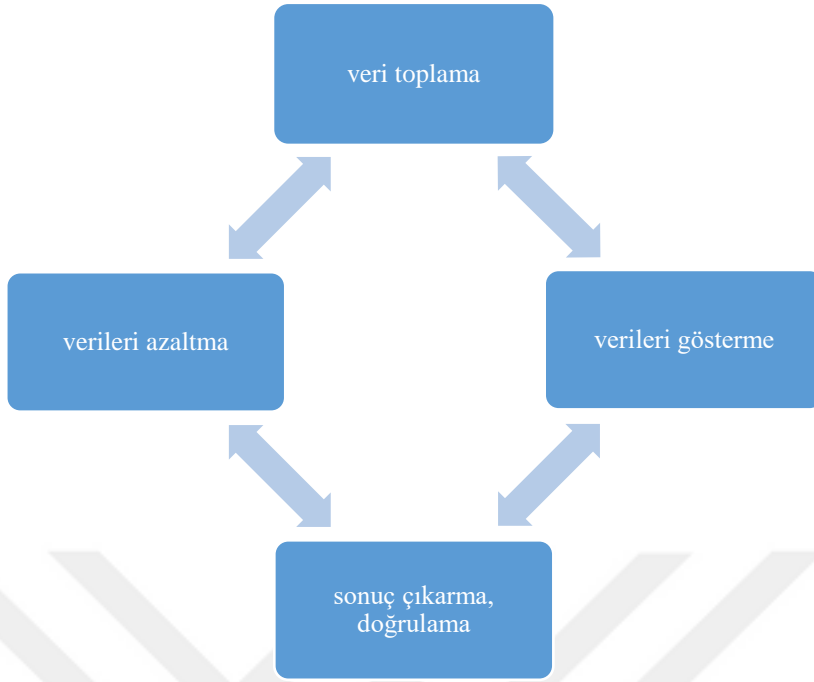
3.4.9.Yarı yapılandırılmış görüşme

Yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinde araştırmacı tarafından hazırlanan sorular üzerinde katılımcının kısmen düzeltme hakkı vardır. Bu nedenle nitel araştırmalarda sıklıkla tercih edilmektedir (Sönmez ve Alacapınar, 2017). Eylem araştırmalarında görüşmeler önceden planlanarak yapılabileceği gibi eylemlerin sonunda ya da gerekli görülen yerlerde yapılabilir (Ocak ve Akkaş Baysal, 2021). Bu araştırmada uygulama sonunda öğrencilere uygulamak adına yarı yapılandırılmış görüşme soruları hazırlanmıştır. Geçerlik komitesine sunulan sorulara son şekli verilerek uygulama sonunda öğrencilerin finansal okuryazarlık ile ilgili düşünceleri ve eylem süreci hakkında duygu ve düşünceleri öğrenilmeye çalışılmıştır.

3.5. Verilerin Analizi

Eylem araştırmalarında veri analiz süreci eylem araştırmalarının döngüsel ilerlemesi sebebiyle veri toplama süreciyle eş zamanlı olarak gerçekleşmektedir (Mertler, 2017; Stringer, 2014). Elde edilen nitel verilerin analiz süreci aşağıdaki şekilde gösterilmiştir.

Şekil 3.3. Nitel verilerin analiz süreci

Kaynak: Miles ve Huberman, 2015, Akt; Bolat, 2019, s.330, eğitimde eylem araştırmaları (eylem araştırmalarında veri toplama ve analiz yöntemleri)

Elde edilen nitel veriler için içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizinde sırasıyla şu aşamalar izlenir: Verilerin kodlanması, temaların saptanması, verilerin kodlara ve temalara göre düzenlenip tanımlanması ve bulguların yorumlanmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

Nitel verilerin analizinde ise SPSS 25.0 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Grubun kendi içerisinde uygulama öncesi ve sonrasında iki farklı zamanda elde edilmiş ölçümlerde normal dağılım gösterip göstermediği esas alınarak eşleştirilmiş t testi veya wilcoxon testi kullanılmıştır.

3.7. Geçerlik ve Güvenirlik

Bu çalışmanın geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları nitel araştırmanın doğasına uygun olacak şekilde iç geçerlik (inandırıcılık), dış geçerlik (aktarılabirlik), iç güvenilirlik (tutarlılık) ve dış güvenilirlik (onaylanabilirlik) adı altında açıklanmaya çalışılmıştır (Erlandson, Harris, Skipper ve Allen, 1993; Akt, Yıldırım ve Şimşek, 2013).

İnandırıcılık(iç geçerlilik): Araştırmacı inandırıcılığı sağlamak için çalışma grubu ile uzun süreli etkileşim süreci geçirerek verileri toplamıştır. Bununla birlikte veri araçlarında

çeşitleme yoluna giderek farklı veri toplama aracı (akademik başarı testi, öğrenci ürünleri, araştırmacı-öğretmen günlükleri, video kayıtları, çalışma yapıtları, geçerlik komitesi toplantı tutanakları ve yarı yapılandırılmış görüşme) ile toplanan verileri eş zamanlı analiz etmiştir. Elde edilen veriler birbiriyle karşılaştırılmış, verilerin araştırmanın amacı ve alt problemlerinin çözümüne yönelik yeterliliği incelenerek derinlik odaklı veri toplanmaya çalışılmıştır. Etkinliklerin oluşturulmasında uzman görüşü alınmıştır. Ayrıca uygulama sürecinin ve ders planlarının incelenmesinde, planlanmasında ve yeniden oluşturulmasında eylem komitesinden görüş alınmıştır.

Aktarılabirlik (Dış geçerlik): Araştırmacı aktarılabirliği sağlamak için elde ettiği verileri yorum katmadan verinin doğasına sadık kalarak aktarmıştır. Bunu sağlamak adına doğrudan alıntılara sıkça yer vermiştir. Bununla birlikte araştırmacı nitel araştırmanın doğasına uygun kalarak örneklem seçiminde amaçlı örneklem yöntemini tercih etmiştir.

Tutarlılık (iç güvenilirlik): Araştırmacı tutarlılığı sağlamak adına veri toplama araçlarının hazırlanmasında verilerin elde edilmesinde ve verilerin analiz sürecinde aynı yaklaşım içerisinde kalarak gerçekleştirmeye çalışmıştır.

Onaylanabilirlik (dış güvenilirlik): Araştırmacı onaylanabilirliği sağlamak için elde ettiği tüm ham verileri muhafaza etmiştir.

Bununla birlikte araştırmacı kullanmış olduğu nicel veri toplama aracı olan finansal okuryazarlık testinin geçerlik ve güvenilirlik çalışmasını bulgular bölümünde paylaşmıştır.

3.7.Etik

İnsanların içinde bulunduğu çalışmalarda yerine getirilmesi gereken kurallar ve ihmal edilmemesi gereken etik ilkeler vardır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu çalışmada da etik ilkelere dikkat edilerek süreç yürütülmüştür.

- Araştırma süresince kullanılan veri toplama araçlarından elde edilen veriler objektif bir biçimde ekleme ya da çıkarma yapılmadan olduğu gibi sunulmuştur.
- Sınıfta bulunan yabancı uyruklu öğrenci de drama uygulamalarında yer almıştır ancak araştırmanın geçerliğini ve güvenilirliğini sağlamak için çalışma grubuna dahil edilmemiştir.

- Araştırmanın gerçekleştirilebilmesi için öğrenci velilerinden, okul idaresinden ve Milli Eğitim Müdürlüğünden gerekli yasal izinler alınmıştır.
- Araştırma kapsamında öğrenciler yapılacak uygulamalardan haberdar edilmişlerdir.
- Çalışma grubunu oluşturan öğrencilerin kimlik bilgileri gizli tutulmuş, raporlama aşamasında her öğrenci için bir kod (Ö1, Ö2, Ö3,...Ö20) kullanılmıştır.
- Raporlamada kullanılan öğrenci fotoğraflarında öğrencilerin yüzleri gizlenmiştir.

3.8. Araştırmacı / Drama eğitmeni

Araştırmacı, 2015 yılında Necmettin Erbakan Üniversitesi, Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği bölümünden mezun olmuş, aynı yıl MEB' e bağlı bir ilkokula ataması gerçekleşmiştir. Öğretmenliğinin ikinci yılında Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sınıf Eğitimi Bilim Dalı'nda Yüksek Lisans Programına başlamıştır. 2019 yılında Yüksek Lisans derecesini aldıktan sonra, yine aynı yıl içerisinde Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sınıf Eğitimi Bilim Dalı'nda doktora eğitimine başlamıştır. Araştırmacı yüksek lisans ve doktora eğitimi sırasında 'Nitel Araştırma Yöntemleri' dersi almış, bununla birlikte Eylem Araştırması ile ilgili eğitim seminerlerine katılmıştır. Araştırmacı öğretmenliğin birinci yılında 4. sınıfları okutmuştur. Bununla birlikte öğrencilerin sosyal etkileşiminin az olduğunu fark eden araştırmacı kendi sınıfına gerekli izinleri aldıktan sonra drama kursu açmıştır. Drama ile öğrencilerin nasıl eğlendiklerini ve birbirleri ile iletişimin arttığını gözlemleyen araştırmacı tez döneminde bu yöntemi kullanmasının öğrencilerin başarısını arttıracaklarını düşünmüştür. Ancak yüksek lisans tezinde eylem araştırması ile birlikte drama uygulaması onu zorlayacağı ve daha donanımlı hale geldikten sonra bu uygulamayı yapması gerektiği sonucuna ulaşmıştır. Bununla birlikte kendinin drama anlamında daha donanımlı hale getirmek için araştırmacı uygulama yapacağı sınıfta drama eğitmenliği yapabilmek adına doktora tez döneminde drama eğitmenliği kursunu da almıştır. Uygulama kısmında ilk defa bilinçli bir şekilde drama eğitmenliği yapacak olan araştırmacı 2021-2022 eğitim öğretim yılının birinci döneminde pratiklik kazanmak adına kendi görev yaptığı okulundaki sınıfta da serbest etkinlikler dersinde drama uygulamaları gerçekleştirmiştir. Araştırmacı ilk drama liderliğinden sonra günlüğüne şunları not etmiştir.

"Drama gerçekten bir oyun gibi. Çocuklar çok eğleniyorlar. Tabi bu da önceden plan hazırlayıp uygulamanın da katkısı çok. Zorlanacağımı

düşünmüştüm ancak çocuklarla süreç çok doğal ve keyifli olarak ilerledi.”(AG, 3.10.2021)

Araştırmacı hem kendi sınıfına hem de uygulama yapacağı sınıfta uygulama öncesi dönemde yaptığı drama eğitmenliği konusunda kendisini geliştirmeye gayret etmiştir.

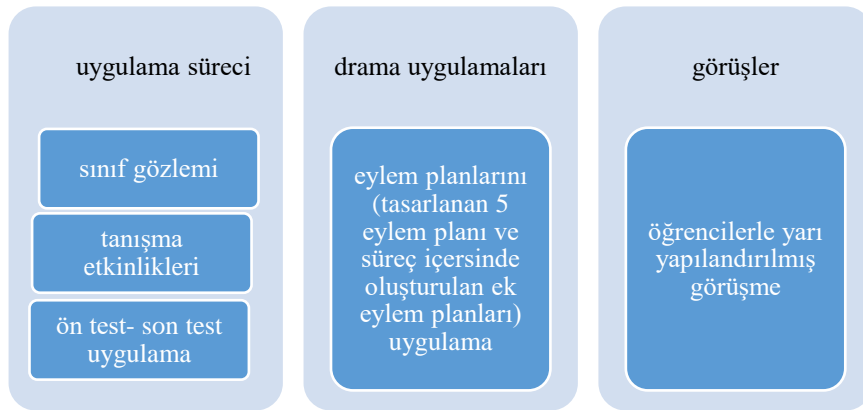
BÖLÜM 4

4. BULGULAR

Bu bölümde araştırma verilerinin analiz sürecinde elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Elde edilen bulgular alt problemler şeklinde ve araştırmanın uygulama süreciyle ilişkili olarak ayrı başlıklar altında ele alınmıştır.

Araştırma süreci; uygulama süreci, drama uygulamaları ve görüşler olmak üzere 3 aşamayı içermektedir. Uygulama sürecinde araştırmacı öğrenciler hakkında bilgi sahibi olmak ve uygulama sırasında yapacağı drama etkinliklerinde öğrenciler ile daha rahat iletişim kurabilmek adına sınıf içi gözlemlerde bulunmuştur. Öğrencilerden kişisel bilgi formlarını doldurmaları istenmiştir. Öğrencilerle birlikte daha sonra tanışma etkinlikleri gerçekleştirmiştir. Son olarak da uygulama kısmına geçmeden öğrencilere ön test uygulamıştır. Drama uygulamaları bittikten sonra araştırmacı son testi uygulamıştır. Drama uygulamaları kısmı ise öğrencilerin finansal okuryazarlık becerilerini geliştirmek üzere tasarlanan drama çalışmalarını (eylem planlarını) içermektedir. Eylem planları Sosyal Bilgiler dersi 4. Sınıf “Üretim, Dağıtım ve Tüketim” öğrenme alanı ile ilişkilendirilerek uygulanan drama ders planlarını içermektedir. Her eylem planından sonra öğrencilere çalışma yaprakları dağıtılmıştır. Bununla birlikte öğretmen B.’ den günlük tutulması istenmiştir ve araştırmacı da gözlemlerini günlüğüne not etmiştir. Elde edilen eylem planı sonrası bulgular geçerlik komitesi ile paylaşılmıştır. Yeni eylem planı oluşturma veya sıradaki eylem planına geçilmesi geçerlik komitesi toplantılarında karar verilerek gerçekleşmiştir. Drama etkinlikleri bittikten sonra öğrencilerden uygulamaya dönük görüşlerini almak adına yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

Şekil 4.1 Araştırma bulgularının sistematığı

4.1. Uygulama Süreci

Araştırmacı çalışmasında uygulama süreci kısmını sınıf gözlemi, tanışma etkinlikleri ve ön test-son test uygulama olmak üzere üç aşamada gerçekleştirmiştir. Bu aşamaların içeriği alt başlıklar dahilinde verilmiştir.

4.1.1 Sınıf Gözlemi

Araştırmacı uygulama yapacağı sınıfta eylem planlarını uygulamadan önce sınıf gözleminde bulunmuştur. 2021-2022 eğitim öğretim yılının birinci döneminde Ocak ayı içerisinde haftada 2 şer saat olmak üzere Sosyal Bilgiler dersinde sınıfta gözlemlerde bulunarak araştırmacı günlüğüne notlar almıştır. Araştırmacı sınıfa girdiğinde aşağıdaki konuşma gerçekleşmiştir.

Öğretmen B: Çocuklar Aydan öğretmeninizi zaten tanıyorsunuz. 2/A' nın sınıf öğretmeni. Sosyal Bilgiler dersinde bize katılacak. Ders sürecimizi izleyecek. Aydan hocam isterseniz siz açıklayın.

Araştırmacı: Çocuklar sizlerle gelecek dönem bir çalışma sürecimiz olacak. Sosyal bilgiler dersinde drama uygulamaları yapacağız. Bu nedenle sizleri daha yakından tanımak adına öğretmeninizden rica ettim Sosyal bilgiler derslerinde yaklaşık 3-4 hafta size katılacağım.

Ö1: Aydan öğretmenim sen 2'lere giriyordun e şimdi kim giriyor onlara?

Ö3: Öğretmenim drama ne?

Araştırmacı: Şu an onların dersi İngilizce ben öğretmeninizle önceden görüşmüştüm o da Sosyal Bilgiler ders saatinizi benim İngilizce dersimin saatine göre ayarladı. Dramayı, çocuklar tiyatro gibi düşünebilirsiniz şimdilik. Beraber uygulamaya geçmeden önce etkinlikler yapacağız. Sizde dramanın ne olduğunu daha iyi kavramış olacaksınız yapacağımız etkinliklerle.

Ö5: Öğretmenim 2 saat mi girecekseniz Sosyal Bilgiler 3 saat ama?

Araştırmacı: Evet şimdilik 2 saat çocuklar, 2. dönem uygulama süresince Sosyal Bilgiler dersine göre bir zaman planlamamız olacak.

Ö5: Bizim öğretmenimiz ne yapacak 2. dönem o girmeyecek mi?

Araştırmacı: Öğretmeniniz de derslere sadece gözlemci olarak katılacak çocuklar. Ders süreci benim liderliğimde gerçekleşecek. Beraber yapacağımız uygulamalar benim tez çalışmamın konusu çocuklar. 4. sınıflarda Sosyal Bilgiler dersinde yapacağımız uygulama nedeni ile buradayım. Beraber eğlenceli bir dönem geçireceğiz diye düşünüyorum.

Öğretmen B: Çocuklar şimdi derse geçelim olur mu kitaplarımızı açalım.

Araştırmacı 4 hafta süren gözlemlerinde sınıf öğretmeni B.'nin genellikle sunuş yoluyla ders anlattığını, soru-cevap tekniğini sıklıkla kullandığını gözlemlemiştir. Bununla

birlikte öğrenciler öğretmenlerini dinlerken kendi aralarında konuşmadıklarını sadece iki öğrencinin (Ö19, Ö20) arada kendi aralarında fısıldaştıklarını fark etmiştir. Öğretmen ders süresince konuyu anlattıktan sonra tahtaya konunun özetini çıkartıp öğrencilerden deftere yazmasını ünite bitiminde ise değerlendirme sorularını ödev olarak vermektedir. Ayrıca internette öğrenciler için test hazırlayarak sınıfta soruları tek tek cevaplandırma yolu ile konuların değerlendirmesini gerçekleştirmektedir.

4.1.2 Tanışma Etkinlikleri

Araştırmacı sınıf öğretmeni B. ile de görüşerek sınıf gözlemleri sonucunda öğrencilere drama uygulamaları hakkında bilgi vermek ve bu öğretim sürecine alıştırmak adına iki hafta boyunca 4 ders saatinde öğrencilerle birlikte tanışma ve oyun etkinlikleri gerçekleştirmiştir. Araştırmacı, etkinlikleri drama kursunda öğrendiği etkinliklerden ve kitaplardan seçmiştir. Etkinliklerin açıklamaları aşağıda verilmiştir:

Çarşaf oyunu: Öğrenciler lider eşliğinde ortada duran büyük çarşafın bir kenarından tutarlar. Çarşafın kenarlarında ve köşelerinde kişiler vardır. Lider bir kişinin ismini söyler bütün grup topu ellerini kullanmadan çarşafı gererek o kişiye iletmeye çalışır top o kişinin önüne geldiğinde o kişi de başka bir kişinin ismini söyler ve bütün grup topu çarşafın üzerinde o kişinin önüne getirmeye çalışılır. Bu aşamadan sonra ismi söylenen kişinin sağındaki kişiye top gidecek komutu verilir ismi söylenen kişinin sağındaki veya solundaki kişiye topun götürülmesi sağlanır.

Ne yapıyorsun oyunu: Gruptan bir kişi ortada pandomin yapar. Gelen kişi “ne yapıyorsun” sorusunu sorar pandomin yapan kişi bu soruya kişinin ne yapmasını istiyorsa onu söyler sırayla devam eder. Örnek ne yapıyorsun ip atlıyorum der ve soran kişi ip atlar.

Sana Mektup Var: Lider elindeki boş kâğıdı grup üyelerinden birine götürerek “Sana bir mektup geldi. Bu mektupta ne yazıyor ve kimden geldi bize okur musun?” diyerek süreci başlatır. Kişi doğaçlama becerisiyle bu mektubu istediği gibi okuyabilir ya da daha da farklı bir şekilde sunulabilir diğer üyelere. Bu mektup senin mutlu olmanı sağlayacak ya da senin üzülmeni sağlayacak ya da seni şaşırtacak acaba mektupta ne yazıyor yönergesi ile oyun devam ettirilir.

Mayın Tarlası: İki kişinin gözü bağlanır. Araya engeller konur, gözü bağlanan kişilerin karşısında yönerge veren birer kişi daha olur. Yönerge bir defa ve kısa biçimde söylenir. Tekrar edilemez. Engele çarpan kişi başa döner. Yönerge tekrar edildiğinde bir tur beklenir.

İskele, sancak ve güverte: Lider geminin kaptanı olduğunu söyler, diğer kişilerin bu gemide bir tayfa olmasını ister ve pandominle göstermelerini ister. Kaptan sancak dediğinde sağa iskele dediğinde sola koşmalarını ister. Gemiyi fırtınada dengede tutmanın yolu budur. Güverte denildiğinde ortada toplanılır. Lider bazen sancak der ama ters tarafa koşarak şaşırtmaya çalışır.

Şapka kimdeyse: Sınıfa bir şapka getirilir. Şapkayı ilk olarak lider takar ve diğer üyelerden daire olmasını ister. Liderin yaptığı hareketlerin aynısını gruptakiler taklit ederler. Bir süre sonra şapkayı başka bir grup üyesi takar. Grup şapkayı takan kişiye göre hareket eder ya da grup üyeleri liderin verdiği yönerge doğrultusunda şapka sahibinin tam tersi yönde hareketini taklit ederler (MEB, 2003, Akt. Çalışkan ve Karadağ, 2020).

Fotoğraf 4.1. Şapka kimdeyse oyunu

Fotoğraf 4.2. Çarşaf oyunu

Araştırmacı yukarıdaki fotoğraflarda görüldüğü üzere tanışma oyunlarını öğrencilerle birlikte oynamıştır. Bu etkinliklerle araştırmacı ile öğrenciler arasında etkileşimin artması sağlanmakla birlikte öğrencilerin drama ile tanışması hedeflenmiştir.

4.1.3 Akademik Başarı Testi Ön ve Son Ölçüm

Araştırmacı akademik başarı testinin ön-ölçümleri 21.02.2022-25.02.2022 tarihleri arasında, son ölçümleri ise 07.06.2022-10.06.2022 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Eylem planları çerçevesinde hazırlanan drama ders planları ise 28.02.2022-03.06.2022 tarihleri arasında uygulanmıştır.

Çalışma grubunun ön test ve son testinden elde edilen verilerin analizinde SPSS 25.0 programı kullanılmıştır. Ön test ve son test uygulaması aynı gruba uygulandığı için bağımlı (ilişkili) gruplar t testi veya Wilcoxon testi tercih edilerek öğrencilerin finansal okuryazarlık becerilerinin gelişiminde drama uygulamalarının katkısı araştırılmıştır. Çalışmada öncelikle

elde edilen verilerin normal dağılımına bakılmıştır. Bunun için “Shapiro-Wilks Normallik Testi” kullanılmıştır. Araştırmalarda kullanılan testlerin normalliğini belirlemek için grup büyüklüğü dikkate alınmaktadır. Bu büyüklüğün 50’den küçük olması durumunda Shapiro-Wilks(S-W), 50’den büyük olması durumunda Kolmogorov-Smirnov (K-S) testi, verilerin normal dağılımını tespit etmektedir (Taşpınar, 2017). Araştırmada grup büyüklüğü 50’nin altında olduğundan normallik testi olarak S-W testi incelenmiştir.

Buna göre araştırmacı son test-ön test fark S-W sonucunu 0.113 bulmuştur. Bu nedenle elde edilen sonuç ($p>0.05$) $0,113>0,05$ değerinden daha büyük olduğu için test sonuçlarının normal dağılım gösterdiği tespit edilmiştir. Bu nedenle parametrik bir test olan bağımlı gruplar t testinin araştırma probleminin çözümü için kullanılabilir bir test olduğunu göstermektedir.

Tablo 4.1 Çalışma grubu Ön Test ve Son Test Toplam Puanlarına ilişkin Betimleyici İstatistikler

Test	N	X	SS	Min	Max
Ön test	20	58,20	25,77	12	96
Son test	20	69,00	22,21	32	96

Tablo 4.1’e göre, çalışma grubu öğrencilerin akademik başarı testlerine yönelik uygulanan ön test puanları ortalaması 58,20 son test puanları ortalaması 69,00’ dır. Gruptaki öğrencilerin akademik başarı testine yönelik uygulanan ön testte minimum puan 12 iken, maksimum puan 96; son teste bakıldığında minimum puan 32 iken, maksimum puan 96’ dır.

Tablo 4.2 Çalışma Grubu Ön Test ve Son Test Toplam Puanlarına İlişkin Bağımlı Örneklem t-Testi Sonuçları

Test	N	X	SS	sd	t	p	Etki(d)
Ön test	20	58,20	25,77	19	-5,952	0.000*	1,33
Son test	20	69,00	22,21				

Tabloda açıklanan bağımlı örneklem t-Testi sonucuna göre finansal okuryazarlık becerisinin gelişiminde drama yönteminin etkisi üzerinde çalışma grubu öğrencilerinin akademik başarı testi puan ortalamalarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir ($t(19) = -5,952$, $p < 0,05$). Buna göre son test puan ortalamasının ($X=69,00$) ön test puan ortalamasına göre ($X=58,20$) daha yüksek olduğu dikkate alınarak finansal okuryazarlık becerisinin gelişiminde drama yönteminin önemli bir etkiye sahip olduğu tespit edilmiştir. Başka bir deyişle ön test ve son test puan ortalamaları arasında tespit edilen anlamlı

farklılığın oldukça yüksek seviyede olduğu saptanmıştır. Etki büyüklüğü değeri olan 1,33 değeri 0,8'den daha büyük olduğu için oldukça yüksek düzeyde bir etki olduğu belirlenmiştir (0,2: düşük düzeyde etki; 0,5: orta düzeyde etki; 0,8: yüksek düzeyde etki). Bu sonuca göre drama yönteminin finansal okuryazarlık becerisini geliştirmede etkili olduğu söylenebilir.

4.2. Drama Uygulamaları

Drama uygulamaları döneminde araştırmacı tasarladığı 5 eylem planını işe koşturmuştur. Bununla birlikte süreç içerisinde başarısız olan eylem planları neticesinde ek eylem planları geçerlik komitesinin de görüşü alınarak uygulanmıştır. Bu başlık altında yürütülen eylem planları neticesinde elde edilen veriler maddeler halinde analizleri açıklanacaktır. Eylem planlarını gerçekleştirme üzere hazırlanan ders planları anlatımın akışını bozmamak üzere Ek 4'te verilmiştir. Ders planı doğrultusunda öğrencilerle ilk olarak ısınma oyunu oynanmıştır. Daha sonra ise canlandırma etkinlik aşamasına geçilmiştir. Öğrencilerin canlandırmaları bittikten sonra değerlendirme amaçlı her ders planı sonrasında öğrencilerden öğrendiklerine yönelik etkinlikler yapması istenmiştir. Bu kısımda röportaj yapmaları, resim, hikaye yazmak, dilekçe yazmak, afiş hazırlamak gibi etkinlikleri içermektedir. Eylem planı bitiminde ise çalışma yaprakları dağıtılmıştır. Elde edilen veriler; fotoğraflar, sınıf ortamında geçen diyaloglar, araştırmacı ve öğretmen günlüğüne ait notlar, öğrencilerin ortaya çıkardığı ürünler ve eylem planı değerlendirme çalışma yapraklarından oluşmaktadır.

4.2.1.Eylem Planı 1

Birinci eylem planı 2 hafta sürmüştür. Bu süreç içerisinde öğrencilerin kazanması gereken beceri “İstek ve ihtiyaçlarını ayırt ederek ikisi arasında bilinçli seçimler yapar.” olarak belirlenmiştir.

Etkinlik: Konuşan ihtiyaç mı istek mi oyunu

Eylem planının ilk haftasında gerçekleştirilecek olan ders akışının ilk ısınma oyunu konuşan ihtiyaç mı istek mi oyunu olmuştur. Araştırmacı öğrencilerden çember olmalarını istemiştir. Daha sonra ilk olarak öğrencilere nesnelere konuşturulması drama tekniği hakkında bilgi vermiştir. Isınma oyununda bu teknikten yararlanacaklarını belirtmiştir. Araştırmacı örnek olarak eline oyuncak araba nesnesini alır ve kendini nesnenin yerine koyarak o nesneyiymiş gibi konuşmuştur. Araştırmacı herkesin 1 ya da 2 cümle ile devam etmesini öğrencilerden istemiştir. Daha sonra o nesnenin temel ihtiyaç mı yoksa istek mi

olduğunu ortak bir şekilde karar vermişlerdir. Oyun sırasında gerçekleştirilen diyalog ise şu şekildedir:

Araştırmacı: Evet çocuklar şimdi sınıfa birkaç nesne getirdim, görüyorsunuz değil mi?

Ö12: Evet.

Araştırmacı: Beraber o nesnelere konuşuracağız çocuklar. Sanki biz onun yerindeyiz gibi konuşmaya her birimiz devam edecek. Herkes yanındakine o eşyayı verecek ve bir cümle söylemeye o nesne hakkında bilgi verme şeklinde devam edecek daha sonra o nesnenin ihtiyaç mı istek mi olduğuna karar vereceğiz, anlaştık mı?

Ö8: Öğretmenim ilk kim başlayacak?

Araştırmacı: İlk benden başlayalım çocuklar olur mu? Bu şekilde saat yönünde devam ederiz. Evet ilk olarak oyuncak arabayı alalım bakalım. “Merhaba çocuklar beni tanıyor musunuz değil mi? ben bir oyuncak arabayım. Çocuklar beni çok sever.

Ö8: Babalar marketten çocuklarına alır.

Ö12: Tekerleklerim siyah.

Ö13: Mavi rengim var.

Ö11: Dört tekerleğim var.

Ö7: İnsanlar beni bir yere gitmek için sürerler.

Araştırmacı: Çocuklar direk bu nesneyi konuşuralım. Şimdi elimdeki ne Ö7? Oyuncak araba değil mi? gerçek araba değil o yüzden oyuncak araba şeklinde konuşuralım. Ö7 sen eline al söyle bir kere daha.

Ö7: Çocuklar benimle oyun oynar.

Ö10: Öğretmenim aklıma gelmiyor bir şey.

Araştırmacı: Tamam pas deme hakkımız olsun yanındakine ver. Yalnız herkesin bir pas hakkı var tamam mı çocuklar Ö10 kullandı onu.

Ö1: Beni oyuncakçılardan alırlar.

Araştırmacı: Güzel.

Ö4: Erkek çocuklar beni çok sever.

Araştırmacı: Tamam.

Ö3: Benimle çocuklar diğer arabalarını yarıştıır.

Ö5: Yere atarlarsa parçalanırım.

Ö15: Bebekler ağzına alabilir.

Ö20: Bizim evde çok var öğretmenim bundan.

Araştırmacı: Tamam Ö20 devam edelim. Sen konuşuracaksın nesneyi. Onun gibi düşüneceksin.

Ö20: Kızlar oynamaz pek.

Araştırmacı: Tamam.

Ö18: Öğretmenim aklıma bir şey gelmiyor.

Araştırmacı: Tamam pas dedik.

Ö17: Çok küçüğüm, üzerime basarlarsa ayakları acır çocukların.

Ö14: Beni hediye yaparlar.

Ö8: Çok hızlı giderim.

Ö2: “Viiiiiiiiiiiiiv” diye ses çıkarırım.

Araştırmacı: Güzel, Ö2.

Ö19: Ben bulamadım.

Araştırmacı: Tamam pas dedik

Ö16: 4 tekerleğim var.

Araştırmacı: O denmişti Ö16.

Ö16: Dört kapım var.

Araştırmacı: Tamam, olur.

Ö9: Demirden mi yapılmış öğretmenim

Araştırmacı: Olabilir galiba bitirdik. Çocuklar oyuncak araba yerine kendimizi koyduk ve konuştuk. Peki, çocuklar gelelim asıl soruya oyuncak araba bizim için ihtiyaç mı istek mi?

Öğrenciler: İstek.

Araştırmacı: Aferin, çünkü oyun oynayarak hoşça vakit geçiriyoruz değil mi? Oyuncak araba olmadan yaşayabiliriz. Yemek, barınma, giyinme gibi temel ihtiyaçlarımızdan birisi değil.

Ö3: Evet öğretmenim oyuncak araba şart değil.

Araştırmacı: Tamam şimdi ikinci nesneyi alalım ekmekten başlayalım. Bu sefer ben söylemiyorum. Ters yönde gidelim.

Ö9: Marketlerden insanlar beni satın alır.

Ö16: Yemeklerin yanında yerler.

Ö19: Benden tost yaparlar.

Ö2: Diyet yapanlar yemezler.

Ö8: Evde de pişirirler.

Ö14: Beslenmeye annemiz koyar.

Ö17: Yemekhanede dağıtırlar.

Ö18: Çok acıkınca ekmek yenir.

Ö20: Ekmek olmazsa açlıktan ölürüm.

Araştırmacı: Ö20 sen sanki ekmek gibi konuşacaksın.

Ö20: İnsanlar ekmek yemezse açlıktan ölür.

Ö15: Sabah kahvaltıda ekmek kızartması yaparlar.

Ö5: Köftenin içine koyarlar.

Ö3: Beni çok yerlerse insanlar şişman olur.

Ö4: Pas

Araştırmacı: Ekmek neyden yapılıyor, çocuklar?

Ö1: Buğdaydan yaparlar beni. Buğdayı tarlaya ekerler.

Ö10: Sonra hasat ederler öğretmenim

Araştırmacı: Güzel devam edelim

Ö7: Un haline gelince hamur olurum.

Ö11: Fırında pişerim.

Ö13: Beyaz renkli olur içim.

Ö8: Tuzlu olurum.

Ö12: Her gün yenir.

Araştırmacı: Evet çocuklar ekmeği de bitirelim artık. Çok güzel değindiniz önemli bir yiyecek maddesi değil mi? Peki o yüzden ekmek istek mi ihtiyaç mı?

Öğrenciler: İhtiyaç.

Araştırmacı: Aferin, şimdi diğer nesnelere devam edelim.

Isınma oyununda başlangıçtaki ilk iki nesnenin konuşurulması şeklinde devam eden diyalog yukarıda verilmiştir. Araştırmacının sınıfa getirmiş olduğu nesnelerin konuşurulması bitene kadar oyun sürdürülmüştür.

Isınma oyunu sonrası sınıf öğretmeni B' nin günlüğüne yazmış olduğu not:

“Çocuklar ilk defa bu oyunu oynadılar. Oyun güzeldi. Akıllarına bir şey gelmediğinde düşündüler bayağı. Öğrenciler kendilerini ifade ederken bile zorluk yaşarlar normalde. Şimdi o ürün gibi konuşmak da zorladı ilk ama öğrenince kolay geldi, hatta komik cümleler kuran da oldu. Nesnenin yerine kendini koyup gibi konuşarak ihtiyaç mı istek mi olduğu belirlediler, o yüzden güzeldi. Ben beğendim belki ben de diğer derslerde kullanırım.

Etkinlik: Yardım elini uzat

Eylem planının ilk haftasında öğrencilerle beraber gerçekleştirilen etkinlik “Yardım elini uzat” isimli canlandırma etkinliğidir. Etkinlikte araştırmacı sınıfı beş gruba ayırmıştır. Gruplar kendi aralarında küme şeklinde ayrılmış sıralarına yerleştiler.

Fotoğraf 4.3. Öğrenciler gruplara ayrılıp senaryolarını oluşturmaya ait görsel

Öğrenciler gruplara ayrıldıktan sonra araştırmacı onlara gazete haberi okuyacağını ve dikkatle dinlemelerini istemiştir:

“AFAD' dan yapılan son dakika açıklamasına göre; Tekirdağ'ın Şarköy ilçesinde 5,1 büyüklüğünde deprem meydana geldi. Tekirdağ'ın ardından AFAD, Ege Denizi'nde Muğla'nın Datça ilçesi açıklarında 5.0 büyüklüğünde deprem meydana geldiğini açıkladı. Bu

bölgelerde bazı binalar yıkıldı ve can kaybı meydana geldi. Depremden sağ kurtulan vatandaşlarımız güvenli bölgelere yerleştirildi.”

Lider gruplara rol kartlarını dağıtır (anne, baba, abla-abi ve kardeş) kendi aralarında rolleri bölüşmelerini ister. 4 kişilik bir aile üyeleri şeklinde öğrenciler rollerini paylaşırlar. Toplam 5 grup halinde oluşan öğrencilerden gruplarına bir aile ismi verilmesi istenir. Her bir grubun aile adı oluşturulduktan sonra lider problem durumunu öğrencilerle paylaşır “*Sabah bu gazete haberini okuyorsunuz. Ya da televizyonda bu haberi izlediniz. Nasıl yardım edebilirsiniz? Nelere ihtiyacı olabilir deprem felaketini yaşayan insanların?*” Şeklinde açıklamasını yaptıktan sonra gruplara 5 er dakika düşünme süresi verilir. Daha sonra her gruba 10 ar dakika verilir canlandırma yapması için.

Öğrencilerin grup oluşturma sürecine ilişkin araştırmacı günlüğünden not:

“Çocuklar grup oluştururken en yakın arkadaş seçme eğilimindedir. Bir daha ki etkinlikte bunu dikkate alıp lider rehberliğinde grup oluşumunu sağlamalıyım Ö18’i kimse kendi grubuna almak istemiyor. Bu durum onu üzse de üzülmemiş gibi davranıyor. Özellikle Ö7 yüksek sesle bunu ifade etmesi diğer grup arkadaşlarını da etkiliyor. Öğrencilerden Ö1 ve Ö2 rollerini çok güzel gerçekleştirdiler. Ancak Ö15 ve Ö17 rol almada çok istekli değiller.”

Fotoğraf 4.4. “Yardım elini uzat” canlandırmasına ait görsel

Çocuklar resimde görüldüğü üzere bir televizyon ekranı tasarladılar. Tasarlayan öğrenci grubunda yer alan öğrenciler Ö1, Ö14, Ö12 ve Ö4'tür. Diğer gruptaki öğrencilerde arkadaşlarındaki bu materyali kullandılar. Öğrenciler doğaçlamada Ö3 ve Ö6 haber sunmak istediklerini belirttiler. Gerçekleşen konuşma şu şekildedir:

Ö3: Öğretmenim haberi peki biz akşam haberleri gibi sunabilir miyiz? Başka gruplarda yer alabilir miyiz?

Ö6: Öğretmenim ben büyüyünce TV de spiker olmak istiyordum. Lütfen yapalım.

Araştırmacı: Tabi ki de çocuklar bu doğaçlama tekniği. Arkadaşlarınızla görüşerek onların canlandırmalarında yer alabilirsiniz.

Bunun üzerine öğrenciler sınıfta yer alan materyali değerlendirerek kendilerine televizyon ekranı oluşturdular.

Fotoğraf 4.5. “Yardım elini uzat” canlandırmasına ait görsel 2

Fotoğrafta görülen öğrenci grubu Ö13, Ö17, Ö5 ve Ö20 den oluşmaktadır. Öğrenci gruplarından en isteksiz olan grup, çünkü diğerleri eşleşirken sona kaldılar ve çok yakın arkadaş değiller. Bu nedenle etkinliklerin de istenilen rolü amacına uygun yansıtamadılar.

Canlandırma etkinliğinden sonra öğrencilerden değerlendirme amaçlı araştırmacı, öğrencilerden U şeklinde sıralara yerleşmelerini ister. Doğaçlama süresince neler hissettikleri hakkında konuşmaları istenir.

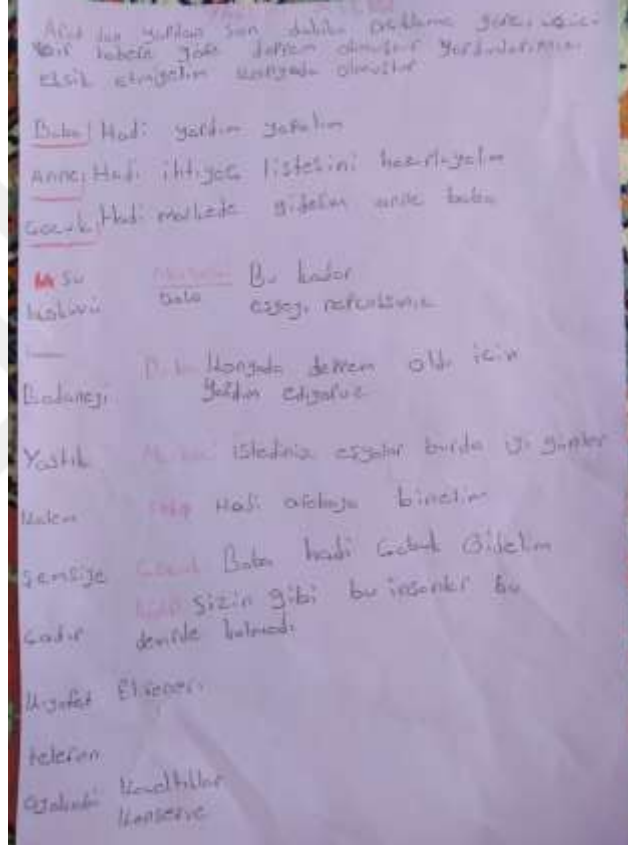
Araştırmacı: Çocuklar insanlar evsiz kaldığında temel ihtiyaç malzemelerine gereksinim duyarlar değil mi?

Ö3: Evet öğretmenim bizde o yüzden yardım kolisine temel ihtiyaçları yerleştirdik.

Ö12: Bizde battaniye su konserve koyduk öğretmenim.

Ö8: Öğretmenim biz belki bebek de vardır diye emzik, biberon da koyduk.

Araştırmacı: Çok güzel bir düşünce. Çocuklar şimdi bu temel ihtiyaç malzemelerini sizlere vereceğim kağıtlara yazalım olur mu? Tabi drama da ki gruplarımızı bozmadan yapalım.

Fotoğraf 4.6. Öğrenci ihtiyaç listesi örnek 1

Fotoğraf 4.8 “ İhtiyaç mı istek mi?” ısınma oyununa ait görsel

Etkinlik: Önce ihtiyaç sonra istek!

Eylem planının ikinci haftasında öğrencilerle beraber gerçekleştirilen etkinlik “*önce ihtiyaç sonra istek!*” isimli canlandırma etkinliğidir. Araştırmacı öğrencilere bir problem durumunu anlatacağını ve dikkatle dinlemeleri gerektiğini belirtmiştir:

“Ayşe beş kişilik aile üyesinin en küçük ferdidir. Aile üyelerinin gelir kaynağı sadece babanın maaşıdır. Ayşe’nin kendisinden 2 yaş büyük abisi ve 5 yaş büyük ablası vardır. Ayşe 5 yaşında ve anasınıfına gitmektedir. Ayşe’nin abisinin montu kendisine küçük gelmektedir ve havalarda soğumaya başlamıştır. Ablasının ise beden dersinde giymek için yeni spor ayakkabısına ihtiyacı vardır çünkü spor ayakkabısı yırtılmıştır. Ayşe ise yeni bir oyuncak bebek istemektedir. ”

Araştırmacı hikâyesini bitirdikten sonra sınıfı dörder gruba ayırmıştır. Araştırmacı birinci etkinlikte gruplar oluşumunda yaşanan olumsuzluğu gidermek (en yakın arkadaşlarını seçme eğilimi) adına sınıf öğretmeni B. nin de görüşünü alarak kendi liderliğinde grupları oluşturmuştur. Çocuklar başta itiraz etse de gruplarına alıştıkları gözlenmiştir. Gruplar Ayşe’nin ailesini canlandırmak üzere rol paylaşımını yaptılar daha sonra anlatılan problemin

çözümü için öğrencilerin canlandırma yaparak Ayşe'nin babasının ne yapacağına karar vermeleri istenmiştir.

Fotoğraf 4.9. “önce ihtiyaç sonra istek” canlandırmasına ait görsel

Öğrencilerin canlandırmaları bittikten sonra gerçekleştirilen diyalog aşağıda verilmiştir:

Araştırmacı: Çocuklar dramayı sevdiğinizi görüyorum. Geçen haftaya göre daha kolay rollere girdiniz.

Ö9: Öğretmenim ben çok sevdim. Keşke bütün derslerde böyle oynasak.

Ö14: Öğretmenim ben sıkıldım.

Araştırmacı: Neden peki?

Ö14: Çünkü ben baba olmak istiyordum. Ama erkek kardeş oldum.

Araştırmacı: Bir dahaki etkinliğimizde çocuklar rol dağıtımını da ben yaparım olur mu? Böylelikle bir öncekinde almadığınız rolleri canlandırmış olursunuz.

Ö20: Öğretmenim ben de baba olacağım.

Araştırmacı: Tamam çocuklar rol dağıtımında dikkat edeceğim. Şimdi etkinliğimizin içeriğinden bahsedelim.

Ö3: Öğretmenim Ayşe'nin isteği gereksizdi. Abisi ile ablasınıniki ise ihtiyaçtı.

Araştırmacı: Gereksiz demeyelim ama temel ihtiyaç değil. Çocuklarında oyuncağa aslında ihtiyaçları var değil mi?

Ö1: Öğretmenim bizimde vardı küçükken arabamız.

Ö2: Öğretmenim ben şimdi bile oynarım.

Araştırmacı: Evet oyuncaklarda gerekli ama burada dikkat etmemiz gereken nedir çocuklar? Ayşe'nin ablasının ve abisinin ihtiyaçları Ayşe'nin oyuncak bebek ihtiyacına kıyasla alınması gereken ilk sırada yer alıyor.

Ö7: Öğretmenim babasının parası yeterse Ayşe'ye de alır. Ben babaydım ya öğretmenim ben aldım oyuncuğu param vardı.

Ö8: Öğretmenim bizim evde de babam öyle diyor. Bana harçlıklarını biriktir diyor hep.

Araştırmacı: Çok güzel bir davranış Ö8. O zaman çocuklar şöyle diyebiliriz. Önce ihtiyaçları sonra paramız artarsa isteklerimizi alalım.

Ö14: Öğretmenim önce istek alırsak paramız yetmeyebilir. İhtiyacımızı alamayız.

Araştırmacı: Aferin, burada dikkat etmemiz nokta burası çocuklar. O zaman bir tanım yapalım ihtiyaç nedir, istek nedir?

Ö12: İhtiyaç, insanların yaşayabilmesi için gerekli şeyler, istek ise öğretmenim insanın kendi gönlünden gelen almak istediği şeyler.

Araştırmacı: Güzel, mesela senin ihtiyacın nedir Ö17?

Ö17: Ayakkabı olabilir.

Araştırmacı: Tamam peki ihtiyacın dışında almak istediğin bir şey var mı? Onun için para biriktiriyor musun Ö17?

Ö17: İsteğim öğretmenim mesela tablet olabilir.

Araştırmacı: Peki başka istekleriniz ne olabilir çocuklar?

Ö12: Akıllı saat

Ö14: Araba

Ö4: Telefon

Ö10: Bisiklet

Araştırmacı: Evet çocuklar güzel herkesin isteği genellikle ayrı oluyor ama ihtiyaçlarımız benzer diyebiliriz. Önce ihtiyaçlarımızı daha sonra isteklerimizi alıyoruz, bu konuda hemfikiriz sanırım.

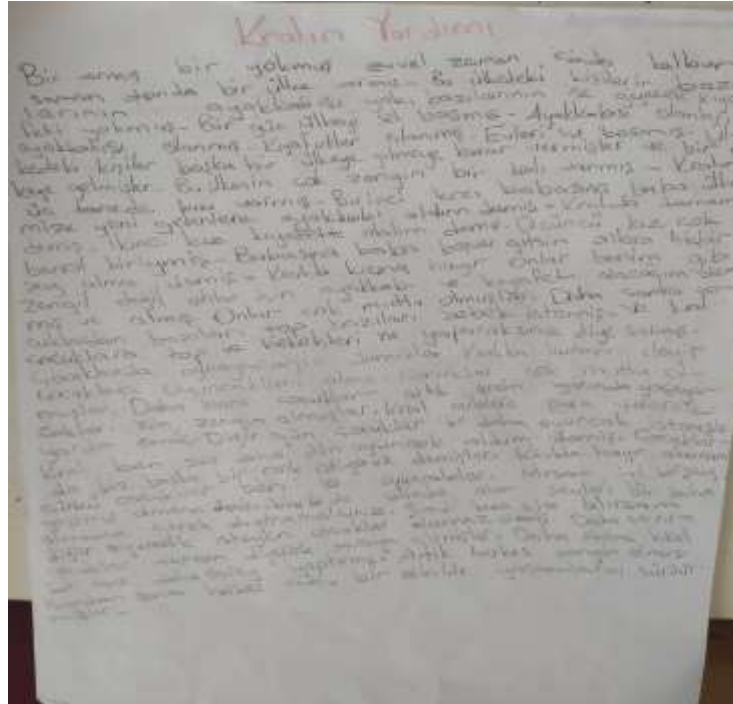
Yukarıdaki diyalog incelendiğinde öğrencilerin ihtiyaç ve istek arasındaki farkı kavradıkları görülmektedir. Canlandırma etkinliğine ilişkin araştırmacının günlüğüne yazmış olduğu kısım şu şekildedir:

“Öğrenciler problemin cevabını bulmakta zorlanmadılar. Ayşe'nin babasının öncelikle ihtiyaçları sonra istekleri karşılaması gerektiğini içeren doğaçlamalarını gerçekleştirdiler. Bütün gruplar verilmek istenen ana fikri yalın bir şekilde ilettiler. Doğaçlama süresince farklı kişilerle beraber rol almanın onları zorlayacağını düşünmüştüm ama sandığım gibi olmadı ama rol dağıtımında da benim yönlendirmem gerekiyor. Ö9 gerçekten çok yetenekli. Ö15 önceki etkinliğe göre daha iyi performans sergiledi diyebilirim, kendini daha rahat ifade edebiliyor”

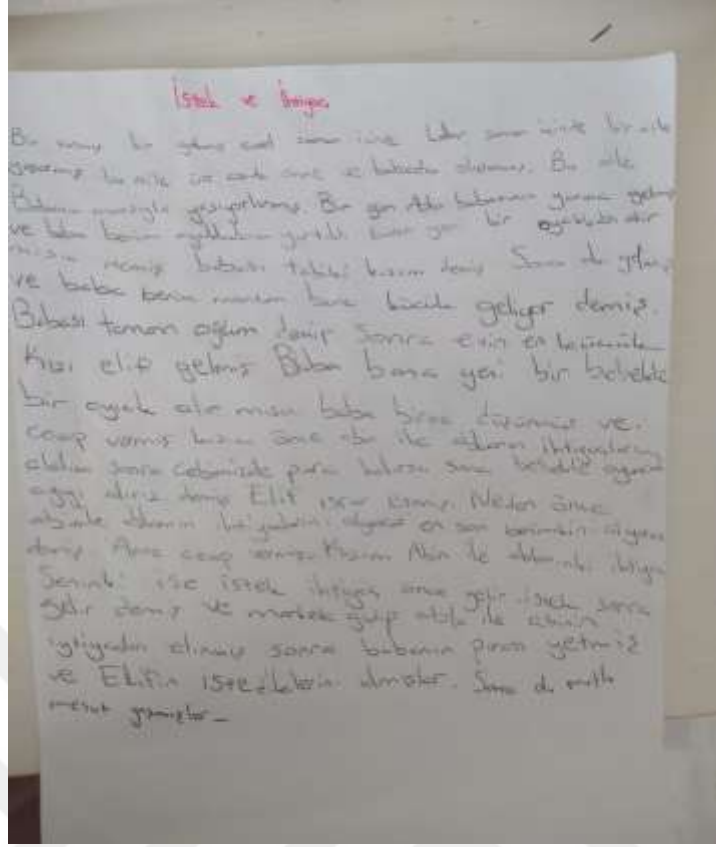
Canlandırma etkinliğine ilişkin öğretmenin günlüğüne yazmış olduğu not:

“Öğrencilerimden Ö1,Ö2,Ö9,Ö10 güzel oynadılar. Zaten girişkenlerdir. Arkadaşlarına da normalde liderlik ederler. Problem durumu zor değildi, kolaydı. Bu nedenle drama da kolay yaptılar. Kendileri içinden geldiği gibi oynadılar. Çocuklar anne, babalarını rol model gördükleri için drama da onu gösterdiler. Anne yemek yapar, baba televizyon izler şeklinde dramaları canlandırıdılar. Çok mutlular böyle rol yapmaktan. İhtiyaç ve istekten hangisi önce alınmalı konusunda da hepsi önce ihtiyacın alınacağını gösterdi.”

Araştırmacı daha sonra öğrencilerden 2. ders planı doğrultusunda değerlendirme amaçlı istek ve ihtiyaç kavramlarını içinde barındıran hikâye yazmalarını istemiştir. Yazılan hikâyelerden örnekler aşağıda verilmiştir.

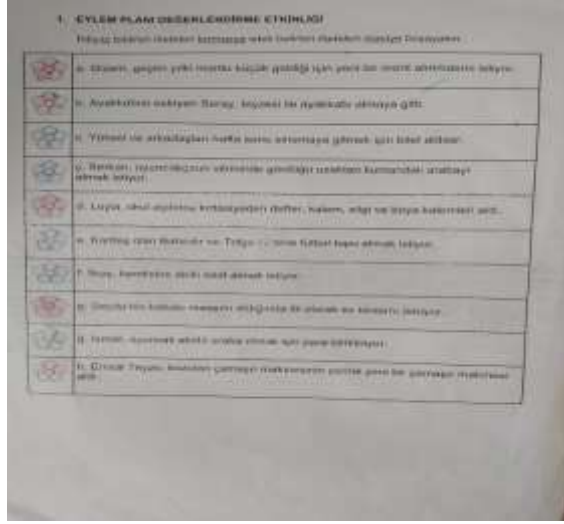
Fotoğraf 4.10. “önce ihtiyaç sonra istek” etkinliğine yönelik hikaye örneği 1

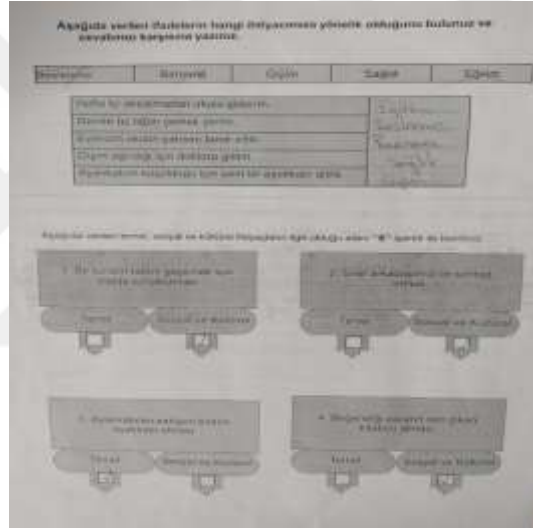
Fotoğraf 4.11. “önce ihtiyaç sonra istek” etkinliğine yönelik hikaye örneği 2

Öğrencilerin yazmış olduğu hikâyeler incelendiğinde önce ihtiyaç sonra istek kavramının vurgulanması konunun kazanımını kavradıklarını göstermektedir. Genellikle kız öğrenciler erkek öğrencilere kıyasla hikâye etkinliğinde daha uzun yazma eğiliminde olmakla beraber sınıfın geneli verilmek istenen mesajı hikâyesinde belirtmiştir. Öğrencilerin canlandırma etkinliğinde gösterdikleri performans, araştırmacı ve öğretmen günlüğüne yazmış oldukları notlar ve canlandırmadan sonra gerçekleşen diyalogdan görüldüğü üzere istek ve ihtiyaç kavramlarını anladıkları alışverişlerinde önce ihtiyaç daha sonra istek alma becerisini kazandıkları tespit edilmiştir.

Araştırmacı planladığı üzere 1. eylem planını 2 hafta süresince gerçekleştirmiştir. 1. eylem planı bitiminde öğrencilere değerlendirme amaçlı çalışma yaprakları dağıtmıştır.

Fotoğraf 4.12 Eylem planı 1 değerlendirme etkinlik ön sayfası

Fotoğraf 4.13 Eylem planı 1 değerlendirme etkinlik arka sayfası

Öğrenciler verilen çalışma etkinliklerini bireysel olarak yapmıştır. Daha sonra araştırmacı rehberliğinde cevaplandırılmıştır. Cevaplandırma sürecine ilişkin geçen diyalog şu şekildedir:

Araştırmacı: Çocuklar basit mi zor mu geldi size?

Ö1: Öğretmenim valla çok basitti bitirdim iki dakikada.

Araştırmacı: Belki de konuyu kavradığınız için kolaylıkla yaptınız aferin size.

Ö12: Öğretmenim bu temel ihtiyaç olmadan biz yaşayamayız yani demi ama istek olmadan yaşarız.

Araştırmacı: Evet bir anlamda öyle.

Ö7: Ama öğretmenim o zaman tablet olmadı diyelim çok sıkılırız.

Araştırmacı: Çocuklar isteklerimizden vazgeçelim diye bir şey söz konusu değil. Ama öncelik hangisinde?

Öğrenciler (Hep birlikte yüksek sesle): İhtiyaçta

Araştırmacı: O nedenle önce ihtiyaç sonra istek diyoruz çocuklar. İsteklerimizi paramız yetebildiği ölçüde karşılırsak parasal anlamda sıkıntı yaşamayız.

Diyalogdan görüldüğü üzere çocukların ihtiyaç ve isteklerinin karşılama sırasını kavradıkları anlaşılmaktadır. Değerlendirme etkinliğine ilişkin araştırmacı notları:

“Öğrencilerin çalışma yaprağı ilk sayfasında zorlanmadıkları görülmüştür. Arka sayfasında ise Ö16, Ö18, Ö19 ve Ö20'nin 2-3 soruyu yanlış işaretledikleri tespit edilmiştir. Yanlırları lider tarafından öğrencilere bireysel olarak geri dönütü yapılmıştır, düzeltmeleri gereken kısımlar açıklanmıştır ve öğrencilerin konuyu kavraması sağlanmıştır.”

Birinci eylem planı 2 hafta sürmüştür. Elde edilen veriler sonucunda öğrencilerin istediği kazanımı gerçekleştirdiği sonucuna geçerlik komitesi toplantısında karar verilmiştir. Bu nedenle 2. Eylem planının uygulanmasına karar verilmiştir.

4.2.2.Eylem Planı 2

İkinci eylem planı iki hafta sürmüştür. Öğrencilerin edinmesi istenen kazanım “Ailesi ve yakın çevresindeki başlıca ekonomik faaliyetleri tanıır” bu kazanım gerçekleştirmek için iki canlandırma etkinliği tasarlanmıştır. Gelir, gider, üretim, dağıtım, tüketim ve meslek kavramları ikinci eylem planı süresince öğrencilerle çalışılacaktır.

Etkinlik: Duraklat-devam et oyunu

İkinci eylem planının uygulama sürecinin birinci haftasında araştırmacı ısınma oyunu olan “duraklat devam et” oyununda öğrencilerden daire olmasını istemiştir. 3 aşamalı bu oyunda hafif müzik eşliğinde araştırmacı öğrencilerin yürüyüş yapmasına istemiştir ve yürüyüş yaparken herhangi bir eyleme geçmeleri gerektiğini ifade etmiştir. Araştırmacı pazarcı olmayı çiftçi olmayı ya da turist rehberi olarak eylem yapabilecekleri önerisinde bulunmuştur. Araştırmacı durakla dediği andan itibaren herkes donmuştur. Araştırmacı tek tek herkesin yanına giderek birinci aşamada el şıkkattığında eylemin ilk aşamasını ikinci el şıkkatma da eylemin ikinci aşamasını 3. el şıkkatma da eylemin 3. aşamasını yapacaklarını belirtmiştir.

Araştırmacının ısınma oyununa ait günlüğüne yazmış olduğu not:

“Çocuklar ısınma oyununu kavrama da zorlandıkları için “öğretmenin rol alması” drama tekniğini kullandım. Öncelikle kendim pazarcı rolüne bürünerek pazarda sebze-meyve satan birisini canlandırdım. Üç aşamanın nasıl olacağını çocuklara gösterdim. Daha sonra gönüllülerden Ö1 ve Ö12 canlandırdılar. Diğer çocuklarda sırası ile oyunu gerçekleştirdiler. Ö15 ve Ö17 canlandırmalarını sonra yapmak istediklerini belirttiler. Onları zorlamadım, hazır olunca yapacaklarını belirttim.”

Öğrencilerin seçmiş olduğu meslekler:

Ö1: polis

Ö17: öğretmen

Ö2: doktor

Ö18: öğretmen

Ö3: doktor

Ö19: futbolcu

Ö4: öğretmen

Ö20: futbolcu

Ö5: avukat

Ö6: öğretmen

Ö7: asker

Ö8: doktor

Ö9: kuaför

Ö10: tamirci

Ö11: polis

Ö12: doktor

Ö13: öğretmen

Ö14: polis

Ö15: öğretmen

Ö16: asker

Fotoğraf 4.14 öğretmen rolü canlandıran öğrenci

Fotoğraf 4.15 avukat rolü canlandıran öğrenci

Fotoğraf 4.16 asker rolü canlandıran öğrenci

Fotoğraf 4.17 polis rolü canlandıran öğrenci

Fotoğraf 4.18 tamirci rolü canlandıran öğrenci

Fotoğraf 4.19 futbolcu rolü canlandıran öğrenci

Fotoğraf 4.20 kuaför rolü canlandıran öğrenci

Fotoğraf 4.21 doktor rolü canlandıran öğrenci

Öğretmenin ısınma oyununa ait günlüğüne yazmış olduğu not:

“Öğrenciler genellikle yakın çevresinde olan meslekleri seçtiler. Ö9 ise kendi ilgi alanına yönelik kuaförlüğü seçti. Saçlarını boyatmaya başladı bu sene arkadaşları da ona teneffüslerde saçlarını ördürüyor. Ö19 ve Ö20 spora çok meraklı olduğu için futbolcu olmayı tercih ettiler. Çocuklar çok fazla meslek tanımıyorlar. Genelde daha bilinen meslek seçiminde bulundular. Derslerinde daha başarılı olanlar da Ö2, Ö3 ve Ö12 doktor olmayı tercih ettiler. Çocuklar sınavla üniversiteye yerleşeceklerini bildikleri için bu mesleği yapabilir miyim düşüncesi ile değil yüksek puan alabilir miyim kaygısı güdüyorlar.”

Çocukların meslek seçimi öğretmen günlüğünde de belirtildiği üzere öğretmen, doktor meslekleri arasında seçim yaptıkları görülmüştür. Isınma oyunundan sonra “Üretimden tüketime” etkinliğine geçilmiştir.

Etkinlik: Üretimden tüketime

Bu canlandırma etkinliğinde lider sınıfı dört gruba ayırmıştır. Beşer kişilik grupların ayırımında grup üyeleri araştırmacı rehberliğinde oluşturulmuştur. Daha sonra lider canlandırmanın içeriğinden bahsetmiştir. Araştırmacı elindeki ekmeği göstererek “Çocuklar ekmek her gün tükettiğimiz temel bir ihtiyaçtır. Sizce bu ekmeğin sofralarımıza gelene kadar hangi aşamalardan geçmektedir?” sorusunu sorar ve gruplara 5 er dakika düşünme süresi verildikten sonra canlandırmaları istenir.

Araştırma problemi verildikten sonra geçen konuşma aşağıda verilmiştir:

Ö7: Öğretmenim şimdi buğday mı ekeceğiz tarlaya?

Araştırmacı: Evet çocuklar ekmek buğdaydan üretildiği için sofralarımıza kadar gelen süreci canlandıracağız?

Ö1: Öğretmenim arkadaşlarımızı alabiliriz de mi? Buğday olmaları için benim aklım çok süper bir şey geldi.

Araştırmacı: Çocuklar önce belli başlı rolleri belirleyelim. Sizce nasıl bir süreç gerçekleşiyor.

Ö3: Öğretmenim önce buğday ekilecek. Sonra onları toplayıp fabrikalara vereceğiz. Sonra ekmek olacak.

Araştırmacı: Biraz daha detaylandırabiliriz. Fabrikalarda un haline gelecek. Sonra o unlar nerede ekmeğe dönüşüyor?

Ö14: Öğretmenim annem evde yapıyor ekmeği.

Ö10: Benimde.

Araştırmacı: Peki, o zaman şöyle diyelim evde yapabiliyoruz ama herkes evde ekmek yapmıyor değil mi nereden alınıyor ekmekler?

Ö2: Öğretmenim ekmekçiden, marketten.

Araştırmacı: Fırından yani Ö2 o zaman şöyle diyebilir miyiz fırınlardan markete ekmek satılıyor. Ekmekleri de biz fırınlardan ya da marketlerden alıyoruz.

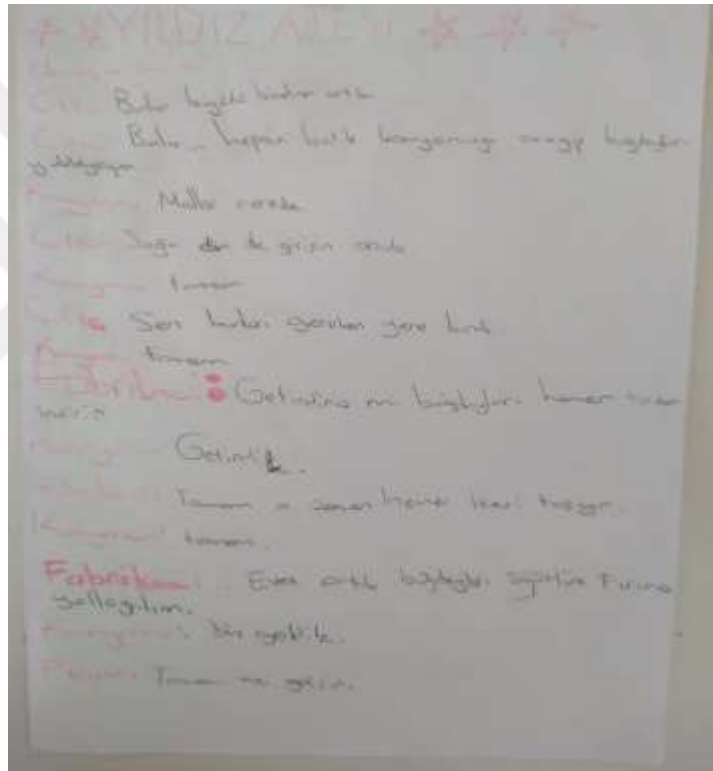
Öğretmen B: Aydan öğretmenim tahtaya yazabilir miyiz süreci?

Araştırmacı: Tabi ki de yazalım. Ö17 gel bakalım bana yardım et.

Ö12: Öğretmenim karıştırmazdık ki biz.

Ö1: Yok öğretmenim dursun, silmeyin.

Araştırmacı: Evet çocuklar şimdi başlayabiliriz, hazırsanız.

Fotoğraf 4.22 Öğrencilerin “üretimden tüketime” canlandırmasına ait birinci grubun hazırladıkları senaryo

Fotoğraf 4.23 Öğrencilerin “üretimden tüketime” canlandırmasına ait görsel 1

Fotoğraf 4.24 Öğrencilerin “üretimden tüketime” canlandırmasına ait görsel 2

“Üretimden, tüketime” canlandırma etkinliğine ilişkin araştırmacının günlüğüne ait yazmış olduğu not şu şekildedir:

“Çocukların aileleri genellikle çiftçilikle uğraştıkları için ailelerinden gördükleri ürün ekimi, hasadı toplama aşamalarını canlandırırken zorlanmadılar. Ö10 ve Ö16 bugün daha girişkendiler rol alma konusunda. Çocuklar en son canlandırmayı hep beraber yapmak istediklerini belirttiler. Bütün sınıfın katılımı ile gerçekleşen drama gösterisinde çocuklar çok daha eğlenerek rollerini gerçekleştirdiler. Bu durum beni mutlu etti. Daha

kalabalık gruplarda zorlanacaklarını düşünüyordum ama hem kendileri bende bunu rica edip hem de aralarında iletişimin arttığını görmek güzeldi. Bazı öğrenciler tabii özellikle arkadaşlarını yönlendiriyorlar bu canlandırma etkinliğinde. Bunu da zorlamadan yapmaları da en azından birlikte rol alma konusunda tartışmaların önüne geçiyor.”

Öğretmen B' nin “üretimden tüketime” canlandırma etkinliğine ait görüşlerini içeren günlüğüne ait notlar:

“Öğrencilerin babası çoğunlukla çiftçi, ekmek sürecini iyi canlandırdılar. Ama diğer ürünlerde üretimden tüketime yaparken zorlanacaklar sanki. Bilmedikleri için. Çocuklar Aydan öğretmenlerine alıştılar daha rahat rol yapıyorlar. Ö15 ve Ö17 daha tam açılmadı, utanyorlar.”

Öğretmen B'nin ve araştırmacının yazmış olduğu günlüklerindeki notlar incelendiğinde çocukların üretim dağıtım tüketim sürecini amacına uygun bir şekilde rollerini gerçekleştirdikleri görülmektedir.

Araştırmacı ders planının değerlendirme aşamasında öğrencilere ödev olarak sütün yoğurt olarak evlerimize geliş sürecini anlatımı için resim yaparak anlatmalarını istedi. Aşağıda öğrencilerin yapmış olduğu resimlerden ikisi örnek olarak verilmiştir.

Fotoğraf 4.25 Öğrencilerin sütün yoğurt olarak evlerimize gelişine anlatan örnek görsel

Etkinlik: Mesleğimi seiyorurur

İkinci eylem planının ikinci haftasında ısınma oyunu olarak “mesleğimi seiyorurur” etkinliği gerçekleştirilmiştir. Araştıruracı ısınma oyunu öncesi sınıfın belirli kōşelerine ũlkemizde var olan ekonomik faaliyetlerin isimlerini fon kartonlarına yazmıştır.

1. Madencilik
2. Hayvancılık
3. Tarım
4. Turizm
5. Sanayi

Öğrencilerden bu ekonomik faaliyetler uygun olarak bir meslek seçmeleri istenmiştir. Seçilen meslek öğrencilerden bu ekonomik faaliyet alanlarında çalışsan meslek gruplarından birini seçerek pandomimle canlandırması gerektiği açıklanmıştır. Pandomimi yapan öğrenciyi izleyen arkadaşları hangi ekonomik faaliyeti anlattığını tahmin etmeye çalışmıştır. Arkadaşlarından mesleğin ekonomik faaliyetini bilip fon kartona ilk koşan oyunu kazanmıştır.

Fotoğraf 4.26 iftilik mesleğini anlatan öğrenci fotoğrafı

“Mesleğimi seiyorurur” ısınma oyununa y6nelik 6đretmen B’nin g6nl6đne yazmış olduğu not:

Bug6n Aydan 6đretmen sınıfa bıyık, g6zl6k, şapka getirdi. Çocuklar çok sevindi. Hepsi tek tek taktı. Kızlar için de etek, şal, ceket, çanta getirmiş. Çok komik oldular. Ben çok eğlendim. Hepsi fotoğrafını çekip ailesine g6ndermemi istedi. Ben de g6nderince çok mutlu oldular. ısınma oyunun da canlandırmaları da g6zeldi. Sanayi ve turizm alanında meslek seçip de anlatan 6đrencim azdı. Hep tarım ya da hayvancılık anlattılar. Role sanki bu kıyafetlerle daha iyi yaptılar. ısınma oyunu g6zeldi genel olarak. Başarılı yaptılar.

Etkinlik: İşimi yapıyorum

Canlandırma etkinliğinde 6đrencilerden mesleklerin çalışma s6recini anlatmaları istenmiştir. Bunun için “işimi yapıyorum” adlı etkinliği gerçekleştirmişlerdir. Araştırmacı tarafından sınıf 5’er gruba ayrılmıştır. Her bir gruba ayrı bir ekonomik faaliyet (madencilik, hayvancılık, tarım, turizm, sanayi) verilmiştir. Her grup kendi ekonomik faaliyetini anlatması için araştırmacı tarafından 10 dakika d6ř6nme s6resi verildikten sonra grupların 5-10 dakika s6resi içerisinde canlandırmalarını gerçekleştirmesi istenmiştir.

Fotoğraf 4.27 Kuyumcu mesleğini anlatan grup canlandırmasına ait fotoğraf

Fotoğraf 4.28 Hayvancılıkla uğraşan aile canlandırmasına ait fotoğraf

Canlandırma sonrası araştırmacının günlüğüne yazmış olduğu not:

“Madencilik ekonomik faaliyet türünde öğrencilerin maden işçisi ya da mühendis mesleğini anlatacaklarını düşünürken beni şaşırtarak bir kuyumcuyu canlandırıdılar. Turizm ekonomik faaliyetini yapan grup zorlandı canlandırmada çocuklara uzak bir ekonomik faaliyet olduğu için olabilir. Öğretmenin role girmesi drama tekniğini kullanarak onlara yardımcı oldum”

Canlandırma sonrası öğrencilerden lider tarafından U şeklinde yerleşmeleri istenmiştir ve aşağıdaki diyalog gerçekleşmiştir:

Araştırmacı: Çocuklar sizce en zor meslek hangisi?

Ö5: Öğretmenim bence hayvancılık.

Ö7: Bence madencilik öğretmenim. Maden işçiliği en zor meslekmiş. Haberlerde diyorlardı.

Araştırmacı: Aslında çocuklar hepsinin kendi içinde bir zorluğu yok mu? Tabi bazı meslekler Ö7 dediğin gibi daha zor şartlar altında çalışıyorlar. Ancak hiçbir meslek de çok kolay değil öyle değil mi?

Ö3: Öğretmenim bence her meslek zor ama seversek kolay.

Araştırmacı: Peki etrafımızda genellikle hangi ekonomik faaliyetle uğraşanlar var?

Ö5: Öğretmenim çiftçi, öğretmen, doktor, hemşire var.

Araştırmacı: Ekonomik faaliyet olarak diyelim. Tarım, hayvancılık, madencilik, sanayi, turizm alanlarından.

Ö8: Öğretmenim en çok burada hayvancılıkla tarım var.

Araştırmacı: Evet çocuklar yakın çevremizde sanayi, turizm ya da madencilik alanında çalışan var mı?

Ö3: Öğretmenim benim dayım Antalya’da otelde çalışıyor. O turizm oluyor değil mi?

Araştırmacı: Evet, tabiki de. Turist rehberleri, özellikle yazın otellerde hizmet verenler turizm ekonomik faaliyet alanına giriyor çocuklar.

Ö20: Öğretmenim burada madencilik yok.

Ö1: Sanayi de yok.

Araştırmacı: Evet çocuklar ilçemizde genellikle tarım ve hayvancılık yapıyor diyebiliriz o zaman.

Öğretmen B: Aydan öğretmenim peki Konya da yaşasaydık?

Araştırmacı: Öğretmenimiz güzel bir noktaya değindi. Çocuklar o zaman sizce bu ekonomik faaliyetler olur muydu?

Ö13: Öğretmenim 4/A da M.’nin babası çalışıyor Konya’da.

Araştırmacı: Ne iş yapıyor peki biliyor musun?

Ö13: Öğretmenim fabrikada çalışıyordu

Öğretmen B: Aydan öğretmenim kuzeni oluyor. Babası dayısı, sanayide çalışıyor.

Araştırmacı: Yani sanayi ekonomik faaliyet alanında çalışıyor diyebiliriz. Evet çocuklar büyük şehirlerde ekonomik faaliyet türü daha çeşitlidir. İş olanağı da bu nedenle daha fazladır. Konya’da bu ekonomik faaliyetlerin dördü var ama biri yok tahminleri alalım.

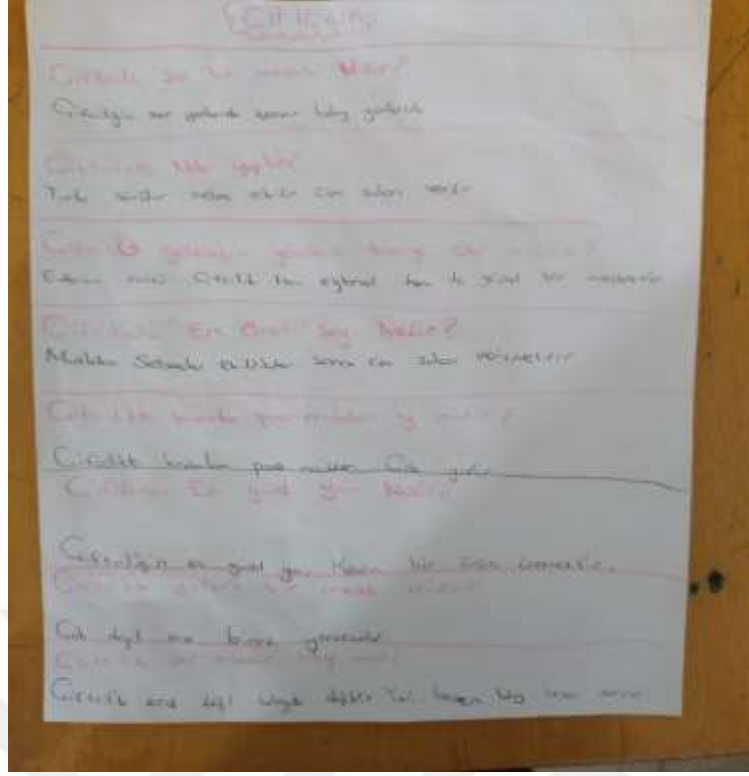
Ö12: O zaman madencilik.

Araştırmacı: Evet madencilik nerede var.

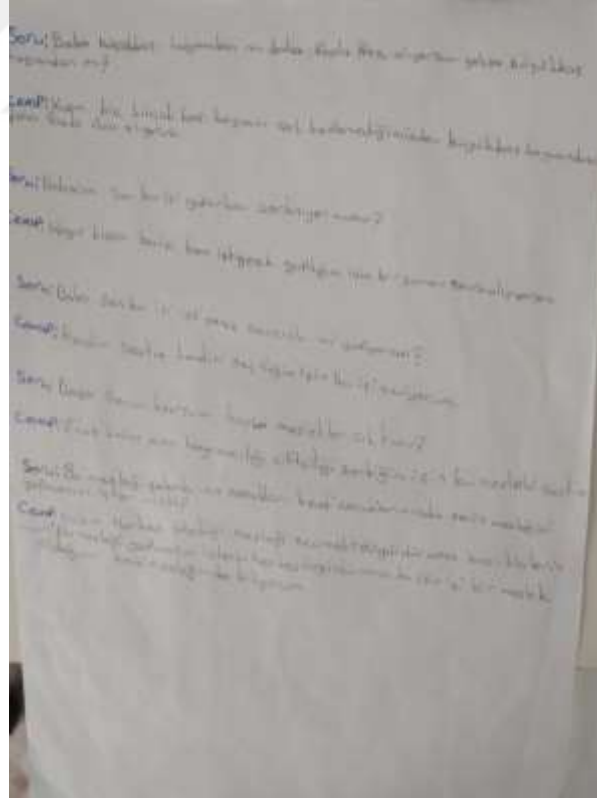
Ö3: Zonguldak

Araştırmacı: Aferin Ö3.

Yukarıdaki diyalog ve araştırmacı günlüğünde belirtildiği üzere öğrencilerin çevresindeki ekonomik faaliyetleri tanıdıkları bununla birlikte turizm alanı için yeni fikir sahibi oldukları görülmektedir. Araştırmacı değerlendirme uygulaması için öğrencilerden çevrelerinde bulunan farklı ekonomik faaliyette çalışan kişiler ile röportaj yapmaları istenir.

Fotoğraf 4.29 Çiftçiliği anlatan öğrencinin babası ile yapmış olduğu röportaj

Fotoğraf 4.30 Hayvancılığı anlatan öğrencinin babası ile yapmış olduğu röportaj

Isınma ve canlandırma etkinliklerinde öğrencilerin göstermiş oldukları performanslar, uygulama sonrası öğrencilerle gerçekleşen diyalog, araştırmacı ve sınıf öğretmeni B'nin

günlüğüne yazmış olduğu notlar ve öğrencilerin etraflarında farklı meslek dalları ile uğraşan kişiler ile yapmış oldukları röportajlar analiz edildiğinde çocukların etraflarında olan ekonomi dalları hakkında fikir sahibi oldukları gözlenmiştir. Bununla birlikte araştırmacı tarafından öğretmenin rol alması tekniği kullanılarak sanayi ve turizm hakkında öğrencilerin bilgilendirilmesi gerçekleştirilmiştir.

İkinci eylem planı araştırmacının tasarlamış olduğu üzere 2 hafta sürmüştür. Eylem planının uygulanmasından 2. Eylem planı değerlendirme amaçlı araştırmacı tarafından çalışma yaprağı öğrenciler tarafından bireysel olarak yapılmıştır.

Fotoğraf 4.31 İkinci eylem planı değerlendirme çalışma yaprağı ön sayfası

Fotoğraf 4.32 İkinci eylem planı değerlendirme çalışma yaprağı arka sayfası

Öğrencilerin çalışma yaprakları incelendiğinde üretim, dağıtım ve tüketim kavramlarını karıştırdıkları görülmüştür. Araştırmacı öğrencilerle birlikte cevaplandırmada Ö16, Ö7, Ö11, Ö18, Ö19 ve Ö20'nin özellikle arka sayfadaki son etkinliği yapamadıklarını tespit etmiştir. Elde edilen veriler neticesinde geçerlik komitesine toplantısında üretim, dağıtım ve tüketim kavramlarının yeniden kazanımı için ek eylem planı geliştirmesi gerekliliğine karar verilmiştir. Bu nedenle araştırmacı üretim, dağıtım ve tüketim kavramlarına yönelik ek eylem planı tasarlamıştır. Ek eylem planında toplantı üyeleri araştırmacının kendi hazırlayacağı senaryoyu çocuklara vermesinin daha iyi olacağı bu şekilde daha kolay kavrayacaklarını belirtmişlerdir.

4.2.3.Eylem Planı 2 için ek eylem planı

Etkinlik: Ekonomi zinciri hangi aşama

Bu ısınma oyununda araştırmacı sınıfa elinde bir kutu içerisinde gelmiştir. Kutu içerisinde üretim, dağıtım, tüketim alanlarına yönelik cümleler yazılıdır. Her öğrenci için 20 cümle yazmış olan lider her bir öğrenciye bir cümle çektirir. Daha sonra öğrenci cümlesini okur ve üretim, dağıtım ya da tüketim aşamalarından hangisine aitse cevabını söyler. Lider bu şekilde sırasıyla bütün öğrencilerin katılımını sağlayarak oyunu devam ettirir.

Etkinlik: Ekonomi Zinciri

Araştırmacı üretim, dağıtım ve tüketim kavramlarının daha iyi anlaşılabilmesi adına öğrencilere senaryo vermiştir. Öncelikle gönüllü öğrencilerden oluşan beş kişilik grup (Ö1, Ö2, Ö10, Ö11 ve Ö14) canlandırmasını gerçekleştirmişlerdir. Araştırmacı bu sefer her bir gruba farklı ürünün üretim, dağıtım ve tüketim zincirinin kavranabilmesi adına 4 tane örnek nesne vermiştir.

1. Grup kalem
2. Grup peynir
3. Grup elbise
4. Grup mobilya şeklinde nesnelere her bir gruba senaryosu da verilerek dağıtıldı.

Fotoğraf 4.33 Gönüllü öğrencilerin “ekonomi zinciri” canlandırmasına ait fotoğraf

Araştırmacı: Çocuklar bu sefer farklı bir uygulama yaptık değil mi? Senaryolara çalıştınız. Zorlandık mı?

Ö1: Öğretmenim bana bir sonrakinde patron rolü verebilir misiniz?

Ö3: Zorlanmadık.

Ö18: Bir dahakinde de böyle olsun öğretmenim.

Araştırmacı: Beğenmenize sevindim çocuklar. Şimdi biraz içeriğine değinelim. Aslında dışarıdan satın aldığımız her ürün aynı aşamadan geçiyor değil mi? Kim söylemek ister aşamalarını?

Ö8: Öğretmenim önce örneğin ekme diyelim çiftçi ekiyor, sonra fabrikada un oluyor, sonra ekmeği bizler yiyoruz.

Araştırmacı: Yani ekme işlemi buğdayı elde etme üretim, fabrikalardan marketlere gitmesi dağıtım, bizim yememiz nedir çocuklar?

Öğrenciler: Tüketim

Ö2: Öğretmenim insanlar bir şey ekiyor ya da yapıyorsa üretim fabrika dağıtıyorsa dağıtım oluyor bizde alınca yiyoruz.

Ö12: Tüketmiş oluyoruz, bitiriyoruz.

Araştırmacı: Aferin Ö2, Ö12 aslında bu kadar basit değil mi çocuklar sırası hiç deyişmiyor. Üretim, dağıtım ve tüketim.

Ek eylem planı dahilinde gerçekleştirilen “ekonomi zinciri” canlandırmasına ait öğretmen B’nin günlüğünde yer alan not:

“Öğrencilerin senaryo ile daha iyi anladıklarını düşünüyorum. Önceden sadece ekmeği yapabiliyorlardı üretim dağıtım tüketime göre eşleştirmesini. Çünkü babalarından biliyorlardı kendileri de hatta tarlaya gidip hasat nasıl yapıldığını bilirler. Altınekin’ de genellikle tarım geçim kaynağı olduğu için çocuklar alışık. Başta kalem grubunda da yapamazlar gibi gelmişti. Ama onu da canlandırması güzel oldu. Öğrencilerim bu kadar iyi rol yapabildiklerini görünce mutlu oldum. Ö15 ile Ö19 kavradı konuyu onlar da arkadaşları gibi iyiydi.”

Ek eylem planı dahilinde gerçekleştirilen “ekonomi zinciri” canlandırmasına ait araştırmacı günlüğünde yer alan not:

“Çocuklar aslında ürünlerin az çok bizlere nasıl geldiğini tahmin edebiliyorlar ama üretim, dağıtım ve tüketim kelimeleri onlara yabancı geldiği için eşleştirmeyi yapamayanlar vardı. Şimdi daha iyi kavradılar. Kelimelere yabancılık çekmiyorlar eylem planının ilk haftasına kıyasla.”

Araştırmacı eylem planı değerlendirme çalışma sayfasının arka bölümündeki etkinliği öğrencilere tekrar yaptırmıştır. Öğrencilerin neredeyse hepsi zorlanmadan eşleştirme kısmını cevaplandırdılar. Ö16 ve Ö19’ un yanlışı olmakla beraber yanlışıları araştırmacı tarafından geri dönüt verilerek doğrulaması yapılmıştır.

Öğretmen ve araştırmacının günlüğündeki notlar, canlandırma sonrası öğrencilerle gerçekleşen diyalog, öğrencilerin ısınma oyunu, canlandırma etkinliğinde göstermiş olduğu performans ve çalışma yaprağı incelendiğinde öğrencilerin konuyu kavradıkları tespit edilmiştir. Elde edilen veriler geçerlik komitesine sunulmuştur ve 3. eylem planına geçilmesine karar verilmiştir.

4.2.4.Eylem planı 3

Üçüncü eylem planı 2 hafta sürmüştür. Bu süreç içerisinde öğrencilerin kazanması gereken beceri “Sorumluluk sahibi bir birey olarak bilinçli tüketici davranışları sergiler.” olarak belirlenmiştir. Öğrencilerin bu süreç içerisinde “tüketici hakem heyeti, son kullanma tarihi, TSE, garanti belgesi” kavramları hakkında bilgi sahibi olması gerekmektedir.

Etkinlik: Hangi üründe, hangi sembol?

Eylem planının ilk haftasında birinci etkinlik “hangi üründe, hangi sembol?” isimli ısınma oyunudur. Araştırmacı öğrencilerin sıra arkadaşları ile grup olacağını belirtmiştir. Isınma oyununda hangi ürünlerde son kullanma tarihi olacağı ya da garanti belgesi olması

gerektiğini kim doğru cevaplarsa o kişi kazanacağı açıklanmıştır. Örneğin araştırmacı “Aldığınız su da son kullanma tarihi mi garanti belgesi mi olur?” sorusunu sormuştur. En hızlı ve doğru cevabı veren öğrenci kazanmış, diğeri elenmiştir. Son bir kişi kalana kadar oyun devam etmiştir.

Isınma oyunu içeriğinden bahseden öğretmen günlüğünde aşağıdaki ifadeler yer almıştır

“Öğrencilerim yarışmalı oyunları çok seviyor. Buna benzer sınıfta matematikte ben de çarpım tablosu için yapmıştım. Çok eğlenmişlerdi. Eğlenirken öğrenmeleri de ayrıca çok iyi oluyor derste sıkılmamış oluyorlar. Ö15 çok heyecanlı ama ilk defa bu kadar hırslı gördüm yarışırken.”

Etkinlik: Alışveriş yapıyorum

Isınma oyunu bitiminden sonra araştırmacı öğrencilere “alışveriş yapıyorum” canlandırma etkinliğini açıklamıştır. Araştırmacı sınıfı beş kişilik gruplara ayırmıştır. Gruplar kendi içinde bir aile üyesinin rolünü üstlenmişlerdir. Her aile üyesine lider tarafından para görselleri olan kâğıtlar verilmiştir. Ailenin markete ve manava alışverişe gittiği ve alışveriş listesindeki ürünleri alırken nelere dikkat etmesi gerektiği hakkında canlandırma yapmaları istenmiştir. Araştırmacı gruplara 10 dakika düşünme süresi vermiştir. Daha sonra her grup canlandırmasını 5-10 dakika aralığında gerçekleştirmiştir.

Fotoğraf 4.34“alışveriş yapıyorum” etkinlik görsel 1

Fotoğraf 4.35 “alışveriş yapıyorum” etkinlik görsel 2

Fotoğraf 4.36 “alışveriş yapıyorum” etkinlik görsel 3

“Alışveriş yapıyorum” isimli canlandırma etkinliği sonrası araştırmacının günlüğüne yazmış olduğu not:

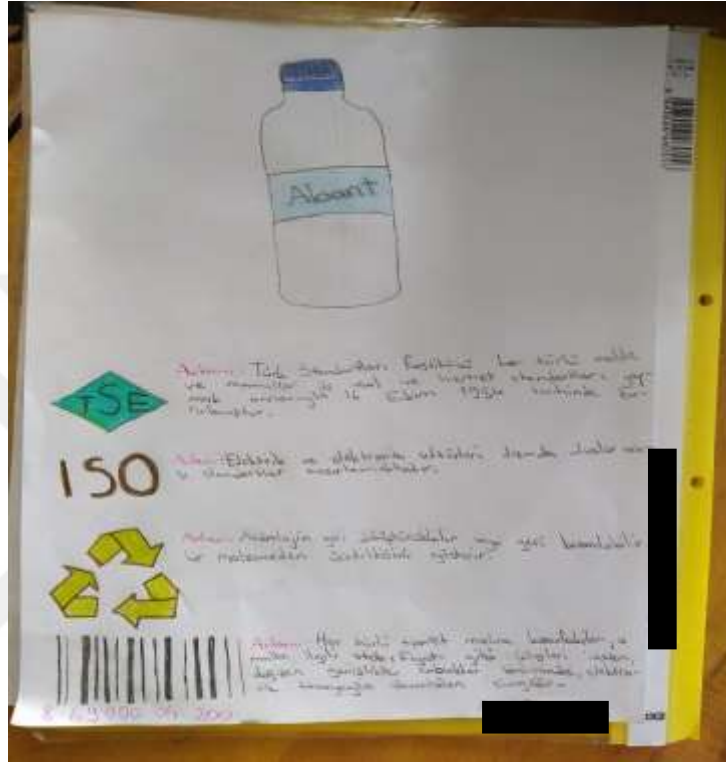
“Grupların düşünme süreleri biraz daha uzun oldu. Acaba zorlandılar mı diye düşünmüştüm ama canlandırma da uzun süre yapmak istedikleri için daha fazla düşünmüşler. Dramaya git gide daha adapte olmaya başladılar. Kıyafet seçimi yapmaları onları mutlu ediyor. Erkekler baba rolünü özellikle bıyık takmayı çok istiyorlar. Kızlarda da durum benzer bazıları etek giymek istediklerini başörtü takmak istediklerini özellikle anne rolünde başörtü bağıyorlar. Öğrenciler canlandırmada son tüketim tarihine özellikle baktılar. Ancak fiyat karşılaştırmasını yapmamaları dikkatimi çekti.”

“Alışveriş yapıyorum” isimli canlandırma etkinliği sonrası öğretmenin günlüğüne yazmış olduğu not:

“Çocuklar Aydan öğretmenin sınıfa getirdikleri kıyafeti, aksesuarları çok seviyorlar. Teneffüsler de de takıyorlar artık. Dramayı gerçekten öğrencilerim çok sevdi. Sanki böyle giyinince daha iyi rol yaptılar. Onları böyle mutlu görünce bende çok sevindim. Ö6 da sosyal anlamda çok ilerleme görüyorum. Arkadaşları ile iletişimi arttı. Özellikle diğerleri ile artık rahat şekilde konuşması çok iyi ilerledi. Ö19 da artık daha istekli. Benimle bile çok nadir konuşurdu. Bıyık ve gözlüğünü takıp yanıma gelip bana gösterdi. Rol yaparken nelere dikkat etmeleri gerektiğini bütün

gruplar anlattı. Konuyu anladılar. Zaten son kullanma tarihi, TSE'yi önceden de biliyorlardı.”

Araştırmacı tarafından canlandırma etkinliği sonrası bitiminde öğrencilere değerlendirme amaçlı ödev olarak evdeki seçtikleri bir nesnenin üzerindeki simgeleri (son kullanma tarihi, TSE, geri dönüşüm, vb.) açıklamaları ile birlikte boş bir kâğıda yazıp getirmeleri istenmiştir.

Fotoğraf 4.37 Öğrenci sembol ödevi görsel 1

Etkinlik: Sembolü bul puanı kap

Eylem planının ikinci haftasında lider tarafından öğrencilere “*Sembolü bul puanı kap*” oyunu anlatılmıştır. Araştırmacı tarafından sınıfın belirli köşelerine sınıf öğretmeni B ile birlikte “telefon, garanti belgesi, parfüm şişesi, kulaklık kutusu, süt, meyve suyu, su şişesi, bisküvi, çikolata” malzemeleri yerleştirilmiştir. Daha sonra öğrencilerden nesnelere bulup nesnelere üzerindeki sembollerini bulmaları her bir sembol karşılığı 5 puan kazanacakları söylenmiştir. En fazla puanı kazanan öğrenci ödülünü kazanmıştır.(Ö12: 65, Ö2: 60, Ö14:50). Hangi nesnelere üzerinde hangi sembollerin yer aldığı veya neden olmadığı tartışılmıştır.

Etkinlik: Bilinçli tüketici

Eylem planının ikinci haftasında lider tarafından öğrencilere “bilinçli tüketici” adlı canlandırma etkinliği öğrencilere anlatılmıştır. Araştırmacı sınıfı ikişer kişilik gruplara ayırmıştır. Grup üyelerinden biri müşteri diğeri satıcıdır. Müşteri olan kişi reklamda görüp hemen aldığı ürünün bozuk çıkması sonucu mağazaya gitmiştir ve mağaza müdürü ile sorunun çözülmesini istemiştir. Lider müşteri ile mağaza müdürü arasındaki diyalogun canlandırılmasını ister. Her gruba 3 er dakika düşünme süresi verildikten sonra gruplar sırasıyla 5 er dakika içerisinde canlandırmalarını yapar.

Fotoğraf 4.38 Bilinçli tüketici canlandırma etkinliğine ait görsel

Canlandırma sonrası değerlendirme amaçlı araştırmacı öğrencilerden “U” şekilde yerleşim düzenine geçmelerini istemiştir. Aşağıdaki diyalog gerçekleşmiştir:

Araştırmacı: Çocuklar şimdi canlandırmayı bitirdik ama dikkatinizi çektimi bilmiyorum. Her grup aynı girişi yaptı. Neydi o?

Ö8: Televizyon mu?

Ö3: Öğretmenim ilk biz Ö9 ile yaptık. Ondan sonra herkes yaptı.

Ö1: Hayır bizim aklımıza gelmişti.

Araştirmacı: Ondan bahsetmiyorum çocuklar. Tamam televizyon ile giriş yaptık peki reklam izlendi sonra “aaa bu çok iyiymiş hemen almalıyım” dediniz öyle değil mi?

Ö12: Öğretmenim aslında bilmiyoruz ki belki kötü çıkacak?

Araştirmacı: Bende ondan bahsediyorum çocuklar reklamlarda gördüğümüz eşyaları hiç araştırmadan almamız doğru mu?

Ö5: Öğretmenim babam internetten yorumlara bakar.

Ö3: Doğru değil öğretmenim. Biz canlandırma için yaptık onu.

Araştirmacı: Ama canlandırma için olsa bile yapmayalım olur mu? Farklı rollere giriyoruz ama doğru mesajı vermek önemli burada. Almadan önce çocuklar alacağımız ürünün özelliklerine bakalım neye mesela?

Ö14: Garantisine.

Araştirmacı: Doğru başka

Ö2: Son kullanım tarihine bakacağız

Araştirmacı: O da doğru gıda malzemeleri için

Ö7: TSE.

Araştirmacı: Evet o da var. Bide çocuklar şuna değinelim dedikleriniz doğru. Canlandırmayı da güzel yaptınız. Tüketici hakem heyetine başvurduunuz, dilekçe yazdınız.

Ö2: B. Öğretmenim bize göstermişti Türkçe 'de.

Öğretmen B: Türkçe dersinde yazmamıştın Ö2 aferin bak burada yaptın.

Araştirmacı: Diğer derslerde öğrendiklerimizi ne güzel kullanabiliyoruz çocuklar değil mi? Şimdi bir de şuna değinelim matematik becerilerimizi de kullanalım. Sizce anne ve babalarınız Pazar alışverişinde ne yapıyor, meyve sebze alırken?

Ö1: Öğretmenim iyisinden alıyor.

Ö3: Tazesini seçiyor öğretmenim.

Ö18: Ucuzluğuna bakar.

Araştirmacı: Demek istediğim kısım bu çocuklar. Bir ürün alırken özelliklerine bakacağız isteğimiz özelliklere sahip mi birde fiyat araştırması yapacağız değil mi? Aynı özelliklere sahip iki üründen pahalı mı alınır ucuz mu?

Ö12: Ucuz

Ö1: Pahalı alınır öğretmenim diğeri hemen bozulur.

Araştırmacı: Ama aynı özelliklere sahip diyorum

Ö2: Öğretmenim ama telefonun iyisi hep fiyatı çok yüksek oluyor.

Araştırmacı: İyi olup olmadığı değil ama belirli özellikleri daha fazla ise para miktarı yüksek oluyor. Sonuçta telefon iletişim aracı değil mi çocuklar. Daha fonksiyonlu istersek fiyatı biraz daha çok olabilir.

Ö3: Öğretmenim aynı özelliklere sahip iki telefon olsa ben ucuzunu alırım niye çok para vereyim ki param boşa gitmiş olur.

Ö12: Bende.

Ö1: Öğretmenim çok param olsa ben pahalısını alırım.

Araştırmacı: İşte bu finansal okuryazar bireye göre davranış değil Ö1. Sence o şekilde para biriktirebilir miyiz?

Ö1: Biriktiremeyiz.

Araştırmacı: Çocuklar değinmek istediğim nokta şu her reklamda gördüğümüzü almak doğru değil ve bir şey alırken ne yapacağız Ö17?

Ö17: Şey öğretmenim fiyatına bakacağız, özelliğine.

Araştırmacı: Bütçemize göre değerlendirip alacağız istediğimiz bir ürünü.

Ö12: Hem ucuz hem iyiye alacağız öğretmenim.

Araştırmacı: Evet çocuklar fiyatı uygun olanı ve istediğimiz özellikleri barındıranı seçerek bizde bir gün finansal okuryazar birey olup şirinleri görebiliriz.

Ders planı değerlendirme doğrultusunda 3. Eylem planı 2. hafta değerlendirmesi olarak öğrencilerden kendilerinin ya da anne, babalarının yaptıkları alışverişten kaynaklı yaşadıkları sorunun çözümü için Tüketici Hakem Heyetine dilekçe yazmaları istenmiştir. Aşağıda öğrencinin yazmış olduğu örnek dilekçe gösterilmiştir.

T.C.
ALTYEMERİN KATILIM KURUMU
Tüketici Sorunları Hakem Heyeti Başvuru Formu

Müvekkil / İhtisap _____
Adı Soyadı _____
T.C. Kimlik No _____
Adresi _____
Telefon / Faks _____

Sikans / Şikâyet _____
Şikâyet / Başvuru Tarihi _____
Sikans / Şikâyet Konusu _____
Yazın No _____

Şikâyetin Özeti _____
(Ayrıntılı olarak yazınız)
 Şikâyetin (konu ve taraflar) hakkında bilgi verdiğinizden sonra diğer tarafla görüşünüzü yazınız.
 Şikâyetinizin (konu ve taraflar) hakkında bilgi verdiğinizden sonra diğer tarafla görüşünüzü yazınız.
 Şikâyetinizin (konu ve taraflar) hakkında bilgi verdiğinizden sonra diğer tarafla görüşünüzü yazınız.
 Şikâyetinizin (konu ve taraflar) hakkında bilgi verdiğinizden sonra diğer tarafla görüşünüzü yazınız.

Tüketici Sorunları Hakem Heyeti'ne Başvurduğunuz Başvuru No _____
Tüketici Sorunları Hakem Heyeti'ne Başvurduğunuz Başvuru Tarihi _____

Şikâyetin Açıklaması _____

Tarih: _____
Fotoğraf: _____

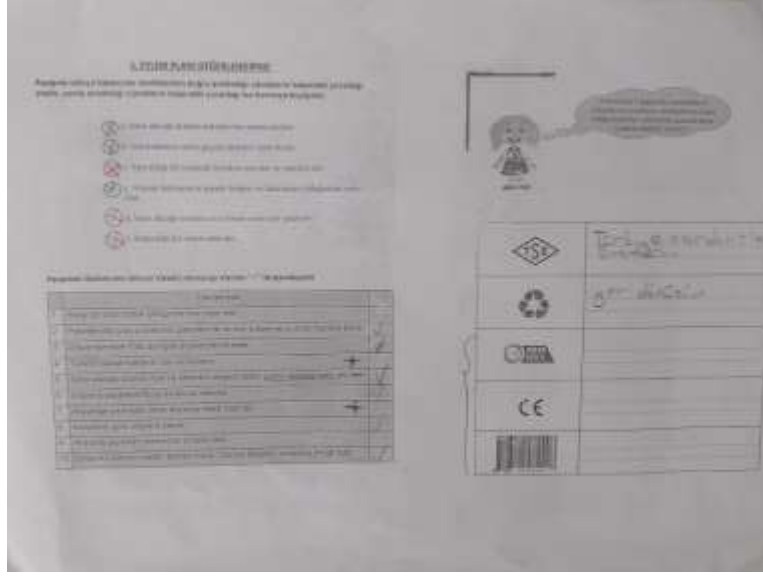
AA - Başvuru
2024

Fotoğraf 4.39 Tüketici hakem heyetine yazılan dilekçe örneği

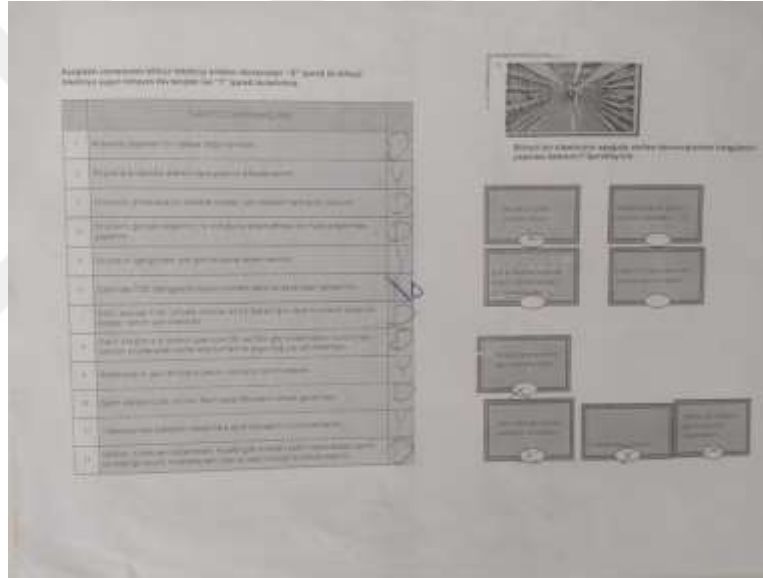
Canlandırma sonrası araştırmacı notu:

“Öğrenciler canlandırmalarında reklam ögesini kullandılar. Reklamların üzerindeki etkilerinin farkındalar. Ayrıca müşteri, satıcı çatışmasında tüketici hakem heyetine başvurma durumunu her grup gerçekleştirdi. Dilekçe yazarak haklarını savundular. Sadece iki grup satıcı müşteri çatışmasında kaba dil kullanması dikkat çekti ki bu durum çocuklara zorbalıkla bir yere varılamayacağı haklarını savunmak için yasal süreçlere başvurmanın daha doğru olduğu lider tarafından açıklandı.”

Yukarıdaki veriler ışığında öğrencilerin bilinçli tüketici olmanın ne demek olduğu ürünleri alırken nelere dikkat etmesi gerektiği ve sorun yaşadığında ne yapacaklarını kavradıkları görülmektedir. Araştırmacı tarafından öğrencilere 3. eylem planını değerlendirmek için çalışma yaprakları dağıtılmıştır.

Fotoğraf 4.40 Üçüncü eylem planı değerlendirme çalışma yaprağı ön sayfası

Fotoğraf 4.41 Üçüncü eylem planı değerlendirme çalışma yaprağı arka sayfası

Çalışma yaprakları incelendiğinde öğrencilerin çalışma yaprağı ön sayfasında yer alan 2. soruda zorlandığı tespit edilmiştir.

Yukarıdaki kavramlardan sadece birinci ve ikinci simgeleri anlamını kavrayabildikleri diğer sembollerin açıklamasını yapamadıkları gözlenmiştir. Geçerlik komitesinde araştırmacı elde edilen verileri paylaşmıştır. Çalışma yaprağında verilen simgeleri kavrayamadıklarını

ifade etmiştir. Öğretmen B. kavramı tanıdıklarını ancak açıklama da zorluk yaşadıklarını söylemiştir. Diğer üyelerde bu kısım ile ilgili araştırmacıdan bir hafta daha uygulama yapıp değerlendirmeye öğrencileri tekrar almasını istemiştir. Geçerlik komite üyesi Sabahattin Çiftçi çocuklarla beraber dramının konusunu seçmesini önermiştir. Bu nedenle ek eylem planı uygulamaya geçilmiştir.

4.2.5. Eylem planı 3 için ek eylem planı

Etkinlik: Kim daha hızlı

Bir hafta sürmesi planlanan ek eylem planının ilk etkinliği ısınma oyunu olan “kim daha hızlı” oyunudur. İki öğrenciye farklı nesnelere verilmiştir. Araştırmacı örneğin geri dönüşüm simgesi ifadesini söyledikten sonra öğrencilerden hızlı olan oyunu kazanmıştır. Bütün sınıfın katılımı ile ısınma oyununa son verilmiştir.

Fotoğraf 4.42 “Kim daha hızlı oyununa” ait görsel

Isınma oyunlarından sonra öğrenciler ile birlikte kısa bir değerlendirme yapılmıştır. Aşağıdaki diyalog ısınma oyunlarından sonra gerçekleşmiştir:

Araştırmacı: Çocuklar sembollere nasıl alıştık mı biraz daha?

Ö1: Evet öğretmenim.

Ö12: Öğretmenim ödülümü ne zaman vereceksiniz?

Araştırmacı: Yarınki dersimizde vereceğim.

Ö7: Öğretmenim ne aldınız?

Ö2: Öğretmenim bende ikinci oldum ikinciye de verseniz.

Araştırmacı: Sana ve Ö14'e düşünebilirim puan farkınız az olduğu için.

Ö14: Öğretmenim bana da mı?

Araştırmacı: Tabi ki sende üçüncü oldun. Şimdi çok fazla dağıtmayalım çocuklar konuyu. Çocuklar neden bu semboller var hiç düşündünüz mü?

Ö3: Öğretmenim bu semboller ürünü tanıtıyor.

Araştırmacı: Tanıtıyor olabilir başka fikri olan var mı?

Ö18: Öğretmenim ürün alırken son kullanma tarihine bakıyoruz.

Araştırmacı: Ama burada ondan bahsetmiyoruz. Oyunlarda oynadıklarımızı kastediyorum.

Ö8: Öğretmenim TSE varsa alabiliriz o ürünü.

Araştırmacı: Neden alalım peki?

Ö3: Çünkü ürün kaliteli olur öğretmenim.

Ö1: Çin malı değil.

Araştırmacı: Çocuklar TSE açılımı biliyordunuz neydi Ö15?

Ö15: Türk Standartlar Enstitüsü

Araştırmacı: Aferin. Standart kelimesi geçiyor çocuklar. Yani alacağımız ürünü denetleyen kurumlar var ve bu ürünlerin belirli standartlara sahip olması gerektiğini belirtiyor.

Ö12: Öğretmenim kim belirliyor?

Araştırmacı: Ülkeler kendileri oluşturuyor. Belirli kurumlar ürünleri denetliyor. Önceden tespit edilen şartları sağlarsa o sembolü ürünün üstünde görebiliyoruz.

Ö1: Öğretmenim sağlamazsa ne olur?

Ö2: Ceza alır.

Araştırmacı: Tekrar şartları sağlamak adına çalışma yapıp başvurur. Şimdi çocuklar canlandırma etkinliği yapacağız. Kafanızda daha iyi şekillenecek.

Etkinlik: Şirket kuruyorum

Ek eylem planının canlandırma etkinliği “şirket kuruyorum” isimli canlandırma etkinliğidir. Araştırmacı tarafından öğrencilere “şirket kuruyorum” etkinliği anlatılmıştır. Gruplara şirket kurdukları ve pazarlayacakları ürünle ilgili gerekli izinlerin alınacağı belirli kalite standardına sahip olabilmek için kurumlardan belge alacakları belirtilmiştir. Ürünleri

yurt içi ya da yurt dışı pazarlaması için lider grupları ayırmıştır 2 grup yurt içi diğer 3 grup yurt dışı pazarlaması yapacaktır. Grupların neleri ürettikleri kendi tercihlerine bırakılmıştır. Bununla birlikte hangi belgelere sahip olmaları gerektiği lider tarafından açıklaması yapıldıktan sonra canlandırma kısmına geçilmiştir.

Fotoğraf 4.43 “Şirket kuruyorum” canlandırmasına ait fotoğraf

“Şirket kuruyorum” canlandırması ile ilgili araştırmacının günlüğüne yazmış olduğu not:

“ğrenciler bu etkinlikte şirket kuruyorum ismini duyduklarında “zengin mi olacağız ğretmenim?” demiŐlerdir. Daha sonra şirket kurmada yaptıkları ürünü pazarlama ve kalite etiketi alma süreci vs. durumlarını gördükten sonra “zengin olmak da zormuŐ, ğretmenim ben büyüyünce şirket açmam bakkal aarım” tarzında tepkilerini göstermişlerdir. Kavramları canlandırma etkinliğinde ne amaca hizmet ettiğini kavramaları daha kolay gerçekleŐti. Sadece basit bir sembolden ibaret olmadığını anladılar.”

“Şirket kuruyorum” canlandırması ile ilgili araştırmacının günlüğüne yazmış olduğu not:

“ocuklar sanki daha iyi kavradılar. Dizileri izledikleri de çok belli oradaki zengin iş adamları gibi davranarak konuşmaları çok komikti. Özelikle 7 ve 11 çok iyi oynadılar. 13 de sanki sekreter olmayı çok benimsemiŐ. Benim aklıma gelmeyecek olanları söyledi. 20 de çok istekliydi patron olmak istediğini söyleyip durdu. Kızlar genelde sekreter, erkekler de müdür oldu. Çocuklarda bile toplumsal cinsiyet rollerine bürünme var.”

Araştırmacı canlandırma etkinliğinden sonra öğrencilere önceden dağıtılmış olduğu çalışma yapraklarının 2. sorusunu tekrar yapmalarını ifade etmiştir. Çalışma yaprakları incelendiğinde öğrencilerin konuyu kavradıkları doğru cevaplandırıdıkları tespit edilmiştir. Öğrencilerin göstermiş oldukları performanslar, araştırmacı ve öğretmenin günlüğündeki notlar ve öğrencilerle konu üzerine geçen diyalogdan görüldüğu üzere konuyu kavradıkları tespit edilmiştir. Araştırmacı elde edilen verileri geçerlik komitesine sunmuştur. Geçerlik komitesi kazanımın gerçekleştiği konusunda fikir birliğine vararak 4. eylem planına geçilmesine karar vermiştir.

4.2.6.Eylem planı 4

Araştırmacı iki hafta sürecekk dördüncü eylem planında çocukların kavraması gereken beceriyi “Kendine ait örnek bir bütçe oluşturur.” şeklinde belirlenmiştir. Uygulamadan sonra öğrencilerden gelir, gider, bütçe, tasarruf, denk, israf kavramlarını öğrenmeleri hedeflenmektedir.

Etkinlik: Ritim tutuyorum

Araştırmacı ısınma oyunu olarak “Ritim tutuyorum” etkinliğini öğrencilere anlatmıştır. Öğrencilere 3 kavram göstermiştir. “tasarruf, israf ve denk” bu üç kavramı çocuklar vücut dilleriyle canlandırmışlardır. İsraf kavramı için dize vurma, tasarruf için karına vurma ve denk için alkış hareketini gerçekleştirmişlerdir. “İs- raf” dize 2 kere vurma, “ta-sar-ruf” karına 3 kere vurma ve “denk” için alkış hareketi şeklinde hareketleri araştırmacı öğrencilere ilk olarak kendisi göstermiştir. Araştırmacı daha sonra katılımcılardan çember olmalarını istemiştir çemberin ortasına geçerek “3 israf 2 tasarruf 2 denk” diyerek örnek verdikten sonra öğrencilerin göstermesini istemiştir. Araştırmacıda embere katılmıştır ve araştırmacının sağındaki öğrencilerden başlanarak her öğrencinin çemberin ortasına geçip kendi ritmini söyleyip emberdekiler tarafından yapılması sağlanmıştır. Bütün öğrenciler görev aldıktan sonra oyun araştırmacı tarafından sonlandırılmıştır. Oyun sonrasında ise ön değerlendirme yapılmıştır israf tasarruf ve denk kelimelerinin anlamları öğrenciler tarafından açıklanmıştır.

Fotoğraf 4.44 “Ritim tutuyorum” ısınma oyununa ait fotoğraf

Isınma oyunu bittikten sonra öğrencilerle birlikte aşağıdaki diyalog gerçekleşmiştir:

Araştırmacı: Çocuklar israf deyince neden sizce dize vurduk?

Ö2: Öğretmenim israf kötü bir şey dizimizi dövdük.

Araştırmacı: Nedir israf?

Ö1: Öğretmenim şimdi gereksiz para harcarsak israf etmiş oluruz.

Araştırmacı: Nasıl gereksiz harcarız parayı Ö1?

Ö1: Mesela ben araba alacağım çok pahalı seçersem param boşa gider, israf ederiz

Araştırmacı: Yani israf eden biri ne yapar çocuklar dizlerini döver değil mi bir anlamda of param gitti der.

Ö7: Öğretmenim kızımı dövmeyen dizini döver değil mi o?

Araştırmacı: Ö7 oyuna uyarla bir de o sözü

Ö3: Parasını savuran dizini döver.

Araştırmacı: Aferin Ö3 ama ben Ö7' ye sormuştum

Sınıf öğretmeni B: Ö3 söz hakkı almadan konuşma.

Araştırmacı: Ö7 sıra sende.

Ö7: Öğretmenim aynısı desem aklıma gelmiyor.

Araştırmacı: Ö17 senin aklına geliyor mu?

Ö17: Paramı israf etme dizini dövme olur mu?

Araştırmacı: Oldu çok güzel. Paramızı boşa harcamayacağız değil mi çocuklar? İkinci kelime neydi?

Ö12: Tasarruf öğretmenim.

Araştırmacı: Tasarrufta ne yapıyorduk karnımıza üç kere, sanki karnımız tok demi.

Ö3: Öğretmenim paramızı biriktirdik, aç kalmadık gibi.

Ö8: Tasarruflu ol karnın doysun.

Araştırmacı: Aferin Ö8 slogan gibi. Ö15 tasarruflu insan ne yapar?

Ö15: Şey, parasını biriktirir, boşa harcamaz öğretmenim.

Araştırmacı: Tasarruflu olmak mı istersin Ö10, yoksa israf etmek mi?

Ö10: Tasarruf.

Araştırmacı: Sen Ö11?

Ö11: Bende öğretmenim boşa harcamam biriktirim.

Araştırmacı: Evet son kelimemize gelelim.

Ö1: Denk

Araştırmacı: Denk ne demek?

Ö4: Öğretmenim eşit, birbiri aynısı

Araştırmacı: Doğru denk deyince ne yaptık Ö19?

Ö19: Alkışladık.

Ö9: Çünkü mutlu mu olduk öğretmenim?

Araştırmacı: Aslında demek istediğimiz şeydu. Ellerinizi uzatın. İki eliniz de aynı değil mi?

Ö1: Öğretmenim benim bir elim daha küçük

Sınıf öğretmeni B: Ö1 dersi dağıtma.

Araştırmacı: Peki iki elinde beş parmak yok mu?

Ö1: Var.

Araştırmacı: O zaman ikisi de birbirine eş, denk değil mi Ö1?

Ö3: Eşitleri çarptık öğretmenim

Araştırmacı: Aynen öyle Ö3. Çocuklar bu kavramları önceden aşınaydınız zaten değil mi? Şimdi nasıl tasarruflu olacağız, israf etmeden denk bir bütçe yapalım olur mu? Çocuklar canlandırmaya geçmeden önce bir şey daha sormak istiyorum insanlar neden israf ederler?

Ö11: Boş boş şeyler alırlarsa israf ederler.

Ö1: Zevki için almak.

Ö3: Öğretmenim mesela ihtiyacı yokken reklamda görüp alırsak paramızı boşa harcamış oluruz.

Ö12: Hep isteklerini alırlarsa öğretmenim israf etmiş olurlar.

Ö2: Öğretmenim bir de kredi kartımızla çok harcarsak o zaman da borcumuz çok olur.

Araştırmacı: Aferin çocuklar doğru noktalara değindiniz. Günümüzde maalesef televizyonlarda ki reklamlar, sosyal medyadaki ürün tanıtımları ve kredi kartları bizim önce elimizdeki para miktarına bakmadan o anki isteklerimizi aldığımız için israf etmemize neden oluyor. Şimdi sıradaki canlandırma etkinliğine geçiyoruz.

Ritim oyunu ile ilgili araştırmacının günlüğüne yazmış olduğu not:

“Isınma oyununda açıkçası hepsi isteğini ilk defa bu kadar gösterdi. Çocukların benimle olan iletişimi giderek arttığı için de belki de daha net fark ediyorum, diyebilirim. Bu durum onlarla karşılıklı diyalogumuzu da artırıyor. Sınıf öğretmenleri dramanın çocukların özgüvenlerini arttırdığını söylemişti. Gerçekten canlandırma ısınma oyunlarında daha kendilerine güvenleri var. Önceden Ö15, Ö17 ve Ö6’yı kendim biraz teşvik etmeye çalışırdım rol alma konusunda Ö6 özellikle beni bu konuda zorlardı. Bugün hiç birinde isteksizlik, çekinme vs. görmedim. Isınma oyununda özellikle Ö6’nın istekli olarak birkaç kez daha yapabilir miyim diye kendini ifade etmesi ile çok sevindim. Sınıf öğretmeni ile de paylaştım ve derslerde de ilgisinin arttığını söyledi. Genel olarak çocukların kavramı bedensel hareketlerle daha iyi anladığını görüyorum tasarruf ve israf kelimelerini biliyorlar ama nedense anlamlarında karışıklık çıkıyordu. Şimdi kelimelerin anlamlarını daha net bir şekilde kavradıklarını gözlemledim.

Ritim oyunu ile ilgili öğretmen B’nin günlüğüne yazmış olduğu not:

“Çocuklar hepsi teker teker bu etkinliği isteyerek yaptılar. Bedensel etkinlikleri seviyorlar ve birinin lider olup ortada diğerlerine yaptırmaması hoşlarına gitti. Aydan öğretmenin kavramları bu şekilde aktarması sayesinde çocukların öğrenmesi daha kalıcı oldu.”

Etkinlik: Aile bütçemizi yapalım

Isınma oyununda öğrencilerin hepsi etkinliği gerçekleştirdikten sonra dördüncü eylem planı ders planı doğrultusunda canlandırma etkinliğine geçilmiştir. Etkinliğin adı: “*Aile bütçemizi yapalım.*” Araştırmacı öğrencileri 3 gruba ayırmıştır. 3 gruba ayırdıktan sonra her bir grup bir aile üyesini temsil etmek amacıyla gruplar kendi içerisinde rollerini paylaşmışlardır. Birinci grup 6 kişi, ikinci grup 7, üçüncü grup 7 kişi olmak üzere ayrılmıştır. Lider daha sonra her bir aile üyesinin kendisine isim vermesini istedikten sonra gruplardaki

her bir kişi liderin önceden hazırlamış olduğu gelir ve gider kâğıtlarını (üzerinde babanın annenin maaşı kira vs.) seçmelerini ister böylelikle her bir grup farklı gelir ve gider düzeyine sahiptir ve her gruptan bütçe yapmalarını belirtmiştir. Gelir gider eşitsizliği olması durumunda ya da gelirin artması durumunda ne yapacaklarını doğaçlama tekniği ile canlandırmaları istenmiştir. Her gruba 5'er dakika düşünme payı verildikten sonra 5-10 dakika arası canlandırmaları istenir.

Fotoğraf 4.45 “Aile bütçemizi yapalım” canlandırma etkinliğine ait fotoğraf

“Aile bütçemizi yapalım” canlandırması ile ilgili araştırmacının günlüğüne yazmış olduğu not:

“Öğrencileri beşer gruba ayırıp dörder kişilik gruplar oluşturmayı planlıyordum fakat öğrencilerin çoğunluğu daha fazla kişi ile grup oluşturmak istediğini belirtince 3 gruba ayırdım. Bir açıdan aralarındaki etkileşimin artması da çok iyi. Rol paylaşımında artık sorun yaşamıyorum. Aralarında çatışma çıkmıyor ben baba olacağım vs. diye. Bu açıdan drama onları daha paylaşımcı yaptı diyebilirim. Drama sürelerini daha uzun tutmaya başladılar. Daha fazla oynuyorlar. Bugün Ö17 sona kalınca bana üzüldüğünü belirtti, ilk defa duygularını bu şeklide ifade etti. Öğretmeni de derste artık daha çok söz hakkı aldığını söylemişti. Umarım arkadaşlık ilişkileri de bu yönde artar.”

Canlandırma sonrası araştırmacı öğrencilerden U şeklinde oturmalarını söylemiştir ve değerlendirme amaçlı öğrencilerle doğaçlama süresince neler yaptıklarını konuşmak adına soru-cevap yapılmıştır:

Araştırmacı: Evet çocuklar canlandırmalar bitti, şimdi biraz sohbet edelim olur mu? Drama da verdiğim problem durumunda dikkatinizi ne çekti?

Ö12: Öğretmenim, bu sefer 3 grup olduk.

Ö3: Öğretmenim hepimizin bütçesi farklıydı.

Ö14: Öğretmenim birinci grupta giderler fazlaydı, ikincisinde eşitti üçüncüsünde gelir fazlaydı.

Araştırmacı: Evet ailelerin bütçeleri farklıydı çocuklar. Ö14 dediğin gibi birinci grupta aile daha fazla harcama yapıyor öyle değil mi?

Ö8: Öğretmenim onlar istek çok aldılar o yüzden paraları yetmedi.

Araştırmacı: Şöyle diyebiliriz. Herkesin ailesinin belirli bir geliri var çocuklar babanızın ya da annenizin maaşı.

Ö20: Benim annem çalışmıyor.

Ö19: Benimde

Araştırmacı: Çocuklar o şart değil zaten burada demek istediğimiz ailenizin geliri yani aileye gelen para miktarı örneğin bu ikinci bir eviniz vardır kiraya vermişsinizdir oradan gelen aylık para ailenizin gelir kısmını oluşturur.

Öğretmen B: Öğrencilerin genelde babası çalışınca kafaları karıştı herhâlde annesi çalışan yok hocam.

Ö13: Öğretmenim annemiz çalışsa daha çok paramız olacaktı ama çalışmayınca az.

Araştırmacı: Geliriniz daha düşük ya da yüksek olabilirdi diyelim. Peki, çocuklar üçüncü grupta nasıl bir durum vardı?

Ö1: Öğretmenim biz orada idareli harcadık parayı boşa harcamadık.

Araştırmacı: Doğru, aslında bütün gruplara verdiğim kâğıtta gelirler eşit değil miydi?

Ö2: Eşitmiş öğretmenim. Giderlerimiz farklıydı ama.

Araştırmacı: Aslında ne göstermiş olduk çocuklar elimizdeki parayla istersek tasarruf edebiliriz değil mi?

Ö3: Evet öğretmenim yazarsak mesela önceden şu kadar diye ona göre harcarız, paramızı biriktirmiş oluruz.

Araştırmacı: Yani bizim çocuklar gelirlerimizi giderlerimizi yazmamızın adı ne oluyor?

Ö2: Bütçe yapıyoruz.

Araştırmacı: Doğru Ö2 bütçe yapmak bize ne fayda sağlıyor peki çocuklar?

Ö9: Öğretmenim yazarak daha iyi oluyor.

Ö3: Yazdığımızı göre bakarız çoksa mesela öğretmenim kıyafet alacağız gelirimizi aşarsa almayız.

Araştırmacı: Giderlerimizi daha rahat kontrol edebiliriz değil mi?

Ö12: Öğretmenim peki gelirimizi arttırsak?

Araştırmacı: Tabi ki de gelirimizi arttırıp harcamalarımızı ona göre yapabiliriz. Gelirimizi nasıl arttırabiliriz sence Ö12?

Ö12: Öğretmenim ben büyüyünce çalışsam gelirimiz artar.

Araştırmacı: Başka çocuklar nasıl artabilir?

Ö14: Öğretmenim dediniz ya kiracıdan gelir.

Araştırmacı: Tamam evi nasıl alacağız peki?

Ö1: Miras kalır.

Ö3: Öğretmenim para biriktirirsek alırız.

Araştırmacı: Çocuklar gelirimizi arttırmanın yolu da bütçe yapmaktan geçiyor yine.

Ö8: Öğretmenim insanlar tasarruflu olsalar sorun olmaz ki.

Araştırmacı: Evet Ö8 maalesef günümüzde çok hızlı tüketiyoruz, çok para harcıyoruz daha sonra borçlanıp kendimizi zora sokuyoruz.

Ö2: Öğretmenim bütçe ne kadar önemliymiş.

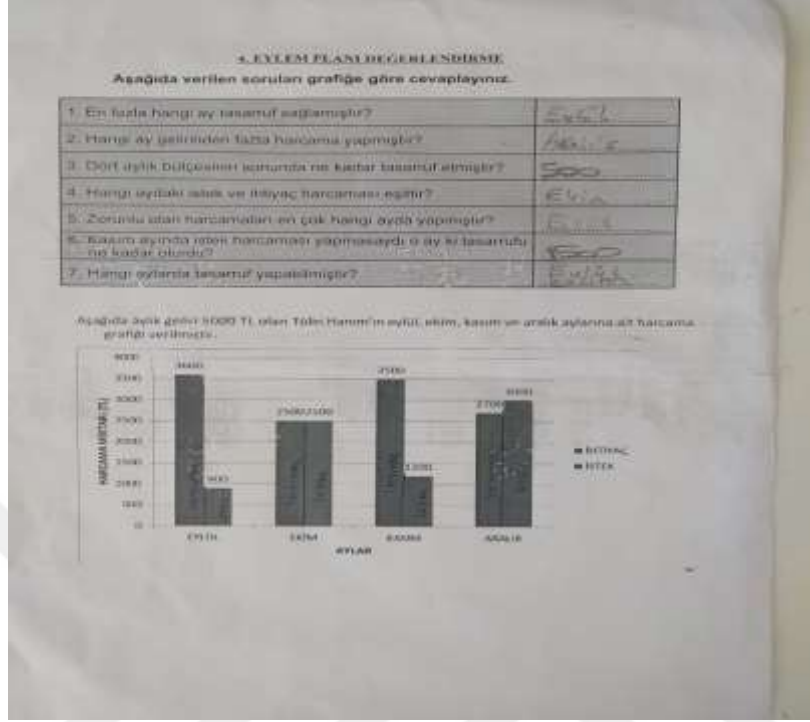
Ö1: Babam hiç yazmıyor.

Araştırmacı: Peki sen babana sor nasıl yapıyorsun evin gelirini giderini diye yarın burada anlat tamam mı? Belki senin yanında yapmadığı için sen bütçe yapmadığını düşünüyorsun.

Ö10: Öğretmenim bende soracağım.

Araştırmacı: Tabi ki de sorabilirsiniz çocuklar. Bugünlük bitirelim çocuklar. Yarın devam edelim tamam. Bütçe yapmak hayatımızı kolaylaştırır ailelerinize de bunu da söyleyin.

Öğrencilerle gerçekleşen konuşmadan görüldüğü üzere bütçe yapmanın anlamını ve önemini kavradıkları görülmektedir. Öğrencilere bir sonraki ders dördüncü eylem planını değerlendirme amaçlı çalışma yaprakları dağıtılmıştır.

Fotoğraf 4.46 Dördüncü eylem planı değerlendirme çalışma yaprağı

Öğrenciler çalışma yapraklarını cevaplandırırken zorlanmadıkları tespit edilmiştir. Çalışma yapraklarına ilişkin öğretmen günlüğüne ait kısmı:

“Dördüncü çalışma yaprağının öğrencilere zor gelecek gibiydi Aydan öğretmen ilk bana çalışma yaprağını gösterdiğinde ama sayılar kafalarını karıştırmadı sadece iki üç öğrencim matematikte zorlandığı için çıkarma işlemini doğru yapamamış, ama mantığını anladılar.”

Dördüncü eylem planı tasarlandığı üzere iki hafta sürmüştür. Öğrencilerin performansları, araştırmacı ve sınıf öğretmenin günlüğüne yazdıkları notlar, sınıf içerisinde gerçekleştirilen diyalog incelendiğinde öğrencilerin kazanımı kavradıkları tespit edilmiştir. İki hafta sonunda elde edilen veriler geçerlik komitesine sunulmuştur. Geçerlik komitesinde alınan karar neticesinde ek eylem planı yapılmasına gerek kalmadığı öğrencilerin istenen beceriyi kavradıkları konusunda fikir birliğine varılmıştır. Araştırmacı bu nedenle 5. eylem planına ait ders planını geçerlik komitesine sunmuştur ve araştırmacının 5. eylem planı uygulamasına geçilmesine karar verilmiştir.

4.2.7. Eylem planı 5

Beşinci eylem planı doğrultusunda hazırlanan ders planında öğrencilerin kazanması gereken beceri “Çevresindeki kaynakları israf etmeden kullanır.” şeklinde belirlenmiştir. Eylem planı 2 hafta sürmüştür. Birinci haftasında ısınma oyunu ve canlandırma etkinliği gerçekleştirilirken ikinci haftada değerlendirme kısmı yapılmıştır. Araştırmacı hazırlık olarak sınıfa içinde kavramların yazılı olduğu balonları getirmiştir. Eylem planının uygulama kısmında öğrencilerle ilk olarak ısınma oyunu olan “balon patlatma oyunu” oynanmıştır.

Etkinlik: Balon patlatma oyunu

“Balon patlatma oyunu” araştırmacı tarafından öğrencilere anlatılmıştır. Araştırmacı hazırlık olarak lastikli balonları şişirmeden önce balonların içerisinde kâğıtları (elektrik, su, giysi, ekme, elektrik, kâğıt kavramları yazılı olan kâğıtlar) koyup balonları şişirip bağlamıştır. Öğrencilerden bu lastikli balonları ayaklarına bağlamaları müzik eşliğinde herkesin diğer arkadaşının ayağındaki balonu patlatması gerektiğini anlatmıştır. Oyun sonunda bütün balonları patladıktan sonra gönüllü öğrencilerden 6’sı farklı kâğıt yazılı olanlar araştırmacı tarafından belirlenerek, eline aldığı kâğıtta yazılı olan kavramı pandomimle canlandırmışlardır. Arkadaşları tahmin etmeye çalışmıştır.

Fotoğraf 4.47 “Balon patlatma oyunu” isimli ısınma oyununa ait görsel 1

Fotoğraf 4.48 “Balon patlatma oyunu” isimli ısınma oyununa ait görsel 2

“Balon patlatma oyunu” isimli ısınma oyunundan sonra öğretmen B. görüşünü şu şekilde not etmiştir:

Isınma oyunu güzel geçti. Çocuklar balonlarla çok eğlendiler. Zaten Aydan öğretmen balonlarla etkinlik yapacağız deyince havalara uçtular. (...). Ö18 ile Ö19 ilk defa bu kadar hevesle oyuna katıldıklarını gördüm. Patlatma sırasında tabii diğer sınıflara biraz gürültü gitmiş olabilir. Bahçede yapılabilirdi ama güzel etkinliği çocuklar sevdi. ‘Ben şunu anlatırım, bunu anlatmam’ demedi çocuklar herkes eline aldığı kâğıtta yazanı anlatmaya çalıştı.

Etkinlik: İsrâf etmeyelim

Isınma oyunu gerçekleştirildikten sonra canlandırma kısmına geçilmiştir. Canlandırma etkinliğinin adı “israf etmeyelim” olarak öğrencilere açıklandıktan sonra canlandırmanın içeriği öğrencilere açıklanmıştır: Araştırmacı elinde bir kutu içerisinde ‘su, giysi, ekmek, zaman, elektrik, kâğıt’ yazıları olan kartları öğrencilerin seçmesini istemiştir ve aynı kelimeyi seçen öğrenciler bir araya gelip grup oluşturmuşlardır. Gruplar oluşturulduktan sonra öğrencilerden bu kavramların israfı konusunda ne gibi önlemlerin alınabileceğine yönelik canlandırma yapımları istenmiştir. Her gruba 5’er dakika düşünme payı verildikten sonra 5-10 dakika arası canlandırmaları gerektiği araştırmacı tarafından belirtilmiştir.

Fotoğraf 4.49 “israf etmeyelim” isimli canlandırma etkinliğine ait görsel

Canlandırmadan sonra aşağıdaki diyalog gerçekleşmiştir:

Araştırmacı: Çocuklar hepinize teşekkür ederim. Çok güzel canlandırmalar yaptınız.

Ö12: Bizimki öğretmenim.

Araştırmacı: Her grup güzel yaptı Ö12. Çocuklar israf etmeme mesajı verdiniz hepiniz. Peki, neden israf etmeyelim desem size?

Ö3: Öğretmenim bizim için iyi olmaz mesela ödev yapacağız ama tabletle oynadık. Vaktimiz boşa gider.

Ö11: Işığı kapatmazsak elektrik faturası çok gelir. O zamanda paramız boşa gider.

Araştırmacı: Çok güzel Ö3. Peki, çocuklar diyelim ben suyu boşa harcayım param var benim fatura çok gelirse gelsin

Ö9: Öğretmenim o zaman su kalmaz sularımız biter.

Araştırmacı: Kaynaklarımız Ö9 sonsuz değil demi sınırlı. Bu nedenle çocuklar israf etmemek sadece bireysel olarak sadece kendimizi ilgilendirmiyor, çevremizi yani dünyayı da ilgilendiriyor. O zaman israf etmezsek ne olur?

Ö3: İsraf etmezsek dünyayı kirletmeyiz öğretmenim.

Araştırmacı: Başka

Ö13: Sular azalmaz öğretmenim

Ö2: Hem de paramız azalmaz.

Araştırmacı: Evet çocuklar israf etmezsek hem kendimizi hem dünyayı korumuş oluruz. Hem kirletmeyiz hem de kaynaklarımızı bitirmemiş oluruz.

“İsraf etmeyelim” isimli canlandırma etkinliğine ait araştırmacının günlüğüne yazmış olduğu not:

“Çocuklar israf etmemeye yönelik yaptıkları doğaçlamalarında canlandırmalarını bitirirken en son slogan eşliğinde dans figürleri gerçekleştirdiler. İlk grup olan ekmek israfını önlemeye yönelik canlandırmalarını gerçekleştiren grup dans figürü eklemesiyle diğer gruplarda onlardan örnek olarak slogan ve dans eşliğinde canlandırmalarını bitirdi. Çocukların canlandırmalarına özgün bir şekilde bir hareket ilave etmeleri güzeldi. Ekmek grubunda beraber olan Ö18 ve Ö7 birbirleri ile hiç çatışmadılar artık beraber bir şeyler üretirken samimi şekilde konuşuyorlar.”

“İsraf etmeyelim” isimli canlandırma etkinliğine ait öğretmenin günlüğüne yazmış olduğu not:

“Her grubun ayrı bir israfıya yönelik görevi vardı. O yüzden hepsi birbirlerini dinlediler. Güzel örnek verdi çocuklar. İsraf etmeme konusunu anlamışlar. Nasıl davranacakları konusunda en azından bilinçliler artık. Derslerde sürekli bende çocukları suyu, elektriği israf etmeme konusunda uyarıyordum hep. Zaman israfı farklı gelmiştir. Çünkü zaman konusunda çocuklar çok rahat. Vakitleri her zaman bol. Ama onu da güzel anlattılar. Zamanını boşa harcamamayı televizyona oyuna çok vakit harcamamaları gerektiğini anlattılar. Bugün slogan da söyleyip sonunu bağlamaları da güzeldi. Çok beğendim. Beraber çok uyumlu şekilde çalıştılar.”

Eylem planının 2. haftasında araştırmacı değerlendirme kısmına geçmiştir. Değerlendirme kısmında öğrencilerden 1. hafta yapmış oldukları grupların aynı kalarak her grubun anlattığı israfıya yönelik afiş hazırlamaları istenmiştir. Afiş hazırlama sürecinden önce aşağıdaki diyalog gerçekleşmiştir:

Araştırmacı: Çocuklar biliyorsunuz geçen hafta israf etmeyelim etkinliğini gerçekleştirmiştik.

Ö14: Öğretmenim bugün ne yapacağız?

Araştırmacı: Çocuklar bugün canlandırma yapmayacağız.

Ö7: Öğretmenim oyun oynasaydık.

Araştırmacı: Ö7 oyun oynamayacağız ama tabi duruma bir bakalım öğrenebildik mi israf etmemeyi bir etkinlik ilave edebiliriz.

Ö3: Öğretmenim ne yapacağız peki?

Araştırmacı: Bugün beraber afiş tasarlayacağız çocuklar. Geçen hafta herkes grubunu hatırlıyor sanırım gruplar yine aynı sıra kümelerinde otursun her bir gruba fon kâğıdı vereceğim. Örneğin ekmek grubu ekmek israfını önlemeye yönelik bir afiş tasarlayacak. Toplamda 6 afişimiz olacak çocuklar.

Ö6: Öğretmenim nereye asacağız peki sınıfımıza mı okula mı?

Öğretmen B: Aydan hocam haftaya bizim sıfır atık sergimiz vardı oraya kullansak nasıl olur?

Araştırmacı: Kullanabiliriz aslında iyi düşündünüz hocam. Müdür yardımcısına diyelim. O zaman çocuklar afişler bende kalsın en son yıpranmadan sergi gününden önce bana yardım edin beraber duvarlarına asalım olur mu?

Ö1: Öğretmenim hepimizinki mi ya çirkin yaparsak?

Araştırmacı: Hepiniz emek verecekseniz çocuklar çirkin güzel değil israfı önleme amaçlı güzel bir mesaj verebiliyor muyuz o önemli.

Ö12: Öğretmenim benim sergiye annemler de gelecek.

Araştırmacı: Ne güzel işte ailen de görmüş olur.

Ö9: Öğretmenim benim aklıma çok güzel bir şey geldi ben onu yapacağım.

Araştırmacı: Tamam çocuklar kendi aramızda konuşmayalım. Herkes ait olduğu gruba geçsin geçen haftaki gibi.

Ö2: Öğretmenim istediğimiz rengi seçebilir miyiz?

Araştırmacı: Maalesef her renkten birer tane var o yüzden çocuklar karışık olacak.

Ö3: Öğretmenim drama da hani yapmıştık ya en son slogan söylüyorduk onu yazabilir miyim?

Araştırmacı: Tabi ki de çocuklar, kullanabilirsiniz. Görselleştirmek için çizimlerinizi tahta kalemle yapın, yazınız net ortaya çıksın.

Ö1: Öğretmenim kessek kitaptan olur mu?

Araştırmacı: Kendin çizsen daha iyi olur Ö1. Şimdi çocuklar başlayalım isterseniz.

Öğrencilerin gruplar halinde “israf etmeyelim” konusu üzerine 2 ders saati süresince gerçekleştirdikleri afiş çalışmalarının görselleri aşağıda verilmiştir:

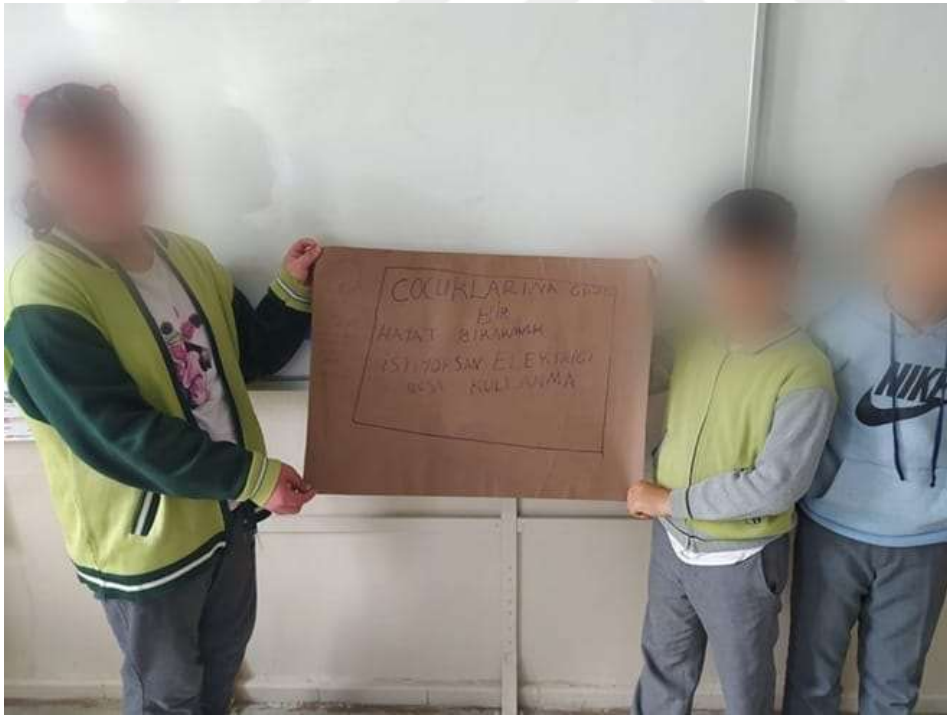
Fotoğraf 4.50 Kâğıt israfını önlemeye yönelik öğrenci afişi

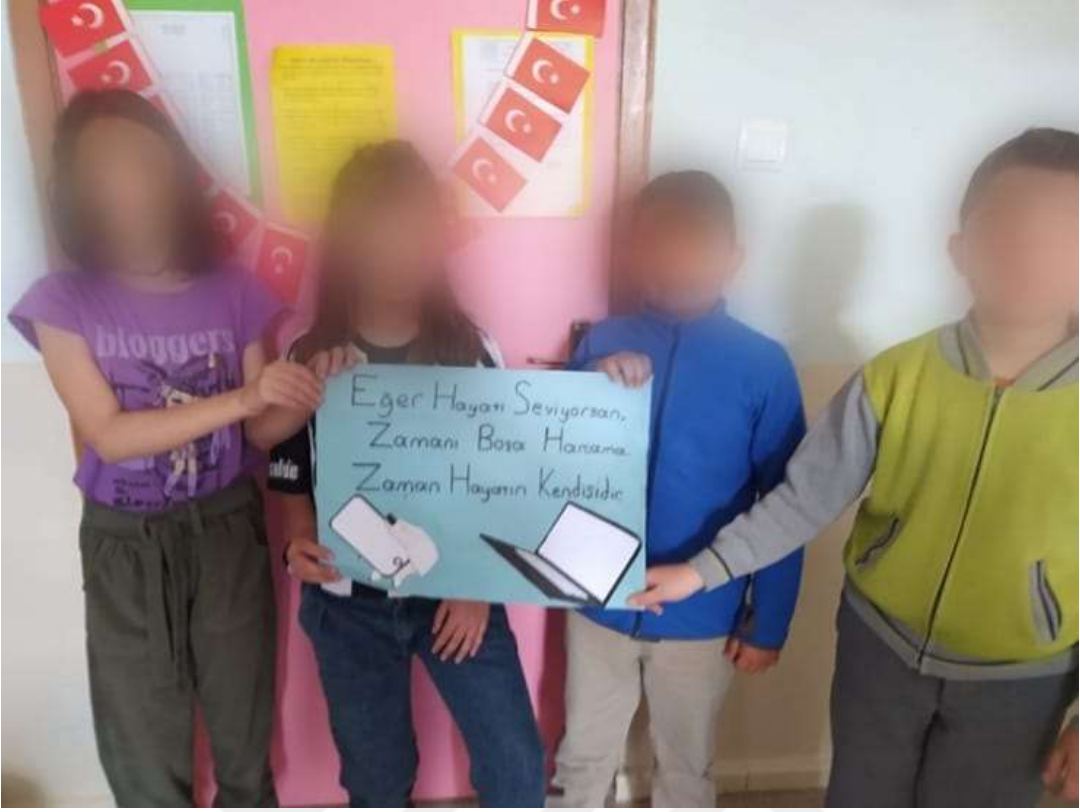
Fotoğraf 4.51 Giysi israfını önlemeye yönelik öğrenci afişi

Fotoğraf 4.52 Ekmek israfını önlemeye yönelik öğrenci afişi

Fotoğraf 4.53 Elektrik israfını önlemeye yönelik öğrenci afişi

Fotoğraf 4.54 Zaman israfını önlemeye yönelik öğrenci afişi

Fotoğraf 4.55 Su israfını önlemeye yönelik öğrenci afişi

Afiş etkinliği ile ilgili sınıf öğretmenin günlüğüne yazmış olduğu görüşü şu şekildedir:

“Afiş etkinliği güzeldi. Bende ilk dönem çocuklara ödev olarak vermiştim fen bilimleri dersi için sınıfa çok süre harcadığımız için ödev olarak vermiştim. Ödevde kendileri yapsın desem de aileleri de yardım ediyordu. Burada çocuklar kendileri yaptı ve bir şeyler ortaya çıkarmayı da çok sevdiler. Hem de bunu sergide değerlendireceğimizi söylemek de onları sevindirdi. Yaptıktan sonra sunma kısımları da güzeldi özgüvenleri çok arttı. Normalde zoraki tahtaya çıkartıp bir şeyler söyletirdim şimdi hiç çekinmeden anlatıyorlar. İsraf etmemek yabancı gelmediği için afişte zorlanmadılar. Hepsi başarılıydı.”

Afiş etkinliği ile ilgili araştırmacının günlüğüne yazmış olduğu görüşü şu şekildedir:

“Çocuklar önceden bu tarz etkinliklerde kâğıt seçiminde senaryo verirken birbirleri ile yarışıyorlardı, önce biz bitireceğiz diye. Ama bugün zamanlarını çok iyi değerlendirdiler. Birbirleri ile ilk önce ben bitireceğim diye bir diyalog halinde olmadılar. Bu beni çok mutlu etti. Benim verdiğim sıralamaya göre sundular ve birbirlerini sunarken dinlediler. Galiba drama bu etkiyi verdi çocuklara. Kimse birbirini incitecek şekilde eleştirmede. Sadece bir grubun fon kâğıdı renginden ötürü yazısı pek belli olmadığını söylediler ki doğru bir tespitti. Grupların hepsi mesajı doğru verdiler israf etmeme konusunda.”

Afiş etkinliğinden sonra araştırmacı tarafından öğrencilere beşinci eylem planının değerlendirme amaçlı çalışma yaprakları dağıtılmıştır.

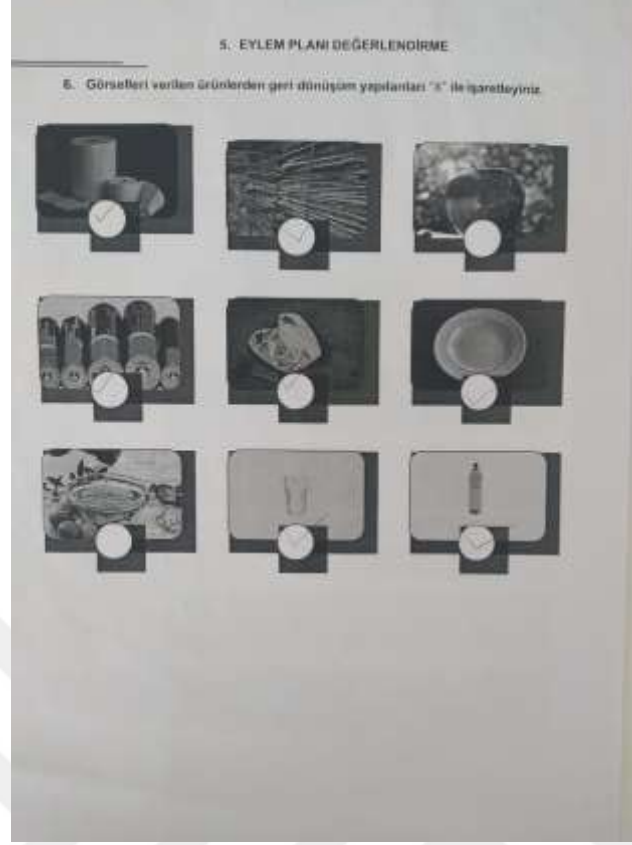
5. EYLEM PLANI DEĞERLENDİRME

Aşağıda verilen ifadeleri 1'den 5'e kadar bir puanla değerlendiriniz.

1	2	3
Bu işi...	Çalışma...	Öğrenme...
1	2	3
Öğrenme...	Kâğıt...	Zaman...

1. Çalışma sürecinin değerlendirilmesi, öğrenme süreçleri değerlendirilmelidir.
2. Öğrencilerin öğrenme süreçleri, öğrenme süreçleri değerlendirilmelidir.
3. Öğrencilerin öğrenme süreçleri, öğrenme süreçleri değerlendirilmelidir.
4. Öğrencilerin öğrenme süreçleri, öğrenme süreçleri değerlendirilmelidir.
5. Öğrencilerin öğrenme süreçleri, öğrenme süreçleri değerlendirilmelidir.

Fotoğraf 4.56 Beşinci eylem planı değerlendirme çalışma yaprağı ön sayfası

Fotoğraf 4.57 Beşinci eylem planı değerlendirme çalışma yaprağı arka sayfası

Çalışma yaprakları incelendiğinde öğrencilerin doğru cevap verdikleri görülmüştür. Öğrenciler kâğıt, ekmek, giysi, zaman, su ve elektrik israfına yönelik eşleştirmeleri doğru yaptıkları tespit edilmiştir. Geri dönüştürülebilen maddeler de öğrencilerin zorlanmadan yaptıkları belirlenmiştir.

Çalışma yapraklarının değerlendirme sürecinden sonra aşağıdaki diyalog gerçekleşmiştir:

Araştırmacı: Çocuklar nasıldı sorular?

Ö1: Çok basitti.

Ö11: Öğretmenim hemen bitirdim.

Araştırmacı: Aferin size o zaman. Artık israf etmeyiz demi hiçbir şeyi?

Ö3: Etmeyiz.

Araştırmacı: Geri dönüşüm kurularına neleri atıyorduk peki çocuklar?

Ö2: Öğretmenim ben kâğıtları hep okulun geri dönüşümüne atıyorum.

Araştırmacı: Başka

Ö1: Pil

Ö7: Şişe

Araştırmacı: Hem plastik şişe hem cam şişe değil mi?

Ö7: evet ama ikisi ayrı

Araştırmacı: Evet yerleri ayrı çocuklar plastik kâğıt cam diye üzerinde yazıyor. O zaman israf etmeyelim geri dönüşümleri de değerlendirelim bundan sonra çocuklar.

Beşinci eylem planı tasarlandığı üzere iki hafta sürmüştür. İki hafta sonunda elde edilen veriler geçerlik komitesine sunulmuştur. Öğrencilerle gerçekleştirilen diyalog, canlandırma etkinliğinde göstermiş olduğu performanslar, öğrencilerin çıkardıkları ürünler ve araştırmacı ile sınıf öğretmenin günlüküne yazmış oldukları notlar analiz edildiğinde öğrencilerin konuyu kavradıkları tespit edilmiştir. Geçerlik komitesinde alınan karar neticesinde ek eylem planı yapılmasına gerek kalmadığı öğrencilerin istenen beceriyi kavradıkları konusunda fikir birliğine varılmıştır. Bu nedenle eylem planının uygulama kısmı sona ermiştir. Eylem planı uygulama kısmı bittiği için öğrencilere testin son ölçümü yapılma kısmı ve öğrencilerle yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

4.3. Görüşler

Görüşler aşamasına drama uygulamaları bittikten sonra öğrencilere uygulanan akademik başarı testi son ölçüm bitiminde geçilmiştir ve öğrencilerle yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

4.3.1. Yarı yapılandırılmış görüşme

Öğrencilere son test ölçümü yapıldıktan sonra onların finansal okuryazarlık becerilerinin geliştirmede drama uygulamalarının katkısı hakkında görüşlerini almak amacıyla yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Bu görüşmelerde öğrencilere araştırmanın 3. Sorusu olan “4. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde drama yönteminin öğrencilerin finansal okuryazarlık becerisi üzerindeki katkısına yönelik görüşleri nelerdir?” sorusuna yönelik fikirlerini analiz etmek için üç alt soru oluşturulmuştur:

- Finansal okuryazarlık becerisini geliştirmeye yönelik drama uygulamasını beğendiniz mi? Nedenini açıklar mısınız?
- Finansal okuryazarlık becerisini geliştirmeye yönelik drama uygulamalarında karşılaştığınız zorluklar nelerdir?

- Finansal okuryazarlık becerisini geliştirmeye yönelik drama uygulamalarında öğrendiğiniz bilgiler nelerdir?

Tablo 4.1 Finansal okuryazarlık becerisini geliştirme amaçlı uygulanan drama yöntemine yönelik öğrenci görüşleri

TEMA	KATEGORİ	KATILIMCILAR	FREKANS
BAŞARILI	Akademik başarıda	Ö1,Ö2,Ö3,Ö5,Ö12,Ö15	6
BULMA	artma		
	Eğlenceli zaman	Ö1,Ö2,Ö3,Ö4,Ö5,Ö6,Ö7,Ö8,Ö9,Ö10,Ö11,Ö14,Ö17	13
	Kalıcı öğrenme	Ö1,Ö3,Ö17	3
	Finansal okuryazarlık becerisini arttırma	Ö1,Ö3,Ö8,Ö12,Ö15,Ö17,Ö18,	7
	Sosyalleşme	Ö10,Ö14,Ö15	3
	Toplam		32
GEREKSİZ	Sıkıcı	Ö19, Ö20	2
BULMA	Akademik başarı sağlamama	Ö20	1
	Toplam		3

“Finansal okuryazarlık becerisini geliştirmeye yönelik drama uygulamasını beğendiniz mi? Nedenini açıklar mısınız?” sorusuna yönelik cevaplar analiz edildiğinde iki tema oluşturulmuştur: başarılı bulma ve gereksiz bulma. Başarılı bulma teması kendi içerisinde 5 kategori altında yapılandırılmıştır: akademik başarıda artma (f:6), eğlenceli zaman (f:13), kalıcı öğrenme (f:3), finansal okuryazarlık becerisini arttırma (f:7) ve sosyalleşme(f:3). Gereksiz bulma teması ise iki kategoriden oluşmaktadır: sıkıcı (f:2) ve akademik başarı sağlamama (f:1). Öğrencilerin vermiş oldukları cevaplar incelendiğinde genel olarak başarılı bulma temasına yönelik görüş bildirdikleri tespit edilmiştir. Başarılı bulma teması içerisinde ise öğrenciler çoğunlukla eğlenceli zaman kategorisine yönelik görüşlerini bildirmişlerdir. Öğrencilerden Ö1 drama yaparken eğlenerek öğrendiğini şu şekilde ifade etmiştir: “Eğlence kattı, paramızı boşa harcamayacağımızı gösterdi. Hiç sıkılmadım. Rol yapmak çok güzeldi. Keşke diğer derslerde de yapsak. Arkadaşlarımla beraber daha çok vakit geçirmiş oldum beraber rol yaptık.” Bir başka öğrenci Ö3 öğrendiklerinin kalıcı olduğu belirtmiştir: “finansal okuryazarlıkla ilgili daha fazla bilgi edinmiş oldum. İleride bana fayda sağlayacağını düşünüyorum. Büyüyünce kendi paramı kazanmaya başlayınca daha dikkatli olacağım.” Yine Ö17 de öğrendiklerinin kalıcı olduğunu ve canlandırmalarda eğlendiğinin belirtmiştir: “Parayı tasarruflu kullanacağımızı gösterdi. Aklımıza daha kalıcı yerleşti. Hem de

sıkılmadık. Oyunlar çok eğlenceliydi.” Ö12 “Parayı idare edebilme becerisini gösterdi. Bütçe yapmayı öğrendik. Drama ile daha iyi öğrendim. Sizin verdiğiniz testlerdeki soruları çok kolay yaptım.” şeklinde görüşünü belirterek akademik başarısını olumlu yönde etkilediğini vurgulamıştır. Finansal okuryazarlık becerisini arttırdığı yönündeki örnek görüşlerden birini ise Ö8 şu şekilde ifade etmiştir: “Hem eğlendik, kredi kartının zararlarını öğrendik, paramızı kullanabilmeyi doğru şekilde onu öğrendik.” Öğrencilerden üçü ise drama sayesinde arkadaşları ile birlikte sosyalleştiklerini vurgulamıştır: Ö15 “(...)Birlikte daha güzel zaman geçirdik, sosyalleştik. Ö10: “(...) Birbirimizi daha iyi tanıdık öğretmenim.” Ö14: “(...) Çok güzel zaman geçirdik. Kıyafetler giydik farklı kişileri canlandırdık o yüzden hiç unutmuyacağım.”

Gereksiz bulma teması ise öğrencilerin sadece 2’ si tarafından cevapları doğrultusunda oluşturulmuştur. Bu temada iki kategoriden oluşmaktadır: sıkıcı ve akademik başarı sağlamama. Öğrencilerden Ö19 “dramayı ben sevmedim bana sıkıcı geldi(...)” şeklinde cevap vererek finansal okuryazarlık becerisinin drama yöntemi ile ders sürecindeki etkisinin kendisini etkilemediğini belirtmiştir. Öğrencilerden Ö20 ise “ben drama yapmayı sevmiyorum, sıkıcıydı bir şey de öğrenmedim” diyerek akademik başarısına etki etmediğini belirtmiştir.

Tablo 4.2 Finansal okuryazarlık becerisini geliştirme amaçlı uygulanan drama uygulamalarında karşılaştıkları zorluklara yönelik öğrenci görüşleri

TEMA	KATEGORİ	KATILIMCILAR	FREKANS
DRAMA SÜRECİ	Arkadaş seçimi	Ö1,Ö2,Ö7,Ö8,Ö13,Ö17,Ö18	7
	Rol paylaşımı	Ö3,Ö4,Ö9,Ö13,Ö15,Ö20	6
	Kısıtlı zaman	Ö5,Ö8,Ö12	3
	Senaryo	Ö1,Ö3,Ö7,Ö8,Ö15,Ö17	6
	Toplam		22
BİREYSEL	Utanma	Ö6,Ö10,Ö14,Ö15,Ö16,Ö18,Ö20	7
ÖZELLİKLER	Heyecanlanma	Ö7,Ö11,Ö17,Ö19	4
	Toplam		11

Finansal okuryazarlık becerisini geliştirmeye yönelik drama uygulamalarında karşılaştığınız zorluklar nelerdir? Sorusuna yönelik verilen cevaplar analiz edildiğinde drama süreci ve bireysel özellikler teması oluşturulmuştur. Öğrenciler en çok drama sürecine yönelik teması üzerinde görüşlerini belirtmişlerdir. Drama süreci teması 4 kategoriden oluşmaktadır:

Arkadaş seçimi (f:7), rol paylaşımı (f:6), kısıtlı zaman (f:3) ve senaryo (f:6). Öğrencilerin bu tema altındaki görüşleri şu şekildedir: “Ben Ö2 ile drama yapmak istiyordum onunla iyi anlaşıyoruz ama başkaları ile oynayınca canım sıkılıyor.” Şeklinde ifade ederek yakın arkadaşı ile canlandırma sürecini gerçekleştirmek istediğini başka kişilerle bu etkileşimi daha zor gerçekleştirdiğini vurgulamıştır. Ö3 ise “senaryoyu genellikle hep ben yazıyordum arkadaşlarım bana yazdırtıyorlardı bazen canım istemese de yazıyordum bana sadece bir iki arkadaşım yazmamamda yardım etti diğerlerini ben yazdım hep” şeklinde düşüncesi ile drama sürecinde senaryo yazımında tek bırakılmasının onu zorladığını belirtmiştir. Ö15 de yine bu kategori altında “senaryoda bazen aklıma bir şey gelmiyordu yavaş kalıyordum” diyerek senaryo yazma konusunda zorlandığını belirtmiştir. Kısıtlı zaman kategorisi altında ise öğrenciler görüşlerini şu şekilde belirtmişlerdir. Ö12 “sona kaldığımızda zaman yetmiyordu. Hızlıca bitiriyorduk” Ö5 “İlk çıkanlar çok yavaş yapıyordu sonra biz onlar yüzünden daha hızlı yapmak zorunda kalmıştık bir kere.” Rol paylaşımı konusunda Ö9 “İlk yaparken hep aynı kişiler aynı rolü seçiyordu istedikleri rolleri kapıyordu. Sonra rol dağılımı yapılırken kimse bir şey diyemedi” Ö20 “Hep Ö1 baba oluyordu sıra bana gelmedi” görüşleri ile rol paylaşımında bazı öğrencilerin kendi istedikleri rolleri almalarını arkadaşlarını göz ardı ettiklerini vurgulamışlardır.

Bireysel özellikler teması ise 2 kategoriden oluşmaktadır: Utanma (f:7) ve heyecanlanma (f:4). Öğrenciler utanma kategorisi altında şu görüşlerde bulunmuşlardır: Ö15 “Başta çok utanıyordum oynarken bana gülecekler diye ama sonra alıştım. Ö18 “Ben drama yaparken benimle dalga geçecekler diye çok utanıyordum” Öğrenciler başta drama sürecinde utanarak oynadıklarını arkadaşlarının tepkisinden çekindiklerini dile getirmişlerdir. Heyecanlanma kategorisi altında ise şu şeklide görüşlerini dile getirmişlerdir: Ö7 “İlk oynarken kimsenin yüzüne bakamıyordum gülesim geliyordu.” Ö11 “Sıra bana gelince çok heyecanlanıyordum” görüşleri ile canlandırma aşamasında rol yapmanın onları çok heyecanlandırdıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 4.3 Finansal okuryazarlık becerisini geliştirme amaçlı uygulanan drama yöntemi ile öğrenilen bilgiler

TEMA	KATEGORİ	KATILIMCILAR	FREKANS
KAVRAM	Ekonomik faaliyetler	Ö3,Ö4,Ö5,Ö8,Ö9,Ö14	6
	İhtiyaç-istek	Ö1,Ö2,Ö6,Ö12,Ö17,Ö18,Ö19	7
	Semboller	Ö2,Ö5,Ö7,Ö8,Ö9,Ö10,Ö11	7
	Üretim-dağıtım- tüketim	Ö1,Ö2,Ö6,Ö8,Ö9,Ö13,Ö14,Ö19,Ö20	9
	Toplam		29
DAVRANIŞ	Bilinçli tüketici olmak	Ö1,Ö2,Ö3,Ö7,Ö11,Ö12,Ö18,Ö20	8
	Bütçe yapmak	Ö4,Ö5,Ö9,Ö11,Ö16,Ö17	6
	Dilekçe yazmak	Ö1,Ö2,Ö3,Ö7,Ö8,Ö9,Ö12,Ö13,Ö14	9

Tasarruflu olmak	Ö1,Ö2,Ö3,Ö4,Ö5,Ö6,Ö10,Ö12,Ö15	9
Toplam		32

“Finansal okuryazarlık becerisini geliştirmeye yönelik drama uygulamalarında öğrendiğiniz bilgiler nelerdir?” sorusuna verilen cevaplar analiz edildiğinde iki tema oluşturulmuştur: kavram ve davranış. Öğrenciler en fazla davranış temasına yönelik cevaplar vermişlerdir. Davranış teması 4 kategoriden oluşmaktadır: Bilinçli tüketici olmak (f:8), bütçe yapmak (f:6), dilekçe yazmak (f:9) ve tasarruflu olmak (f:9). Öğrencilerin bu tema altındaki görüşleri şu şekildedir: Ö3 “*Öğretmenim alışveriş yaparken daha dikkatli olmayı öğrendim. Markete gitmeden önce alacaklarımı yazacağım. Onların dışında başka bir şey param artarsa alırım.*” cevabı ile alışveriş sırasında bilinçli olacağını belirtmiştir. Ö2 “*Aldığım eşya bozuk çıkarsa öğretmenim diyelim o market o ürünü almıyor geri bende hemen dilekçe yazarım. Paramı geri alırım.*” ifadesi ile tüketici hakem heyetine başvurarak dilekçe yazma hakkını kullanma davranışını göstereceğini belirtmiştir. Ö5 “*Ailemizle gelir gider listesinin nasıl olacağını öğrendim. Bende büyüyünce kendi maaşımı hesaplayıp ona göre alışveriş yapacağım, paramı biriktirip araba alabilirim.*” görüşü ile bütçe yapmayı öğrendiğini ifade etmiştir. Ö6 “*Paramızı boş şeyler için harcamamalıyız. İsraf etmemeliyiz. Eğer israf etmezsek istediğimiz şeyleri biriktirerek alabiliriz ilerde.*” Ö15 ise “*Öğretmenim tasarruflu olmayı öğrendim. Bir şey alırken ihtiyacımса almalyım. Paramı gereksiz şeylere harcamamalıyım.*” cevapları ile tasarruflu olmanın önemini kavradıklarını belirtmişlerdir.

Kavram teması ise 4 kategoriden oluşmaktadır: Ekonomik faaliyetler (f:6), ihtiyaç-istek (f:7), semboller (f:7) ve üretim-dağıtım-tüketim (f:9). Öğrencilerin bu tema altındaki görüşleri şu şekildedir: Ö1 “*Temel ihtiyaçlarımızı öğrendik. Önce ihtiyaçlarımızı sonra isteklerimizi almalyız*” Ö18 “*Ben önce alışveriş yaparken parama göre almayı öğrendim. Param artarsa eğer o zaman istediğim şeyi de alabilirim.*” cevapları ile ihtiyaç ve istek kavramlarına vurgu yapmışlardır. Ö7 “*Ben ilk defa ISO'nun anlamını öğrendim. Hiç dikkat etmemiştim.*” Ö11 “*Sembollerini gördük, onları bilmiyorduk. Şimdi fark ediyorum. Hepsinde aynı şey yazmıyor. Bazısında var, onları ayırt edebiliyorum artık.*” görüşleri ile ürünlerin üzerinde yer alan sembollerini artık ayırt edebildikleri ve anlamını bildiklerini belirtmişlerdir. Ö9 “*Ben turist rehberi olmaya karar verdim hem gezerim hem para kazanırım. Hiç bilmiyordum bunu. Hem de sıkılmadan çalışmış olurum.*” Ö14 “*Başka meslekleri öğrendik. Onların nasıl çalıştığını öğrendik.*” ifadeleri ile farklı ekonomik faaliyetleri öğrendiklerini belirtmişlerdir. Ö13 “*Öğretmenim üretim ne demek dağıtım işte tüketim bunlar hangi sırayla*

oluyor bunları anladık. Önce karıştırıyordum şimdi karıştırmıyorum.” cevabı ile üretim-
dağıtım-tüketim kavramlarının anlamını öğrendiğini ifade etmiştir.

BÖLÜM 5

5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırmada ilkökul Sosyal Bilgiler dersi öğretim programında yer alan becerilerden finansal okuryazarlık becerisinin geliştirilmesinde drama yöntemi ile hazırlanıp uygulanan eylem planlarının öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerine etkileri incelenmiştir. Araştırma sonucundan elde edilen bulgular ışığında alanyazınla ilişkilendirilerek tartışılmakta ve bu tartışmanın neticesinde araştırmacılara yönelik önerilere yer verilmiştir.

5.1. Tartışma ve Sonuç

Bu başlık altında elde edilen verilerin tartışma ve sonuçları alt problemler başlıkları altında açıklanmıştır.

5.1.1. Birinci alt probleme yönelik tartışma ve sonuç

Araştırmacı birinci alt problemini “4. Sınıf Sosyal Bilgiler dersinde drama yöntemiyle gerçekleştirilen öğretim etkinlikleri sonucunda öğrencilerin finansal okuyazarlık beceri düzeyleri nasıl değişmiştir?” sorusu şeklinde belirlemiştir. Verilerini uygulamış olduğu akademik başarı testinin ön ve son ölçümleri ile elde etmiştir. Araştırmacı akademik başarı testinin ön ölçümünü 21-25 Şubat 2022 tarihleri arasında uygulamıştır. Testin son ölçümü ise 7-10 Haziran 2022 tarihleri arasında gerçekleşmiştir. Öğrencilerin ön test ve son testinden elde edilen verilerin analizinde SPSS 25.0 programı kullanılmıştır. Elde edilen veriler neticesinde öğrencilerin finansal okuryazarlık testine yönelik uygulanan ön test puanları ortalaması 58,20 son test puanları ortalaması 69,00 bulunmuştur. Bağımlı örneklem t-Testi sonucuna göre finansal okuryazarlık becerisinin gelişiminde eylem planlarının etkisi incelendiğinde öğrencilerinin finansal okuryazarlık testi puan ortalamalarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir ($t(19) = -5,952, p < 0.05$). Buna göre son test puan ortalamasının ($X=69,00$) ön test puan ortalamasına göre ($X=58,20$) daha yüksek olduğu dikkate alınarak finansal okuryazarlık becerisinin gelişiminde eylem planlarının önemli bir etkiye sahip olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmacının uygulamış olduğu drama yöntemini içeren eylem planları neticesinde öğrencilerin bilişsel anlamda yapmış oldukları test sonucuna göre başarılı oldukları saptanmıştır. Karakaya (2007) dramının çocuklara bilişsel olarak katkısını şu sözlerle ifade

etmiştir: “Çocuklar dramaya esas olacak olan ders konularıyla ilgili olarak canlandıracakları roller aracılığıyla bilişsel evrelerinde derinlikler kazanır. Konu ile bağlantılı olan nesnelere, olaylar ve olguları, grup arkadaşları aracılığıyla doğru ve olumlu değerlendirebilirler.”

Sosyal Bilgiler derslerinde drama yönteminin öğrencilerin akademik başarısı üzerindeki olumlu etkisi ile ilgili alanyazında benzer sonuçlara ulaşmış araştırmalar bulunmaktadır. Dramanın derse yönelik olumlu tutum geliştirilmesi (Arısoy, 2019; Aykaç, 2008; Başbuğ ve Adıgüzel, 2019; Göncüoğlu, 2010; Günaydın, 2008; Karataş, 2011; Memişoğlu, 2020; Sarı, 2017; Şentürk, 2020); aktif öğrenme ortamı oluşturması (Başbuğ ve Adıgüzel, 2019; Debre, 2008; Göncüoğlu, 2010; Kartal, 2009; Nayci, 2011; Rüzgar, 2014; Saraç, 2015; Şimşek Aylıkçı, 2001; Yalçın, 2004; Zayımoğlu, 2006), kalıcı öğrenme sağlanması (Aksüt, 2016; Arısoy, 2019; Atar, 2003; Aykaç, 2008; Çelik Gürel, 2004; Debre, 2008; Malbeği, 2011, Şimşek Aylıkçı, 2001), öğrencilerin kendilerini daha rahat ifade etmesi, sosyalleşmesi (Aksüt, 2016; Aykaç, 2008; Karataş, 2011; Nayci, 2011; Yılmaz ve Ceylan, 2020), derse olan ilginin artması, yapılan etkinlikler ile öğrencilerin derse eğlenceli bulmaları (Aksüt, 2016; Başbuğ ve Adıgüzel, 2019; Debre, 2008; Nayci, 2011; Saraç, 2015; Şimşek Aylıkçı, 2001; Zayımoğlu, 2006) benlik algısının olumlu yönde etkilemesi (Taşkıran, 2005) gibi faktörler sayesinde araştırmacılar dramanın derste kullanılmasının akademik başarıyı arttırdığını belirtmişlerdir. Nitekim Baldwin (2020) bu konuda öğrencilerin drama ile süreç içerisinde sosyalleşmesi, kalıcı konu öğrenimi gerçekleştirilmesi, derste eğlenmeleri ve derste fiziksel ve zihinsel olarak aktif rol almaları ile dramanın eğitimde kullanılmasının önemini belirtmiştir. Drama çalışmalarında öğrenciler imgeleme, eleştirel düşünme ile birlikte ders içeriğine yönelik kazanım edindikleri bu nedenle beynin her iki yarım küresini çalıştırdığı için verimli bir öğrenme süreci oluşturmaktadır (Çalışkan ve Karadağ, 2020). Alanyazındaki bu çalışmaların sonuçlarından farklı olarak ise Özer (2004) tarafından yapılan araştırmada, Sosyal Bilgiler dersinde “Aile, Okul ve Toplum Hayatı” ünitesinde drama yöntemi uygulanan deney grubu ile geleneksel öğretimin yapıldığı kontrol grubu öğrencilerinin başarıları arasında anlamlı fark bulunamadığı araştırmacı tarafından belirtilmiştir.

5.1.2. İkinci alt probleme yönelik tartışma ve sonuç

Araştırmacı ikinci alt problemi “4. Sınıf Sosyal Bilgiler dersinde öğrencilerin finansal okuryazarlık becerisinin geliştirilmesinde dramanın nasıl bir katkısı olmuştur?” şeklinde belirlemiştir. Araştırmanın bu alt probleme yönelik verileri uygulama süresince

gerçekleştirilen öğrencilerin performansları üzerine sınıf içerisinde geçen diyaloglar, araştırmacı ve sınıf öğretmenin yazmış olduğu günlüğündeki notlar, öğrencilerin ortaya çıkarmış olduğu ürünler, çalışma yaprakları ve geçerlik komitesinin görüşlerinden oluşmaktadır. Araştırmacı ilkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin finansal okuryazarlık becerilerini geliştirmek için ilk olarak beş eylem planı tasarlanmıştır. Geçerlik komitesinde hazırlamış olduğu eylem planlarını 25 Şubat 2022 tarihinde toplantı üyelerine anlatmıştır. Geçerlik komitesi üyeleri tasarlanan eylem planlarının değerlendirilmesi için uygulama süreci biten eylem planının değerlendirilmesi ve bir sonraki eylem planı taslağının gözden geçirilmesi üzere toplantıları gerçekleştirmişlerdir. Bununla birlikte süreç içerisinde başarısızlığa uğrayan eylem planlarına yönelik yeni eylem planları tasarlanmıştır. Araştırmacı ilk 3 eylem planına yönelik 2 ders planı hazırlamıştır. 4. ve 5. eylem planlarına yönelik 1 ders planı oluşturmuştur. Ek eylem planları için ise birer ders planı hazırlamıştır. Sonuç olarak araştırmacı süreç içerisinde 10 ders planı oluşturmuştur. Hazırlanan ders planları drama yöntemine uygun olarak düzenlenmiştir. Ders planları ısınma oyunu, canlandırma etkinliği ve değerlendirme süreçlerinden oluşmaktadır. Araştırmanın uygulama kısmı 10 haftayı içermektedir. “4. Sınıf Sosyal Bilgiler dersinde öğrencilerin finansal okuryazarlık becerisinin geliştirilmesinde dramanın nasıl bir katkısı olmuştur?” şeklinde belirlenen alt probleme yönelik sonuç ve tartışma kısmı uygulanan eylem planları başlığı altında açıklanmıştır.

Eylem planı 1

Birinci eylem planı için araştırmacı, finansal okuryazarlık becerisi geliştirmek amacıyla hazırlamış olduğu drama yöntemini içeren ders planları doğrultusunda iki ders planı hazırlamıştır. Birinci eylem planında kazanmaları gereken beceri “İstek ve ihtiyaçlarını ayırt ederek ikisi arasında bilinçli seçimler yapar.” kazanımıdır. Bu kazanıma yönelik araştırmacı birinci ders planında “Konuşan ihtiyaç mı istek mi oyunu?” oyununu oynatmıştır. Araştırmacı sınıfa belirli nesnelere getirmiştir ve nesnelere konuşulmasına dayanan bu teknikte öğrenciler nesnenin yerine kendisini koyarak bilgi vermişlerdir. Daha sonra nesnenin ihtiyaca mı isteğe mi yönelik olduğunun belirlenmesi sağlanmıştır. Canlandırma etkinliği için “Yardım elini uzat!” isimli etkinlikte öğrenciler rollerini gerçekleştirmişlerdir. Araştırmacı bu etkinlikte problem durumunu öğrencilere vermiştir. Öğrenciler problem durumunun çözümünde rolleri aracılığı ile doğru cevabı canlandırmalarında temel ihtiyaç malzemelerin neler olduğunu düşünmüşler ve etkinliğin konusu olan depremzedelere temel ihtiyaç malzemelerini göndermişlerdir. Grupların temel ihtiyaç malzemelerini doğru şekilde yazdıkları belirlenmiştir. Değerlendirme kısmında ise öğrencilerle birlikte soru-cevap

yapılmıştır. İstek ve ihtiyaç kavramlarının değerlendirilmesi yapılmıştır. Eylem planının ikinci haftasında ısınma oyunu olarak çocuklar “İhtiyaç mı istek mi?” oyununu oynamışlardır. Öğrenciler kavramları pandomim ile anlatmışlardır. Sınıfça kavramın isteğe mi ya da ihtiyaca mı yönelik olduğu belirlenmiştir. Canlandırma da ise “Önce ihtiyaç sonra istek!” isimli etkinlikte araştırmacı öğrencilere örnek olayı anlatmış ve devamını öğrencilerden doğaçlama olarak canlandırmalarını istemiştir. Canlandırma için gruplara ayrılmış öğrenciler doğaçlamalarında öncelikle ihtiyaca yönelik alışveriş yapılması gerektiğini göstermişlerdir. Değerlendirme aşamasında ise öğrencilerden istek ve ihtiyaç kavramlarına yönelik hikâye yazmaları istenmiştir. Öğrenciler ihtiyacın öncelikle karşılanması yoksa istek alınması durumunda para yönetiminin zorlaşacağını belirten hikâyelerini sınıf içinde arkadaşlarına okumuşlardır. Hikâyelerde kimi öğrenciler daha uzun kimi daha kısa yazsa da vermek istedikleri mesajı öğrenciler hikâyelerinde doğru biçimde aktarmışlardır.

Geçerlik komitesi toplantısında araştırmacının sunmuş olduğu veriler neticesinde öğrencilerin istek ve ihtiyaç kavramlarını kazandıkları istek ve ihtiyaçları arasında bilinçli seçim yapabilme becerisini edindikleri görülmüştür.

Eylem planı 2

İkinci eylem planı için araştırmacı finansal okuryazarlık becerisi geliştirmek amacıyla hazırlamış olduğu drama yöntemini içeren ders planları doğrultusunda iki ders planı hazırlamıştır. İkinci eylem planında kazanmaları gereken beceri “Ailesi ve yakın çevresindeki başlıca ekonomik faaliyetleri tanır” kazanımıdır. Bu kazanıma yönelik araştırmacı birinci ders planında “Duraklat-devam et oyunu” oynanmıştır. Öğrenciler seçmiş oldukları mesleği oyun kuralları gereğince canlandırmışlardır. Canlandırma da ise “üretimden tüketime” etkinliğinde öğrenciler gruplar halinde dışarıdan hazır olarak aldığımız ürünlerin ne tür aşamalardan geçtiğini anlatan canlandırmalarını gerçekleştirmişlerdir. Araştırmacı öğrencilerin ailesinin genellikle çiftçilikle uğraştığını bildiği için ekmeğin sofralarımıza geliş sürecinin hikâyesini doğaçlama olarak canlandırmalarını istemiştir. Bu etkinlikte her grubun kolaylıkla ekmeğin üretim, dağıtım ve tüketime yönelik akışı doğru yaptıkları tespit edilmiştir. Değerlendirme sürecinde ise araştırmacı öğrencilerden günlük hayatta kullandığımız ürünlerin üretim dağıtım tüketim aşamalarını anlatan resim yapmalarını istemiştir. Resimlerde genellikle çocuklar çiftçilik ve hayvancılıkla ilişkili olarak yoğurt, ekmek, peynir gibi ürünlerin resmini yapmışlardır. Eylem planının ikinci haftasında ise araştırmacı ısınma oyunu olarak “mesleğimi seçiyorum” etkinliğini öğrencilere yaptırmıştır. Öğrencilere oyun sayesinde farklı meslek grupları tanıtılmaya çalışılmıştır. Canlandırma da

ise “işimi yapıyorum” etkinliği ile öğrencilere farklı iş kollarının çalışma süreçlerinin nasıl olduğu oynadıkları roller aracılığı ile kazandırılmaya çalışılmıştır. Araştırmacı burada kendisi de öğretmenin rol alması drama tekniğini kullanarak öğrencilerin farklı iş kollarında yer alan kişilerin çalışma sürecini kavramalarını sağlamaya çalışmıştır. Canlandırma bitiminde öğrencilere dağıtılan çalışma yapraklarında öğrencilerin bir kısmının “üretim, dağıtım, tüketim” kavramlarını içeren soru kısmında hatalar olduğu tespit edilmiştir. Geçerlik komitesinde çalışma yapraklarındaki bu durumu ve iki hafta süresince elde ettiği verileri paylaşan araştırmacıya toplantı üyeleri yeni bir eylem planı hazırlaması gerektiği ve canlandırma etkinliği kısmında araştırmacı tarafından hazırlanacak senaryolar dâhilinde çocukların rol alması gerektiği belirtilmiştir.

Ek Eylem planı (2. Eylem planına yönelik)

Araştırmacı öğrencilerin üretim, dağıtım ve tüketim kavramlarının kazanımına yönelik ders planı hazırlamıştır. Hazırlanan ders planı geçerlik komitesine sunulmuştur. Ders planının ilk kısmında ısınma oyunu olarak “*Ekonomi zinciri hangi aşama*” etkinliği yapılmıştır. Öğrencilerin aslında üretme, dağıtım ve tüketim kavramlarını bildikleri ancak örnek vermede zorluk yaşadıkları tespit edilmiştir. Bu nedenle araştırmacı bu oyun ile örnekleri kendisi oluşturmuş ve öğrencilerden cevap vermesini istemiştir. Öğrencilerin oyunda doğru cevaplar vermişlerdir. Sadece Ö6 ve Ö20 yanlış ifade etse de onlara araştırmacı tarafından geri dönüt verilerek doğru cevaba yönlendirilmesi yapılmıştır. Canlandırma da ise “ekonomi zinciri” adlı etkinlikte araştırmacı senaryoları öğrenci gruplarına vermiştir. Öğrencilerin elinde ayrıca araştırmacının dağıtmış olduğu rol kartları da mevcut olduğu için çocuklar canlandırmalarını kolaylıkla gerçekleştirmişlerdir. Canlandırmalarında öğrenciler farklı ürünlerin üretim, dağıtım ve tüketim aşamalarının gerçekleştirilmesini göstermişlerdir. Hangi sıra ile ürünlerin evlerimize geldiğini doğru olarak kavradıkları tespit edilmiştir. Araştırmacı değerlendirme kısmında soru-cevap yaparak öğrencilerin konuyu pekiştirmelerini sağlamıştır. Çalışma yapraklarında öğrencilerin zorlandığı bölüm tekrar öğrencilere yaptırılmıştır ve öğrencilerin doğru cevap verdikleri tespit edilmiştir. Geçerlik komitesinde bir hafta süresince elde edilen veriler paylaşılmıştır. Verileri inceleyen geçerlik komitesi üyeleri bir sonraki eylem planına geçilmesinin uygun olduğuna karar vermişlerdir.

Eylem planı 3

Üçüncü eylem planı için araştırmacı finansal okuryazarlık becerisi geliştirmek amacıyla hazırlamış olduğu drama yöntemini içeren ders planları doğrultusunda iki ders planı

hazırlamıştır. Üçüncü eylem planında kazanmaları gereken beceri “Sorumluluk sahibi bir birey olarak bilinçli tüketici davranışları sergiler.” kazanımıdır. Bu kazanıma yönelik araştırmacı ders planında ısınma oyunu olarak “hangi üründe, hangi sembol” etkinliğini öğrencilere yaptırmıştır. Öğrencilerin TSE, garanti belgesi, son kullanma tarihi, geri dönüşüm kavramların tanımında zorlanmadıkları belirlenmiştir. Bununla birlikte ISO, CE kavramlarını açıklamada zorluk yaşadıkları görülmüştür. Canlandırma da ise araştırmacı “alışveriş yapıyorum” etkinliğinde öğrencilerin ürün seçiminde nelere dikkat etmeleri gerektiği konulu doğaçlamalarında doğru yaklaşımda bulunduğunu gözlemiştir. Değerlendirme aşamasında öğrencilerden en son aldıkları nesnenin üzerinde yer alan sembolleri açıklamaları ile yazmaları istenmiştir. Bu kısımda da öğrencilerin sembolleri açıklamalarını doğru bir şekilde yaptıkları gözlenmiştir. İkinci ders planında ise öğrencilere ısınma oyunu olarak öncesinde araştırmacının sınıfa getirdiği materyaller üzerindeki sembolleri bulma içeriğinden oluşan “sembolümü buluyorum, puanımı kapıyorum” etkinliği yaptırılmıştır. Öğrencilerin bu etkinlikte farklı sembollerin ayırımına vardıkları her üründe aynı sembolün olmadığını ürünlerin özelliklerine göre farklı sembol olabileceğini bir ürün satın alırken hangi sembollerin önem taşıdığını anlamaları sağlanmıştır. Canlandırma da ise “bilinçli tüketici” etkinliğinde öğrencilerin bilinçli tüketici davranışları kazanmasına yönelik canlandırmalar gerçekleştirmişlerdir. Öğrenciler bu canlandırma ile tüketici hakem heyeti kurumunun çalışma işleyişini, hangi durumlarda başvurulacağını, başvurunun nasıl yapılacağını öğrenmişlerdir. Değerlendirme kısmında ise öğrencilerden tüketici hakem heyetine dilekçe yazmalarını istemiştir. Öğrencilerden Ö18, Ö19 ve Ö20 dilekçelerindeki hatalar araştırmacı tarafından geri dönüt verilerek düzeltilmiştir. Araştırmacı tarafından 3. eylem planına yönelik değerlendirme çalışma yapraklarında öğrencilerin semboller konusunda ISO ve CE sembollerini açıklama bölümünü yapamadıkları belirlenmiştir. Bu nedenle geçerlik komitesinde alınan karar neticesinde yeni bir eylem planı uygulanmasına karar verilmiştir.

Ek Eylem planı (3. Eylem planına yönelik)

Araştırmacı öğrencilerin ürünlerin üzerinde hangi sembollerin olacağı konusunu daha iyi anlamalarını sağlamak adına “kim daha hızlı” ısınma oyunu ile derse giriş yapmıştır. Daha sonra ise canlandırma da “şirket kuruyorum” etkinliğinde araştırmacı öğrencilere CE ve ISO sembollerinin nerede gerekli olduğunu açıklamasını yapmıştır. Araştırmacının hazırlamış olduğu senaryo ve rol kartları ile canlandırmalarını gerçekleştiren öğrenciler sembollerin aslında ne kadar önemli olduğu ayırımına vardılar. Çalışma yapraklarında araştırmacı

öğrencilerin doğru cevap verdiklerini sembollerini açıklamada drama da canlandırdıkları roller aracılığı ile cevap verdiklerini tespit etmiştir.

Eylem planı 4

Dördüncü eylem planı için araştırmacı finansal okuryazarlık becerisi geliştirmek amacıyla hazırlanmış olduğu drama yöntemini içeren ders planı hazırlamıştır. Dördüncü eylem planında kazanmaları gereken beceri “Kendine ait örnek bir bütçe oluşturur.” kazanımıdır. Öğrencilerden bu kazanım doğrultusunda israf, tasarruf, denk bütçe kavramları öğrenmesi gerekmektedir. Araştırmacı bu kavramların öğretimi için “ritim tutuyorum” ısınma oyunu etkinliği ile derse giriş yapmıştır ve bu etkinlikle öğrencilerin kavramları açıklamada zorlanmadıkları gözlenmiştir. Canlandırmada ise “aile bütçemizi yapalım” isimli etkinlikte araştırmacı her bir gruba farklı örnek olay durumu vermiştir. Öğrenciler farklı gelir gider durumlarında gelir gider dengesizliğinde ne yapacaklarını doğaçlama olarak canlandırmışlardır. Öğrencilerin tasarruf ve israf kavramlarını canlandırmalarında doğru şekilde kullandıkları tespit edilmiştir. Dördüncü eylem planı değerlendirme çalışma yaprağında ise öğrencilerin sorulara doğru cevap verdikleri tespit edilmiştir. Geçerlik komitesi toplantısında araştırmacının sunmuş olduğu veriler neticesinde bir sonraki eylem planına geçilmesine karar verilmiştir.

Eylem planı 5

Beşinci eylem planı için araştırmacı finansal okuryazarlık becerisi geliştirmek amacıyla hazırlanmış olduğu drama yöntemini içeren ders planı hazırlamıştır. Beşinci eylem planında kazanmaları gereken beceri “Çevresindeki kaynakları israf etmeden kullanır” kazanımıdır. Bu kazanım için öğrencilerin giysi, elektrik, su, ekmek, zaman, kâğıt israfına yönelik farkındalık oluşturmak adına derse isimli “balon patlatma” ısınma oyunu ile başlanmıştır. Öğrencilerden bu kavramları pandomimle anlatması istenmiştir. Öğrenciler elektrik, su, kâğıt, ekmek israfını bildiklerini bununla birlikte giysi ve zaman israfını yeni duyduklarını belirtmişleridir. Canlandırma da ise “İsraf etmeyelim” etkinliği gerçekleştirilmiştir. Öğrencilerden bu beş kavrama yönelik israfı önlemek amacı ile neler yapabileceklerine yönelik doğaçlama gösteri yapmaları istenmiştir. Öğrencilerin israfın önlemesi ve tasarruflu olmanın önemini performanslarında göstermişlerdir. Değerlendirmede ise öğrencilerin canlandırmada beraber olan grup arkadaşları ile afiş tasarımları istenmiştir. Beşinci eylem planı değerlendirme çalışma yaprağında ise öğrencilerin sorulara doğru cevap verdikleri tespit edilmiştir. Elde edilen veriler geçerlik komitesinde incelendikten sonra

öğrencilerin kazanımı edindikleri sonucuna varılmıştır. Bu nedenle yeni bir eylem planına gerek kalmadığı ve araştırmanın uygulama kısmının sonlanmasına karar verilmiştir.

Araştırmada Sosyal Bilgiler dersinde finansal okuryazarlık becerisinin geliştirilmesine yönelik eylem planları hazırlanıp uygulanmıştır. Alanyazın incelendiğinde Sosyal Bilgiler dersine yönelik öğretim programında yer alan beceri gelişimini amaçlayan eylem araştırmaları mevcut olduğu belirlenmiştir. Araştırmaların sonuçları çalışmanın sonuçları ile benzerlik göstermektedir. Bolat (2022), Sosyal Bilgiler dersinde yaratıcı düşünme ve tarihsel sorgulama becerilerinin geliştirilmesi amacıyla yapmış olduğu eylem araştırmasında, dijital öykü destekli kanıt temelli öğrenme yaklaşımıyla hazırlanan etkinliklerden oluşan eylem planları ile öğrencilerin yaratıcı düşünme ve tarihsel sorgulama becerilerinin gelişimine olumlu katkı sağladığını araştırma bulgularında belirtmiştir. Aslan (2022), çalışmasında 5. Sınıf öğrencilerinin dijital vatandaşlık becerilerini geliştirmeyi amaçlamaktadır. Araştırmacı dijital vatandaşlık temelli hazırlanmış olduğu etkinlikleri içeren eylem araştırma sürecinin sonucunda öğrencilerin derse karşı ilgilerinin arttığını, bilgi ve beceri düzeyinin yükseldiğini belirtmiştir. Kolbasar (2021), araştırmasında 4. sınıf öğrencilerinin değişim ve süreklilik becerisini geliştirmeye yönelik eylem araştırma sürecinde proje temelli öğrenme yöntemi, oyun temelli öğrenme yöntemi ve biyografi temelli öğrenme yöntemini kullanılmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen veriler ışığında öğrencilerin değişim ve süreklilik becerisinde gelişme olduğu tespit edilmiştir. Değişim ve süreklilik becerisini geliştirmek amaçlı bir başka araştırmacı Sel (2020), çalışmasında eşya pedagojisine dayalı etkinlikler içeren 3 eylem planı hazırlamıştır. Eylem araştırması sonucunda değişim ve süreklilik becerisinde öğrencilerin başarılı olduklarını belirlemiştir. Gönülcü (2019), çalışmasında girişimcilik becerisini mini şirketler kurma yoluyla hazırladığı eylem planlarını uyguladıktan sonra öğrencilerin girişimci bireylerin özelliklerini edindiklerini tespit etmiştir. Güler (2019), çalışmasında üstbilişsel becerilerin geliştirilmesine yönelik etkinliklerle oluşturulan eylem planları sonucunda öğrencileri üstbilişsel becerilerini geliştirmede etkili olduğunu belirtmiştir. Çiviler (2019), ise çalışmasında ortaokul 7. Sınıf öğrencilerin tarihsel düşünme becerilerini geliştirmeyi amaçlamıştır. Araştırmacı eylem araştırması sonucunda öğrencilerin tarihsel düşünme becerilerinde gelişme olduğunu belirtmiştir. Tarhan (2018) çalışmasında 7. Sınıf öğrencilerinin girişimcilik becerilerinin geliştirilmesine yönelik araştırmasında girişimcilik becerilerini geliştirmeye yönelik öğretim yöntem ve tekniklerin belirlemek için hazırlanan eylem planının sonucunda girişimcilik eğitiminin süreçleri belirlenmiş, alt tema, beceri, değer ve yöntem-teknikler oluşturulmuştur. Kızılay (2014) çalışmasında 6. Sınıf öğrencilerinin

tarihsel düşünme becerilerine yönelik eylem araştırmasında arkeoloji konularının sınıfta yaparak yaşayarak öğretim yolu ile geliştirmeyi amaçlamıştır. Eylem planına uygun arkeolojik kazı simülasyonu, arkeovaryum ve istasyon etkinlikleri içeren eylem planları sonucunda öğrencilerin tarihsel düşünme becerilerinin geliştiğini belirtmiştir.

Araştırmalarda görüldüğü üzere Sosyal Bilgiler dersinde genellikle tarihsel düşünme becerisi, girişimcilik becerisi ve değişim ve süreklilik becerisini geliştirmede farklı yöntem ve teknikler kullanılarak eylem araştırma süreçleri gerçekleştirilmiştir. Bununla birlikte araştırmaya benzer olarak drama yönteminin kullanılması ile Sosyal Bilgiler dersinde beceri gelişimini arttırmaya yönelik Akbayrak (2019), 4. Sınıf öğrencilerine yönelik uyguladığı drama yöntemi içeren eylem planları ile girişimcilik becerilerini geliştirmeye çalışmıştır. Araştırma sonucunda girişimcilik beceri puanlarında artış olduğunu belirtmiştir. Bir başka araştırmacı Güneş (2019) ise tarihsel empati becerisini kazandırmak üzere drama yöntemini içeren eylem planları oluşturmuştur. Eylem araştırma sürecinde öğrencilerin tarih konularına yönelik ilgilerinin arttığını belirtmiştir. Eylem araştırmaları ile öğrencilere olumlu çıktılar kazandırdığı söylenilebilir (Eranıl, 2019). Ayrıca Kayır (2021), eylem araştırmalarına yönelik meta analiz çalışmasında araştırmacıların Sosyal Bilgiler dersine yönelik eylem araştırması yönteminin çoğunlukla tercih edildiğini belirterek bu alanda eylem araştırmasının benimsendiğini belirtmiştir. Bir başka meta analiz çalışması yapan Türkkkan, Yolcu ve Karataş (2019), çalışmalarında 1998-2016 yılları arasındaki eylem araştırmalarına yönelik doktora tezlerini incelemişlerdir ve konu içeriği olarak Sosyal Bilgiler dersi, Türkçe öğretimi ve öğretmen yetiştirme alanlarında diğer alanlara oranla eylem araştırması türünün daha fazla kullanıldığını tespit etmişlerdir.

Bununla birlikte Eylem araştırmalarında hazırlanan eylem planları uygulama süresince revize edilebilir. Araştırma süresince bu nedenle 2. ve 3. eylem planlarına yönelik ek eylem planları oluşturulmuştur. Eylem araştırma sürecinde araştırmacılar kendilerini durumun bir parçası olarak görürler ve “işler istediğimiz gibi gitmiyor mu bunu nasıl geliştirebiliriz?” tarzında sorularla yeni eylem planları tasarlayabilirler (McNiff ve Whitehead, 2011). Araştırmacının öğretim etkinliklerini geliştirmesi ile öğrencilerin daha iyi öğrenmesi amaçlanır (Başarı, 2019).

5.1.3.Üçüncü alt probleme yönelik tartışma ve sonuç

Araştırmacı üçüncü alt problemi “4. Sınıf Sosyal Bilgiler dersinde drama yönteminin öğrencilerin finansal okuryazarlık becerisi üzerindeki katkısına yönelik görüşleri nelerdir?”

şeklinde belirlemiştir. Bu alt problemi analiz etmek için araştırmacı öğrencilere üç soru yönelmiştir. Soruların cevapları içerik analizi ile değerlendirilmiştir. Birinci soru olan: “Finansal okuryazarlık becerisini geliştirmeye yönelik drama uygulamasını beğendiniz mi? Nedenini açıklar mısınız?” sorusuna yönelik katılımcılar genellikle başarılı bulma temasına yönelik cevaplar vermişlerdir. Kategoriler: akademik başarı, eğlenceli zaman, kalıcı öğrenme, sosyalleşme ve finansal okuryazarlık becerisini artırma şeklinde dramanın katkıları olduğunu belirtmişlerdir. En çok verilen cevap ise eğlenceli bulma kategorisinde yer almıştır. Bayramoğlu ve Başbuğ (2018) çalışmalarında da öğrencilere, müzede yapılan drama uygulaması ile ilgili neler düşündükleri sorulmuştur. Öğrencilerin drama uygulamaları sonrası yaptıkları görüşmelerde eğlenceli bulma ve daha iyi anlama kategorilerinde cevap verdiklerini tespit etmişlerdir. Araştırma sonucu ile bu durum benzerlik göstermektedir. Başka araştırmalarda da öğrencilerin görüşmeler neticesinde dramayı eğlenceli buldukları tespit edilmiştir (Güneş, 2019; Keklik, 2018; Yalçınkaya, 2010; Zengin, 2021).

Akademik başarıyı artırma yönünden araştırmacıların yapmış oldukları çalışmalar benzer sonuçlar göstermektedir. Dramanın sosyal bilgiler dersinde kullanımı ile ders başarısını arttırdığını belirtmişlerdir (Arısoy, 2019; Bingöl, 2015; Memişoğlu, 2020; Pektezel, 2017; Şentürk, 2020; Yılmaz ve Tuncay, 2020) Çocuk oynayarak, yaşayarak öğrenirken zihinsel gelişimini de gerçekleştirmektedir. (Çalışkan ve Karadağ, 2020) Sosyalleşme kategorisine yönelik araştırmalar incelendiğinde dramanın sosyal, iletişim becerilerini geliştirdiği mevcut çalışmalar bulunmaktadır (Ali, 2019; Güneysu ve Tekmen, 2009; Kasapoğlu ve Güneysu, 2017; Sağlam, 2011; Şentürk, 2020). Eğitimde dramanın kullanılması ile öğrencilerin iletişim becerilerini artırma ve başkalarına karşı duyarlılık kazanma becerilerini geliştirmede önemli bir yöntemdir (McNaughton, 2004). Okoronkwo and Chuckwu’ ya göre (2011) drama çocuğun bilişsel gelişimine yardımcı olur, yaratıcılığını geliştirir, sosyalleşmesini sağlar ve kendini ifade etmesi için doğal bir ortam sağlar. Seyhan (2020), çalışmasında Sosyal Bilgiler dersinde finansal okuryazarlık becerisinin kazandırılmasına yönelik öğretmen görüşlerini incelemiştir. Katılımcılar finansal okuryazarlık becerisinin gelişiminde drama yöntemini de kullandıklarını belirtmişlerdir. Belirtilen ifadeler araştırma sonuçları ile paralellik göstermektedir.

İkinci soru olan “Finansal okuryazarlık becerisini geliştirmeye yönelik drama uygulamalarında karşılaştığınız zorluklar nelerdir?” sorusuna yönelik cevaplar incelendiğinde drama süreci ve bireysel özellikler teması oluşturulmuştur. Öğrenciler en çok drama sürecine yönelik teması üzerinde görüşlerini belirtmişlerdir. Bir başka araştırmacı Keklik (2018) de

öğrencilerle drama uygulamaları sonucunda yaptığı görüşmelerde en çok öğrencilerin canlandırma kısmında zorlandıklarını belirtmiştir. Bununla birlikte öğrenciler grup oluşturmada arkadaş seçimi kategorisine yönelik olumsuz görüşlerini ifade etmişlerdir. Genellikle yakın arkadaşları ile aynı grupta olmak istemişlerdir. Aydoğdu ve Kırpık (2021) yapmış oldukları araştırmada öğrencilerin görüşlerini incelemişlerdir ve öğrenciler dramının olumsuz yönü olarak arkadaşları ile grup oluşturamadıklarını ifade etmişlerdir. Elde edilen bu veri araştırmanın sonucu ile benzerlik taşımaktadır.

Üçüncü soru “Finansal okuryazarlık becerisini geliştirmeye yönelik drama uygulamaların da öğrendiğiniz bilgiler nelerdir?” sorusuna yönelik cevaplar incelendiğinde kavram ve davranış olmak üzere iki tema oluşturulmuştur. Bununla birlikte üretim-dağıtım-tüketim, dilekçe yazmak ve tasarruflu olmak kategorileri eşit sayıda ve çoğunluğun görüşünü içermektedir. Öğrenciler drama ile bu bilgileri öğrendiklerini belirtmişlerdir. Dere ve Aktaşlı'nın (2019) yapmış oldukları çalışmada da öğrencilerin üretim dağıtım ve tüketim kavramlarına ilişkin yanlışların var olduğu belirtilmiştir. Bunun üzerine öğrencilerle kavram yanlışlarını gidermek adına çalışmalar gerçekleştirilmiştir.

Sonuç olarak ilkokul 4. sınıf öğrencilerinin finansal okuryazarlık becerisinin geliştirmeye yönelik eylem araştırması süresince drama yöntemi ile öğrencilerin finansal okuryazarlık becerisini edinmeleri amaçlanmıştır. Elde edilen bulgular öğrencilerin finansal okuryazarlık becerisini geliştirdiğini göstermektedir. Alanyazın incelendiğinde ilkokul öğrencilerine yönelik finansal okuryazarlık becerilerini geliştirmek amaçlı çalışmalar çok azdır. Bu nedenle finansal okuryazarlık becerisi geliştirmeye yönelik yapılan çalışmaları farklı öğrenim düzeyleri de incelendiğinde araştırmacıların bu çalışmanın sonuçlarına benzer bulgulara ulaştığı görülmüştür. Kirsch (2014) çalışmasında 10 haftalık bir finansal eğitim programını 3. sınıftan 6. sınıf düzeyine kadar olan öğrenciler üzerinde uygulamıştır. Elde ettiği bulgulara göre araştırmacı çocuklara yönelik verilen finansal eğitiminin finansal bilgileri geliştirmede etkili olduğunu tespit etmiştir. Blue ve diğerleri (2018) araştırmalarında 4. sınıf öğrencilerine finansal matematik görevi vererek çalışma sonucunda bu gibi uygulamaların finansal okuryazarlığa katkısı olduğunu belirtmişlerdir. Çarıkçı (2019), ilkokul 4. sınıf öğrencilerinin finansal okuryazarlık bilgi, tutum ve davranışlarını incelemiştir. Öğrencilerin finansal okuryazarlık seviyesi verilen eğitim sonunda genel olarak arttığı araştırmacı tarafından belirtilmiştir. Çelikten (2020), çalışmasında ilkokul öğrencileri için Marmara Finansal Okuryazarlık Programı geliştirilmiş ve programın öğrencilerin finansal okuryazarlık tutum ve davranışları ile akademik başarılarına etkisi incelenmiştir. Elde edilen sonuçlara göre, deney grubu öğrencilerinin finansal okuryazarlık tutum ve davranışları ile

akademik başarılarına ilişkin son test puanlarının kontrol gruplarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Arıkan (2021), çalışmasında Sosyal Bilgiler dersinde bağlam temelli öğrenme yaklaşımının 6. sınıf öğrencilerin akademik başarısına, finansal okuryazarlık becerisine ve öğrenmenin kalıcılığına etkisini incelemeyi amaçlamıştır. Elde edilen veriler ışığında bağlam temelli öğrenme yaklaşımının akademik başarı, finansal okuryazarlık becerisi ve öğrenmenin kalıcılığı üzerinde olumlu bir etkiye sahip olduğu araştırmacı tarafından ifade edilmiştir. Önlen (2022), çalışmasında 7. sınıf öğrencilerine uygulama sürecinde, araştırmacı tarafından geliştirilen matematiksel modelleme etkinlikleri uygulanmış daha sonra finansal okuryazarlık başarı testi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, Sosyal Bilgiler dersi kapsamında matematiksel modelleme etkinliklerinin finansal okuryazarlık becerisinin geliştirilmesine fayda sağladığı belirlenmiştir. Bununla birlikte Berry, Karlan ve Pradhan (2018) araştırmalarında Gana’ da 9-14 yaş grubundaki öğrenciler üzerinde finansal okuryazarlık eğitimi çalışması sürdürmüşlerdir. Dokuz ay sonra, deney ve kontrol gruplarının her ikisinde de tasarruflu olma bilincinde olumlu bir artış tespit etmişlerdir. Ancak tasarruf, bilgi, tutum ve davranışlarda istatistiksel olarak anlamlı bir artış tespit etmemişlerdir.

5.2.Öneriler

- Alanyazın incelendiğinde finansal okuryazarlık becerisi alanında ilkökul öğrencilerine yönelik çalışmaların çok az olduğunu göstermektedir. Bu nedenle ilkökul öğrencilerine yönelik daha fazla araştırma gerçekleştirilebilir.
- Araştırmalarda alanyazın taraması sonrasında finansal okuryazarlıkla ilgili nicel çalışmaların daha fazla olduğu görülmüştür. Araştırmacılar nitel araştırma desenleri kullanarak finansal okuryazarlık üzerinde çalışmalar yapabilirler.
- Bu çalışmada finansal okuryazarlık becerisini geliştirmek amaçlı drama yöntemi kullanılmıştır. Araştırmacılar farklı yöntem ve teknikler ile çalışmalarını gerçekleştirebilirler.
- Çalışmada öğrenci görüşleri ele alınmıştır. Araştırmacılar finansal okuryazarlık becerisinin gelişimini veli açısından ele almak için velilerle görüşmeler gerçekleştirebilirler.
- Çalışmada finansal okuryazarlık becerisinin gelişimine yönelik öğrenci görüşleri ele alınmış ve finansal okuryazarlık testi uygulanmıştır. Araştırmacılar bununla birlikte Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutum ve motivasyonlarının da etkisini inceleyebilir.

- Çalışmada drama yöntemi içeren ders planları oluşturularak eylem araştırma süreci gerçekleştirilmiştir. Araştırmacılar drama yöntemini kullanarak deneysel çalışma gerçekleştirebilirler.
- Çalışmada drama uygulamaları sınıf içerisinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmacılar drama uygulamalarını okul dışı alanlarda da gerçekleştirebilirler.

KAYNAKLAR

- Açıkgöz, K. (2014). *Aktif öğrenme*. Biliş Yayınevi.
- Adalar, H. (2019). *Sosyal bilgiler öğretmen eğitiminde finansal okuryazarlık ve öğretimi: Bir model önerisi*, Doktora tezi, Gazi Üniversitesi.
- Adelman, C. (1993). Kurt Lewin and the origins of action research, *Educational Action Research*, 1(1), 7-24.
- Adıgüzel, H.Ö. (2006). Yaratıcı drama kavramı, bileşenleri ve aşamaları. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 1(1), 17-29.
- Adıgüzel, Ö. (2008). Türkiye'de eğitimde yaratıcı dramanın yakın tarihi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 1(5), 7-50.
- Akbayrak, K. (2019). *Özel yetenekli ilkokul 4. sınıf öğrencilerine yaratıcı drama yöntemiyle girişimcilik becerisi kazandırılması üzerine bir eylem araştırması*. Yüksek Lisans Tezi, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi.
- Akben-Selcuk, E. ve Altıok-Yılmaz, A. (2014). Financial literacy among Turkish college students: The role of formal education, learning approaches, and parental teaching. *Psychological Reports*, 115(2), 351-371. <https://doi.org/10.2466/31.11.PR0.115c18>
- Akhan, N. E. (2013). Adım adım ekonomi okuryazarlığı: Sosyal bilgiler dersleri için alternatif yollar. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(14), 1-36. <https://doi.org/10.14520/adyusbd.569>
- Akhan, N. E. (2015). Sosyal bilgilerde ekonomi konularının öğretimi. M. Safran (Ed.), *Sosyal bilgiler öğretimi* (s. 166-180). Pegem Akademi.
- Akman, M. ve Demirkaya, H. (2021). Sosyal bilgiler öğretiminde drama yöntemi kullanımı. *Araştırma ve Deneyim Dergisi*, 6(2), 94-121. <https://doi.org/10.47214/adeder.1020480>
- Aksüt, S. (2016). *5. sınıf sosyal bilgiler dersinde drama yönteminin öğrenci başarısına, tutumuna ve kalıcılığa etkisi*. Yüksek lisans tezi, Fırat Üniversitesi.
- Aktar, A. (2021). Finansal okuryazarlık. Ö. F. Aslan ve B. Erden (Ed.) *Güncel finansal yönetim yaklaşımları-2*, (s. 129-154). Efe Akademi.
- Akyol, A. K. (2003). Drama ve dramanın önemi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1(2).
- Akyol, A. K. (2012). Okul öncesi eğitimde drama ve öğretmenin rolü. *Ankara Sağlık Bilimleri Dergisi*, 1(1), 105-116. https://doi.org/10.1501/Asbd_0000000008
- Aladağ, E. (2015). Sosyal bilgiler eğitiminde yaratıcı drama. M. Safran (Ed.), *Sosyal bilgiler öğretimi* (s. 474-486). Pegem Akademi.
- Ali, S.M.A. (2019). *Sosyal Bilgiler dersinde drama yöntemi kullanımının iletişim becerilerine ve akademik başarıya etkisi*, Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi.

- Alkaya, A. ve Yağlı, İ. (2015). Finansal okuryazarlık - finansal bilgi, davranış ve tutum: nevsahir hacı beктаş veli üniversitesi İİBF öğrencileri üzerine bir uygulama. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(40), 585-599. URI: <http://hdl.handle.net/20.500.11787/2338>
- Anderson, C. (2017). Teaching social studies through drama. Undergraduate Honors Capstone Projects 258. Utah State University. Erişim Adresi: <https://digitalcommons.usu.edu/honors/258> (30.04.2023).
- Angela, A., Andrew, M. Ve Joanne, K., (2009). Defining and Measuring Financial Literacy, *RAND Labor and Population. Working Paper*, WR708. Erişim Adresi: https://www.rand.org/content/dam/rand/pubs/working_papers/2009/RAND_WR708.pdf (30.04.2023).
- Arıkan, İ. (2021). *Sosyal bilgiler dersinde bağlam temelli öğrenme yaklaşımının öğrencilerin akademik başarısına, finansal okuryazarlık becerilerine ve öğrenmenin kalıcılığına etkisi*, Doktora tezi, Fırat Üniversitesi.
- Arısoy, G.N. (2019). *6. sınıf sosyal bilgiler dersinde drama yöntemi kullanımının öğrenciler üzerindeki etkisi*. Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi.
- Aslan, V. (2022). *5. sınıf öğrencilerinin dijital vatandaşlık becerilerinin geliştirilmesine yönelik bir eylem araştırması*. Yüksek lisans tez, Marmara Üniversitesi.
- Atar, G. (2003). *Eğitici dramayı sosyal bilgiler dersi coğrafya konularının öğretiminde kullanmanın öğrenmenin kalıcılığı üzerindeki etkileri*, Yüksek lisans tezi. Marmara Üniversitesi.
- Atkinson, A. ve Messy, F.A. (2012). Measuring Financial Literacy – Results of the OECD /International Network on Financial Education (INFE) Pilot Study, http://www.oecd-ilibrary.org/finance-and-investment/measuring-financial-literacy_5k9csfs90fr4-en, (27.07.2021).
- Ay, T. S. (2005). *İlköğretim hayat bilgisi öğretiminde yaratıcı drama ve geleneksel yöntemlerin öğrenci başarısı ve hatırd tutma düzeyi üzerindeki etkileri*. Yüksek lisans tezi, Pamukkale Üniversitesi.
- Aydın, A. (2018). Türkiye’de finans eğitimi ve finansal okuryazarlık üzerine eleştirel bir değerlendirme. *Ekonomi Maliye İşletme Dergisi*, 1(1) , 12-20.
- Aykaç, M. (2008). *Sosyal bilgiler dersinde yaratıcı dramanın yöntem olarak kullanılmasının öğrenci başarısına etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi.
- Aykaç, N. (2021). *İlkokulda drama uygulama örnekleri*. Pegem Akademi.
- Aykaç, M. ve Adıgüzel, Ö. (2011). Sosyal bilgiler dersinde yaratıcı dramanın yöntem olarak kullanılmasının öğrenci başarısına etkisi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19(1), 297-314.
- Baldwin, P. (2020). *İlkokulda drama el kitabı*. Pegem Akademi.
- Barış, S. (2016). Finansal okuryazarlık ve bütçeleme davranışı: üniversite öğrencileri üzerine bir araştırma. *TESAM Akademi Dergisi*, 3(2) , 13-38.

- Barmaki, N. (2015). *Üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerini belirlemeye yönelik bir araştırma: Hacettepe üniversitesi örneği*, Doktora tezi. Hacettepe Üniversitesi.
- Başarır, F. (2019). Eylem araştırmasına giriş. A. S. Saracaloğlu ve A. K. Eranıl (Ed.), *Eğitimde eylem araştırmaları*, (s. 1-30), Nobel yayın.
- Başbuğ, S. ve Adıgüzel, Ö. (2019). Müzede yaratıcı drama etkinliklerinin öğrencilerin sosyal bilgiler dersindeki başarılarına etkisi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 14(1), 1-32.
- Berry, J., Karlan, D. ve Pradhan, M. (2018). The impact of financial education for youth in Ghana. *World Development*, 102, 71-89. doi:<https://doi.org/10.1016/j.worlddev.2017.09.011>
- Blue, L.E., O'Brien, M. ve Makar, K.(2018). Exploring the classroom practices that may enable a compassionate approach to financial literacy education. *Math Ed Res J*, 30, 143–164. doi: 10.1007/s13394-017-0223-5
- Bilek, E. (2009). *İlköğretim üçüncü sınıf hayat bilgisi dersinde dramatizasyon yönteminin öğrencilerin sosyal-duygusal uyumlarına ve akademik başarılarına etkisi*. Yüksek lisans tezi, Celal Bayar Üniversitesi.
- Bingöl, K. T. (2015). *İlköğretim 4. sınıf sosyal bilgiler dersinin drama tekniğiyle işlenmesinin akademik başarı, tutum ve kalıcılığa etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Erzincan Üniversitesi.
- Bolat, H. (2022). *Sosyal bilgiler öğretiminde üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin yaratıcı düşünme ve tarihsel sorgulama becerilerinin dijital öykü destekli kanıt temelli öğrenme yaklaşımıyla geliştirilmesine yönelik bir eylem araştırması*. Doktora Tezi, Mersin Üniversitesi.
- Bolat, Y. (2019). Eylem araştırmasına giriş. A. S. Saracaloğlu ve A. K. Eranıl (Ed.), *Eylem araştırmalarında veri toplama ve analiz yöntemleri*, (s. 311-343). Nobel yayın.
- Borodich, S., Deplazes, S., Kardash, N., & Kovzik, A. (2010). Comparative analysis of the levels of financial literacy among students in the US, Belarus, and Japan. *Journal Of Economics & Economic Education Research*, 11(3).
- BORSA İSTANBUL. "Borsa İstanbul Finansal Okuryazarlık Videoları Eba Tv Lise Kanalında". Erişim 20 Ağustos 2022. <https://borsaistanbul.com/tr/duyuru/3263/borsa-istanbul-finansal-okuryazarlik-videolari-eba-tv-lise-kanalinda>.
- Büyüköztürk, Ş. (2012). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Pegem Akademi.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, E.A., Karadeniz, Ş. ve Demirel F. (2022). *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi
- Cameron, M. P., Calderwood, R., Cox, A., Lim, S. ve Yamaoka, M. (2014). Factors associated with financial literacy among high school students in New Zealand. *International Review of Economics Education*, 16, 12-21. <https://doi.org/10.1016/j.iree.2014.07.006>

- Capuano, A. ve Ramsay, I. (2011). What causes suboptimal financial behaviour? An exploration of financial literacy, social influences and behavioural economics. *An Exploration of Financial Literacy, Social Influences and Behavioural Economics (March 23, 2011)*. U of Melbourne Legal Studies Research Paper, (540). <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.1793502>
- CEE. (2013). National standards for financial literacy. <https://www.councilforeconed.org/wp-content/uploads/2013/02/national-standards-for-financial-literacy.pdf> adresinden erişilmiştir. (07.08.2021).
- Chen, H. ve Volpe, R. P. (1998). An analysis of personal financial literacy among college students. *Financial Services Review*, 7(2), 107-128. [https://doi.org/10.1016/S1057-0810\(99\)80006-7](https://doi.org/10.1016/S1057-0810(99)80006-7)
- Çakırer, M.A. (2019). *Finansal okuryazarlık*. Ekin Yayınları.
- Çalışkan, N. ve Karadağ, E. (2020). *Eğitimde drama*. Anı yayıncılık.
- Çelik Bayramoğlu, A. ve Başbuğ, S. (2018). T.C. inkılâp tarihi ve atatürkçülük dersinin yaratıcı drama yöntemi ile işlenmesine ilişkin öğrenci görüşleri. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 13(1), 53-68. DOI: 10.21612/yader.2018.004.
- Çelik Gürel, F. (2004). *Sosyal bilgiler dersinde yaratıcı drama yönteminin erişiyeye ve kalıcılığa etkisi* Yüksek lisans tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi.
- Çelikkaya, T. (2014). Sosyal bilgiler dersinde drama yönteminin önemi ve uygulama örnekleri. *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 9(2), 447-469.
- Çelikten, L. (2020). *Marmara finansal okuryazarlık programının geliştirilmesi ve ilkökul 4. sınıf öğrencilerinin finansal okuryazarlık becerilerine etkisinin incelenmesi*, Doktora tezi, Marmara Üniversitesi.
- Çetinkaya Aydoğdu, C. ve Kırpık, C. (2021). Sosyal bilgiler öğretiminde yaratıcı drama yönteminin kullanılmasına ilişkin öğrenci görüşleri. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 16(2), 285-308. DOI: 10.21612/yader.2021.016
- Çiviler, M. (2019). *Ortaokul 7. sınıf sosyal bilgiler dersinde öğrencilerin tarihsel düşünme becerilerini geliştirme: Bir eylem araştırması*. Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi.
- Danes, S. M. ve Haberman, H. (2007). Teen financial knowledge, self-efficacy, and behavior: A gendered view. *Journal of Financial Counseling and Planning*, 18(2), 48-60. Erişim adresi: <https://ssrn.com/abstract=2228406>
- Debre, İ. (2008). *İlköğretim sosyal bilgiler dersi coğrafya konularının öğretiminde ders anlatım stratejisi olarak dramatizasyonun kullanılmasının öğrencinin başarı düzeyine etkisi* Yüksek lisans tezi, Yeditepe Üniversitesi.
- Dere, İ. ve Aktaşlı, İ. (2019). Üretim, dağıtım ve tüketim kavramlarının öğretimine ilişkin bir eylem araştırması. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 23(3), 1389-1406.

- Ekinözü, İ. (2003). *İlköğretimde permütasyon ve olasılık konusunun dramatizasyon ile öğretiminin başarıya etkisinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi.
- Er, B. ve Taylan, A. (2017). Lise öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerinin belirlenmesine yönelik bir araştırma. *Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(14), 297-317.
- Er, F, Temizel, F, Özdemir, A. ve Sönmez, H. (2014). Lisans eğitim programlarının finansal okuryazarlık düzeyine etkisinin araştırılması: Türkiye örneği. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(4), 113-125. <https://doi.org/10.18037/ausbd.00957>
- Eranıl, A.K. (2019). Eğitim politikalarında eylem araştırması, A. S. Saracaloğlu ve A. K. Eranıl (Ed.), *Eğitimde eylem araştırmaları*, (s. 85-116). Nobel yayın.
- Erdoğan, C. (2016). *Yaratıcı drama yönteminin ilköğretim ikinci sınıf İngilizce dersi meyveler (fruits) ünitesindeki sözcük öğrenme başarısına etkisi* Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi.
- Ergün, B., Şahin, A., ve Ergin, E. (2014). Finansal okuryazarlık: İşletme bölümü öğrencileri üzerine bir araştırma. *Journal of International Social Research*, 7(34), 847-864.
- Ertoğrul, D. (2020). *Ortaokul öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeyleri ve bu düzeyleri etkileyen demografik faktörler (Muğla örneği)*. Yüksek Lisans Tezi. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi.
- Fabris N. ve Luburić R. (2016). Financial education of children and youth. *Journal of Central Banking Theory and Practice*, (2), 65-79 January 2016, DOI: 10.1515/jcbtp-2016-0011
- Ferrance, E. (2000). *Action research: themes in education*. USA: Northeast and Islands Regional Educational Laboratory at Brown University.
- Fettahoğlu, S. (2015). Hane halkının finans eğitimi ve finansal okuryazarlık düzeyleri üzerine Kocaeli’nde bir araştırma. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (67), 101-116. <https://doi.org/10.25095/mufad.396581>
- Fikret, E., Temizel, F., Özdemir, A. ve Sönmez, H. (2014). Lisans eğitim programlarının finansal okuryazarlık düzeyine etkisinin araştırılması: Türkiye örneği. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(4), 113-125. <https://doi.org/10.18037/ausbd.00957>
- FODER. “Foder kimdir?”. Erişim 20 Ağustos 2022. <https://www.fo-der.org/foder-hakkinda/>
- Garg, N. ve Singh, S. (2018). Financial literacy among youth. *International Journal of Social Economics*, 45(1), 173-186. <https://doi.org/10.1108/IJSE-11-2016-0303>
- Gedik, Ö. (2014). *Yaratıcı drama yönteminin matematik dersinde öğrencilerin farklı öğrenme düzeylerine ve öz-yeterlik algılarına etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Sıtkı Koçman Üniversitesi.

- Genç, H.N. (2005). Eğitimde drama ve/veya dramada eğitim. *Educational Academic Research*. Retrieved from <https://atif.sobiad.com/index.jsp?modul=makale-detay&Alan=&Id=qr4ZJoIBYqxAIGX2wwT8>.
- Gökmen, H. (2012). *Finansal okuryazarlık*. Hiperlink.
- Göncüoğlu, G.Ö. (2010). *Sosyal bilgiler dersi demokrasinin serüveni ünitesinin öğretiminde drama ve işbirlikli öğretim yöntemlerinin öğrenci tutum ve başarısına etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi.
- Gönülcü, K. (2019). *Sosyal bilgiler dersinde öğrencilere mini şirketler kurmaları yoluyla girişimcilik becerisinin kazandırılması: Bir eylem araştırması*. Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi.
- Güler, İ. K. (2008). *İlköğretim dördüncü sınıf türkçe dersinde yaratıcı drama yönteminin etkililiği*. Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi.
- Güler, K. (2019). *6. sınıf sosyal bilgiler dersinde öğrencilerin üstbilişsel becerilerinin geliştirilmesi: Bir eylem araştırması*. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi.
- Günaydın, G. (2008). *İlköğretim 6. sınıf sosyal bilgiler öğretiminde drama yönteminin erişimi ve tutum üzerindeki etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Güneş, S. (2019). *Sosyal bilgiler dersinde yaratıcı drama yöntemiyle tarihsel empati becerisinin kazandırılmasına yönelik etkinlik temelli bir eylem araştırması*, Yüksek Lisans Tezi, Bartın Üniversitesi.
- Güneysu, S. ve Tekmen, B. (2009). Dramanın duygusal zeka gelişimine etkisi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 4(7), 35-48.
- Gürgür, H. (2017). Eylem araştırması. A. Saban ve A. Ersoy (Ed.), *Eğitimde nitel araştırma desenleri* (s. 1-48). Anı yayıncılık.
- Güvenç, H. (2016). Lise öğrencileri için finansal okuryazarlık ölçeği geliştirme çalışması. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(3), 847-863.
- Güvenç, H. (2017). Öğretim programlarımızda finansal okuryazarlık. *İlköğretim Çevrimiçi*, 16(3), 935-948. DOI: 10.17051/ilkonline.2017.330233.
- HABİTAT. “Paramı yönetebiliyorum”. Erişim 14 Ağustos 2022. <https://habitatdernegi.org/blog/parami-yonetebiliyorum-ile-finansal-gelecegimi-planliyorum-egitimi-ve-yarismasi/>.
- Harrison, N. ve Chudry, F. (2011). “Overactive, overwrought or overdrawn? The role of personality in undergraduate financial knowledge, decision-making and debt”. *İleri ve Yüksek Öğrenim Dergisi*, 35(2), 149-182. <https://doi.org/10.1080/0309877X.2010.540080>
- Ho, M. C. S. ve Lee, D. H. L. (2020). School banding effects on student financial literacy acquisition in a standardised financial literacy curriculum. *The Asia-Pacific Education Researcher*, 29, 377-391. doi: <https://doi.org/10.1007/s40299-019-00491z>

- Holzmann, R. (2010). *Bringing Financial Literacy and Education to Low and Middle Income Countries: The Need to Review, Adjust and Extend Current Wisdom*, World Bank Social Protection Discussion Paper, No 56501.
- Huddleston-Casas, C. A., Danes, S. M., ve Boyce, L. M. (1999). Impact evaluation of a financial literacy program: Evidence for needed educational policy changes. *Consumer Interests Annual*, 45(6).
- Huston, S. J. (2010). Measuring financial literacy. *Journal of Consumer Affairs*, 44(2), 296-316. <https://doi.org/10.1111/j.1745-6606.2010.01170.x>
- Huzdik, K., Béres, D. ve Németh, E. (2014). An Empirical study of financial literacy versus risk tolerance among higher education students= Pénzügyi kultúra versus kockázattalálás empirikus vizsgálata a felsőoktatásban tanulóknál. *Pénzügyi Szemle/Public Finance Quarterly*, 59(4), 476-488.
- ING. “Turuncu damla”. Erişim 20 Ağustos 2022. <https://www.ing.com.tr/tr/ing/toplumsal-yatirimlarimiz/finansal-okuryazarlik/turuncu-damla>
- Jorgensen, B. L. ve Savla, J. (2010). Financial literacy of young adults: The importance of parental socialization. *Family Relations*, 59(4), 465-478. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3729.2010.00616.x>
- Karakaya, N. (2007). İlköğretimde drama ve örnek bir uygulama. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27(1), 103-139.
- Karapınarlı, R. (2007). *İlköğretim 7. sınıf matematik dersinde yaratıcı drama yönteminin öğrencilerin başarı ve kalıcılık düzeyine etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Muğla Üniversitesi.
- Karataş (2011). *İlköğretim I. kademe sosyal bilgiler dersi doğal afet eğitiminde drama tekniğinin öğrencilerin başarılarına etkisi: Deneysel çalışma*. Yüksek Lisans Tezi, Kafkas Üniversitesi.
- Kartal, T. (2009). *İlköğretim 6. sınıf sosyal bilgiler dersi ilk çağ tarihi konularının öğretiminde drama yönteminin öğrenci başarısına etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi.
- Kasapoğlu, H. ve Güneysu, S. (2017). Öğrencilerin Duygusal Zeka Becerilerinin Geliştirilmesinde Yaratıcı Dramanın Kullanılmasına İlişkin Görüşlerin İncelemesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 25(3), 1039-1054.
- Kayhan, C. H. (2004). *Yaratıcı dramanın ilköğretim 3. sınıf matematik dersinde öğrenmeye, bilgilerin kalıcılığına ve matematiğe yönelik tutumlara etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi.
- Kayır, G. (2021). *Türkiye’de yapılan eylem araştırmalarının niteliksel olarak incelenmesi ve bir eylem araştırması örneği*. Doktora Tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi.
- Keklik, A.C. (2018). *Altıncı sınıf öğrencilerinin farklı türdeki problemleri çözme ve kurma becerilerinin yaratıcı drama yöntemi olarak incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi.

- Kharchenko, O. (2011). Financial literacy in Ukraine: Determinants and implications for saving behavior. *Ukraine: Kyiv School of Economic*.
- Kılıçoğlu, G. (2015). Sosyal bilgiler tanımı, dünyada ve ülkemizde gelişimi ve önemi. M. Safran (Ed.), *Sosyal bilgiler öğretimi* (s. 4-16). Pegem Akademi.
- Kızılay, N. (2014). *Arkeoloji Konularının Sınıf İçi Yaparak Yaşayarak Öğretiminin 6. Sınıf Öğrencilerinin Tarihsel Düşünme Becerilerini Geliştirmeye Etkisi Üzerine Bir Eylem Araştırması*. Yüksek Lisans Tezi, Adıyaman Üniversitesi.
- Kimiyaghalam, F. ve Yap, S. (2017). Level of financial literacy in Malaysia. *International Journal of Research*, 4(7), 1065-1074.
- Kirsch, S. W. (2014). An analysis of the efficacy of financial literacy education for elementary school children. California State University, Fullerton.
- Kolbasar, S. (2021). *İlkokul 4. sınıf sosyal bilgiler dersinde değişim ve süreklilik becerisinin öğretilmesi: Bir eylem araştırması*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi.
- Köklü, N. (1993). Eylem araştırması. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 26(2), 357-365. https://doi.org/10.1501/Egifak_0000000478
- Köklü, N. (2001). Eğitim eylem araştırması-öğretmen araştırması. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 34(1), 35-43. https://doi.org/10.1501/Egifak_0000000040
- Lantara, I. W. N., & Kartini, N. K. R. (2015). Financial literacy among university students: Empirical evidence from Indonesia. *Journal of Indonesian Economy and Business*, 30(3), 247-256.
- Lee, B. (2013). The Process of Developing a Partnership Between Teaching Artists and Teachers, *Teaching Artist Journal*, 11(1), 26-34, Routledge. <https://doi.org/10.1080/15411796.2013.733640>
- Lee, N. (2012). What is financial literacy, and does financial literacy education achieve its objectives? Evidence from banks, government agencies and financial literacy educators in England. *Academy of Financial Services Annual Conference*. San Antonio.
- Lusardi, A. (2008). Financial literacy: An essential tool for informed consumer choice? *CFS Working Paper, No. 2008/19*, Goethe University Frankfurt, Center for Financial Studies (CFS), Frankfurt.
- Lyons, A. C. ve Hunt, J. (2003). The credit practices and financial education needs of community college students. *Journal of Financial Counseling and Planning*, 14(2).
- Maden, S. (2010). Türkçe öğretmenlerinin drama yöntemini kullanmaya yönelik özyeterlikleri. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(7), 259 – 274.
- Malbeği, F. (2011). *Drama yönteminin sosyal bilgiler dersi başarısına ve bilinçli tüketicilik düzeyine etkisi*. Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi.

- Mandell, L. (2008). Financial literacy of high school students. *In Handbook of Consumer Finance Research*, Springer, New York, NY. (163-183).
- Mandell, L. ve Klein, L. S. (2009). The impact of financial literacy education on subsequent financial behavior. *Journal of Financial Counseling and Planning*, 20(1).
- Mason, C.L.J. ve Wilson, R.M.S. (2000). Conceptualising financial literacy. Occasional Paper, 2000:7. Loughborough: Business School, Loughborough University. https://repository.lboro.ac.uk/articles/preprint/Conceptualising_financial_literacy/9494_978
- McNaughton, M. J. (2004). Educational Drama in the Teaching of Education for Sustainability, *Enviromental Education Research*, 10(2), May 2004, Taylor & Francis Ltd. <https://doi.org/10.1080/13504620242000198140>
- McNiff, J. ve Whitehead, J. (2011). *All you need to know about action research*. 2nd edition, Sage Publications.
- MEB (2018). *Drama Dersi Öğretim Programı*.
- MEB (2018). *İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı*.
- Memişoğlu, Z. (2020). *Sosyal bilgiler öğretiminde yaratıcı drama uygulamaları*. Yüksek Lisans Tezi, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi.
- Metin, G. G. (1999). *Dramanın 5-6 yaş çocuklarının sosyal- duygusal gelişimlerine etkisinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi.
- Mitchell, O. S., Lusardi, A. ve Curto, V. (2009). Financial literacy among the young: Evidence and implications for consumer policy. *Pension Research Council WP*, 9.
- Murphy, A. (2005). Money, Money, Money: An Exploratory Study on the Financial Literacy of Black College Students. *College Student Journal*, 478-488.
- Morris, R. V. ve Welch, M. (2004). Scripted Drama Assesment İn a Middle School Social Studies Class, *Canadian Social Studies*, 38(2). Retrieved from: <http://www.educ.ualberta.ca/css/>.
- Nano, D. ve Polo, A. (2016). Academic status differences in financial literacy among Albanian University students. *EuroEconomica*, 35(1).
- Nayci, Ö. (2011). *İlköğretim 5. sınıf sosyal bilgiler dersinde yaratıcı dramanın bir yöntem olarak kullanılmasının öğrenci başarısına etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi.
- Navickas, M., Gudaitis, T. ve Krajnakova, E. (2014). Influence of financial literacy on management of personal finances in a young household. *Verslas: Teorija ir Praktika*, 15(1), 32-40. DOI: 10.3846/btp.2014.04
- O'Brien, R. (1998). An Overview of the Methodological Approach of Action Research. <http://www.web.net/~robrien/papers/arfinal.html> (28/06/2022).

- OECD (2012). Supplementary Questions: Optional Survey Questions for the OECD INFE Financial Literacy Core Questionnaire, March 2012, <https://www.oecd.org/finance/financial-education/49878153.pdf> (01.08.2021).
- OECD. (2017). *PISA 2015 Results students' financial literacy, research*. OECD.
- Okoronkwo, S. ve Chuckwu, O. (2011). Creative Dramatics as an Effective Educational Tool in Contemporary Education: A Pedagogical Discourse, Proceedings of the 2011 International Conference on Teaching, *Learning and Change*, 46-53.
- Okvuran, A. (2003). Drama öğretmeninin yeterlilikleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 36(1-2). https://doi.org/10.1501/Egifak_0000000070
- Onur, G. (2008). *İlköğretim 2. ve 3. sınıf öğrencilerine sınıf ve okul kurallarının hayat bilgisi dersi programı çerçevesinde drama tekniğiyle öğretiminin kalıcılığa etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi.
- Önder, A. (2006). *İlköğretimde eğitici drama, temel ilkeler, uygulama modelleri ve örnekleri*. Morpa Kültür Yayınları.
- Önder, A. (2007). *Yaşayarak öğrenme için eğitici drama kuramsal temellerle uygulama teknikleri ve örnekleri*. Epsilon Yayıncılık.
- Önlen, M. (2022). *Sosyal bilgiler dersinde matematiksel modelleme etkinlikleriyle finansal okuryazarlık becerisinin geliştirilmesi*, Doktora Tezi, Kastamonu Üniversitesi.
- Özbek, A. (2019). *Erken dönemde ekonomi eğitiminin finansal okuryazarlık düzeyine etkisi: Uluslararası bakarlara örneği*. Doktora Tezi. Ondokuz Mayıs Üniversitesi.
- Özer, M. (2004). *İlköğretim sosyal bilgiler öğretiminde yaratıcı drama yönteminin demokratik tutumlara ve ders başarısına etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Özkale, A. ve Özdemir Erdoğan, E., (2017). Finansal okuryazarlık ve Türkiye matematik öğretim programlarındaki konumu. *Journal of Human Sciences*, 14(4), 4869-4883. DOI:10.14687/jhs.v14i4.5038
- Öztürk, A. (2001). Eğitim-öğretimde yeni bir yaklaşım: yaratıcı drama. *Kurgu Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi Uluslararası Hakemli İletişim Dergisi*, 18(18), 251-259.
- PACFL (President's Advisory Council on Financial Literacy), (2008) Annual Report to the President, 35.
- Pinciotti, P. (1993). Creative drama and young children: The dramatic learning connection. *Art Education Policy Review*, 94(6), 24-28. <https://doi.org/10.1080/10632913.1993.9936938>
- Remund, D. L. (2010), Financial Literacy Explicated: The Case for a Clearer Definition in an Increasingly Complex Economy, *The Journal Of Consumer Affairs*, 276-295. <https://doi.org/10.1111/j.1745-6606.2010.01169.x>

- Reis, G.Ş., Ekşi, H.İ., Doğan, B. (2018). Türkiye’de Finansal Okuryazarlık İle İlgili Çalışmaların Bibliyometrik Analizi 2010-2017 Dönemi, II. Multidisipliner Çalışmaların Kongresi, 4-5 Mayıs 2018 Adana.
- Resmi Gazete, (2014). “Finansal Erişim, Finansal Eğitim, Finansal Tüketicinin Korunması Stratejisi ve Eylem Planları”. <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/06/20140605-6.htm> (25.07.2021).
- Rüzgar, M.A. (2014). *6.sınıf sosyal bilgiler programındaki ipek yolunda Türkler ünitesinde geçen göç kavramının drama yöntemiyle işlenmesinin öğrenci başarısına etkisi*. Yüksek Lisans Tezi. Giresun Üniversitesi.
- Sabri, M. F., MacDonald, M., Hira, T. K. ve Masud, J. (2010). Childhood consumer experience and the financial literacy of college students in Malaysia. *Family and Consumer Sciences Research Journal*, 38(4), 455-467. <https://doi.org/10.1111/j.1552-3934.2010.00038.x>
- Sağlam, H.İ. (2011). İlköğretim yedinci sınıf öğrencilerinin görüşleri ışığında sosyal bilgiler dersinin amaçlarına erişim düzeyinin incelenmesi. *İlköğretim online*, 10(1), 273-284.
- Sakınç, S. Ö. (2018). Tasarrufları değerlendirmede finansal okuryazarlığın önemi ve bir uygulama. *Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (BUSBED)*, 8(16), 539-556. DOI: 10.29029/busbed.435890
- San, İ. (1990). Eğitimde yaratıcı drama. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 23(2) , 573-582.
- San, İ. (1999). *Türkiye’de yaratıcı drama çalışmalarının dünü ve bugünü*. Cumhuriyet ve çocuk, 2. Ulusal çocuk kültürleri kongresi. Yayına Hazırlayan: Bekir Onur. Ankara: Ankara Üniversitesi Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları. 267-273.
- Saraç, A. (2015). *Sosyal bilgiler dersinde drama yöntemi kullanılmasının tutum, başarı ve kalıcılığa etkisi*. Yüksek Lisans Tezi. Balıkesir Üniversitesi.
- Sarı, D. (2017). *İlkokul 4. sınıf sosyal bilgiler dersinde yaratıcı drama yöntemi kullanmanın öğrencilerin akademik başarılarına, tutumlarına ve öğretimin kalıcılığına etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Ordu Üniversitesi.
- Sarıgül, H. (2015). Finansal okuryazarlık ve tutum geliştirme: geçerlik ve güvenilirlik. *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 13(1), 200-218. DOI: <http://dx.doi.org/10.11611/JMER408>
- Sarıgül, H. (2019). *A’dan z’ye finansal okuryazarlık*. Der yayınları.
- Sarıgül H. (2020). Türkiye’de finansal okuryazarlık alanında yazılan lisansüstü tezlerin içerik analizi. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi/Journal of Higher Education and Science*, 10(1), 153-165. DOI: 10.5961/jhes.2020.377
- Sawatzki, C. M. ve Sullivan, P. A. (2017). Teachers perceptions of financial literacy and the implications for professional learning. *Australian Journal of Teacher Education*, 42(5), 51-65. <http://dx.doi.org/10.14221/ajte.2017v42n5.4>

- Sel B. (2020). *Sosyal bilgiler dersinde değişim ve sürekliliği algılama becerisinin geliştirilmesine yönelik eşya pedagojisine dayalı bir eylem araştırması*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi.
- Sevim, N., Temizel, F. ve Sayılır, Ö. (2012). The effects of financial literacy on the borrowing behaviour of Turkish financial consumers. *International Journal of Consumer Studies*, 36(5), 573-579. <https://doi.org/10.1111/j.1470-6431.2012.01123.x>
- Syedian, M. ve Yi, T.D. (2011). Improving Financial Literacy Of College Students: A Cross-Sectional Analysis. *College Student Journal*, 45(1), 177-190.
- Seyhan, A. (2020). Sosyal bilgiler dersinde finansal okuryazarlık becerisinin kazandırılmasına yönelik öğretmen görüşleri. *Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(11), 88-113. <https://doi.org/10.34086/rteusbe.726511>
- Shambare, R. ve Rugimbana, R. (2012). Financial literacy among the educated: An exploratory study of selected university students in South Africa. *Thunderbird International Business Review*, 54(4), 581-590. <https://doi.org/10.1002/tie.21485>
- Smith, C. ve Barboza, G. A. (2013). The role of trans-generational financial knowledge and self-reported financial literacy on borrowing practices and debt accumulation of college students. <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2342168>
- Sohn, S. H., Joo, S. H., Grable, J. E., Lee, S., ve Kim, M. (2012). Adolescents' financial literacy: The role of financial socialization agents, financial experiences, and money attitudes in shaping financial literacy among South Korean youth. *Journal of Adolescence*, 35(4), 969-980. <https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2012.02.002>
- Solomon, G. E., Nhete, T. ve Sithole, B. M. (2018). The case for the need for personal financial literacy education in Botswana secondary schools. *SAGE Open*, 8(1), 2158244017753867. <https://doi.org/10.1177/2158244017753867>
- Soner, S. (2005). *İlköğretim matematik dersi kesirli sayılarda toplama-çıkarma işleminde drama yöntemi ile yapılan öğretimi etkililiği*. Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi.
- SPK (2014). Finansal Eğitim Eylem Planı.
- Supanantarook, S., Lensink, R. ve Hansen, N. (2017). The impact of social and financial education on savings attitudes and behavior among primary school children in Uganda. *Evaluation Review*, 41(6), 511-541. <https://doi.org/10.1177/0193841X166657>
- Swiecka, B., Yeşildağ, E., Özen, E. ve Grima, S. (2020). Financial literacy: The case of Poland. *Sustainability*, 12(2), 700. <https://doi.org/10.3390/su12020700>
- Sönmez, V. (2005). *Hayat ve sosyal bilgiler öğretimi öğretmen kılavuzu*. Anı Yayıncılık.
- Sönmez, V. ve Alacapınar, F. G. (2017). *Örneklendirilmiş bilimsel araştırma yöntemleri* (5. Baskı). Anı Yayıncılık.

- Sözer, N. (2006). *İlköğretim 4. sınıf matematik dersinde drama yönteminin öğrencilerin başarılarına tutumlarına ve öğrenmenin kalıcılığına etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi.
- Şahin, Y. İ. (2016). *Drama tekniği ile zenginleştirilmiş 5e modelinin öğrenci başarı ve tutumlarına yönelik etkileri: Maddenin tanecikli yapısı ve karışımlar*. Yüksek Lisans Tezi, Giresun Üniversitesi.
- Şentürk, A. (2020). *4. sınıf sosyal bilgiler dersinde yaratıcı drama yönteminin öğrenci başarısına ve tutumuna etkisinin incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi.
- Şimşek Aylıkçı, E. (2001). *Sosyal bilgiler öğretiminde drama yönteminin kalıcılığın artırılmasında kullanılması*. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi.
- Şimşek, T., Hitit, M., ve Şimşek, N. (2021). Finansal okuryazarlık ve para yönetimine ilişkin tutum ve davranışların belirlenmesi. *Enderun Dergisi*, 5(2), 117-143.
- Tarhan, M. (2018). *Sosyal bilgiler dersinde girişimcilik becerisinin kazandırılması üzerine bir eylem araştırması*. Doktora Tezi, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi.
- Taşkıran, S. (2005). *Drama yöntemi ile ilköğretim dördüncü sınıf sosyal bilgiler dersinin işlenişinin öğrenme ve öğrencilerin benlik kavramına etkisi yönünden değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi.
- TBB. “Finansal okuryazarlık nedir?”. Erişim 14 Ağustos 2022. <https://foy.tbb.org.tr/finansal-okuryazarlik-nedir>.
- TBB. “Uluslararası Araştırmalarda Türkiye”. Erişim 14 Ağustos 2022. <https://foy.tbb.org.tr/turkiye-de-foy>.
- TCMB. “Finansal okuyazarlık ve ekonomi eğitimi”. Erişim 20 Ağustos 2022. <https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/TR/TCMB+TR/Main+Menu/Banka+Hakkında/Egitim-Akademik/Finansal+Okuryazarlik/>
- TCMB. (2015). Bülten. Sayı 37.
- TEB. “Finansal okuryazarlık”. Erişim 20 Ağustos 2022. <https://www.teb.com.tr/teb-hakkında/finansal-okuryazarlik/>.
- Te’eni-Harari, T. (2016). Financial literacy among children: the role of involvement in saving money. *Young Consumers*, 17(2), 197-208. doi: <https://doi.org/10.1108/YC-01-2016-00579>
- Temizel, F. ve Özgüler, İ. (2015). Finansal eğitime bakış. *Business & Management Studies: An International Journal*, 3(1), 1-16. DOI:10.15295/bmij.v3i1.8
- Tetik, N. (2019). Türkiye'nin finansal okuryazarlık düzeyi: Literatür taraması ve sonuçların değerlendirilmesi, *Elektronik Turkish Studies*, 14(6), 3505-3524. DOI: 10.29228/TurkishStudies.22524

- Tetik, N. (2021). Finansal okuryazarlık, A. Aypay (Ed.) *Yükseköğretimde 21. yy becerileri*, (s. 299-321), Nobel yayın.
- Tezel, Z. (2015). Çocuklar ve gençler için finansal eğitim. https://www.academia.edu/58554063/Financial_Education_for_Children_and_Youth 26.11.2022
- Tural Sönmez, M. (2022). Erken yaşlarda finansal farkındalığın geliştirilmesi ve finansal okuryazarlığın matematikle entegrasyonu. *Journal of Education for Life / Yaşadıkça Eğitim Dergisi*, 36(2), 569-589. <https://doi.org/10.33308/26674874.2022362402>
- Türkkan, B. T., Yolcu, E., ve Karataş, T. (2019). Türkiye’de eğitim bilimleri alanında eylem araştırması içeren doktora tezlerinin incelenmesi. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(28), 501-524.
- TEDMEM. (2016). *Temel bir yaşam becerisi: Finansal okuryazarlık*. <https://tedmem.org/mem-notlari/degerlendirme/temel-bir-yasam-becerisi-finansal-okuryazarlik> (26.07.2021).
- Türkel, A. (2011). *Yaratıcı dramanın yaratıcı yazma başarısına ve yazmaya karşı tutuma etkisi (ilköğretim 8. sınıf)*. Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Üstündağ, T. (1988). *Dramatizasyon ağırlıklı yöntemin etkililiği*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Hacettepe Üniversitesi.
- Üstündağ, T. (1998). Yaratıcı drama eğitim programının öğeleri. *Eğitim ve Bilim*, 22(107), 28-35.
- Ütkür, N. (2012). *Yaratıcı drama yönteminin hayat bilgisi derslerinde kullanılmasının öğrencilerin başarı ve tutumlarına etkisinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi.
- Valentine, G. P. ve Khayum, M. (2005). Financial Literacy Skills of Students in Urban and Rural High Schools. *Delta Pi Epsilon Journal*, 47(1).
- Willis, L. E. (2008). Against financial literacy education. *Lowa Law Review*, Vol. 94, 197-285. <https://ssrn.com/abstract=1105384>. (13.07.2022)
- Yalçın, M. (2004). *İlköğretim sosyal bilgiler dersinin yaratıcı drama yöntemi ile verilmesinin dersin öğrenilmesine etkisinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi.
- Yalçınkaya, E. (2010). Sosyal bilgiler dersinde kullanılan drama yöntemine ilişkin öğrenci görüşleri. *Milli Eğitim Dergisi*, 40(186), 278-290.
- Yalçınkaya, E. ve Er, T. (2019). Sosyal bilgiler eğitiminde finansal okuryazarlık. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 9(1), 1-24.
- Yalım, N. (2003). *İlköğretim dördüncü sınıf fen bilgisi dersinin yaratıcı drama yöntemi ile öğretiminin öğrencilerin akademik başarılarına etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi.

- Yeşiltaş, E. ve Evcı, N. (2023). Türkiye’de sosyal bilgiler eğitiminde drama üzerine yapılan akademik çalışmaların eğilimleri (2001-2021). *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (32), 220-238. <https://doi.org/10.54600/igdirsosbilder.1193391>
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, S. ve Ceylan, T. (2020). Sosyal bilgiler derslerinde drama yöntemiyle öğretimin sosyal beceri, empatik beceri ve akademik başarıya etkisi. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(30) , 385-412. DOI: 10.35675/befdergi.675903
- Yılmaz, V. ve Tuncay, M. (2012). Finansal liberalizasyonun tasarruf ve yatırım üzerine etkisi: Türkiye örneği. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 26(3-4).
- Yılmaz, H. ve Kaymakçı, T. (2021). Finansal davranışlar ve finansal okuryazarlık ilişkisi. *Akademik Hassasiyetler*. 8(15). 141-164.
- Zayımoğlu, F. (2006). *İlköğretim 6. sınıf sosyal bilgiler dersi “coğrafya ve dünyamız” ünitesinde yaratıcı drama yöntemi kullanımının öğrenci başarısı ve tutumlarına etkisi*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi.
- Zengin, E. E. (2014). *Yöntem olarak yaratıcı drama kullanımının ilkokul 4. sınıf sosyal bilgiler öğretim programındaki değerlere etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi.
- Zengin, E. (2021) *Drama etkinliklerinin ilkokul 4. sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersindeki motivasyonuna, akademik başarısına, tutumuna ve bilgilerin kalıcılığına etkisinin incelenmesi*, Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi.
- Zottel, S., Perotti, V. ve Bolaji-Adio, A. (2013). Financial capability surveys around the World: Why financial capability is important and how surveys can help. *The World Bank*, No. 80767, 1-8. Erişim adresi: <http://documents1.worldbank.org/curated/en/693871468340173654/pdf/807670WPOP14400Box0379820B00PUBLIC0.pdf> (13.07.2022).

EKLER

Ek-1 Ders Planları

DRAMA DERS PLANLARI

1. EYLEM PLANI (2 HAFTA)

DERS PLANI 1

Tema: Üretim, Dağıtım ve Tüketim

Konu: İsteklerimiz, İhtiyaçlarımız

Ders saati: 3 Ders Saati

Yöntem: Drama

Teknik: Doğaçlama, rol oynama, konuşan nesnelere

Kavramlar: istek, ihtiyaç

Araç ve gereçler: çarşaf, top, kutu, depremle ilgili görseller, battaniye, su, konserve, ekme, sabun, peçete, çikolata, şeker, oyuncak araba, oyuncak bebek, top

Kazanım: İstek ve ihtiyaçlarını ayırt ederek ikisi arasında bilinçli seçimler yapar.

Süreç

Isınma-hazırlık aşaması

Etkinlik: Konuşan ihtiyaç mı istek mi oyunu

Lider öğrencilerden çember olmalarını ister. Daha sonra eline aldığı nesne hakkında sırası ile bilgi vereceklerini belirtir. Örneğin lider eline oyuncak araba nesnesini alır ve kendini nesnenin yerine koyarak o nesneymiş gibi konuşur. Bütün sınıf sırası ile o nesne gibi konuşmaya devam eder. Herkes söz aldıktan sonra nesnenin temel ihtiyaç mı ya da istek mi olduğuna karar verilir. Daha sonra diğer nesneye geçilir, sınıfa liderin getirmiş olduğu materyallerin hepsi konuşulduktan sonra oyuna son verilir.

Canlandırma aşaması

Etkinlik: Yardım elini uzat!

Lider sınıfı beş gruba ayırır. Gruplar kendi aralarında küme şeklinde ayrılmış sıralarına otururlar. Daha sonra lider gazete haberini okumaya başlar:

“AFAD' dan yapılan son dakika açıklamaya göre; Tekirdağ'ın Şarköy ilçesinde 5,1 büyüklüğünde deprem meydana geldi. Tekirdağ'ın ardından AFAD, Ege Denizi'nde Muğla'nın Datça ilçesi açıklarında 5.0 büyüklüğünde deprem meydana geldiğini açıkladı. Bu bölgelerde bazı binalar yıkıldı ve can kaybı meydana geldi. Depremden sağ kurtulan vatandaşlarımız güvenli bölgelere yerleştirildi.”

Lider gruplara rol kartlarını dağıtır ve kendi aralarında rolleri bölüşmelerini ister.4-5 kişilik bir aile üyeleri şeklinde çocuklar rollerini paylaşırlar. Lider daha sonra öğrencilere sabah bu gazete haberini okuyorsunuz. Ya da televizyonda bu haberi izlediniz. Nasıl yardım edebilirsiniz? Nelere ihtiyacı olabilir deprem felaketini yaşayan insanların? Şeklinde açıklamasını yaptıktan sonra gruplara 5 er dakika düşünme süresi verilir. Daha sonra her gruba 10 ar dakika verilir canlandırma yapması için.

Değerlendirme aşaması

Lider, öğrencilerden U şeklinde sıralara yerleşmelerini ister. Doğaçlama süresince neler hissettikleri hakkında konuşmaları istenir. İnsanların temel ihtiyaçlarının neler olduğu üzerinde durulur.

DERS PLANI 2

Tema: Üretim, Dağıtım ve Tüketim

Konu: İsteklerimiz, İhtiyaçlarımız

Ders saati: 3 Ders Saati

Yöntem: Drama

Teknik: Doğaçlama, rol oynama, pantomin

Kavramlar: istek, ihtiyaç

Araç ve gereçler: A4 kâğıdı, kalem, top

Kazanım: İstek ve ihtiyaçlarını ayırt ederek ikisi arasında bilinçli seçimler yapar.

Süreç:

Isınma-hazırlık aşaması

Etkinlik: İhtiyaç mı istek mi?

Gruptan bir kişi ortada pantomin ile seçtiği bir kavramı arkadaşlarına anlatır. Pantomin ile anlatacak öğrenci drama liderinin kavramların yazılı olduğu kutudan kâğıdı seçer ve arkadaşlarına yazılı kâğıdı göstermeden anlatır. Diğer arkadaşları tahmin etmeye çalışır. Daha sonra pantomin ile anlatan öğrenci drama liderinin önceden sınıfa getirmiş olduğu topu yukarı atar topu ilk kim tutarsa tahmini söyler eğer doğru ise ihtiyaç mı istek mi olduğunu da belirtir. Doğru cevaplandırır ise sıra ona geçer. Bu şekilde bütün sınıfın katılımı gerçekleştirilir. Nesneyi bilemediklerinde drama lideri öğrencilere ipucu vererek oyunun devamlılığını sağlar yapar.

Canlandırma aşaması

Etkinlik: Önce ihtiyaç sonra istek!

Lider öğrencilere bir hikaye anlatır. “Ayşe beş kişilik aile üyesinin en küçük ferdidir. Aile üyelerinin gelir kaynağı sadece babanın maaşındır. Ayşe’ nin kendisinden 2 yaş büyük abisi ve 5 yaş büyük ablası vardır. Ayşe 5 yaşında ve anasınıfına gitmektedir. Ayşe’nin abisinin montu kendisine küçük gelmektedir ve havalarda soğumaya başlamıştır. Ablasının ise beden dersinde giymek için yeni spor ayakkabısına ihtiyacı vardır çünkü spor ayakkabısı yırtılmıştır. Ayşe ise yeni bir oyuncak bebek istemektedir. ” lider hikayesini bitirdikten sonra sınıfı dörder gruba ayırır. Gruplar Ayşe’nin ailesini canlandırmak üzere rol paylaşımını yaparlar daha sonra anlatılan hikayeye öğrencilerin canlandırma yaparak Ayşe’nin babasının ne yapacağına karar vermeleri istenir.

Değerlendirme aşaması

Lider, öğrencilerden U şeklinde sıralara yerleşmelerini ister. Doğaçlama süresince neler hissettikleri hakkında konuşmaları istenir. İhtiyaç ve istek kavramları üzerinde durulur günlük hayatımızda ihtiyaçlarımızın ve isteklerimizin neler olduğu üzerinde durulur. Önce ihtiyaçlarımızı daha sonra isteklerimizi almanın önemi üzerinde durulur ve öğrencilerden istek ve ihtiyaç ile ilgili hikâye yazmaları istenir.

2. EYLEM PLANI (2 HAFTA)

DERS PLANI 3

Tema: Üretim, dağıtım, tüketim

Konu: Ailemde ve çevremde ekonomik faaliyetler

Ders saati: 3 Ders Saati

Yöntem: Drama

Teknik: Doğaçlama, rol oynama, pantomin, öğretmenin rol alması

Kavramlar: Gelir, gider, bütçe, üretim, dağıtım, tüketim ve meslek

Araç ve gereçler: A4 kâğıdı, boya kalemi, ekme

Kazanım: Ailesi ve yakın çevresindeki başlıca ekonomik faaliyetleri tanıır.

Süreç:

Isınma ve hazırlık aşaması

Etkinlik: Duraklat-devam et oyunu

3 aşamalı bu oyunda hafif müzik eşliğinde lider grubun yürüyüş yapmasına ister ve yürüyüş yaparken herhangi bir eyleme düşünmelerini ister. Örneğin grup içindekiler pazarcı olmayı çiftçi olmayı ya da turist rehberi olarak eylem yapmayı düşünebilirler. Lider donun dediği andan itibaren herkes donar. Lider tek tek herkesin yanına giderek birinci aşamada el

şıklatıldığında eylemin ilk aşamasını ikinci el şıklatma da eylemin ikinci aşamasını 3. el şıklatma da eylemin 3. aşamasını yaparlar. Bu rol oynama olarak yapılır.

Canlandırma aşaması

Etkinlik: Üretimden tüketime

Lider sınıfı beş gruba ayırır. Elindeki ekmeği göstererek “Çocuklar ekme her gün tükettiğimiz temel bir ihtiyaçtır. Sizce bu ekme sofralarımıza kadar geliş sürecinde hangi aşamalardan geçmektedir?” sorusunu sorar ve gruplara 10 ar dakika düşünme süresi verildikten sonra 5-10 dakika aralığında canlandırmaları istenir.

Değerlendirme aşaması

Lider, öğrencilerden U şeklinde sıralara yerleşmelerini ister. Drama süresince neler hissettikleri hakkında konuşmaları istenir daha sonra öğrencilerden günlük hayatta yedikleri ya da kullandıkları (ekme, yoğurt, kalem, vs.) varlıkların elimize ulaşma süresince geçirdikleri aşamaları resim yaparak göstermeleri istenir.

DERS PLANI 4

Tema: Üretim, dağıtım, tüketim

Konu: Ailemde ve çevremde ekonomik faaliyetler

Ders saati: 3 Ders Saati

Yöntem: Drama

Teknik: Doğaçlama, rol oynama, pantomin, öğretmenin rol alması

Kavramlar: Gelir, gider, bütçe, üretim, dağıtım, tüketim ve meslek

Araç ve gereçler: A4 kâğıdı, boya kalemi, ekme

Kazanım: Ailesi ve yakın çevresindeki başlıca ekonomik faaliyetleri tanır.

Süreç:

Isınma ve hazırlık aşaması

Etkinlik: Mesleğimi seçiyorum

Lider sınıfın belirli köşelerine ülkemizde var olan ekonomik faaliyetlerin isimlerini fon kartonlarına yazar.

1. Madencilik
2. Hayvancılık
3. Tarım
4. Turizm
5. Sanayi

Öğrencilerden bu ekonomik faaliyet alanlarında çalışan meslek gruplarından birini seçerek pantomimle canlandırması istenir. Onu izleyen arkadaşları hangi ekonomik

faaliyeti anlattığını tahmin etmeye çalışır ve kimse yüksek sesle söylemeden ekonomik faaliyet alanı yazan fon kartonuna koşar ilk bilen oyunu kazanır. Lider bu şekilde bütün sınıfın katılımını sağlayacak şekilde öğrencilere oyunu devam ettirir. Bütün sınıfın bireysel canlandırması bittikten sonra oyuna son verilir.

Canlandırma aşaması

Etkinlik: İşimi yapıyorum

Lider tarafından sınıf 5'er gruba ayrılır. Her bir gruba ayrı bir ekonomik faaliyet (madencilik, hayvancılık, tarım, turizm, sanayi) verilir. Her grup kendi ekonomik faaliyetin anlatması için lider tarafından 10 dakika düşünme süresi verildikten sonra grupların 5-10 dakika süresi içerisinde canlandırmalarını gerçekleştirmesi istenir.

Değerlendirme aşaması

Lider, öğrencilerden U şeklinde sıralara yerleşmelerini ister. Drama süresince neler hissettikleri hakkında konuşmaları istenir daha öğrencilerden çevrelerinde bulunan farklı ekonomik faaliyette çalışan kişiler ile röportaj yapmaları istenir.

EK EYLEM PLANI (2. Eylem planı için)

DERS PLANI 5

Tema: Üretim, dağıtım, tüketim

Konu: Ailemde ve çevremde ekonomik faaliyetler

Ders saati: 3 Ders Saati

Yöntem: Drama

Teknik: Rol oynama, rol değiştirme, rol kartları

Kavramlar: Gelir, gider, bütçe, üretim, dağıtım, tüketim ve meslek

Araç ve gereçler: A4 kâğıdı, kalem, elbise, peynir

Kazanım: Ailesi ve yakın çevresindeki başlıca ekonomik faaliyetleri tanır.

Süreç:

Isınma ve hazırlık aşaması

Etkinlik: Ekonomi zinciri hangi aşama

Bu ısınma oyununda lider sınıfa elinde bir kutu içerisinde gelir. Kutu içerisinde üretim, dağıtım, tüketim alanlarına yönelik cümleler bulunur. Her öğrenci için 20 cümle yazmış olan lider her bir öğrenciye bir cümle çektirir. Daha sonra öğrenci cümlesini okur ve üretim, dağıtım ya da tüketim aşamalarından hangisine aitse cevabını söyler. Lider bu şekilde sırasıyla bütün öğrencilerin katılımını sağlayarak oyunu devam ettirir.

Canlandırma aşaması

Etkinlik: Ekonomi Zinciri

Lider bu etkinlikte öğrencilere rol kartları dağıtır. Sınıfı dört gruba ayırır. Gruplara ayırma işleminde lider rehberlik eder ve öğrencilere senaryoları dağıtır. Dört farklı senaryo ve ellerinde rol kartları bulunan öğrenciler sırasıyla canlandırmalarını yapar. Daha sonra lider rol değiştirme tekniği kullanarak öğrencilerin rollerini değiştirir ve üretim, dağıtım ve tüketim kavramlarının her bir öğrenci için daha iyi anlaşılmasını sağlar

1. Grup kalem
2. Grup peynir
3. Grup elbise
4. Grup masa

Değerlendirme aşaması

Lider, öğrencilerden U şeklinde sıralara yerleşmelerini ister. Drama süresince neler hissettikleri hakkında konuşmaları istenir. Üretim, dağıtım ve tüketim hakkında konuşmaları ürünlerin hangi aşamalardan evlerimize geldiği hakkında soru cevap yapılır.

3. EYLEM PLANI (2 HAFTA)

DERS PLANI 6

Tema: Üretim, dağıtım, tüketim

Konular: Bilinçli Tüketici Olalım, Belgemizi Alalım

Ders saati: 3 Ders Saati

Yöntem: Drama

Teknik: Doğaçlama, rol oynama

Kavramlar: tüketici hakem heyeti, son kullanma tarihi, TSE, garanti belgesi

Araç ve gereçler: kağıt, kalem

Kazanım: Sorumluluk sahibi bir birey olarak bilinçli tüketici davranışları sergiler.

Süreç:

Isınma ve hazırlık aşaması

Etkinlik: Hangi üründe, hangi sembol?

Lider öğrencilerin sıra arkadaşları ile grup olacağını belirtmiştir. Isınma oyununda hangi ürünlerde son kullanma tarihi olacağı ya da garanti belgesi olması gerektiğini kim doğru cevaplarsa o kişi kazanmaktadır. Örneğin araştırmacı “Aldığımız su da son kullanma

tarihi mi garanti belgesi mi olur?” sorusunu sorar. En hızlı ve doğru cevabı veren kazanır, diğeri elenir. Son bir kişi kalana kadar oyun devam eder.

Canlandırma aşaması

Etkinlik: Alışveriş yapıyorum

Lider sınıfı beş kişilik gruplara ayırır. Gruplar kendi içinde bir aile üyesinin rolünü üstlenirler. Ailenin markete alışverişe gittiği ve alışveriş listesindeki ürünleri alırken nelere dikkat etmesi gerektiği hakkında canlandırma yapmaları istenir. 5 dakika düşünme süresi verildikten sonra her gruptan 10 dakika süresince doğaçlama gösterisi yapmaları istenir.

Değerlendirme aşaması

Lider, öğrencilerden U şeklinde sıralara yerleşmelerini ister. Drama süresince neler hissettikleri hakkında konuşmaları istenir daha sonra öğrencilerden “Bilinçli tüketici bir birey nasıl davranmalıdır? Markette aldığımız ürünlerde nelere dikkat etmemiz gerekir?” şeklinde açık uçlu sorular yöneltilerek bilinçli tüketici bir birey olmanın önemi üzerinde durulur. Öğrencilerden evlerine en son aldıkları eşyanın üzerinde hangi sembollerin olduğu ve anlamlarını defterlerine yazmaları istenir.

DERS PLANI 7

Tema: Üretim, dağıtım, tüketim

Konular: Bilinçli Tüketici Olalım, Belgemizi Alalım

Ders saati: 3 Ders Saati

Yöntem: Drama

Teknik: Doğaçlama, rol oynama

Kavramlar: Tüketici hakem heyeti, son kullanma tarihi, TSE, garanti belgesi

Araç ve gereçler: Telefon, garanti belgesi, parfüm şişesi, kulaklık kutusu, süt, meyve suyu, su şişesi, bisküvi, çikolata

Kazanım: Sorumluluk sahibi bir birey olarak bilinçli tüketici davranışları sergiler.

Süreç:

Isınma ve hazırlık aşaması

Etkinlik: Sembolü bul puanı kap

Lider tarafından sınıfa getirilen belirli nesnelere sınıfın belirli köşelerine öğrenciler olmadan yerleştirilir. Daha sonra öğrencilerden nesnelere bulup nesnelere üzerindeki sembollerini bulmaları her bir sembol karşılığı 5 puan kazanacakları söylenir. En çok puan alan öğrenci oyunu kazanır.

Canlandırma aşaması

Etkinlik: bilinçli tüketici

Lider sınıfı ikişer kişilik gruplara ayırır. Grup üyelerinden biri müşteri diğeri satıcıdır. Müşteri olan kişi reklamda görüp hemen aldığı ürünün bozuk çıkması sonucu mağazaya gitmiştir ve mağaza müdürü ile sorunun çözülmesini istemiştir. Lider müşteri ile mağaza müdürü arasındaki diyalogun canlandırılmasını ister. Her gruba 3 er dakika düşünme süresi verildikten sonra gruplar sırasıyla 5 er dakika içerisinde canlandırmalarını yapar.

Değerlendirme aşaması

Lider, öğrencilerden U şeklinde sıralara yerleşmelerini ister. Drama süresince neler hissettikleri hakkında konuşmaları istenir daha sonra öğrencilerden kendilerinin ya da anne, babalarının yaptıkları alışverişten kaynaklı yaşadıkları sorunun çözümü için Tüketici Hakem Heyetine dilekçe yazmaları istenir. Lider tarafından öğrencilere bu konuda yol gösterilebilir.

EK EYLEM PLANI (3. Eylem planı için)

DERS PLANI 8

Tema: Üretim, dağıtım, tüketim

Konular: Bilinçli Tüketici Olalım, Belgemizi Alalım

Ders saati: 3 Ders Saati

Yöntem: Drama

Teknik: Doğaçlama, rol oynama

Kavramlar: Tüketici hakem heyeti, son kullanma tarihi, TSE, garanti belgesi

Araç ve gereçler: Telefon, garanti belgesi, parfüm şişesi, kulaklık kutusu, süt, meyve suyu, su şişesi, bisküvi, çikolata

Kazanım: Sorumluluk sahibi bir birey olarak bilinçli tüketici davranışları sergiler.

Süreç:

Isınma ve hazırlık aşaması

Etkinlik: Kim daha hızlı

Öğrenciler ikişer kişilik grup olurlar ve liderin sıranın üzerine koyduğu iki farklı ürün üzerinden oyun oynanır. Lider örneğin “TSE” dediğinde ilk kim ürün üzerinde gösterirse o oyunu kazanmış olur. Daha sonra kazanan kişi arkaya geçer ve diğer kazanan öğrenci ile birlikte sırası ile oynarlar en son kişi kalana kadar oyuna devam edilir.

Canlandırma aşaması

Etkinlik: Şirket kuruyorum

Lider sınıfı beşer kişilik gruplara ayırır. Gruplara şirket kurdukları ve pazarlayacakları ürünle ilgili gerekli izinlerin alınacağı belirli kalite standardına sahip olabilmek için

kurumlardan belge alacakları belirtilmiştir. Ürünleri yurt içi ya da yurt dışı pazarlaması için lider grupları ayırmıştır. 2 grup yurt içi diğer 3 grup yurt dışı pazarlaması yapacaktır. Grupların neleri ürettikleri kendi tercihlerine bırakılmıştır. Bununla birlikte hangi belgelere sahip olmaları gerektiği lider tarafından açıklaması yapıldıktan sonra canlandırma kısmına geçilmiştir. Her gruba 10 ar dakika düşünme süresi verilirken sonra grupların 5-10 dakika içerisinde canlandırmaları yapmaları istenmiştir.

Değerlendirme aşaması

Lider, öğrencilerden U şeklinde sıralara yerleşmelerini ister. Drama süresince neler hissettikleri hakkında konuşmaları istenir. Oynadıkları canlandırmada karşılaştıkları zorlukları anlatmaları istenir. Sembollerin hangi anlama geldikleri üzerine öğrencilerle birlikte soru cevap yapılır.

4. EYLEM PLANI (2 HAFTA)

DERS PLANI 9

Tema: Üretim, dağıtım, tüketim

Konu: Ayağımızı yorganımıza göre uzatalım

Ders saati: 6 Ders Saati

Yöntem: Drama

Teknik: Doğaçlama, rol oynama

Kavramlar: gelir, gider, bütçe, israf, tasarruf, denk

Araç ve gereçler: A4 kağıdı, kalem

Kazanım: Kendine ait örnek bir bütçe oluşturur.

Süreç:

Isınma hazırlık aşaması

Etkinlik: Ritim tutuyorum

Öğrencilere 3 kavram gösterilir. “tasarruf, israf ve denk” bu üç kavramı çocuklar vücut dilleriyle canlandırırlar. İsrif kavramı için dize vurma, tasarruf için karına vurma ve denk için alkış yapılır. Ritim çalışması ile kavram öğretimi daha eğlenceli hale getirilir. “İs- raf” dize 2 kere vurma, “ta-sar-ruf” karına 3 kere vurma ve “denk” için alkış hareketi yaptırılır. Lider katılımcılardan çember olmalarını ister daha sonrasında çemberin ortasına geçerek 3 israf 2 tasarruf 2 denk deyip öğrencilerden göstermesi beklenir. Daha sonra lider de çembere katılır ve liderin sağındaki öğrencilerden başlanarak her öğrencinin çemberin ortasına geçip kendi ritmini söyleyip çemberdekiler tarafından yapılması beklenir. Bütün öğrenciler görev aldıktan

sonra oyun lider tarafından sonlandırılır. Oyun sonrasında ise ön değerlendirme yapılır israf tasarruf ve denk kelimelerinin anlamları öğrenciler tarafından açıklanır.

Canlandırma aşaması

Etkinlik: Aile bütçemizi yapalım

Lider öğrencileri beşer gruba ayırır. Beşer gruba ayırdıktan sonra her bir grup bir aile üyesini temsil etmek amacıyla gruplar kendi içerisinde rollerini paylaşırlar. Lider daha sonra her bir aile üyesinin kendisine isim vermesini istedikten sonra gruplardaki her bir kişi liderin önceden hazırlamış olduğu gelir ve gider kağıtlarını (üzerinde babanın annenin maaşı kira vs.) seçmelerini ister böylelikle her bir grup farklı gelir ve gider düzeyine sahiptir ve her gruptan bütçe yapmalarını ister. Eğer gelir gider eşitsizliği olması durumunda ya da gelirin artması durumunda ne yapacaklarını doğaçlama tekniği ile canlandırmaları istenir. Her gruba 10’ar dakika düşünme payı verildikten sonra 5-10 dakika arası canlandırmaları istenir.

Değerlendirme aşaması

Öğrencilerden U şeklinde sıra düzeni oluşturulduktan sonra doğaçlama süresince neler hissettikleri üzerinde konuşmaları istenir bütçe yapmanın faydaları üzerinde durulur. “Hangi durumlarda gelir gider eşitsizliği olur, bunun nasıl önüne geçebiliriz” soruları yöneltilecek öğrencilerin gelir gider dengesini kurmanın önemi fark ettirilir.

5. EYLEM PLANI (2 HAFTA)

DERS PLANI 10

Tema: Üretim, dağıtım, tüketim

Konu: Tüketime evet israfa hayır

Ders saati: 6 Ders Saati

Yöntem: Drama

Teknik: Doğaçlama, rol oynama, pantomin

Kavramlar: israf, tutumluluk, tasarruf

Araç ve gereçler: balon, fon kartonu, renkli kalem

Kazanım: Çevresindeki kaynakları israf etmeden kullanır.

Süreç:

Isınma hazırlık aşaması

Etkinlik: Balon patlatma oyunu

Lastikli balonlar alınır balonlar şişirmeden önce balonların içerisinde kavramlar (elektrik, su, giysi, ekme, kağıt, zaman) yazılır ve balonların şişirip ağzı bağlanır. Herkes bu lastikli balonları ayaklarına bağlar müzik eşliğinde herkes diğerlerinin ayağındaki balonları

patlatmaya çalışır oyun sonunda bütün balonları patladıktan sonra her bir öğrenci eline aldığı kağıtta yazılı olan kavramı pantomimle canlandırması istenir. Arkadaşları tahmin etmeye çalışır.

Canlandırma aşaması

Etkinlik: İsrif etmeyelim

Lider elinde bir kutu içerisinde içerisinde 'su, giysi, ekmek, zaman, elektrik, kağıt' yazıları olan kartları öğrencilerin seçmesini ister. Aynı kelimeyi seçen öğrenciler bir araya gelir ve grup oluşturur. Gruplar oluşturulduktan sonra öğrencilerden bu kavramların israfı konusunda ne gibi önlemlerin alınabileceğine yönelik canlandırma yapmaları istenir. Her gruba 5'er dakika düşünme payı verildikten sonra 5-10 dakika arası canlandırmaları istenir.

Değerlendirme aşaması

Öğrencilerden U şeklinde sıra düzeni oluşturulduktan sonra doğaçlama süresince neler hissettikleri üzerinde konuşmaları istenir. Kaynakları tasarruflu kullanmanın önemi üzerinde durularak kaynakların sınırsız olmadığı üzerinde durulur. Her gruptan kendi kavramına yönelik tasarruflu olmak ile ilgili slogan bulup afiş hazırlamaları istenir.

k-2 Kişisel Bilgi Formu

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

1.Cinsiyetiniz

- Erkek
 Kız

2.Kardeş Sayısı

- 1-2
 3-4
 5 ve üstü

3. Anne eğitim düzeyi

- Okuryazar değil
 İlkokul
 Ortaokul
 Lise
 Üniversite

4. Baba eğitim düzeyi

- Okuryazar değil
 İlkokul
 Ortaokul
 Lise
 Üniversite

5.Anne meslek

6. Baba meslek.....

7.Aylık gelir durumu

- Çok iyi
 İyi
 Orta
 Düşük
 Çok kötü

Ek-3 Çalışma Yaprakları

1. Eylem planı değerlendirme etkinliği çalışma sayfası

İhtiyaç bildiren ifadeleri kırmızıya istek belirten ifadeleri maviye boyayalım.

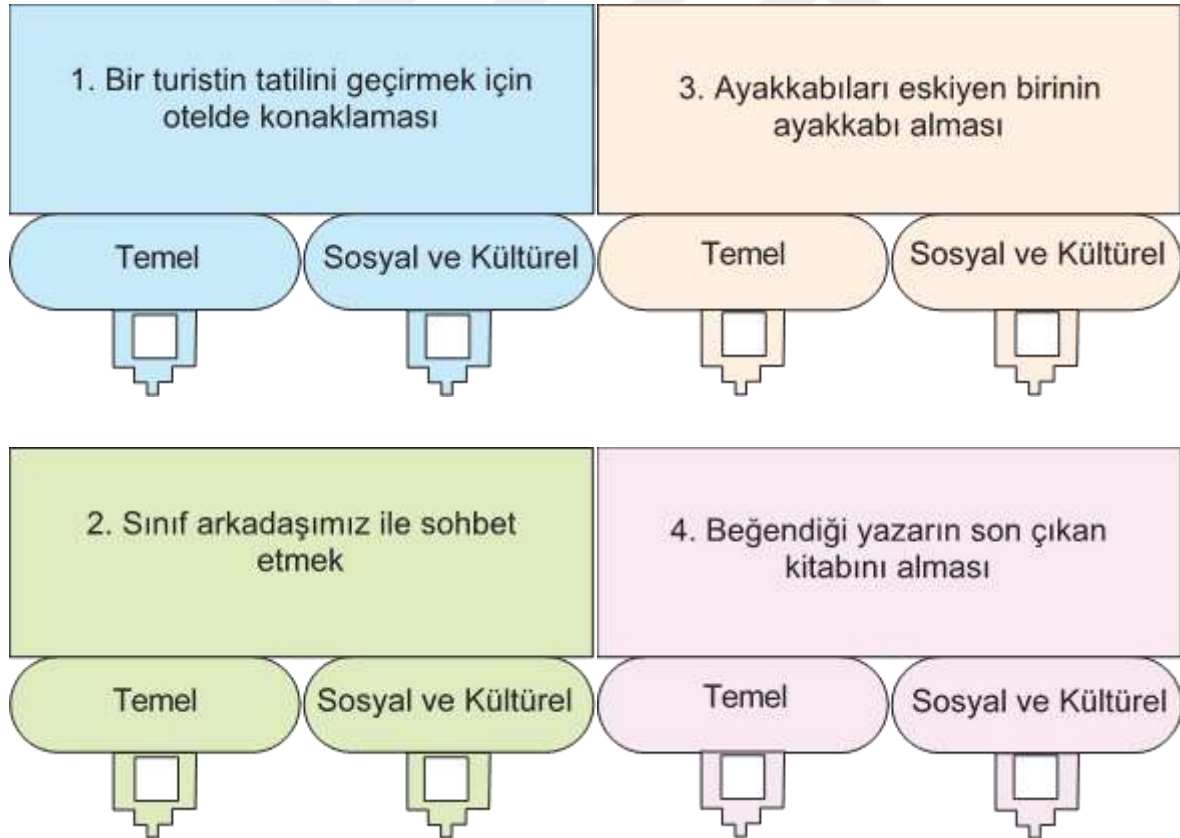
	a. Gizem, geçen yılki montu küçük geldiği için yeni bir mont alınmasını istiyor.
	b. Ayakkabısı eskijen Seray, teyzesi ile ayakkabı almaya gitti.
	c. Yüksel ve arkadaşları hafta sonu sinemaya gitmek için bilet aldılar.
	ç. Serkan, oyuncakçının vitrininde gördüğü uzaktan kumandalı arabayı almak istiyor.
	d. Leyla, okul açılınca kırtasiyeden defter, kalem, silgi ve boya kalemleri aldı.
	e. Kardeş olan Bahadır ve Tolga iki tane futbol topu almak istiyor.
	f. İlkey, kendisine akıllı saat almak istiyor.
	g. Şeyda'nın babası maaşını aldığı anda ilk olarak ev kirasını ödüyor.
	ğ. İsmail, oyuncak akülü araba almak için para biriktiriyor.
	h. Emsal Teyze, bozulan çamaşır makinesinin yerine yeni bir çamaşır makinesi aldı.

Aşağıda verilen ifadelerin hangi ihtiyacımıza yönelik olduğunu bulunuz ve cevabınızı karşısına yazınız.

Beslenme	Barınma	Giyim	Sağlık	Eğitim
----------	---------	-------	--------	--------

Hafta içi aksatmadan okula giderim.
Günde üç öğün yemek yerim.
Evimizin akıtan çatısını tamir ettik.
Dişim ağrıdığı için doktora gittim.
Ayakkabım küçüldüğü için yeni bir ayakkabı aldık.

Aşağıda verilen temel, sosyal ve kültürel ihtiyaçların ilgili olduğu alanı "X" işareti ile belirtiniz

2. Eylem planı değerlendirme etkinliği çalışma sayfası

Aşağıda sütün yoğurt oluncaya kadar geçirdiği aşamalar anlatılmıştır. Bu aşamaları numaralandırarak sıralayınız.

Sağılan süt fabrikalara gönderilir.

Yoğurt, soğutucu reyonlarda satışa sunulur.

Satın aldığımız yoğurt ile ihtiyacımızı gideririz.

iftliklerde beslenen inekler sağılır.

Fabrikalardan pastörize edilen sütlerden yoğurt elde edilir.

Üretilen yoğurt soğuk hava kamyonlarıyla marketlere dağıtılır.

Numaraları kullanarak bu şehirleri ve ekonomik faaliyetlerini eşleştiriniz.

1	ZONGULDAK	TURİZM	☐
2	İZMİT	SANAYİ	☐
3	RİZE	FINDIK ÜRETİMİ	☐
4	ANTALYA	ÇAY ÜRETİMİ	☐
5	GİRESUN	TAŞ KÖMÜRÜ	☐

Aşağıda tabloda verilen mesleklerin, hangi ekonomik faaliyetle ilişkili olduğunu "X" işareti ile gösteriniz.

MESLEKLER	EKONOMİK FAALİYETLER				
	TARIM	SANAYİ	TURİZM	HİZMET	ULAŞIM
Meslekler					
Öğretmen					
Pilot					
Turist Rehberi					
Doktor					
Çiftçi					
Balıkçı					
Polis					

Aşağıda verilen ekonomik faaliyetlerin, ilgili olduğu alanları “√” işareti ile belirtiniz.

Ekonomik Faaliyetler	Üretim	Dağıtım	Tüketim
Ürünlerin yurt dışına ihraç edilmesi			
Yetiştirilen zeytinlerin işlenerek zeytin yağı elde edilmesi			
Mağazalardan ihtiyacımız olan giysiler almak			
Ham olarak fabrikaya getirilen petrolün rafineride işlenerek benzin haline dönüştürülmesi			
Pamukların iplik haline dönüştürülerek tekstil ürünleri elde edilmesi			
Fabrikalarda üretilen ürünlerin satış yerlerine ulaştırılması			
Buğdayın fabrikalarda işlenerek un hâline dönüştürülmesi			
Marketten alışveriş yapmak			
Çiftlikte beslenen hayvanlardan süt, tereyağı peynir gibi ürünler elde edilmesi			
Çiftlik ürünlerinin halka ve marketlere ulaştırılması			
Fırından ekme almak			
Patatesin işlenerek cips ve çerez hâline dönüştürülmesi			

Aşağıda verilen cümlelerin karşısına “üretim, dağıtım, tüketim” sözcüklerinden uygun olanı yazınız.

Okularımıza ders kitaplarının ulaşması
Ders kitaplarının basılması
Çocuk kitapları satın alınması

Araçların, fabrikada montajının yapılması
Fabrikanın, kolay ulaşım yolları üzerinde olması
İnsanların, araç alıp kullanması

Salataya zeytinyağı katılarak yenmesi
Zeytinlerin toplanıp zeytinyağı yapılması
Zeytinyağının marketlere ulaşması

3. Eylem planı değerlendirme etkinliği çalışma sayfası

Aşağıda bilinçli tüketicinin özelliklerinin doğru anlatıldığı cümlelerin başındaki yuvarlağı yeşile, yanlış anlatıldığı cümlelerin başındaki yuvarlağı ise kırmızıya boyayınız.

- a. Satın alacağı ürünün etiketini her zaman inceler.
- b. Son kullanma tarihi geçmiş ürünleri satın almaz.
- c. Yeni aldığı bir oyuncak bozursa onu atar ve yenisini alır.
- ç. Alacağı bilgisayarın garanti belgesi ve faturasının olduğundan emin olur.
- d. Satın alacağı ürünün ucuz olması onun için yeterlidir.
- e. Beğendiği her ürünü satın alır.

Aşağıdaki ifadelerden bilinçli tüketici davranışı olanları “√” ile işaretleyiniz

	Davranışlar	
1	Aldığı bir ürün bozuk çıktığında onu çöpe atar.	
2	Paketlenmiş gıda ürünlerinin paketlenme ve son kullanma tarihine mutlaka bakar.	
3	Alışverişlerinde TSE damgalı ürünleri tercih eder.	
4	Tüketici olarak haklarını bilir ve kullanır.	
5	Satın alacağı ürünün fiyat ve kalitesini araştırmadan ürünü rastgele satın alır.	
6	Alışveriş yaparken fiş ya da fatura istemez.	
7	Alışverişe çıkmadan önce alışveriş listesi hazırlar.	
8	Bütçesine göre alışveriş yapar.	
9	Alışveriş yaparken isteklerine öncelik verir.	
10	Dayanıklı tüketim malları alırken malın “Garanti Belgesi” olmasına dikkat eder.	

Arkadaşlar! Aşağıdaki sembollerin anlamlarını unuttum, sembollerin ifade ettiği anlamları yanlarına yazarak bana yardım edebilir misiniz?

	<p>.....</p> <p>.....</p>
	<p>.....</p> <p>.....</p>
	<p>.....</p> <p>.....</p>
	<p>.....</p> <p>.....</p>
	<p>.....</p> <p>.....</p>

Aşağıdaki cümlelerden bilinçli tüketiciyi anlatan davranışları “D” işareti ile bilinçli tüketiciye uygun olmayan davranışları ise “Y” işareti ile belirtiniz.

	TÜKETİCİ DAVRANIŞLARI	
1	Alışveriş yaparken bir listeye bağlı kalmam.	
2	Alışveriş sırasında ailemin tavsiyelerini dikkate alırım.	
3	Ürünlerin ambalajlarını dikkatle inceler, son tüketim tarihlerini okurum.	
4	Ürünlerin gerçek değerinin ne olduğunu tespit etmek için fiyat araştırması yaparım.	
5	Ürünlerin içeriğinden çok görüntüsüne önem veririm.	
6	Üzerinde TSE damgası bulunan ürünleri satın almaya özen gösteririm.	
7	Satın alacağım bir üründe ülkeme ait bir bakanlığın veya kurumun onayının olması benim için önemlidir.	
8	Satın aldığımız ürünlerin üzerinde CE ve ISO gibi kısaltmaların bulunması ürünün uluslararası kalite standartlarına uygunluğunu artırmaktadır.	
9	Ambalajların geri dönüştürülebilir olanlarını tercih ederim.	
10	Satın aldığımız bir ürünün fişini veya faturasını almak gerekmez.	
11	Televizyonda izlediğim reklamlara göre alacağım ürünü belirlerim.	
12	Gözlük, kırtasiye malzemeleri, kıyafet gibi ürünleri yetkili satıcılardan alırım ve sağlığa zararlı maddelerden yapılıp yapılmadığına dikkat ederim.	

***Bilinçli bir tüketicinin aşağıda verilen davranışlardan hangilerini yapması beklenir?
İşaretleyiniz.***

Alışveriş listesi
oluşturmalıdır.

Sadece hoşuna giden
ürünleri almalıdır.

Satın alacağı ürünün
kalitesini bilmelidir.

İndirimli fiyatı olan tüm
ürünlerden almalıdır.

İhtiyaç ve isteklerini
ayırt edebilmelidir.

İsraftan kaçınmalıdır.

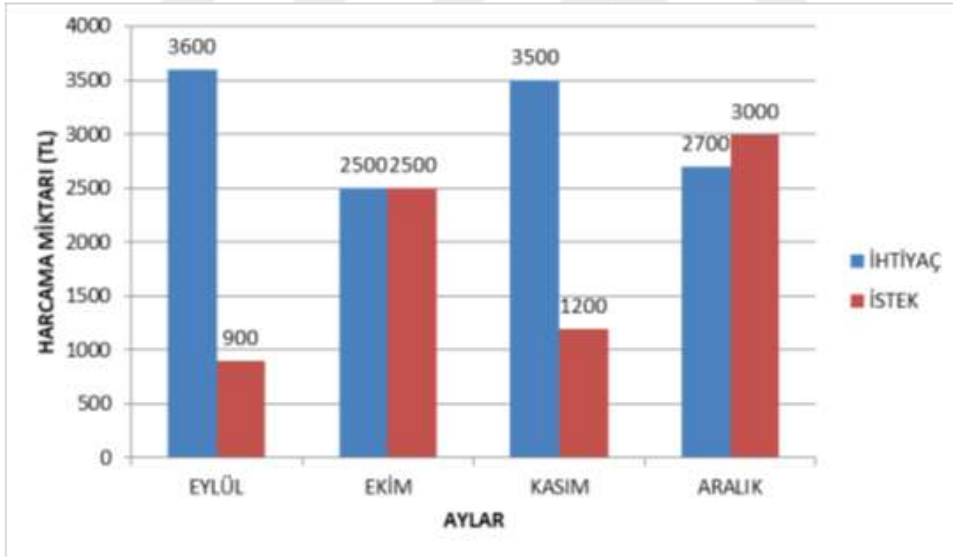
Son kullanma tarihine
dikkat ederek zaman
harcamamalıdır.

4. Eylem planı değerlendirme etkinliği çalışma sayfası

Aşağıda verilen soruları grafiğe göre cevaplayınız.

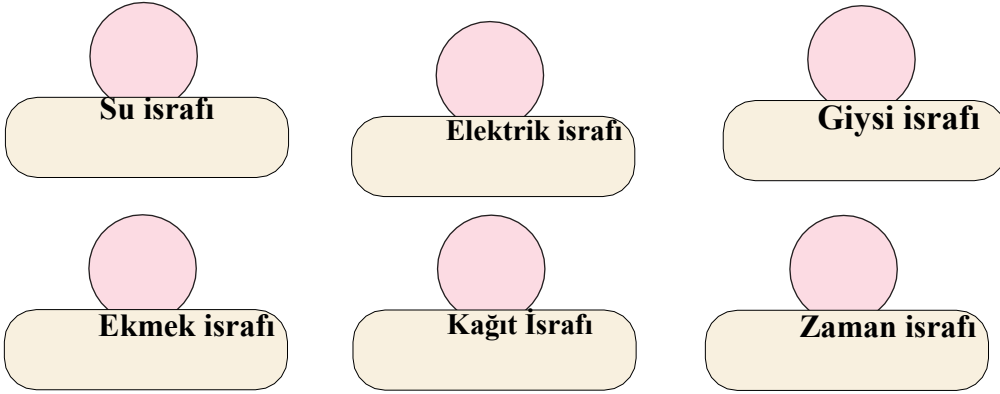
1. En fazla hangi ay tasarruf sağlamıştır?
2. Hangi ay gelirinden fazla harcama yapmıştır?
3. Dört aylık bütçesinin sonunda ne kadar tasarruf etmiştir?
4. Hangi aydaki istek ve ihtiyaç harcaması eşittir?
5. Zorunlu olan harcamaları en çok hangi ayda yapmıştır?
6. Kasım ayında istek harcaması yapmasaydı o ay ki tasarrufu ne kadar olurdu?
7. Hangi aylarda tasarruf yapabilmıştır?

Aşağıda aylık geliri 5000 TL olan Tülin Hanım'ın eylül, ekim, kasım ve aralık aylarına ait harcama grafiği verilmiştir.

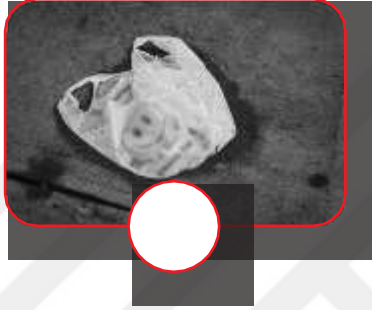
5. Eylem planı değerlendirme etkinliği çalışma sayfası

Aşağıda verilen ifadeler ile bu ifadelere karşılık gelen tanımları eşleştiriniz.

- 1 Oyuna, televizyon seyretmeye, uykuya ve yemeğe gereğinden fazla zaman harcamak.
- 2 Kullandığımız giysileri, kardeşlerimizin veya ihtiyacı olan başka çocukların da kullanabileceğini düşünerek temiz tutmaya ve doğru koşullarda saklamaya dikkat etmemek.
- 3 Kullanılmış kağıtları ya da kartonları çöpe atmak.
- 4 Çamaşır ve bulaşık makinesini ekonomik programda çalıştırmayıp, buzdolabını güneş ışığı görecektir şekilde yerleştirmek.
- 5 Duş süresini uzun tutup, bozuk muslukları tamir ettirmemek.
- 6 Yiyebileceğimizden fazla ekmek alıp, bayatlayanları çöpe atmak.

Görselleri verilen ürünlerden geri dönüşüm yapılanları "X" ile işaretleyiniz.

Ek-4 Akademik Başarı testi

AKADEMİK BAŞARI TESTİ

1) Büşra'nın mağazadan aldığı ayakkabı ertesi gün yırtıldı. Bu durumda Büşra öncelikle aşağıdakilerden hangisini yapmalıdır?

- A) Ayakkabıyı fişiyle mağazaya geri götürmelidir.
- B) Ayakkabıyı tamir ettirmelidir.
- C) Mağazayı şikayet etmelidir.
- D) Yeni bir ayakkabı almalıdır.

2) Aşağıdaki tabloda verilenler istek ve ihtiyaç olarak gruplandırılmıştır. Fakat gruplandırma yapılırken iki ürünün yeri karıştırılmıştır.

İHTİYAÇ	İSTEK
ekmek	dondurma
yumurta	çikolata
gitar	bisiklet
pantolon	ayakkabı

Tablonun doğru olabilmesi için hangileri değişmelidir?

- A) Ekmek- bisiklet B) Yumurta-ayakkabı C) Pantolon-çikolata D) Gitar-ayakkabı

3) Bireylerin gelecekteki belirli bir süre için tasarladığı gelir ve giderlerin tümüne ne ad verilir?

- A) Gelir B) Bütçe
- C) Gider D) Tasarruf

4) İnsanlar uzun süre yemek yemeden su içmeden yaşayamazlar. Bu bilgi, aşağıdaki ifadelerden hangisini destekler?

- A) İnsanların ihtiyaçlarının yanı sıra istekleri de vardır.
- B) Temel ihtiyaçlar hayati öneme sahiptir.
- C) İstekler ihtiyaçtan önce gelir.
- D) İnsanlar istekleri için çalışırlar.

5) Konya'da bulunan Mevlana Müzesi bulunduğu bölgede en çok hangi alanda ekonomik faaliyet olması beklenir?

- A) Turizm B) Tarım C) Madencilik D) Ormancılık

6) Çiftçi tarlayı sürer. Buğdayları biçerler. Kamyonlarla değirmene gider. Un yapılıır. Un fırınlarda ekmek yapmak için kullanılır.

Yukarıdaki paragraf bir ekonomik faaliyetin hangi aşamasını anlatmaktadır?

- A) Üretim B) Dağıtım C) Tüketim D) Denetim

7) Aşağıda bazı ham maddeler ve bunlardan elde edilen ürünler eşleştirilmiştir. Hangisi yanlıştır?
A) Yün- Kazak
B) Buğday- Ekmek
C) Pamuk- Elbise
D) Ağaç- Ayakkabı

8) Selma Hanım, aldığı ütü bozuk çıkınca değiştirmesi için aldığı mağazaya götürmüştür. Mağaza sahibi ise yanlış kullanım sonucu ütünün bozulduğunu ve bu nedenle ütüü değiştiremeyeceğini ifade etmiştir. Selma Hanım aşağıdakilerden hangisini yaparsa bilinçli bir tüketici olduğunu anlarız?

- A) Mağaza sahibiyle tartışmalı
- B) Aynı mağazadan asla alışveriş yapmamalı
- C) Tüketici Sorunları Hakem Heyetine şikayetini bildirmeli
- D) Ütüü çöpe atmalı

9) Ayşe Hanım fırın almak istiyor;

- I-Garanti belgesi
- II-Son tüketim tarihi
- III-TSE belgesi

Yukarıdakilerden hangilerine dikkat etmelidir?

- A) I – III
- B) I – II
- C) II – III
- D) I – II –III

10) Ekmek israfı yapmak istemeyen bir aile yapmamalıdır?

- A) Fazla ekmekleri hayvan dostlarıyla paylaşabilirler.
- B) Bayat ekmeklerden tost, köfte harcı yapabilirler.
- C) Paketli ekmek alıp dondurucuda daha uzun süre saklayabilirler.
- D) Yarın da yeriz diye fazladan ekmek alabilirler.

11) Mehmet Ali babasından aldığı harçlıklar ile birikim yapmak istemektedir. Aşağıdakilerden hangisi birikim yapmak için uygun yollardan biri değildir?

- A) Kumbara kullanmak.
- B) Haftalık birikim miktarı hedeflemek.
- C) Yastık altında biriktirmek.
- D) İsteklerini ihtiyaçlarından sonra almak.

12) Türkiye’de üretilen bir ürünün standartlara uygunluğunu hangi kurum denetler?

- A) B) C) D)

- 13) I- Mont almak
II – Konsere gitmek
III – Seyahate çıkmak

Yukarıdakilerden hangileri sosyal ihtiyaçtır?

- A) I – II B) II – III C) I – III D) I – II – III

14)

- I) Bulaşık makinesini ekonomik programda
II) Gereksiz yanan lambaları kapatmalıyız.
III) Fırın çalışırken kapağını sürekli
IV) Buzdolabını güneş gören yere

Yukarıdakilerden hangileri elektrik tasarrufunu sağlamaya yöneliktir?

- A) I-II-IV
B) I-III
C) I-II-III
D) I-IV

15) Aşağıdaki atasözlerinden hangisi tasarruflu olmakla ilgilidir?

- A) Ev alma komşu al.
B) Üzüm üzüme baka baka kararır.
C) Damlaya damlaya göl olur.
D) El elden üstündür.

Şimşek ailesinin ekim ayı **geliri**

•3500 tl

Şimşek ailesinin ekim ayı **gideri**

•3700 tl

16) Yukarıdaki tabloda Şimşek ailesinin ekim ayı gelir ve gider miktarı verilmiştir. Şimşek ailesinin gelir gider dengesizliğini önlemek için aşağıdakilerden hangisi yapılmalıdır?

- A) Sabahları kahvaltı yapılmamalıdır.
B) Çocukların okul ihtiyaçları ertelenmelidir.
C) İstekler ihtiyaçtan sonra karşılanmalıdır.

D) Meyve alınmamalıdır.

- I. Ordu
II. İzmit
III. Antalya
IV. Zonguldak

17) Yukarıda verilenlerin doğru biçimde gösterildiği şık aşağıdakilerden hangisinde verilmiştir?

<u>Tarım</u>	<u>Sanayi</u>	<u>Madencilik</u>	<u>Turizm</u>
A) I	II	IV	III
B) I	II	III	IV
C) II	IV	I	III
D) III	II	IV	I

<u>Meslek</u>	<u>İhtiyaç Alanı</u>
Doktor	turizm
Makine mühendisi	sanayi
Rehber	sağlık
Ziraat mühendisi	tarım

18) Yukarıda meslek ve ihtiyaç alanlarının eşleştirilmesi yapılmıştır. Doğru olabilmesi için hangi iki meslek yer değiştirmelidir?

- A) Doktor ile ziraat mühendisi
B) Makine mühendisi ile rehber
C) Doktor ile rehber
D) Ziraat mühendisi ile rehber

19) Aşağıdaki ürünlerden hangisinin garanti belgesini almamız gerekir?

- A) balık B) ekmek C) buzdolabı D) süt

20) Bireylerin çevresindeki kaynakları gereğinden fazla harcamasına denir. Boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi gelmelidir?

- A) Gelir B) İsrar C) Tasarruf D) Bütçe

21) 5. sınıf öğrencisi Tamer okuldan geldikten sonraki vaktinin neredeyse tamamını televizyon, tablet gibi elektronik eşyalar karşısında geçirmektedir. Buna göre, Tamer'in aşağıdakilerden hangisini israf ettiği söylenebilir?

- A) Zamanı B) Suyu C) Gıdayı D) Kağıdı

22) Furkan: Bayat ekmeklerden tost yapabiliriz.

Meral: Kıyafetlerimizi tek tek değil topluca ütülemeliyiz.

Sinan: Dişlerimizi fırçalarken musluğu açık bırakmamalıyız.

Elif: Küçülen kıyafetlerimizi kardeşlerimizle paylaşmalıyız.

Yukarıdaki öğrencilerden hangileri su israfını önleme amaçlı örnek vermiştir?

- A) Furkan
- B) Meral
- C) Sinan
- D) Elif

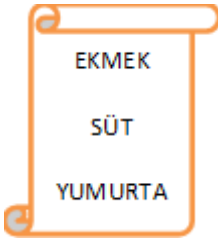
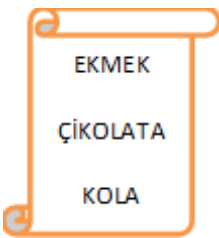
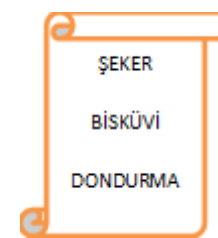

23)

Aile isimleri	Gelir	Gider
Eken ailesi	3800	4200
Altay ailesi	4000	4000
Özcan ailesi	4500	4200

Yukarıdaki tabloda üç ailenin gelir gider miktarları verilmiştir. Buna göre aşağıdaki değerlendirmelerden hangisi doğrudur?

- A) Eken ailesi tasarruf yapmıştır.
- B) Özcan ailesi denk bütçe oluşturmuştur.
- C) Altay ailesi fazla harcama yapmışlardır.
- D) Özcan ailesi tasarruf yapmıştır.

24) Özge Hanım alışverişe gitmeden önce alışveriş listesi hazırlamıştır. Alışveriş listesinde temel ihtiyaçlarına öncelik vermiştir. Buna göre aşağıdaki alışveriş listelerinden hangisi Özge Hanımın alışveriş listesi olabilir?

- A) B) C) D)

25) Aşağıdakilerden hangisi bütçe yapma alışkanlığı kazanmanın faydalarından değildir?

- A) İhtiyacımız olmayan ürünlere gereksiz yere para harcamamış oluruz.
- B) Tasarruf yaparak istediğimiz ürünü alabiliriz.
- C) Paramızın kontrolünü sağlayarak finansal okuryazarlık becerimiz gelişir.
- D) İsteddiğimiz her ürünü paramıza dikkat etmeden alabiliriz

Ek-5 Belirtke Tablosu

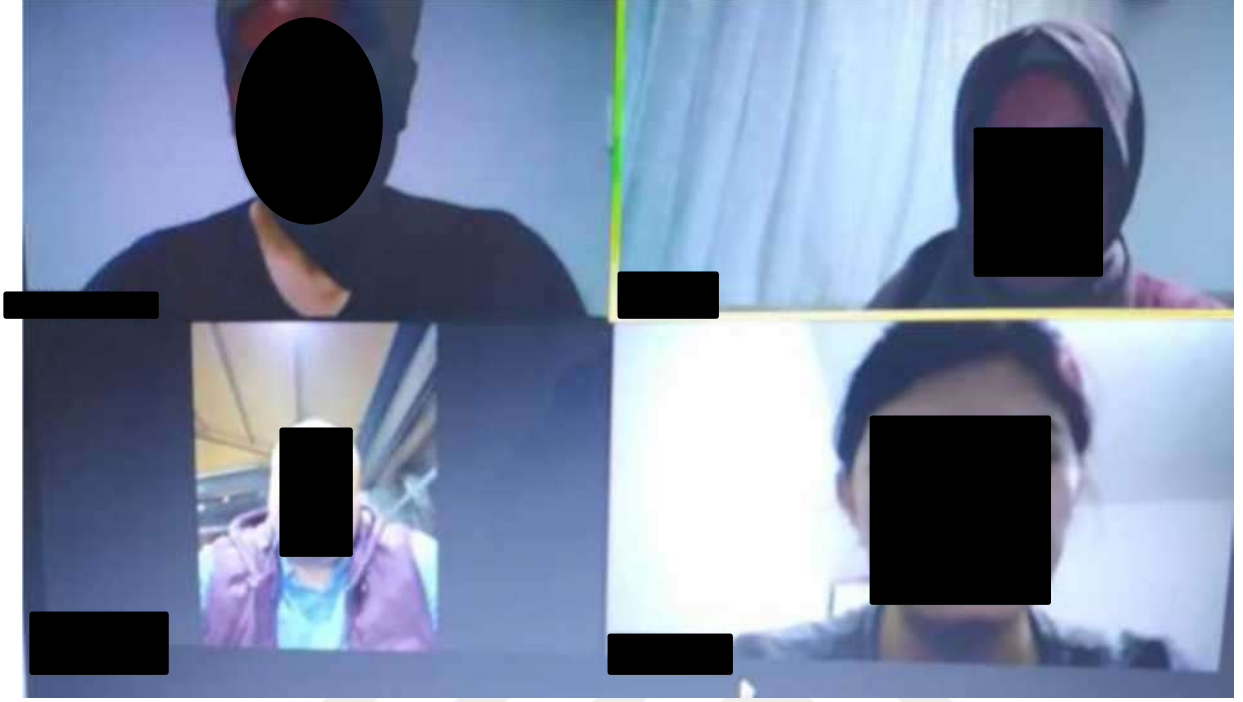
Başarı Testi Son Halinde Yer Alan Maddelerin Revize Edilmiş Bloom Taksonomisine Göre Dağılımı

KAZANIMLAR	HATIRLAMA	ANLAMA	UYGULAMA	ÇÖZÜMLEME	DEĞERLENDİRME	YARATMA	TOPLAM
İstek ve ihtiyaçlarını ayırt ederek ikisi arasında bilinçli seçimler yapar.	20	10,37		6			4
Ailesi ve yakın çevresindeki başlıca ekonomik faaliyetleri tanıır.	11	26,28		12,13			5
Sorumluluk sahibi bir birey olarak bilinçli tüketici davranışları sergiler	16,19	30		3,15			5
Kendine ait örnek bir bütçe oluşturur	9	18		25,35,38			5
Çevresindeki kaynakları israf etmeden kullanır.	32	21,33,34		17,22			6
TOPLAM	6	9		10			25

Başarı Testinde Yer Alan Maddelerin Revize Edilmiş Bloom Taksonomisine Göre Dağılımı

KAZANIMLAR	HATIRLAMA	ANLAMA	UYGULAMA	ÇÖZÜMLEME	DEĞERLENDİRME	YARATMA	TOPLAM
İstek ve ihtiyaçlarını ayırt ederek ikisi arasında bilinçli seçimler yapar.	1,2,4,5,20	7,10,37		6			9
Ailesi ve yakın çevresindeki başlıca ekonomik faaliyetleri tanıır.	11,23,27	24,26,28		12,13			8
Sorumluluk sahibi bir birey olarak bilinçli tüketici davranışları sergiler	16,19	14,8,29,30		3,15			8
Kendine ait örnek bir bütçe oluşturur	9,39	18,40		25,35,36,38			8
Çevresindeki kaynakları israf etmeden kullanır.	32	21,31,33,34		17,22			7
TOPLAM	13	16		11			40

Ek-6 Geçerlik komitesi zoom toplantı örnek görsel

Ek-7 Veli izin formu

Sayın Veli;

Çocuğunuzun katılacağı bu çalışma, “Sosyal Bilgiler Dersinde Finansal Okuryazarlık Becerisinin Drama Yöntemiyle Kazandırılmasına Yönelik Bir Eylem Araştırması” adıyla, 14.02.2022 ve 08.04.2022 tarihleri arasında yapılacak bir araştırma uygulamasıdır.

Araştırmanın Hedefi: 4. sınıf Sosyal Bilgiler ders programında yer alan finansal okuryazarlık becerisinin geliştirilmesinde öğrencilerin yaşadığı problemleri belirlemek ve bu problemlere uygun eylem planları hazırlayıp öğrencilerin problemlerini çözüp finansal okuryazarlık becerisinin gelişimini sağlamasına yardımcı olmaktır.

Araştırma Uygulaması: Görüşme / Gözlem şeklindedir.

Araştırma T.C. Milli Eğitim Bakanlığı'nın ve okul yönetiminin de izni ile gerçekleştirilmektedir. Araştırma uygulamasına katılım tamamıyla gönüllülük esasına dayalı olmaktadır. Çocuğunuz çalışmaya katılıp katılmamakta özgürdür. Araştırma çocuğunuz için herhangi bir istenmeyen etki ya da risk taşımamaktadır. Çocuğunuzun katılımı **tamamen sizin isteğinize bağlıdır**, reddedebilir ya da herhangi bir aşamasında ayrılabilirsiniz. Araştırmaya katılmamama veya araştırmadan ayrılma durumunda öğrencilerin akademik başarıları, okul ve öğretmenleriyle olan ilişkileri etkilemeyecektir.

Çalışmada öğrencilerden kimlik belirleyici hiçbir bilgi istenmemektedir. Cevaplar tamamıyla gizli tutulacak ve sadece araştırmacılar tarafından değerlendirilecektir.

Uygulamalar, genel olarak kişisel rahatsızlık verecek sorular ve durumlar içermemektedir. Ancak, katılım sırasında sorulardan ya da herhangi başka bir nedenden çocuğunuz kendisini rahatsız hissederse cevaplama işini yarıda bırakıp çıkmakta özgürdür. Bu durumda rahatsızlığın giderilmesi için gereken yardım sağlanacaktır. Çocuğunuz çalışmaya katıldıktan sonra istediği an vazgeçebilir. Böyle bir durumda veri toplama aracını uygulayan kişiye, çalışmayı tamamlamayacağını söylemesi yeterli olacaktır. Anket çalışmasına katılmamak ya da katıldıktan sonra vazgeçmek çocuğunuza hiçbir sorumluluk getirmeyecektir.

Onay vermeden önce sormak istediğiniz herhangi bir konu varsa sormaktan çekinmeyiniz. Çalışma bittikten sonra bizlere telefon veya e-posta ile ulaşarak soru sorabilir, sonuçlar hakkında bilgi isteyebilirsiniz. Saygılarımızla,

Velisi bulunduğum sınıfı numaralı öğrencisi

.....'in yukarıda açıklanan araştırmaya katılmasına izin veriyorum. (Lütfen formu imzaladıktan sonra çocuğunuzla okula geri gönderiniz)*

...../...../.....

İsim-Soyisim İmza:

Veli Adı-Soyadı :